This is a reproduction of a library book that was digitized by Google as part of an ongoing effort to preserve the information in books and make it universally accessible.

Google™ books

https://books.google.com

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

+ *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.

+ *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.

+ *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.

+ *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via `http://books.google.com`

KRONYK VAN EGMOND,

OF

JAARBOEKEN

DER VORSTELYKE

ABTEN VAN EGMOND,

In 't Latyn beschreeven door Broeder

JAN VAN LEYDEN,

VAN DER KARMELITEN ORDRE;

Vertaald door

KORNELIS VAN HERK,

Vervolgt, en met de vertaalinge der Grafschriften verrykt, door

GERARD KEMPHER;

Uytgegeeven en Vermeerdert met een Lyst van de *Donatien*, en de naamen der geenen, die in d'Abdye begraaven zyn,

DOOR

SIMON EIKELENBERG.

Met Afbeeldingen.

NED. LETTERK.

TE ALKMAAR, BY

SIMON VAN HOOLWERF,

BOEKVERKOOPER, 1739.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

VOORREEDEN
AAN DEN
LEEZER.

DE Jaarboeken der Vorſtelyke Abten van Egmondt, door Broeder Jan van Leyden in 't Latyn beſchreeven, en door den Hoogleeraar Antonius Mattheus den taalkundigen ten beſten gegeeven, hebben wy dienſtig geagt den Nederlandtſe liefhebberen in hunne ſprake meede te deelen; geloovende, terwyl de kennis der Vaderlandſche outheden, byna geheel, uit de Abdye is voortgekomen, dat het wel waardig zoude zyn berigt van derzelver lotgevallen te hebben.

Zelden zyn de geſchiedenis-beſchryvingen zonder gebreken: 't zy dat gebrek van oordeel of noodige beſcheiden, eenzydigheidt, vreeze, vleyluſt of eigen belang, de dingen doet te boek ſtellen, anders dan zy gebeurt zyn; of derzelver regte geſchapenheidt doed zwygen. Door

Digitized by Google

vergelyking van den eenen met den anderen word de waarheidt ontdekt; en de gaaping gevuldt; waar aan de oudſten meeſt onderworpen zyn. En dit ſteekt wel voornamelyk door in de Geſchiedenisſen van Egmondt, en der geenen, die zig, in ſteê van Voorſpraaken, Heeren daar van hebben weten te maken: welker gevallen zoveel gemeenſchap met de gebeurtenisſen van onzen vaderlande hebben gehadt. De oorzaken, 't beleydt en de uitkomſt van veele beurtwisſelingen der zaaken werden door onzen Karmeliter in 't ligt geſteldt: en teffens dat de opkomſt en macht van groote geſlagten, dikmaals, geenen grond heeft, dan in onregtvaardige ondernemingen. Indien zyne penne hier omtrent wat ſcherp is, men kan hem daarom geen kwaade trouwe verwyten. Daar zyn Schryvers voorhanden, die men niet van eenzydigheidt kan verdenken, die 't met hem éens zyn.

Dat hy niet zelden ſteunſſel geeft aan 't bygeloof, is toe te ſchryven aan zyn beroep, en zyne eeuwe, in welke dat gebrek, en de onkunde tot den hoogſten top waren geklommen.

Om-

Digitized by Google

VOORREEDEN.

Omtrent de oudste gebeurtenissen van Egmondt, volgt hy de gemeene overleveringen. Dat Egmondt eerst Hallem pleeg te heeten, is 't gemeene zeggen: en dat het naderhandt, toen S. Aelbert de landstreek van Afgoderyen had gezuyverdt, den naam Hæcmunda, vervolgens Egmondt, gekreegen hebbe, verhalen de Schryvers van onzes Karmeliters. Eeuwe. Boxhornius brengt den naam af van een Watertje de Eg genaamdt; en Kolyn, de oudste onzer beste Schryvers, spreekt 'er zoodanig af, dat men niet kan weigeren 't gevoelen van den gemelden Hoogleeraar te omhelsen:

Korts dar na sien wedercomen
Over zee die fel onvrome
Wreede Noren, ende roven
Al dat land an zee gesonden
In tie Havene van Hegmonde
Die de Hegge plach te heten,
Eer des Bedehuys te weten
Dar in lange was gestichte ....

Zoo luyden de woorden van Kolyn, uit welke

Digitized by Google

'ke blykt, dat 'er, oulings, te Egmondt een waterboezem is geweest, die voor een Haven kon verstrekken: 't zy dan de mondt van 't vloedtje de Eg, of een inham van de naastgelegen meiren. Van de Meiren, zeg ik, en niet van de Zee, van welke deze plaats, daar heden Egmondt Binnen legt, te verre was afgeleegen; gelyk ik, in myne beschryving der gesteldheidt van 't oude Westvrieslant, Lidt 291. hebbe aangetoondt: en teffens dat die Haven binnen, en niet buyten de Duynen, was te zoeken. En Kolyn, die, toen ik dat schreef, nog niet in 't ligt was gegeven, doet zulx nadrukkelyk zien; terwyl hy steldt dat die Havenkil gelegen was, ter plaatse daar eerst lang daar na het Bedehuys, dat is de Abdye, wierd gegrondvest.

Dat nu de Noren, daar ter steede, wel konden aanlanden, en een Haven vinden, zal ligtelyk begreepen worden, zoo men aanmerkt dat de Meiren, van welken zig een menigte in de gebuurige landstreek, en tot by den grond van 't Kloofter uytstrekten, doe ter tyd gemeen lagen met de Zee; en dat de vaartuygen van dien onbedreven tydt geen

heel

Digitized by Google

heel diepe nog wydgaapende Havenkillen vereyschten.

Indien men nu van den naam Hegge aflaat de letter H, volgens 't gebruyk, dat in de Nederlandse taalen gemeen is, zoo zullen deze twee Schryvers ná genoeg gelykluydende zyn: en het is overwaarschynlyk, dat Egmondt zynen naam van de waterplas de Eg, of Hegge, heeft ontleent: zulx men den oorsprong derzelve niet, in Hæc munda, behoeft te zoeken; terwyl men, zoo als de Heer van Ryn in zyn schrandere aantekeningen op de Outheden van Kennemerlant en Westvrieslant zeer wel aangemerkt heeft, *Niet ligt zal vinden, dat men in die tyden latynse namen heeft gegeeven aan Batavische of Nederlandse Dorpen.*

De vertaling van deze Tydboeken, my in handen gevallen, is gedaan door wylen Kornelis van Herk, Conrector der Alkmaarse Latynse Schoole; die egter, door de dood, of andere oorzaaken belet, eenig gedeelte daar van onverduytst had gelaaten. Maar zulx is vervuldt door de penne van den Heer G. Kempher, door zyne geleerdheidt, en ryke digtader bekendt; door wien ook de Grafschriften in duytze verzen zyn gebragt,

Digitized by Google

bragt, en 't geheele werk overgezien en beschaaft is. De Schryver, die zyne geschiedenissen niet verder als tot zyn leeftydt konde brengen, had de latere onbeschreeven gelaaten: dog die zyn 'er door den laatstgemelden Heer bygevoegdt. Men heeft daar ook by gevoegdt een lyst, op de wyze van een Almanak geschikt, van de giften of maakingen, ten behoeve des Kloosters gedaan, welke toegebragt hebben tot den aanwas der Rykdom, die de Abten en hunne Kloosterlingen pleegen te bezitten; in welke zig verscheide Outheden voordoen.

De redenen, waarom voor den naam Regale Abten, Vorstelyke is gesteldt, konnen de taalkenners zien in de eerste der aanteekeningen, agter de Latynsche Druk te vinden.

Dat de kennis der Nederlantse geschiedeniskunde opgeboudt werde, is 't wit, en de wensch, van

S. EIKELENBERG.

GE-

Digitized by Google

GETUIGENIS VAN DEN HEERE

GERH. JOANN. VOSSIUS,

IN 'T IIIDE BOEK DER

LATYNSCHE HISTORISCHRYVEREN,

X. HOOFT-DEEL.

NIET minder stak in vermaardtheidt uit Jan Gerbrandtz. van Leyden, *Prioor van 't Karmeliter Klooster te Haerlem, onder de regeering van Maximiliaan den eersten. Deszelfs naam zal in geheugenis blyven door zyne Jaarboeken der Graaven van Hollandt en Zeelandt. Dezelve heeft ook een* Geschiedenis *opgesteldt, raakende de* Abten, of Kloosstervoogden van Egmond; *benevens een' Kerkelyke Historie, aangaande de Order der Karmeliten, in tien boeken begreepen. enz.*

GETUIGENIS VAN

M. Z. BOXHORNIUS,

IN ZYN

TOONEEL DER HOLL. STEDEN.

JAN GERBRANDTZ. VAN LEYDEN, *bloeide onder de regeering van Keizer Maximiliaan den eersten; Supprioor, en naderhandt (gelyk zommigen willen) Prioor van 't Karmeliten Klooster binnen Haerlem. In-*

zon-

Digitized by Google

zonderheidt verkreeg hy een roemruchtigen naam door het uitgeeven zyner Jaarboeken der Bisschoppen van Utrecht, en der Graaven van Hollandt, enz. In dezelve erkendt hy byzonderlyk gevolgt te hebben Bartholoméus, die eenige boeken van de Uitvind der Zaaken geschreeven heeft, als ook Johan Beka, aan wiens vlyt men een waarachtige en beknopte Geschiedenis, raakende de Bisschoppen van Utrecht, verschuldigdt is: aan welk Werk hy geheele tien jaaren te koste gelegt heeft. Daarenboven beschreef hy een Geschiedenis van der Karmeliten Order, waar onder hy behoorde, die hy in tien boeken verdeelde. Insgelyks gaf hy eenige Schriften over H. Stoffen in 't licht, die by anderen opgeteldt worden. Het laatste Werk, 't geen hy opstelde, was de Kronyk, *of* de Jaarboeken der Vorstelyke en Vryheerlyke Abten van Egmond. *Hy hieldt op van schryven, en eindigde zyn leeven te Haerlem, in den jaare MDIV.*

* *Zie ook Theodor. Sebrevelius Latynsche Beschryving van Haerlem, in het VI. Boek Valerius Andreas Nederlandtsche Biblioth. A. Pars Naamlyst der Batav. Schryveren; inzonderheidt de Latynsche Voorreden van den Heer Ant. Mattheus op 't gemelde Werk: en andere Mannen van naam.*

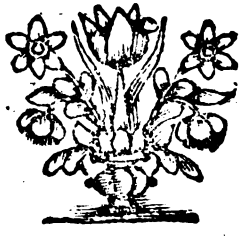

OP

Digitized by Google

OP DE UYT-GAVE
VAN DE
KRONYK van EGMOND.

OUDHEYDS MINNAARS, poogt ge uw graagheyd
Te verzaân in nutte reên,
Zoo verban alle uwe traagheyd,
Nu VAN HERK komt ontleên,
In de Nederduytsche spraak,
JAN VAN LEYDENS ryke schatten,
Die veel Oudheyd in zig vatten;
Opgeheldert als een baak,
Door HEER KEMPHER, en beperelt
Met grafschriften ryk van zin,
Op den Abten van dien Wereld;
EGMOND roem op hun begin.
Zoo blinkt EGMONDS oude luyster,
Als de *Pleïades* in 't duyster.

Laat de voorgrond van dit Werk,
Om zyne oude Beuzellingen,
Door de blindheyd van die Kerk,
Alles heeft verwissellingen,
In uw liefde niet weêrhouwen,
Die gy vaak tot de outheyd hebt;
Daar het vloeyt, daar het ook ebt:
Maar wilt 't werk met lust ontfouwen,
En doorleezen van 't begin,
Tot het eynd, zult gy ontwinden,

Digitized by Google

't Kluwen, waar dat de Oudheyd in
Zit gewonden; en bevinden,
Hoe dat EGMONDS' luyster kwam,
Opklom, voortging, en afnam.

WONEBOLT, een man vol zeden,
Voor 't gemeen een Tafereel,
Zet als Abt de all' eerste tréden
Op dit Abtlyk Toonneel.
(Toen het Kloofter wierd herbouwt,
Van Graaf DIDERIK de tweede,
Die hier toe zyn vlyt besteedde,
Steên behaagdd' hem meer dan hout.)
Sleet in waardigheên zyn dágen;
Zorgende steeds voor de Kerk,
Hoe veel stof hy vond tot klaagen,
Tot dat Hem in 't eynd' het perk,
Aan een yder in het leven,
Vast gestelt, wierd voorgeschreeven.

Na hem komt ANDREAS voor,
Mede een man vol waardigheden,
Die op WONOBOLT zyn spoor,
Al zyn vlyt meê ging besteeden,
Tot het nut van Kerk en Kloofter;
Waar in dat hy afgeslooft,
Nederley in rust zyn hoofd.
Na Hem volgt een and'ren Troofter,
Eenen BRUNO, die vol Geest
Alle zorg en vlyt aanwendde;
Dat hy op dien zelfden leest
Schoeydde, en 't heyl der Kerk erkendde.

EG-

Digitized by Google

EGMOND, derfdde een helder licht,
Toen Abt BRUNO look 't gezicht.

Wie volgt BRUNOOS wakk're fchreeden?
Een REINIER, van deezen man
Vind men weynig ftof ontleeden,
Waar men aan gedenken kan:
Dies fteek ik een fpeld daar by,
En vervoeg my tot een Ander;
Die vol oordeel wift heel fchrander,
Dat al 't recht van deeze Abdy
Wierd hernieuwt, zelfs uyt te werken
By Graaf DID'RIK; die in naam
Was de vierde, en het kwam fterken;
STEPPO was hier toe bekwaam,
Dat men deeze gunft kwam fchenken
Aan de Abdy. Wil hem gedenken.

Wie volgt STEVEN op het fpoor?
Eene man vol roem en luyfter,
Die, gelyk de Zon blinkt door
Swaare nevels; vaal en duyfter,
Uytblonk; en met vlyt en zorgen
Zynen Ampt, Beroep en Staat,
In wat tyd, 't zy vroeg of laat,
Ja zelf van den roden morgen,
Tot den bruynen avondftond,
Waar nam. ALLERT die mag pronken,
Met deeze eer: Op dezen grond,
Nuttig werk kon hem ontfonken,
Stichtte hy de Buure Kerk:
Daar hem deckt zyn eygen zerk.

Digitized by Google

ANSELYN volgt op de hielen,
Deeze was geen ADELAARD,
Hy poogdde alles te vernielen;
Heeft de Abdy met schult beswaart,
En haar goederen ontvremd:
Dog wat voordeel kon 't hem geeven?
Dat hy wierd verschopt by 't leven:
Onrecht word in 't eynd' gestremt.
Maar wie zal deez' breuk geneezen?
WOUTER, een braaf Kloostervoogt;
Waardig om te zyn gepreezen,
Wierd in zyne plaats verhoogt:
Dies 't verlies van die vyf jaaren
Herwon, door zyn vlyt en spaaren.

WYBOLD volgt nu in den rang,
Die den tyd van zyn regeeren,
By na vyftien jaaren lang,
Om het onrecht af te keeren,
Meest moest in oneenigheden,
Met Heer DODO BERWOUDS Zoon,
Slyten; tot hy won de kroon,
Van 't geschil, waarom zy streeden.
Na zyn dood zat nu de Abdy
Troosteloos, vier jaar zonder Troost,
Als een weduw, tot dat zy
LAMBERT kreeg; deeze Abt van 't Kloost,
Leefdde nauwlyk twee jaar:
Korte vreugd voor 't nieuwe Paar.

FRANCO komt deez' breuke heelen,
Die op WOUTERS spoor en leest

Volgd-

Digitized by Google

Volgdde, en schoeydde in alle deelen,
Eene Man van kloeken Geest;
Die de inkomste en ook den staat
Heeft vergroot, de Abdy beschonken,
Liefde kon zyn borst ontfonken,
Met veel rykdom en sieraad.
LUBBERT volgt Heer FRANCOOS schreden,
Dog hem trof Abt WYBOLS lûk;
Dat hy in oneenigheden
Leefdde tot zyn smart en druk:
Tot Graaf WILLEM hem verloste;
Hy 't geding won met de koste.

HENRIK volgt op LUBBERS dood,
Eene Man vol geest en oordeel,
Die de Abdy zyn gunst aanbood'
Zorgende steeds voor heur voordeel.
Hy ging Ridder WILLEM schenken
Brieven van 't hernieuwde leen;
Zyne Geest en wonderheên,
Deedde lang nog om hem denken.
Na hem komt een ARNOLD voor,
Van wien niets is aangetekent.
DIDERIK volgt op zyn spoor,
Die maar weynig dagen rekent.
Na hem YSBRAND, ongetelt
In de naamrol, nog gemelt.

LUBBERT van dien naam de tweede,
En de aleerste Kloostervoogd,
Dien die heerlykheyd bekleedde,
En zoodanig is verhoogt,

Dat

Dat hy pronktte met dien naam,
Van Regaal-Abt van het Kloofter:
Voor de Abdy was hy een Troofter,
Wys, Voorzichtig en bekwaam.
Hy bevestigdd' heur handvesten,
Door den vierden INNOCENT,
Die ook tiendens gaf ten besten,
En ze aan 't Kloofter schonk. In 't end
Troffen LUBBERT meê de kwaalen,
Die ons doen ten gráye daalen.

NICOLAAS, een zedig man,
Volgt nu in die waardigheden,
Van wien dat men niet meer kan
Zeggen, of hier gaan ontleeden;
Dan dat Hy hier stierf in vrede.
Wie volgt nu in dit gareel,
Dien de Abdye viel ten deel?
HENRIK van dien naam de tweede;
Die 't bestier van deeze Abdy,
Nog den tyd van geen vier Jaaren
Waar kon neemen; om dat hy
Zig voeldd' door dien last bezwaaren:
Waarom dat hy afstand déé.
Sleet zyn verd'ren tyd in vreê.

Abt FLORENS, uyt ed'len bloede,
Treed vervolgens nu in rang,
Die in 't eerst niet op zyn hoede
Was door jonkheyd; nog belang
Van het Kloofter en zyn goed
Waarnam, zoo als het behoordde:

Tot

Digitized by Google

Tot hem eynd' lyk *Zorg* bekoordde,
Hy door wakkerheyd en moed,
Alles heeldde en herfteldde;
Stoud aanvong hy 't pleytgeding
Met *Gey' Janſſe*, die hem kneldde,
Die hy moedig tegen ging,
En in de uytſpraak triomfeerdde;
Waarom men hem roemdde en eerdde.

Nu koomt WARNAAR voor den dág,
Die tot *Utrecht* was gebooren;
't Werk van zyn beroep aanzag,
En geen zaak liet gaan verlooren:
By zyn tyd ontfing het Klooſter
Veel Voorrechten; Ja hy ſchonk
Sieraân waar de Kerk me blonk.
Wie volgt in zyn plaats als Trooſter?
Heer BARTHOUD, een edelman,
Die zyn Ampt nog geen vier jaaren
Heeft bedient; van wien men kan
Zeggen en alleen verklaaren;
Dat in een Kapelle of Kerk,
Hem en WOUTER dekt een zerk.

DIRK wierd na BARTHOUT verkooren,
Die uyt *Egmonds* Ed'len Stam
Met veel gaaven wierd gebooren,
Die zyn ampt en plight waar nam,
Zoo 't betaamdde; zorg en vlyt
Blonk ſteeds uyt in zyn regeeren,
Ging veel praalſieraad vereeren
Aan de Abdye. By zyn tyd,

Is

Digitized by Google

Is door hem de Kerk van 't Kloostet
En het Heyligdom herbout;
Hy was een volkomen Troostet
Voor des Armens onderhout:
Deed de schulden afbetaalen,
Voor hy ging ten grave dualen.

HUGO volgt nu in de ry,
Die den tyd van achtien jaaren,
Tot veel voordeel van de Abdy,
Zonder iemand te beswaaren,
De bestiering had in handen;
Armen troostte hy in hun nood:
Heeft de Abdys inkomst vergroot,
En schonk haar veel liefdens panden.
WILLEM treed na HUGOOS dood
Voor den dag, als Abt met eeren,
(Toen Graaf WILLEM *Utrecht* hoot,
Door zyn krygsmacht) dog 't regeeren,
Van de Abdy scheen hem te zwaar,
En stond af na 't sesde jaar.

Na hem komt JOAN gezeten
Op den Abtelyken Stoel;
Dog dien Leeraar der *Deeretten*,
Wierd na twee jaar tyds het doel;
Waar op dat den wissen schicht,
Van den dood wierd uytgeschooten:
Die, wanneer het is beslooten,
't Zonder uytstel steeds verricht.
Na hem word op nieuws verkooren
Abt WILHELMUS, zyn Voorzaat,

Die,

Digitized by Google

Die, gelyk als van te vooren,
Het beſtier van dezen ſtaat
Waar nam, en weêr neêr ging leggen.
Lees dit Boek, 't zal de oorzaak zeggen.

Na WILHELMUS tweede afſtand,
Zoo volgt Abt HUGO de tweede,
Die 't beſtier nam by der hand,
Volgende ſteeds recht en réde;
Waarom dat hy wierd beſtreeden,
Door Heer JAN, die hem weêrſtond,
Ja op Kloosters eygen grond.
Leet hy alle moeyelykheden:
Zoo ver, dat door hun geſchill',
Moord en doodſlág is gereezen;
Dog die jaagt ſtaat zelfs niet ſtil:
Want van EGMOND wierd verweezen
In den Ban. Elk heeft zyn tyd.
HUGO ſtierf na zoo veel ſtryd.

JAN van HILL'GOM komt hem volgen,
Schoon men JAN van WEENT verkoor;
't Lot dat ſcheen op hem verbolgen:
Want van HILL'GOM die ging voor.
Die, ſchoon van een lagen ſtand,
Klom tot deeze waardigheden,
Uytblonk in veel fraye zéden,
Alles deed hy met verſtand.
Was mildaadig, leefdde zédig,
Bouwdde veel; maar meeſt uyt nood.
Uyt zig zelve was hy vrédig,
En gulhartig; dog de dood

Digitized by Google

Trof dien Herder, zeer ontydig:
Wiens Deugd elk reeds maaktte nydig.

Nu wierd 't eens van WEENT zyn beurt,
Die ten tweedemaal verkooren,
Wierd beveſtigt; hy betreurt,
Door al 't geen hem komt te vooren,
Van den Een, als van den Ander,
Haaſt dees nieuws verkregen ſtaat:
Leefdde in vyandſchap en haat,
Hoe voorzichtig en hoe ſchrander
Hy ook toe zag, met elk een:
By zyn Broeders zonder achting;
Zoo dat hy, nadien 'er ſcheen,
Voor hem uytzicht, nog verwachting,
Tot zyn ruſt, of vree-verbond;
Van zyn waardigheyd afſtond.

GERARD, OKKENBERG geheten,
Komt vervolgens op den Stoel
Van EGMONDS Abdy gezeeten:
Maar zyn al te ſterk gewoel,
Bragt dien vader in de ly;
Hy moeſt, tot hy kwam te ſterven,
Als een Balling elders ſwerven:
Kreeg zyn Graf nog in de Abdy.
Nu volgt op Abt GERARDS tréden,
WILLEM, MATHENES genaamt;
Eene man vol waardigheden,
Deftig en alom befaamt;
Die, hoe waakzaam in zyn zaaken,
't Geen ons drukt, al mê moeſt ſmaaken:

Rid-

Digitized by Google

Ridders POELGEEST wakk're Zoon,
Uyt dien Ed'len Stam gesprooten,
Die zelve op den oorlogs-toon,
't Harnas had aan 't Lyf geschooten,
Eer hem 't Koorkleed kon vermaaken,
Volgt als Abt van deeze Abdy;
Die in de uytgestrekte ry
Van de Abten, door zyn zaaken,
Die hy wysl'lyk heeft verricht,
Voor de Abdye, en voor het Kloester,
Uytblonk als een morgen-licht:
Ja een Vader en een Troester
Viel 'er, toen de naare dood
Deezen Abt zyn oogen sloot.

Na Abt JACOB8 droevig sneeven,
Die beroemde en brave Heer,
Komt men aan Heer GERARD geeven,
Deeze Waardigheyd en Eer:
Die mede uyt den zelfden stam,
Van van POELGEEST, hoog van Adel,
Rustig in de Kerk of 't Zadel,
Zyn begin en oorspronk nam.
Hy vergrootte en hy vermeerdde
Inkomst, rykdom, eer en staat,
Van de Abdye; ja vereerdde,
Steeds verbannende eygenbaat,
Uyt zyn eygen schat veel giften,
Tot sieraaden van de Kerk:
Kerken, Landen, ryke Stiften
Won en kogt hy aan; zyn werk;

Of het avond was of morgen,
Was steeds voor de Abdy te zorgen.

NICOLAAS van ADRICHEM,
Wierd na GERARDS dood verkooren;
Dog men zogt met kracht en kiem,
Die verkiezinge te stooren:
Maar vergeefs, niets mogt er baaten,
Hy, in spyt van hun geweld,
Wierd bevestigt en gesteld,
In zyne Abtelyke staaten,
Die hy loff'lyk heeft bestiert;
Was gulhartig en liefdaadig,
Met hoedanighcên versiert,
Streng als paste, weer genádig
Op zyn tyd. Hy gaf den geest,
Daar hy wast ter Bruylofts-Feest.

Na hem is JORDAAN verheeven,
Tot een nieuwen Kloostervoogd;
Weynig heeft deeze Abt bedreeven,
't Geen zyn Luyster heeft verhoogt:
Met de Broeders van 't Convent,
Leefdde hy geheel onvrédig;
Zelde werkzaam, veeltyds lédig:
Stierf aan een beroerte in 't end.
HENRIK is na hem verkooren,
Die was WITTENHORST genaamt,
En uyt Graaflyk Bloed gebooren;
Zédig, Deugtzaam en Befaamt
Was hy in zyn doen en handel:
En van een godvruchte wandel.

MEI-

Digitized by Google

MEINARD MAN, een wakker man,
Volgt als Kloostervoogd op heden,
Van wien men betuygen kan,
En na waarheyd gaan ontleeden;
Dat hy was een Vrind en Minnaar
Van Geleerdheyd en Verstand;
Bood Geleerden zelfs de hand,
En was doorgaans een Verwinnaar
Van zig zelv'. Hy was geacht
By een yder. Hy regeerdde
Wyslyk: hielt een nauwe wacht
Over alles: Ja hy eerdde
Deugd en Godvrucht; welken schat,
MEINARD 't allerliefst besat.

WILLEM, van der DOES geheeten,
Die zyn Voorzaat evenaart,
Komt nu op den Stoel gezeeten
Van de Abdy: hy was vermaart.
Lezer zie hem voor de rest,
In zyn doen en in zyn handel,
En in omgang en in wandel,
In zyn Voorzaat afgescheft.
Na hem wierd de Abdy geschonken
NIEULAND, tot een tafel-schat;
Die als Bisschop kwam te pronken,
En den eersten Myter had
Van de Stad, die legt aan 't Spaaren.
Hy stond af na weynig jaaren.

GODEFRIED, de laafte Voogd
Van het Kloofter en zyn Staaten,

Wierd

Digitized by Google

Wierd in NIEULANDS plaats verhoogt,
Die äfstond en ging verlaaten,
Mus en Myter hem geschonken;
Deeze laaste Voogd en Heer,
Blonk in Luyster, Deugd en Eer:
Dog 't was kort, dat hy mogt pronken
Met deez' hooge eerwaardigheyd;
Na dien WILLEM van ORANJE,
Die met moed en met beleyd,
Oorlog voerdde tegens SPANJE,
Alles gaf een dray en keer,
In Bestier, Godsdienst en Leer:

Ja de kryg, die 't al kan sloopen,
Slooptte ook deez' beroemde Abdy,
Tot ruïnen en puynhoopen;
Zoo als die op heden zy.
EGMONDS Abtelyke Stoel
Storten in, en viel aan duygen:
(Toen NEERLAND, dat zig moest buygen
Onder 't wreede en straf gewoel,
En onnozel moest verdraagen,
Een ondragelyken druk,
Tot veel blydschap wierd ontslaagen,
Van dat Slaafsche en Spaansche juk.)
Zoo viel 't eynde uyt met dien Troosters,
Als met 't Kloester aller Kloosters.

Ontfang dan deez' Oudheyds Schat,
In dit Tyd-boek voorgeschreeven,
En al 't geen 't in zig bevat,
Aan den dag en 't licht gegeeven

Door

Digitized by Google

Door Beminnaars van de Aloudheyd,
In de Néderlandsche Taal,
Als een Keurig Feest-onthaal;
Schoon de nyd bast met veel stoutheyd.
Dank HEER KEMPHER nevens my;
Dog wat zal ik U meer zeggen?
Lees de Voorreên; waar dat Gy
Hoort dien HEER zyn Lof voorleggen.
Dus blonk eertyds EGMONDS Glans,
Als de Zon aan 's Hemels Trans.

ANTIQUITATIS STUDIO.

Digitized by Google

OP
EGMOND
BINNEN.

DIT 's Egmondt, 't schoonste Dorp voorheenen,
Daar de eer' der vorstelyke Abdy'
Zich toondde, in vollen glans verscheenen;
Toen 't ádlyk Kloofter, eêr zoo vry
Van rechtsgebiedt, om 't landt te ontfonken,
Een ry gemyterde Abten zag
Door Hollandts Graaven mildt beschonken,
En hoog gezéten in den dag.
Maar voor den oorlog is niets veilig!
Wat baat of kerkcieraadt, of goudt,
Of Didrîks gift, of Britsche Heilig?
Geen tempelpracht, hoe trots gebouwdt,
Beschut Sint Aêlbrecht, noch zyn' kooren.
Zoo raaktt' de schoonste Abdye in brandt,
Zoo slooptte één uur, 't geen lang te vooren
Ten roem verstrektte in 't vaderlandt.
Zoekt gy van Egmondts luister blyken,
Men vindt die best in haar' kronyken.

OP

Digitized by Google

OP
EGMOND
OP DEN
HOEV.

GINS toondt de Hoef, zoo hoog te pryzen,
Zich als Noordthollandts pronkcieraadt,
Daar de oudtheidt 't heerlyk Slot zag ryzen
Van Egmondts Graaven; tot dien ſtaat
Van achtbre hoogheidt opgeklommen,
Dat zy de Abdy', hun moeder zelf,
Fors zwichten deeden, en verſtommen
Voor 't ſchittren van hun praalgewelf.
Dit prachtig Slot, dat zooveel' helden
En Baanderheeren in het licht
Te voorſchyn bracht, toondde Egmondts velden
Een vorſtlyk hof, vol moedts geſticht,
Toen zich de Voorſpraak dorſt verheffen,
En de Abten trotſen in het oog.
Maar, och! wat onweêrſtormen treffen
't Vervallen Slot, weleêr zoo hoog
Gebouwdt! Niets is voor 't oorlog veilig.
De toorts ſpaardt heilig, noch onheilig.

Digitized by Google

OP
EGMOND
AAN ZEE.

D'EGMONDEN gaven 's Landts kronyken
Veel' ryke stoff'. Dit deed' het strandt
Der Noordgolf zelf aan 't Zeedorp blyken,
't Geen, langs 't gekluuwendt oeverzandt
En duin gesticht, zyn' visschershutten
Weleêr gansch ryk gezégendt vondt;
Toen 't strandt den Oceaan kon stutten
Op zyn gehelmde kruin, wiens grondt
Den tooren zag ten zeebaak bouwen.
De Beemstermaagdt roeme op een' ry
Van vruchtbre beemden, en landouwen,
Vol çierlykheên; de scheepsvaardy
Kon hier uit zee haar rykdom haalen,
Daar zy den Abt haar hofvisch schonk.
Zints zag men ook haar grootheidt daalen,
Voorheen' door Wallinger, ten pronk
Van Egmondts Riddetschap, vetheeven.
Lang moet de naam van Egmondt leeven!

G. KEMPHER.

TA-

Digitized by Google

TAFEL
DER
HOOFD-DEELEN.

1 HOOFD-DEEL. *Van den H. Adelbert, en des zelfs Predikinge.* PAG. 2

2 ——— *des H. Mans overlyden, en het bouwen van een Kerk tot zyner eere.* 4

3 ——— *dat de H. Adelbert de Weduwe Esvar levens onderhoud gegeeven heeft.* 5

4 ——— *het wederopbouwen van des zelfs Kerk, en waar van Egmond zynen naam draagt.* 6

5 ——— *'t Verwoesten van Holland door de Deenen.* 7

6 ——— *van Diderik den eersten Grave van Holland.* 7

7 ——— *'t Stichten van een houten Vrouwen-Kloester te Egmond.* 10

8 ——— *'t Verheffen van St. Adelberts lischaam.* 10

9 ——— *Zeker Wonderwerk diens zelven Heiligs, aan den Grave van Holland.* 11

10 ——— *van Diderik, den tweeden Grave van Holland.* 12

11 ——— *het wederopbouwen des Kloosters te Egmond van steen, en 't verplaatsen der Nonnen.* 13

12 ——— *van den eersten Kloester-voogd Wonobold, en de begiftiging des Graven en Gravinnen.* 13

13 ——— *van Andries, den tweeden Abt des zelven Kloosters.* 15

Digitized by Google

14 HOOFD-DEEL. *Van Bruno, derden Abt, en de goederen ten zynen tyde aan 't Klooster geschonken.* 16
15 ——— *Van den vierden Abt Reinier, en de begiftingen te zynen tyt.* 19
16 ——— *Van den Abt Steven, en zommige voorvallen van zynen tyd.* 20
17 ——— *het vernieuwen en bevestigen der begiftingen des Kloosters van Egmond.* 22
18 ——— *Van den zesden Abt Adelaart, en de begiftiging van Floris den Vetten, achtsten Grave van Holland.* 26
19 ——— *Van den Klooster-voogd Anselyn, en des zelfs misdryf.* 31
20 ——— *Van den achtsten Klooster-voogd Heer Wouter, en de hervorming des Kloosters van Egmond.* 33
21 ——— *het Stichten des Kloosters te Reynsburg, en van Diderik, den negenden Grave van Holland.* 33
22 ——— *Van zommige voorvallen in 't Klooster van Egmond.* 34
23 ——— *Van Berwout, eersten en vastgestelden Advocaat des Kloosters van Egmond.* 36
24 ——— *de Voorrecht-brief van Vryheit, voor de Kloosteren te Egmond en Reynsburg.* 38
25 ——— *Van zommige voorvallen in 't Klooster te Egmond, en 't overlyden van den Abt, Heer Wouter.* 40
26 ——— *Van Wybold, den negenden Klooster-voogd; en den twist tusschen hem en Dodo, Berwouts zoon, Advocaat van Egmond.* 46
27 ——— *Van Lambert, den tienden Abt.* 48
28 ——— *Van Franco, den elfden Abt.* 49

29 HOOFD-

Digitized by Google

29 HOOFD-DEEL. *Van Lubbert, twaalfden Klooster-voogd; en de beleening van Willem van Egmond, Ridder.* 51
30 —— *van de oneenigheit tusschen den Abt Lubbert, en Willem van Egmond.* 53
31 —— *de wyze van 't Verdrag tusschen de voornoemde Partyen.* 58
32 —— *van 't overlyden van Grave Willem, en Abt Lubbert; en van den afkomst van Gerard, Ridder, en broeder van Willem van Egmond, Ridder.* 61
33 —— *van Henrik, dertienden Abt; en een nieuwe beleening voor Willem van Egmond, Ridder, ten tyde des zelven Abts.* 62
34 —— *van Aaltrudenland; en 't overlyden van Abt Henrik.* 65
35 —— *van Arnold, veertienden Klooster-voogd.* 65
36 —— *van Diderik, vyftiende Klooster-voogd.* 66
37 —— *van den Abt Lubbert, den tweeden van die naam; en den Afstaat op St. Adelberts-dag.* 67
38 —— *van de Voorrechten van Innocentius den IVden over de tienden der braaklanden, en andere goederen te behouden; met bevestinge van alle de Voorrechten zyner Voorzaaten.* 68
39 —— *het Verkiezen van Koning Willem; en het te Leen geven der Wimmenummer-tiende aan Willem van Egmond, door Abt Lubbert.* 72
40 —— *volgt de Voorrecht-brief van Innocentius den IVden, bevestigende dat noch de Abt, noch 't Convent van Egmond, tot de provisie van iemant in jaargelden of Kerkelyke beneficien mogen gedwongen worden.* 73

Digitized by Google

TAFEL DER HOOFD-DEELEN.

41 HOOFD-DEEL. *Zommige voorvallen te Egmond.* 74
42 ——— *Over het voorrecht van Bisschoppelyke cieraden te mogen gebruiken.* 74
43 ——— *De Brief, dien Koning Willem aan den Abt van Egmond gezonden heeft; en van de dood des zelven Konings.* 76
44 ——— *Zommige bedryven van den Abt Lubbert, en des zelfs overlyden.* 77
45 ——— *Van Nikolaas, zeventienden Kloofter-voogd, en des zelfs bedryven.* 81
46 ——— *Van Henrik, achtienden Kloofter-voogd.* 83
47 ——— *Van Florens, negentienden Kloofter-voogd, en de byzondere gunst, beweezen aan Willem van Egmond, aangaande de opvolging voor de zoonen van zynen zoon Gerard.* 84
48 ——— *Van den moord aan Florens, vyftienden Grave begaan; en een Handvest-brief van den zelven Grave, ten behoeve van Willem van Egmond: als ook eenige voorvallen van dien tyd.* 85
49 ——— *Van 't Gesprek tusschen Florens, Abt van Egmond, en Gheye Jansz.; en 't overlyden van den Abt.* 87
50 ——— *Van Warnaar, den twintichsten Abt; en zommige voorvallen van dien tyd.* 90
51 ——— *De bevestiging van Paus Clemens, den vyfden, aangaande de beleening der Heeren van Egmond.* 91
52 ——— *'t Verleenen der macht, door den Roomschen Stoel gegeeven, om veele Kerkelyke dingen te wyen; als ook 't bevestigen van veele Voorrechten, en 't overlyden van Hr. Warnaar, den twintichsten Abt.* 93
53 ——— *Van Hr. Barthout, een-en-twintichsten Kloofter-voogd;*

Digitized by Google

voogd; en de beleening van Wouter van Egmond, alleenlyk voor zyn leven. 95
54 HOOFD-DEEL. *Van Dirk Schrevelt, twee-en-twintichsten Klooster-voogd; en 't verkoopen van zeeker huys, onder een beding, genaamd Landwinninge.* 98
55 ——— *Van Hugo, de drie-en-twintichsten Abt.* 101
56 ——— *Van Willem van Rolland, vier-en-twintichsten Abt.* 102
57 ——— *Van Jan Olout, vyf-en-twintichsten Abt.* 103
58 ——— *Van Hugo, den zes-en-twintichsten Abt, en de oneenigheid tusschen hem, en Ridder Jan van Egmond.* 105
59 ——— *Vervolg van de gemelde oneenigheid.* 107
60 ——— *Van 't overlyden van Abt Hugo.* 111
61 ——— *Van Jan van Hillegom, zeven-en-twintichsten Abt.* 113
62 ——— *Van Johan Weent, acht-en-twintichsten Abt.* 115
63 ——— *Van des Abts klachten tegens Arent van Egmond.* 117
64 ——— *Hoe de Abt, en des zelfs Klooster-broeders, het hooge Rechtsgebied aan Hertog Albrecht weder overgegeven hebben; en Arent van Egmond het zelve van dien Hertog bekomen heeft.* 119
65 ——— *Van de Tolvryheid; en 't overlyden van Johan Weent, agt-en-twintichsten Abt.* 121
66 ——— *Van Gerrit van Okkenberg, negen-en-twintichsten Abt; en het wedergeven der Heerlykheit van Egmond, als ook de bevestiging van alle de oude Voorrechten.* 123
67 ——— *Van de Uitspraak tusschen Hertog Willem, en Arent van Egmond; en derzelver verschil.* 125
68 ——— *Over de Uitspraak van Hertog Willem, tusschen*

Digitized by Google

't Kloofter van Egmond, en Heer Jan van Egmond. 129
69 HOOFD-DEEL. *van de klachten, die Hertog Willem heeft opgevat, en bygebracht tegen Heer Jan van Egmond.* 135
70 ——— *verder geweld het Kloofter van Egmond aangedaan.* 141
71 ——— *van de ondernome Hervorminge des Kloofters van Egmond; en 't overlyden van Heer Gerard van Okkenberg, negen-en-twintigsten Kloofter-voogd.* 143
72 ——— *van Willem Simonsz. van Mathenes, dertigsten Kloofter-voogd.* 146
73 ——— *wyze van Vereeniging, uitgevonden tusschen den Abt, en Heere van Egmond.* 148
74 ——— *van de bevestiging der Uitspraak door Gezag van den Paus.* 159
75 ——— *van de Goederen, die het Egmonder Kloofter toebehoord hebben, en nu den Heere van Egmond toekomen.* 161
76 ——— *Geheugenisse van Willem van Mathenes, Abt van Egmond, over eene Misse, die in 't toekomende alle Donderdagen op 't Vrouwen-Altaar moest gezongen werden.* 163
77 ——— *Inlyvinge der Karspel-kerke van Egmond, met het Kloofter, gelegen binnen des zelfs bemuuringe.* 166
78 ——— *van den overlast van Albert van Raaphorst.* 169
79 ——— *van den overlast en 't geweld van Gysbert van der Heul.* 170
80 ——— *van sommige bedryven der Egmonders: als ook het overlyden van Jan van Egmond, en den Abt Willem van Mathenes'.* 172

81 HOOFD-

Digitized by Google

81 HOOFD-DEEL. *Van Jacob van Poelgeest, een-en-dertigsten Abt.* 177
82 ——— *van Gerard van Poelgeest, twee-en-dertigsten Abt.* 179
83 ——— *van Heer Niklaas van Adrichem, drie-en-dertigsten Abt; en Jan, den Bastaard van Borgondien, die de Abdye van Egmond trachte te bekomen.* 182
84 ——— *'t Beleg des Kloosters van Egmond, door den Heere van Egmond ondernomen.* 184
85 ——— *de wederkomst des Verkoorenen Abts, tot zyn Kloester van Egmond.* 186
86 ——— *de komst van Hertog Maximiliaan van Oostenryk in Holland.* 187
87 ——— *van de Volmacht, door den Roomschen Stoel aan den Abt van Egmond over den Bisschop, en Stad van Utrecht, verleent.* 189
88 ——— *van den bystand, dien dezelve Abt den Stadhouder gedaan heeft, om de Partyschappen binnen de Stad Hoorn te dempen.* 190
89 ——— *het overlyden van Nikolaas van Adrichem, drie-en-dertigsten Kloester-voogd; en 't Verkiezen van Heer Jordaan van Driel.* 191
90 ——— *van de hervorminge des Kloosters te Egmond.* 193
91 ——— *van eenige byzondrre Voorvallen.* 202
92 ——— *het overlyden van Heer Jordaan van Driel, vier-en-dertigsten Abt; en het Verkiezen van Heer Henrik van Wittenhorst, vyf-en-dertigsten Abt, en eersten der Hervormden.* 203
93 ——— *van eenige byzondere Voorvallen.* 210
94 ——— *'t Overlyden van Abt Henrik van Wittenhorst, vyf-*

Digitized by Google

vyf-en-dertigsten Klooster-voogd; en 't Verkiezen van Meynard Man, zes-en-dertigsten Abt. 212
95 HOOFD-DEEL. *Van eenige voorvallen.* 217
96 ——— *Van 't overlyden van Meinard Man, zes-en-dertigsten Abt.* 219
97 ——— *Van Willem van der Goes, zeven-en-dertigsten Abt; en des zelfs overlyden.* 220
98 ——— *Van Nicolaas van Nieulandt, acht-en-dertigsten Abt van Egmond, en eersten Bisschop van Haarlem; en des zelfs overlyden.* 221
99 ——— *Van Heer Godefried van Mierloo, negen-en-dertigsten en laatsten Abt van Egmond, en tweeden Bisschop van Haarlem; met des zelfs overlyden, en de verwoesting der Abdye van Egmond.* 224

KRO-

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

KRONYK VAN EGMOND
OF
JAAR-BOEKEN DER REGALE
ABTEN VAN EGMOND
DOOR BROEDER
JAN VAN LEYDEN,
VAN DER KARMELITEN ORDRE TE
HAERLEM.

VOORREDEN.

DEwyl men de gewoonte heeft de daaden der Voorvaderen op het papier te brengen, om zekere kennisse van het tegenwoordige en toekomende te konnen hebben, heb ik op bevel van den Eerwaardigen Vader in *Christus*, en mynen Heere, Heer *Niklaas van Adrichem*, de tweeden van dien naam, Regaal Abt des Kloosters van den H. *Adelbert* te Egmond, van de ordre des Eerwaardigen Vaders *Benedictus*, my be-

 neer-

Digitized by Google

neerstigt deze tegenwoordige Jaar-boeken, zoo veel my mogelyk geweest is, uit verscheide Handelingen, Brieven, Graf-Schriften, Aanteekeningen, en Voorrechten der Ouden na te speuren, om het aanmerkenswaardigste der Kerke van *Egmond* getrouwelyk te beschryven; te weten wanneer, en van wien gemelde Kerke gesticht zy, onder wiens bescherming, of bestiering, zoo wel in 't geestelyke als tydelyke dezelve toegenomen of schade geleden hebbe. En dewyl voorgemelde Kerke van *Egmond* door de prediking van den Heiligen Belyder *Adelbert*, eersten Aarts-Diaken der Kerke van *Utrecht*, wiens graf ter zelver plaatze ook door wonderwerken verheerlykt is geweest, van het Heidendom tot het Christelyke geloove bekeert is, behooren wy de tegenwoordige Jaar-boeken te beginnen van denzelven *Adelbert*, als van den eersten Stichter en Bestierder, in verscheide Hoofd-deelen bevat, in den name des Heeren.

I. HOOFD-DEEL.

Van den H. Adelbert, en des zelvs Predikinge.

IN den jare 690. onder de regeering van *Alfrid*, Koning van *Engeland*, in 't derde jaar van des zelvs heersching, heeft *Egbert* Bisschop van *Northumberland*, hoorende dat *Duitschland* onkundig was van Gods Woord, den H. Priester *Wigbert* om 't zelve te verkondigen daar na toe gezonden, die aldaar door verhindering van den Boozen Geest geen voordeel konnende doen, weder gekeerd is. Maar de eerwaardige Man *Gods* Bisschop *Egbert*, niet aflatende van 't geen hy begonnen had, verkoor nog andere bequame Mannen tot dien dienst, en schik-

te

Digitized by Google

te derwaarts den H. *Willebrord*, doenmaals Priester, en namaals door *Gods* genade van *Sergius* Paus van *Rome* aangesteld tot eersten Aarts-Bisschop van *Utrecht*, beneffens andere elf, waar onder den H. *Wigbert*, namaals ook Bisschop, en twee Priesters, genaamd *Ewald*, daar na om het geloof omgebracht, die thans te *Keulen* in 't Klooster van den H. *Kunibert* eerlyk begraven zyn, als mede den zeer heiligen Man *Adelbert*, die, om *Christus*, zyn Koninklyk Erfgoed het Ryk van *York* verlaten had. Deze, nevens vele andere nieuwelingen met groot gevaar over Zee geraakt, zyn gekomen tot *Pipyn* van *Herstal*, derden Hertog van *Brabant*, en Onder-Koning van *Vrankryk*, van wien ze eerbiedig ontfangen, en na *Vriesland* om 'er 't Woord *Gods* te verkondigen, gezonden zyn. Want gemelde Hertog had in den jare 693. dat Landschap, na 't verwinnen van des zelfs Koning *Radbout*, onder 't gebied der *Franken* gebracht; alwaar, als zy door *Gods* goedheit met prediken aan velen grooten dienst deden, is de H. *Willebrord* op bevel van Hertog *Pipyn* na *Rome* getrokken, en door Paus *Sergius* den eersten van dien naam tot eersten Aards-Bisschop van *Utrecht* aangesteld, weder gekomen; gelyk ik Broeder *Jan* van *Leyden* van de Ordre der Vrouwen Broeders van *Haerlem*, in de tweede Afdeeling der Kronyk van *Holland*, door my beschreven, gezegt en verhaalt hebbe. Ondertusschen was de H. *Adelbert* in *Vriesland*, om aldaar *Gods* Woord te leeren, gebleven, en heeft daar zeer velen bekeerd. Doch na de wederkomst van *Willebrord*, heeft *Adelbert* des zelfs eerste Opper-Diaken in de uitvoeringe aller zyner werken hem getrouwelyk by gestaan en gedient, die ook, van den H. *Willebrord* afzonderlyk naar *Kennemerland* afgezonden zynde, voor 't algemeene Geloof der nieuw-bekeerden een Kerk gesticht heeft ter plaatze, die thans *Egmond* genaamd werd, ten dien tyde *Hallum* geheeten; alwaar en in de Land-streek rondom by na tot op zyn aankomst alle het Volk den Afgoden diende, waar om de H. Levyt *Adelbert* den gantschen tyd niet naliet haar het Koninkryke *Gods* te verkondigen, de Afgoden te verbreken, en Kerken ter eere

Digitized by Google

Gods te herbouwen. Want ten dien tyde was 'er zeker Man genaamt *Eggo*, wiens Zoon den H. *Adelbert* ten Doop gehouden had, en by wien hy uit heilige gemeenzaamheit dikwils t'huis lag. 't Is derhalven gebeurd, als die Man *Gods* om de zynen te bezoeken weder na *Engeland* wilde keeren, dat gemelde *Eggo* hem vraagde, terwyl zy over de Maaltyd zaten, wanneer hy weder zoude komen? welke de Pitten van eenige Appelen, die hy gegeten had, in 't vuur werpende, beloofde alsdan te zullen wederkomen, als uit de zelve Boomen en Vruchten zouden voortgekomen zyn. Zoo is het dan door *Gods* toelatinge geschied, dat dit wonderbaarlyk is vervuld geworden: want het zelve Huis kort na zyn vertrek afgebrand zynde, is de plaats ledig blyven leggen, op welke ter bekwamer tyd vier Boomen gegroeyt zyn, en als de Vruchten ryp geworden waren, is de H. Man na zyn beloften, ter zelver plaatze weder gekeert. Deses H. *Adelberts* roem, door zyne deugden vermaart, is zeer toegenomen, en hy heeft in zyn leven door zyne leer-redenen vele gesticht.

II. HOOFD-DEEL.

Des H. Mans overlyden, en het bouwen van een Kerk tot zyner eere.

WEshalven van deugd tot deugd voortgaande heeft hy, 't geen hy gelukkig begonnen had, noch gelukkiger volbracht, en na 't ontfangen der onverwelkbare Kroone zynes stryds, het duister Tranen-dal dezes levens met de eeuwige Heerlykheit verwisselt, en zyne zalige Ziele aan den Heyland, dien hy getrouwelyk gedient had, op den 15. van Zomermaand overgegeven, in wiens tegenwoordigheit hy met vreugde opzingt: *Gelyk wy gehoort hebben, alzoo hebben wy ook gezien, in het Huis onzes Gods, op zynen heiligen Berg, enz.* De Christenen en goede Geloovigen hebben des H. *Adelberts* ligchaam met be-

Digitized by Google

behoorlyke eere t'*Egmond* ter aarde bestelt, alwaar thans door des Heeren goedheit aan alle elendigen groote weldaden bewezen werden. Deze eerwaarde Belyder des Heeren *Adelbert*, was uit *Engeland* van Edelen afkomst der oude *Saxen* gesprooten, en werd gelooft de eerste Aarts-Diaken van *Utrecht* geweest te zyn. Maar de Geloovigen, die ten dien tyde aldaar woonden, hebben op die plaatze een Kerk of Kapelle ter eere *Gods*, en des H. *Adelberts* gesticht, die men weet dat de *Noormannen* veelmaals verwoest hebben; echter is dáar door de Goddelyke Voorzienigheit altyt iemant gebleeven, die des H. Mans ligchaam eerlyk bewaart heeft.

III. HOOFD-DEEL.

Dat de H. Adelbert de Weduwe Esvar levens onderhoud gegeven heeft.

VErvolgens na den jare 760. als de uitheemsche Volkeren die geheele Landstreek verwoestten, na 't rooven der goederen en 't gevankelyk wegvoeren der inwoonderen, wist zekere Weduwe, genaamt *Esvar*, die zich verplicht had den H. *Adelbert* te dienen, alleen te *Egmond* gelaten zynde, niet wat ze doen, of werwaarts zy zich keren zoude: want ze had niets, daar ze een oogenblik van zoude konnen leven, en daar was geen middel om iets te bekomen. Eindelyk was 'er geen raad, als om haren toevlucht tot de gewoone goedheit van den H. *Adelbert* te nemen; hebbende de zelve haar, die op hem vertrouwde, niet versmaad, maar, daar het te pas kwam, by gestaan: want hy gaf haar dagelyks haar voedzel aan het Strand der Zee, aantoonende dat *die God vreezen geenes dings gebrek hebben*; ook konde zy de verminderinge niet bespeuren, die op een byzondere wyze des H. *Adelberts* bystand gezocht had.

Digitized by Google

IV. HOOFD-DEEL.

Het wederophouwen van des zelfs Kerk, en waar van Egmond zynen naam draagt.

DOch eenigen tyd daar na is zeeker Priester, genaamd *Amaleck*, beneffens drie Godsdienstige Leeken, door een gezichte van Engelen aangemaand om die Kerke weder op te houwen; 't welk hy met groote Godvruchtigheit, en niet zonder vele wonder-teekenen in het op bouwen te bespeuren, volbracht heeft. Maar *Hallem* werd ten dezen tyde *Egmond* genaamt, om dat het door de voortreffelyke verdienften en leere van den heiligen Belyder *Adelbert* van alle onzuiverheit der Afgoden dienst gereinigt was. Weshalven *Egmond* alleen beteekent *gezuiverde grond*; of volgens het oordeel van anderen, heeft het die benaminge van *Eggo*, des H. *Adelberts* vriend, moetende dierhalven geschreven werden *Ekmond*; of het draagt dien naam, om dat die plaatze van de woeste Landaart *geëffent* is: alzoo de uitheemsche Zee-Rovers, veel malen gemelde Kerke, die niet verre van het strand afgelegen was, naderende, en reets daar naby zynde, t'elkens door een Wolk, die hen 't gezigt belette, in hun boos voornemen verhindert zyn. Weshalven die plaats, niet alleen van Christenen, maar zelfs Onchristenen met hunne Offerhande derwaarts te brengen, geëert wierd; En als zeker Boer een Kaas, die daar geoffert was, gestolen had, en daar mede in 't dikste van 't Koren geloopen was om die op te eeten, at hy, zonder zyn voornemen te konnen volbrengen, van zyn vingeren, 't welk zyn Heer bemerkende, hem aanstonts by de Heilige overblyfzelen liet brengen, alwaar hy geneezen zynde; door zynen Heer aan die Kerke toegeëigend is. Als ook op eenen anderen tyt *Rôwik* Koning van *Noorweges*, by die Kerke aangeland was, en zyne onderhoorigen gelast had den naastgelegen Duyn van die Kerke te verplaatzen, hebben zy alle den volgenden morgen, om

Digitized by Google

om des Konings bevel uit te voeren, by een gekomen zynde, bevonden dat de Duyn een steen-worp verder dan hy te vooren gelegen had, van de Kerk af lag.

V. HOOFD-DEEL.

't Verwoesten van Holland door de Deenen.

IN den jare 856. hebben *Gilbrand* met zyne *Deenen*, en *Rolland* met zyne *Noormannen*, *Vriesland* verwoestende, ten laatsten *Wyk te Duurstede*, pronkende met twee en vyftig Kerken, bestormd en ingenomen, en, na 't slechten der Stede, *Utrecht* insgelyks tot den grond verwoest, en alle de Burgers en Geestelyken omgebracht. Weshalven de H. *Hungerus*, elfde Bisschop van *Utrecht*, alleen met weinige Canoniken gevlucht is naar 't Kloester van *Pruim*, gelegen tusschen *Aken* en *Trier*, in het oude Bosch van *Ardenna*. Daar na hebben die wreedaarts, geheel *Holland* verwoestende, ook St. *Adelberts* Kerk te *Egmond* nedergeworpen, en te *Noordwyk* den Priester St. *Jeroen*, die het Christen Volk aldaar bestierde, gevangen, en 't hoofd afgeslagen. Ook het Slot van Koning *Arundulius* by *Voorburg* sloopende, hebben ze twee Hollandsche Ridders, met name *Dibbald* en *Gerlaac*, vechtende voor het *Christen* geloove, omgebracht, en een grooten roof met zich slepende, en 't geheele Land by na ontvolkt hebbende, zyn ze ter plondering van andere Landen verder opgetrokken.

VI. HOOFD-DEEL.

Van Diederik den eersten Grave van Holland.

IN den jare 863. heeft *Karel* de Kale, Koning der *Franken*, en namaals Roomsch Keizer, zich ophoudende in het Dorp *Pladelle*, en hoorende dat *Holland* wederom teenemaal van inwoon-

Digitized by Google

woonders ontbloot was, ten verzoeke van Grave *Hagano*, aan eenen Edelen Man genaamt *Diderik*, broeder van *Walengier* gegeven de Kerke van *Egmond*, en gansch *Holland*, beneffens een groot deel van *Vriesland*; en zyn daar verscheide Brieven van gemaakt. Derhalven was dese *Diderik* eerste Grave van *Holland*, broeder van *Walengier* Hertog van *Aquitanie*, een zeer aanzienlyk Man, en daarom by elk zeer aangenaam. Deze Land-Voogdy, en Waardigheit heeft hy van *Karel* de Kalen Koning der *Franken* ontfangen. Verders heeft gemelde Koning hem wegens de Kerke van *Egmond*, en geheel *Kennemerland* des zelfs Bulle, met zyn gouden Ring, en daar op gedrukte afbeelding bezegeld, verleent: want oudstyds zegelden de Koningen met hare Ringen. Volgt nu de inhoud dezer Gift-Brief.

„ In den name der Heilige en Onverdeelde Drievuldigheit. „ Karel door Gods genade Koning der Franken. Het betaamt „ onze Koninklyke Hoogheit onze lieve en getrouwe met vee- „ lerhande giften te verwaardigen: weshalven wy willen dat „ alle Geloovigen der H. Kerke Gods, die nu zyn, of na- „ maals zullen zyn, weeten, hoe dat voor ons verscheenen is „ de eerwaarde Grave Hagano, biddende onze goedertieren- „ heit, dat wy aan zekeren onzen getrouwen, met name Di- „ derik, eenige goederen wilden geven: te weten de Kerke „ tot Hecmunde, met alles dat daar gerechtelyk toe behoort, „ van de plaatze, die men Suytherders-hage heet, af, tot „ Voortrappen en Kinhem toe. Wiens verzoek wy, als be- „ tamelyk was, gunstiglyk ontfangende, gunnen en geven on- „ zen voorgemelden Getrouwen dit alles in 't geheel met de „ Dienst-Luiden, die nu zyn, of namaals zullen zyn, met „ Beemden, Bosschen, Weyden, Wateren, en Waterloopen. „ En beveelen ernstelyk, dat hy en alle zyne nakomelingen ten „ eeuwigen dage deze Onze milde gifte gerustelyk, als zyne „ andere goederen, die hy in Erf-recht bezit, gebruike. Ten „ welken einde Wy dit bevel onzer gunste hebben gelast te be- „ schryven, volgens welke wy gelasten en beveelen, dat hy

„ dit

Digitized by Google

„ dit alles vryelyk houden en bezitten, ook macht hebben daar
„ mede naar zyn welgevallen te handelen, met Gods hulpe, en
„ zonder van iemant daar in ontrust te werden. En om deze
„ onze milde gifte in het toekomende des te bestendiger te
„ doen zyn, en naauwkeuriger te doen onderhouden, hebben
„ Wy dezen tegenwoordigen met onze eige Hand-teekening
„ onder aan bevestigt, en met onzen Ring doen verzegelen.

Het Zegel van den Doorluchtigsten Heere, Koning

CAROLUS.

„ Overgezien door den Beampt-schryver Hagano, in plaat-
„ ze van den Aarts-Bisschop en Cancellier Rotgerus. Gegeven
„ in 't jaar onzes Heeren MCCCLXIII. Den 15. van Hooy-
„ maand, de elfde Indictie, in 't dertigste jaar der regeeringe
„ van den Heere Koning Karel, zynde het vyf en twintigste
„ der herstellinge, en 't bekomen van aanzienlyker erffenisse.
„ Aldus gedaan in het Dorp Bladelle, gelukkiglyk. Amen.

Zwitherders hage werd thans genaamd de *Hillegommer Beek*, en *Kinheim* is een Water-loop tusschen *Alkmaar*, en 't Kasteel *Middelburg*, waar van *Kennemerland* dien naam voerd, en werd zomtyts genomen voor het Graafschap van *Kennemerland*. Weshalven *Diderik*, eerste Grave van *Holland*, van *Karel* den Kalen, de Kerke van *Egmond*, met al het daar by behoorende land, te Leen ontfangen heeft. Blykende wyders uit den inhoud der gemelde Gift-brief middagklaar, dat ten tyde van 't begin des Graafschaps van *Holland* geen ander Land-heer, nog te *Egmond*, nog in des zelfs onderhoorige Landen, geweest is, als *Diderik*, eerste Grave van *Holland*; gelyk ieder, die dezen Gift-brief met een naaukeurig oog beschouwt, zal bespeuren. Schaamrood moeten zy dan werden, die voorgeven, dat 'er een ander Heer van *Egmond* geweest zy, als de Grave van *Holland*. De inhuldiging van deezen uitmuntenden Grave heb ik duidelyker in de Kronyk van *Holland* verklaart.

Digitized by Google

VII. HOOFD-DEEL.

't Stichten van een houten Vrouwen-Kloofter te Egmond.

ALs nu de zeer doorluchtige Grave *Diederik* van *Holland*, in zyne hooge jaren door vele deugden uytblonk, heeft hy, uit groote eerbiedigheit voor heilige zaken, een Kloofter van hout te *Egmond* gesticht; in 't welke hy Nonnen van St. *Benedictus* Orde plaatste, die hy uit zyne eige goederen rykelyk van levens-middelen bezorgde, offerende Gode veele gaven ten behoeve der gemelde plaatse: in *Vromen* negen mansen, in *Alkmaar* elf mansen, in 't dorp *Kallingen*, heden het *Ooge* genaamt, de helft van zyne geheele bezittinge, die jaarlyks veertien ponden opbragt; nevens veele andere offerhanden, ter verkryging van zyn aandeel in de eeuwige erffenisse.

VIII. HOOFD-DEEL.

't Verheffen van St. Adelberts licchaam.

WEshalven de H. Belyder *Adelbert* aan zekere Nonne uit het zelve Kloofter, genaamt *Wulfie*, verscheenen is, haar in den droom belastende, het zeer dierbaar gebeente zyns licchaams, 't geen, als dat der anderen, diep onder de aarde verborgen lag, op te graven, en aan een ieder op een verheven plaats te vertoonen; te weeten, om den eerbied der Geloovigen te krachtiger op te wekken, en de Voorspraak zyner verdienften dies te zekerder te verkrygen; en op dat 'er voor haar geloove geen de minste twyffel zoude overblyven, heeft hy zich verwaardigt deeze Nonne tot driemaal toe te verschynen. Die, om geen straffe van ongehoorzaamheit op haar te laden, zulks haastelyk aan den doorluchtigsten Vorst *Diderik*, die

Digitized by Google

die deze plaatse, als uit de voorgaande Hoofd-deelen blykt, in eigendom bezat, geopenbaart heeft. Welke Vorst, gelyk hy altyt vaardig en gedienstig was, om 't geen den Godsdienst aanging, uit te voeren, alzoo ook het aanbrengen deezer Nonne ten spoedigste werkstellig maakte. Weshalven hy, na dat alles, tot zoodanigen werk noodig, gereet stond, de heilige panden heeft doen opgraven. En als de Priester des H. *Adelberts* graf geopent had, is 'er aanstonts onder de kist een springbron van een verwonderlyke klaarheit ontdekt, die tot op den hedigen dag voor veelen, ter verkryging van gezondheit, door een werkzaame hoope dienstig bevonden werd. Na het openen der kist, zag men zelfs den mantel, daar het heilig licchaam mede bedekt was (op dat hier uit de onverdorfslykheit des begravenen bleek,) zonder eenige verrottinge, noch ongeschonden; en te gelyk verzeekert men, dat 'er een goude kruis op de borst des Belyders gevonden is, dienstig ter genezing van verscheidene gebreken des licchaams, en des gemoeds. En na het vaststellen van eenen dag, om de vroome Geloovigen by één te roepen, heeft hy dien heiligen schat alzoo naa het Klooster doen overbrengen. Geduurende welken eerwaardigen dienst van verplaatsing, een oneindig getal zieken in haare voorige gezondheit herstelt zyn. Inzonderheit hebben veele blinden den glans van haar gezicht, en die van zwakheit gaan noch staan konden, 't hersteld en vast gebruik haarer leden wedergekregen.

IX. HOOFD-DEEL.

Zeker Wonderwerk diens zelven Heiligs, aan den Grave van Holland.

't Gebeurde eens, dat gemelde Grave *Diderik* van *Holland* by winter-tyt, wanneer alles door een felle koude dicht bevroozen lag, op een wagen over 't ys van een diep meir

Digitized by Google

kwam ryden; doch, gelyk men weet dat zulke tochten gevaarlyk zyn, dreigde 't zelve, als men in 't midden gekomen was, dewyl het ys voor 't gewicht van dien wagen te zwak bevonden wierd, hen allen, door het scheuren, een gewissen dood. Weshalven de Grave, na dat al zyn gevolg door schrik gevlucht was, alleen gelaten wierd, die, zich van alle menschelyke hulpe ten eenemaal ontbloot ziende, van ganscher herte versuchtende, zyn toevlucht tot de bystant van St. *Adelbert*, die hy zoo dikwils bespeurd had, genomen heeft; door wiens voorspraak hy ook een schielyke verlossinge verkreeg. Want ('t geen wonder is te verhaalen) daar het water door een ongelooffelyke diepte tot ver boven zyn hoofd moest gekomen zyn, kwam het, als zachtelyk voor hem wykende, niet hooger dan tot den riem van zyn middel. En alzoo is hy niet alleen zelf, maar ook alles wat op den wagen was, behouden gebleeven.

X. HOOFD-DEEL.

Van Diderik, den tweeden Grave van Holland.

IN den jare 902. den 5. van Wyn-maand is *Diderik*, eerste Grave van *Holland*, na het zelve geweest 40. jaren met veel omzichtigheit geregeert te hebben, godzaliglyk overleden; en zyn Gemalin *Gena*, of *Gona* genaamt, zynde een dochter van *Pipyn*, Koning in *Italie*, is overleden den 11. van Louwmaand, en zyn zy beide in 't Vrouwen-Kloester te *Egmond*, dat hy te vooren zelf van hout gesticht had, ter aarde bestelt. In wiens plaatze gevolgt is haarer beider zoon *Diderik*, als tweede Grave van *Holland*; die ten huwelyk nam *Hildegaard*, dochter van Koning *Lodewyk* van *Vrankryk*, en by haar den in alles eerwaardigen Man *Egbert*, Aarts-Bisschop van *Trier*, als ook *Arnout*, den derden Grave, zynen Plaats-volger, nevens *Alaidis*, of *Elaidis*, een zeer schoone dochter, gewonnen heeft.

XI. HOOFD-

Digitized by Google

XI. HOOFD-DEEL.

Het weder-opbouwen des Kloosters te Egmond van steen, en 't verplaatsen der Nonnen.

DErhalven heeft *Diderik*, tweede Grave van *Holland*, dikwils oorlogen tegen de *Vriesen* voerende, en dezelve ten laatsten door zyn zeeghaftig zwaart te onderbrengende, het Kloofter van *Egmond*, dat zyn Vader van hout had doen stichten, wederom van steen laaten opbouwen; en stelde, na het verplaatsen der Nonnen, aldaar Monnikken in van de Ordre van den H. *Benedictus*, op dat ze, wanneer zulks noodig mocht zyn, zich tegen de *Vriesen*, haare vyanden, zouden beschermen. En heeft dezelve Grave gemelde Nonnen, niet verre van *Haerlem*, by het dorp *Heemstede*, na een plaatse, die *Bennebroek* heet, doen overgaan; haar verbiedende verder zoodanige Geestelyke dochters tot haar aan te neemen, om dezelve door dat middel te doen uitsterven, op dat alzoo haare inkomsten tot het Kloofter van *Egmond* zouden wederkeeren, Derhalven is dezes Graafs zoon *Egbert*, door de Verdiensten van den H. *Adelbert*, van zwaare koortsen verlost; en zyne dochter *Elnidis*, die eerst maar 't gebruik van een oog had, heeft door des zelfs Verdiensten haar volkomen gezicht wedergekregen.

XII. HOOFD-DEEL.

Van den eersten Klooster-voogd Wonobold, en de begiftiging des Graven en Gravinne.

OVer dit plechtig ingewyde Kloofter wert derhalven tot eerste Kloofter-voogd aangesteld *Wonobold*, die, dezen last op zyne schouderen genomen hebbende, als een getrouw bezorger zich bevlytigde om de Kerke, met de hem aanbevolene

Digitized by Google

onderhoorigen, waardiglyk te regeeren. Ten zynen tyde nu heeft *Diderik*, tweede Grave van *Holland*, de Kerke van *Egmond*, voor de zaligheit zyner Ziele, met ryke inkomsten begiftigende, aan den H. *Adelbert* geschonken de zoogenaamde Drievouwdige Historie, en een Euangelie, gebonden in een kostelyken gulden band, met edele gesteentens omzet. Daar en boven heeft de Gravinne *Hildegaart* aan de Kerke van *Egmond* geoffert een Altaar-tafereel, schitterende geheel van goud, met veele onwaardeerlyke edele gesteentens verçierd, uit wiens bovenste top men zegt dat de steen *Osculanus*, die 's nachts de geheele Gerw-kamer met glinsterende straalen verlichtte, en den geenen, die hen by zich droeg, onzichbaar maakte, gestoolen is. Ook heeft dezelve Grave, met zyn Gemalin, aan gemelde Kerke geoffert in *Schagen* ses mansen, in *Hargen* elf mansen en een vyfden deel, te *Rinnegom* acht mansen, by 't Klooster twee mansen, tusschen het dorp *Ellebantere-Hemerke*, 't welk ook *Suterhem* genaamt wort, vier mansen en een halve, te *Wimmenum* anderhalve manse, en van daar, tot in *Arem*, al het Bouw- en Weyland. Hier uit blykt, dat dezelve Grave aan 't Klooster al het land, tusschen *Aremerswet* en *Winnemerswet*, beneffens des zelfs heerlykheit, geschonken heeft. *Aremerswet* is gelegen ten zuiden van 't Klooster onder *Bacchem*, en *Winnemerswet* ten noorden by *Wimmenum*; als ten dezen dage noch kennelyk is. Daar en boven hebben zy noch aan 't zelve Klooster gegeven in *Walleshem*, 't geen *Wimmenum* is, drie mansen, in *Oesdem* twee mansen en een halve, te *Limmen* seven mansen en een halve, te *Sunthem* twee mansen, te *Bacchem* drie mansen, in *Ordebolle* twee mansen, in *Heeram* dertien mansen en een halve, ter zelver plaatse negen mansen, in *Those* een manse, in *Obingen* een manse, te *Heemstede* een manse, tusschen den waterloop *Schulenbeek*, en *Hurestede* vier mansen, met een visschery, in *Velsen* zes mansen, en het Altaar van de Kerke aldaar van den eenen noene tot den anderen, op St. *Aagten* dag; in *Voorhout* de Kerke met de tienden, te *Noortha* de Kerke met de tienden, en al den tol te *Alkmaar*.

Digitized by Google

maar. Als nu ten laatste de Kloofter-voogd *Wonobold*, na veele moeïelykheden in het vleesch uitgestaan te hebben, door zwakheit overvallen wierd, is hy, zoo wy verhoopen, door *Gods* genade uit dit elendig leven in de eeuwige heerlykheit opgenomen; en zyn lyk in de Kloofter-Kerk ter aarde beftelt. Hy is overleden den 16. van Oogft-maand, wanneer men ook zyne gedachtenifle viert; wiens Graf-fchrift aldus volgt:

Gy die deez' zark betreedt, beluft uw' zielsmisdaade
Droef te betreuren, blyf gedachtig, wat gy zyt,
En wat gy wezen zult; bid Jesus om genade.
Hier ligt Abt Wonobold, die, needrig in zyn tydt,
Een Vader was van deez' zyn' fchapen: dat ik heilig
Hier naa zyn aanfchyn zie, van misdaên vry en veilig!

Ook is, ten tyde van dezen Abt, het licchaam van den H. Martelaar *Jeroen*, door des zelfs openbaaringe, by *Noordwyk* gevonden, en na *Egmond* overgebracht.

XIII. HOOFD-DEEL.

Van Andries, den tweeden Abt des zelven Kloofters.

DErhalven is, na 't overlyden en begraven van den boven gemelden uitmuntenden Man *Wonobold*, een zeker eerwaardig Vader, genaamt *Andreas*, met algemeene ftemmen in des zelfs plaats tot Kloofter-voogd benoemt, en, gelyk behoorlyk was, plechtig ingewyt; die terftont de zorg zyner aanbevolene Kloofterlingen op zich nemende, zich bevlytigt heeft zyn licchaam tot den laft en dienft des Heeren te verbinden. Omtrent dezen tyd heeft de H. *Egbert*, Aarts-Bifschop van *Trier*, van wiens heiligheit ik breeder meldinge gedaan heb in de Jaar-boeken van *Holland*, zoon van Grave *Diderik* van *Holland*,

Digitized by Google

land, een altytduurende gedachtenisse in 't Kloofter van *Egmond* verdient: want hy heeft aan 't zelve een groot ſtuk van 't Kruis des Heeren, in 't goud gezet, vereert, met een Caſuyffel, als ook een Bybel, een zeer ſchoone Stole, met een Opper-Diakens-Koorkleet, *Dalmatica* genaamt, een Diakens Onderkleet, een Mis-boek, een gouden Capittel-ſtok, een uitlegging over het groote Pſalm-boek, een Paſſie-boek met drie ſtemverheffingen, een zilvere kaſſe vol Overblyfzelen der Heiligen, en een groot deel, zoo men gelooft, des licchaams van den H. *Agatha*, met veele boeken, en H. Overblyfzelen. Als de eerwaardige Abt *Andries* aldus het Kloofter te *Egmond* een tyt lang beſtiert had, is hy uit dit leven geſcheiden, den 3. van Zomer-maand, en begraven in de Kloofter Kerke aldaar, aan de zuidzyde van den Abt *Steven*, in het graf van *Bruno*, *Reinier*, en *Jan Olout*, Kloofter-voogden, en zyne Plaats volgeren, die alle vier by één begraven zyn. Men viert zyn gedachtenisse den 3. van Zomer-maand. Der zelver Graf-ſchrift luid aldus:

Deez' graſſteen overdekt drie Herders deezer ſchaapen,
In 't lykſtof van hun vleeſch den wormen voorgelegt.
Ter rechter zyde ruſt Andréas, blyde ontſlaapen,
Ter ſlinkerzyde de Abt, die Bruno wordt gezegt,
In 't midden Reginard. Wil u, ô Godt, ontfermen,
Wanneer ge als Rechter zult verſchynen! dat ze, altoos
Met Uw' Gezégenden gereekendt door 't erbarmen,
By Uwe ſchaapen zyn, daar ruſt is eindeloos.

XIV. HOOFD-DEEL.

Van Bruno, derden Abt, en de goederen ten zynen tyde aan 't Kloofter geſchonken.

NA 't afſterven van den Abt *Andries*, trat men tot het verkiezen van eenen nieuwen Herder. Na 't houden der Kerk-

Digitized by Google

Kerk-gewoonte des Ordres, word 'er derhalven een Godsdienstig en in alles zeer eerwaardig Man, genaamt *Bruno*, tot derden Abt van 't Klooster te *Egmond* aangestelt. By zynen tyt stierf *Diderik*, tweede Grave van *Holland*, als hy 't zelve geweest 88. jaren manhaftig geregeert had, den 5. van Bloeymaand des jaars 988. Ook is zyn Gemalin *Hildegaart* den 11. van Grasmaand gerust, welker licchamen beide te *Egmond* onder eenen zark ter aarde besteld zyn. Deez' had tot zynen Plaats-volger zyn zoon *Arnout*, derden Grave van *Holland*. Deeze *Arnout* kreeg, volgens zyn edelen afkomst, tot een Gemalinne, die hem waardig was, *Luitgaart*, zuster van *Theophania*, Keizerinne van *Romen*, moeder van Keizer *Otto*, dochter van Keizer *Theophanus*, by wien hy gewonnen heeft *Diderik* den derden, zynen Navolger, als vierden Grave, en *Sybrieck* Burg-grave en eersten Heere van *Brederode*. Deeze Grave heeft, nevens zyn wettelyke Gemalin, aan 't Klooster te *Egmond* geschonken in het Dorp *Those* twee mansen, die jaarlyks een pond en vier oncen opbrengen, te *Castrichem* twee mansen min een vierendeel, die jaarlyks een pond en vyf oncen opbrengen, in het Dorp *Velsen* drie mansen, die jaarlyks anderhalf pond opbrengen, en een Akker, die tien deniers opbrengt, te *Sassenheim* een halve manse, die jaarlyks dertig deniers opbrengt, te *Voorhout* drie mansen, doende jaarlyks zes deniers, in 't Dorp *Noreya* vyf mansen, die jaarlyks negen oncen opbrengen, in *Lopsen* negen mansen; noch ter zelver plaatze by de rivier *Maerne*, die *Manteresvete* afscheid, de tiende tusschen *Delft* en *Schieland*, tot den waterloop *Lede*, en van *Lede* tot *Stridede*, en van *Stridede* tot aan 't einde, een manse, die jaarlyks zes deniers opbrengt; noch ter zelver plaatze een vierendeel, dat jaarlyks vyftien deniers opbrengt, in 't Dorp van *Leiden* een manse en een zesden deel, in 't Dorp van *Bergen*, ten westen des *Rhyns* drie mansen: noch de Kerke van *Vlaardingen* met de tienden, en *Hargen* en *Selve*, met de tienden. Vorders is deze Grave *Arnout*, na een regeeringe van vyf jaaren, in een veldslag door de *Friesen* den 29. van Herfstmaand des

jaars 994. verslagen; ook is zyn Echtgenoote den 29. van Grasmaand overleden, en zyn zy beide in 't *Egmonder* Klooster begraven. In des zelfs plaats is gevolgt *Diderik*, van dien name de derde, als vierde Grave van *Holland*. Deeze Grave *Diderik* de derde, heeft aan Keizer *Otto*, ten verzoeke van *Egbert*, Aarts-Bisschop van *Trier*, na zyn Vaders overlyden de geheele heerschappy in eigendom ontfangen. Die, ten huwelyk genomen hebbende *Othilde*, of *Withilde*, des Hertogen dochter van *Saxen*, by dezelve twee zoonen verwekt heeft, *Diderik*, en *Floris*, bygenaamt den Swarten, Grave van *Oostvrieslaand*. Deeze *Diderik*, de derde van dien naam, vierde Grave van *Holland*, heeft aan het Klooster te *Egmond* geschonken in *Radenburg* vier manfen, die jaarlyks tien pond opbrengen, in *Radenburgerveld* een stuk lands, dat sestien oncen opbrengt, in *Sitiethem* een stuk land, dat dertien oncen opbrengt, in 's *Gravens Frugerse* een stuk lands, dat dertien oncen opbrengt. Ook heeft hy twee kostelyke tapyten, die op de hoogte feesten in dezelve Kerke gebruikt worden, vereert. Deeze Grave *Diderik* heeft een vollen broeder gehad, *Syphrid*, of na der *Friesen* landspraake *Sikke* genaamt, die by zyn huisvrouw *Thetburg*, dochter van *Goonzyn*, Poreftaat van *Saxeren*, gewonnen heeft *Diderik*, zynen Navolger, tweeden Heer van *Brederode*, en *Simon*, eersten Heer van *Teilingen*, als in de Jaarboeken broeder vermelt wort. Deeze *Syphrid*, genaamt *Sikke*, heeft aan 't zelve Godshuis geschonken een stuk lands op de *Geest*, genaamt *Neerdiedorp*, *Smithem*, *Alkeringelaar*, vyf viertelen lantlozemade, in *Akersloot* twaalf ponden, in *Banes* twee ponden. Zyn huisvrouw *Thetburg*, heeft het Klooster van *Egmond* voor de eeuwige zaligheit haarer Ziele geschonken een goude kasse met veele heilige Overblyfselen, en veele andere Kerkgiften. Deeze *Syphrid*, Stadhouder van *Holland*, enz. overleed den 5. van Zomermaand des jaars 1030. en wiert begraven aan de noordzyde der Klooster-kerke te *Egmond*, gelyk ook zyn huisvrouw *Thetburg*, den 27. van Loumaand overleeden zynde, by haaren man ter zelver plaatse ter aarde gebracht is. Vervolgens is

Bru-

Digitized by Google

Bruno, derde Klooster-voogd van *Egmond*, na dat hy zeer vele jaren als een getrouw uitdeeler de vergaderinge der Geloovigen het nodige, zoo in 't geestelyke als zydelyke vlytig toegedient had, uit deeze boose waereld gescheiden, en den 10. van Sprokkelmaand overleden. Vervolgens werd, na gewoonte, de plechtige uitvaart gehouden; waar na hy in 't graf van zynen Voorsaat, den Klooster-voogd *Andries*, aan de zuitzyde van zynen Plaatswolger *Steven*, wiens Graf-schrift reets vermeld is, begraven wiert.

XV. HOOFD-DEEL.

Van den vierden Abt Reinier, en de begiftingen te zynen tyt.

NA 't overlyden van *Bruno*, werd ter verkiezinge eenes nieuwen Klooster-voogds de bystand des Heiligen Geestes aangeroepen. Derhalven werd *Reinier*, tot vierde Klooster-voogd van *Egmond* verkooren, en bevestigt. Ten zynen tyde, te weten in den jaare 1039. den 27. van Wintermaand, is *Diderik* de derde, vierde Grave van *Holland*, overleden, en by zyne Voorvaderen, omtrent de Capelle of Bedeplaats, aan de noordzyde van de Klooster-kerke begraven; doch zyn Gemalin begaf zich wederom na *Saxen*. Tot Navolger had hy zynen oudsten zoon *Diderik*, den vierden, als vyfden Grave van *Holland*, die buiten huwelyk geloeft heeft. Deeze is, 1046. van zyne vyanden te *Dordrecht* verraden, alwaar hy op den 15. van Bloeymaand met een pyl geschooten wiert; werdende zyn lyk na *Egmond* gebracht, en aldaar in de Kapelle van den eersten Bloedgetuige *Stephanus* ter aarde bestelt. In zyn plaats is gevolgt, als zesde Grave van *Holland*, zyn broeder *Floris*, Grave van *Oostvriesland*, die in huwelyk hadde *Geertruid*, dochter van Hertog *Herman*, by welke hy, onder andere kinderen, gewonnen heeft *Diderik* den vyfden, als zevenden Grave van *Holland*.

Digitized by Google

Deeze Grave *Floris* de zesde schonk, nevens zyn Gemalin *Geertruid*, aan 't gemelde Godshuis een stuk lands in *Assendelft*, opbrengende vyf ponden en een once, in *Buschuysen* een manse opbrengende twee en dertig oncen, in *Scheerwyk* een manse opbrengende acht oncen, by *Delft* tien mansen, en aan de andere zyde van *Delft* negen mansen. Als nu *Reynier*, als vierde Abt van *Egmond*, een tyd lang geregeerd had, is hy in den jare 1057. overleden, en in 't graf der Abten *Andries*, en *Bruno*, zyner Voorzaaten begraven; welker gezamentlyk Graf-schrift boven reets vermeld is.

XVI. HOOFD-DEEL.

Van den Abt Steven, en zommige voorvallen van zynen tyd.

IN den jare 1057. werd, na 't begraven van den eerwaardigen Abt Heer *Reynier*, *Steven*, of *Steppe*, tot vyfde Klooster-voogd verkooren. By zynen tyd, in den jare 1061. wierd *Floris*, zesde Grave van *Holland*, met veele zyner Edelen, door zyne vyanden, die hy eerst overwonnen had, te *Hemert* onder een willigen boom op den 18. van Hooymaand verslagen; zyn doode lichchaam naar *Egmond* gevoerd, en aldaar begraven. Deeze *Floris*, een strydbaar en hoogmoedig held, is, na dat hy zyne vyanden t'onder gebracht hadde, zich op zyne en de dapperheid der zynen te zeer verlatende, na 't bekomen der overwinninge (door dien zyn soldaten verstrooit waren) niet genoegzaam op zyn hoede zynde, benevens veele zyner Edelen, onder den lommer van eenen willigen boom door zyne vyanden, als reets vermelt is, te *Hemert* verslagen. Na zyn afsterven, heeft *Geertruid Holland*, als Gravin, twee jaren geregeert; die aan den H. *Adelbert* voor hares mans ziele twee schoone casuyffels, met een tapyt, geoffert heeft, en daar na met eenen anderen Echtgenoot *Robrecht* de *Vriese*, jongsten zoo-

ne

Digitized by Google

ne van Grave *Boudewyn* van *Vlaanderen*, getrouwt is, die *Holland* van wegen zynen stiefzoon, Jonkheer *Diderik* van *Holland* de vyfden, tien jaren geregeert heeft. Daar na heeft *Govert* met de bult, Hertog van *Lotharingen* en *Brabant*, door bystand van Bisschop *Willem* van *Utrecht* hem, beneffens zyn Gemalin en kinderen, na *Vlaanderen* verdreven, en *Holland* zelf eenige jaren geregeert. Deezen eindelyk omgebracht zynde, is *Diderik* de vyfde, zoon van Grave *Floris* en *Geertruid*, als zevende Grave van *Holland*, weder gekeert, en heeft de bestiering zyner vaderlyke erflanden weder aangenomen. Ten huwelyk had hy *Winibild*, of *Othild*, dochter van den zeer machtigen Hertoge van *Saxen*, en verwekte by dezelve *Floris* den Vetten, achsten Grave van *Holland*, zynen Navolger, beneffens *Machteld*, een zeer schoone Jonkvrouwe. Wyders heeft Hr. *Steven*, Klooster-voogd te *Egmond*, in den laatsten jare zynes levens, na 't vertoonen van zommige brieven van begiftingen aan gemelden Grave *Diderik*, den zelven verzocht die van nieuws aan hem te bevestigen; wiens verzoek de Grave blymoedig toegestaan, en ook, na het overlyden van Abt *Steven*, bekrachtigt heeft. Ook is de Abt, kort na 't gedane verzoek, in den jare 1083. den 11. van Louwmaand, uit dit leven gescheiden, en begraven aan de zuidzyde van Abt *Lubbert*, te weten tusschen de Abten *Andries* en *Lubbert*; wiens Grafschrift aldus volgt:

Ik Steppo, die den top der eere heb gedraagen,
Den naam van Herder, leg hier in dit heerlyk graf
Beslooten. Overweeg hier uit, ô mensch, de dagen
Uws leevens, wie gy zyt; breek uwe zonden af,
En offer de offerhande uws herten. Want ik leere
Met rede, hoe de mensch een worm is. 'k Bidd', in 't hart'
Beklemdt, dat Jesus my genadig zy ter eere,
Opdat myn ziel vry gaa ten oordeel, buiten smart'.

Digitized by Google

XVII. HOOFD-DEEL.

Het vernieuwen en bevestigen der begiftingen des Kloosters van Egmond.

VErvolgens heeft *Diderik*, zevende Grave van *Holland*, ten versoeke van Hr. *Steven*, gezegender gedachtenisse, ryksden Klooster-voogd van *Egmond*, terstont na des zelfs overlyden vernieuwt, bevestigt, en ten deele verleent alle de goederen, die de Graven van Holland aan 't Klooster van *Egmond* gegeven, en voormaals verleend hadden, als uit de daar over gemaakte en besegelde brieven blykt, die als noch van dezen inhout in 't Klooster voor handen zyn; ook is 'er een byzondere Voorrechtbrief des zelven Kloosters, aldus luidende:

In den Naame der Heilige en Onverdeelde Drieëuwldigheit.

„Ik Diderik, by Gods genade Grave van Holland, overwe-
„gende de wisselvalligheden der menschelyke zwakheit, heb
„besloten rechtvaardige gebeeden gehoor te geven, om een
„barmhartig oordeel van den Heere te erlangen. Weshalven
„Wy willen dat allen, zoo die nu zyn, als namaals zullen zyn,
„kennelyk zy, dat Hr. Steven, Abt des Kloosters van Eg-
„mond, gezegender gedachtenisse, Ons zommige opene brie-
„ven van begiftingen vertoont heeft, hoe de Godvruchtige
„Graven van Holland uit hare eigene goederen, die zy van
„Koningen erffelyk ontfangen hadden, gemelde Kerke ge-
„sticht, begiftigt, en verheerlykt hebben. Diderik, broeder
„van Walgeer, eerste Grave van Holland, heeft, met zyn wet-
„telyke Gemalin, aldaar eerst een Kerk gesticht, stellende
„daar Nonnen in, en offerende Gode, ten behoeve der ge-
„melde plaatse, in Vroonen negen mansen, in Alkmaar twee
„mansen, in Callingen de helft van zyn eigendom. Diderik
„de tweede, des zelfs zoon, met zyn Gemalin Hildegaart, heeft
„die

"die Kerk met groote kosten van steen herbouwt; en heeft
"de Nonnen verplaatst, en, Monniken daar weder ingestelt
"hebbende, insgelyks aan die plaatse geoffert in Schagen ses
"mansen, in Hagen anderhalve manse, en van daar tot Arem
"al het bouw-en wey-land, de Kerke van Heyloo, al den tol
"van Alkmaar, in Oesdom twee mansen, in Bakkum drie
"mansen, in Ordebolle twee mansen, in Those een manse, in
"Obingen een manse, in Heemstede een manse, in Velsen
"ses mansen, en het Autaar van de Kerke aldaar van den eenen
"noene tot den anderen, op St. Aagten dag, by den vloed
"Beemster een manse, tusschen den waterloop Schulenbeek en
"Hurenstede vier mansen, met de visschery, te Voorhout de
"Kerk met de tienden, te Sassum de Kerk met de tienden,
"te Noortga de Kerk met de tienden. Ook offerde, de ze-
"denryke Echtgenoot des zelven Graafs, Hildegaart, Gode
"en St. Adelbert een Altaar-stuk van zuiveren goude, met
"edele gesteentens ornzet, een Evangelie-boek, insgelyks met
"goud en gesteentens verciert, een Drievouwdige Historie,
"en een boek, handelende van de Geneeskunst. Egbert, des
"zelven Graafs zoon, door Gods genade, Aarts-Bisschop van
"Trier, heeft die plaatse verhoerlyks, offerende Gode en St.
"Adelbert een gouden kruis, een kostelyke casuiffel, een zeer
"schoone stole, een gordel met goud gestikt, een Opper-
"Diakens koorkleedt, een Onder-Diakens lyfrok, een Missaal,
"en Capitelstok, alsook de historie des Ouden en Nieuwen Te-
"staments, en veele andere boeken, met een zilvere kasse vol
"heilige Overblyfselen. Grave Arnout, met zyn waardige Ge-
"mahin Luytgaart, offerde aan 't zelve in Those een manse,
"te Castrichem twee mansen en een vierde, te Velsen drie
"mansen en een stuk lands, te Sassum een halve manse, in
"Voorhout drie mansen, in Noortga vyf mansen, in Lopsen
"negen mansen, by den vloed Marne een manse en een vierde,
"in 't dorp van Leiden een manse en een sesde, in 't dorp van
"Bergen ten westen des Rhyns drie mansen, de Kerk van
"Vlaardingen met de tienden, tusschen den vloed Mathlinge
"en

" en den waterloop Thurlede, 't welk Hargen genaamt wort."
" Diderik de derde, des genoemden Arnouts zoon, met zyn
" Echtgenoot' Othilde, heeft aan St. Adelbert geoffert in Ra-
" denburg vier mansen, die jaarlyks tien ponden opbrengen, in
" Radenburger-Broek een stuk lands, dat sestien oncen op-
" brengt, in Waltmannerveen een stuk lands, dat sestien oncen
" opbrengt. Syphried, bygenaamt Sikke, des gezeiden Dide-
" riks broeder, heeft St. Adelbert voor de zaligheit zyner ziele
" geschonken een stuk lands op de Geest, genaamt Noortdorp,
" Smithen, Altgeringelant, Hildebrantslant, Swerdingelant,
" vyf viertelen Lantlose mate, in Akersloot twaalf ponden, in
" Banes twee ponden. Floris, zoon van Diderik de derde, met
" zyn Echtgenoot' Geertruid, gezegender gedachtenis, heeft ten
" behoeve der gemelde plaatse geoffert een stuk lands in Assen-
" delft, opbrengende vyf ponden en een once, in Boschhuisen
" een manse, opbrengende twee en dertig oncen, in Scheerwyk
" een manse, opbrengende acht en twintig oncen, by Delft
" tien mansen, en aan de andere zyde van Delft negen mansen.
" Ik Diderik de vyfde was dezes Floris zoone, die door den
" gemelden Abt ootmoedig verzogt wierde, om, ter liefde Gods
" en eerbied tot St. Adelbert, door myn gezag de begiftingen
" aller myner Voorzaaten, behoorende aan de Kerke van *Eg-*
" *mond*, te vernieuwen, en te bevestigen; wiens verzoek ik
" geern toegestaan, en met zeer groote genegentheit bevestigt
" hebbe: dat die Kerke al het voorzeide vry houde en bezitte,
" dat ook niemant, wie hy ook zy, tusschen Winnemerswet en
" Arem, 't welk geheel de Kerke van Egmond toekomt, zon-
" der des Abts toelating bestaa iets te planten, of iets tegen
" recht daar van daan te haalen; dat alle, die tot dezelve Ker-
" ke behooren, in Ons geheel Graafschap tolvry zyn, en dat
" niemant bestaa hen eenige last op te leggen, maar dat ze al-
" leen onder den Abt staan, en hy, nevens zynen Advocaat,
" zelf met hen handele na zyn goedvinden. By aldien iemant
" der geener, die uit hoofde zyner Ouderen gerechtelyk tot die
" plaatse behoort, zulks bestaat tegen te spreken, staa het den
" voor-

Digitized by Google

" voornoemden Abt en zyne Navolgeren vry, met behulp van
" zyn Advocaat, den zelven in rechten te vervolgen, in wiens
" dienst hy ook zy. Op gelyke wyze zal hy zyne inkomsten
" invorderen, en zoo iemant op het land der zelver Kerke ge-
" zeten zynde, niet betaalen wil 't geen hy van rechts wegen
" schuldig is, zal des Kloosters Advocaat in zyn huis komen,
" en daar zoo veel uitneemen als hy schuldig is, zonder tegen-
" spreeken van eenig Rechter. Doch zoo iemant onzer onder-
" daanen, of anderen, 't geen Wy niet gelooven te zullen ge-
" schieden, deze vryheit der Kerke zal willen benaadelen, op
" dien moet de toorn Gods, en aller zyner Heiligen vallen,
" en hy zyn voorneemen nooit konnen volbrengen, maar heb-
" be zyn deel met Judas den verrader des Heeren, met den
" duivel en zyne engelen, en met die, welker worm nooit en
" sterft, en welker vuur nooit uitgebluft werd. Maar die dit
" Ons bevel nakomen, moeten genade, eere en zegen van den
" Heere verkrygen, en barmhertigheid, en bystand in alles,
" dat zy voorneemen, genieten. En op dat deeze Onze Voor-
" recht-brief ten allen tyde vast en onverbreekelyk onderhouden
" werde, hebben Wy dezen tegenwoordigen gelast te beschry-
" ven, en met het zegel Onzer toegenegentheit te bekrachti-
" gen. Hier aan, en over, waren als getuigen de Hr. Abt
" Steven, Folcryt en Anselm, Priester; als leeken, Adelbert,
" Herman Poppensz. Engelbert Scataloth, Thrusing, Alewyn
" Castelein, drie broeders, Gerbrant, Ysbrant, Guntwater,
" Dodo van Ryswyk, Thiedaart, Thiebalt, Tietgaart, Blan-
" kaart, en zeer veele anderen. Ten zelven dage heb ik, voor
" dezelve Getuigen, ten dienst van St. Adelbert verwisselt negen
" mansen in Maaslant, van Schipluy tot de Maas, en in Wester-
" buuren drie mansen van de Maas in Vroonland, gevende jaar-
" lyks een chyns van acht ponden te Alkmaar. Noch heb ik
" ten verzoeke, en met hulpe myner geliefde Echtgenoot' Ot-
" hilde, den Abt Heer Steven, en des zelfs Plaatsvolgeren ge-
" schonken 't Gerichte te Alkmaar, 't welk men in onze moeder
" tale het Ambacht noemt. Dit aldus in 't openbaar verhandelt

Digitized by Google

" te Vlaardingen voor de geheele Gemeente, in den jare na de " Geboorte onzes Heylands 1083. de zesde Indictie, in 't acht " en twintigste jaar van Keizer Henrik den vierden, in 't acht- " ste jaar van Heer Coenraad, Bisschop van Utrecht, en 't ses " en twintigste van den Abt Heer Steven, op den 26. van " Hooymaand, in den Name des Heeren gelukkiglyk. Amen.

XVIII. HOOFD-DEEL.

Van den zesden Abt Adelaart, en de begiftiging van Floris den Vetten, achtsten Grave van Holland.

IN den jare 1083. tradt men, na dat Heer *Steven* ter aarde bestelt was, in 't *Egmonder* Kloofter, tot de plechtelykheit van 't verkiezen eenes nieuwen Herders; en is *Adelaart*, of *Allert*, geworden zesde Hoogwaardig Kloofter-voogd der Kerke van *Egmond*, die zich alle de dagen zynes levens bevlytigt heeft hem zyne aanbevole zorge behoorlyk uit te voeren. By dezes Abts tyden, in den jare 1091. is *Diderik*, van dien naam de vierde, en zevende Grave van *Holland*, op den 17. van Slachtmaand, in den Heere gerust, wordende van zyne Echtgenoot op den 28. van denzelven maand gevolgt; en beide zyn zy in de Kloofter-kerke van *Egmond* ter ruste gebracht. Deeze Grave *Diderik*, is geweest moeders broeder van Koning *Lodewyk* van *Vrankryk*, als ook van *Bondewyn*, genaamt Graaf *Bylken*, en *Karel*, bygenaamt den Martelaar, en *Dirk* van *Elsas*, drie Graven van *Vlaanderen*. Want hy had twee zusters, beide Koninginnen, te weeten van *Vrankryk* en van *Denemarken*, gehad. *Machteld*, hun beider dochter, is geworden Echtgenoot van *Philips*, Koning van *Vrankryk*; en *Adelia*, alleen van moeders zyde uit Grave *Robert* van *Vlaanderen*, Gemalin van den bloedgetuige St. *Kanutus*, Koning van *Deenmarken* en *Noorwegen*, by wien zy ter wereld gebracht had St. *Karel*, ook bloedgetuige en Grave van *Vlaanderen*. Boven dien had zy noch twee andere

dere zusters; by van moeders zyde den gemelden Grave *Robert* van *Vlaanderen* gewonnen, teweten *Geertruid*, Gravinne van *Elsas*, en *Maria*, Abdisse van *Messene*. Zy had ook drie volle broeders, te weeten *Albert*, *Floris* en *Pieter*, Canonikken van *Luyk*, en, alleen van moeders zyde uit *Robert* den *Vriese* Grave van *Vlaanderen*, een broeder, genaamt *Robert* de *Vriese* den jongen, die met Hertog *Godefroy* van *Buillon* het Heilige Land ingenomen heeft; en deeze *Robert* is vader geweest van den gemelden *Boudewyn* met den Byl. Vervolgens is, na 't overlyden van Grave *Diderik* van *Holland*, zyn zoon *Floris* de Vette geworden achtste Grave van *Holland*. Deeze *Floris* de Vette, zoon van den zelven *Diderik* den vierden, zynde een Heer met veele deugden begaaft, en gaande alle zyne Voorvaderen in rykdom en heerlykheit te boven, heeft een zeer edele Gemalin, genaamt *Petronella*, dochter van Hertog *Diderik* van *Saxen*, ten huwelyk bekomen, naanichte des Konings, daar na door de bestieringe *Gods*, die de tyden verandert, en de Koninkryken geeft aan wien Hy wil, zuster van Koning en Keizer *Lotharis* den tweeden; by wie hy drie zoonen, met namen *Diderik* den vyfden, zynen Plaatsvolger en negenden Grave van *Holland*, en *Floris* den Zwarten, een dapper held, en *Simon*, en eene dochter Jonkvrou *Hadewig* verwekt heeft. Deze *Floris* heeft met zyn wettelyke Gemalin *Petronella* aller eerst de proven, of 't inkomen, en de kleeding der broederen in alles vermeerdert, en *Gode* en St. *Adelbert* vier kappen, eene kostelyke Diakens rok, een zilver vergulde kelk, en tot de kasse van St. *Adelbert* een mark gouds, met een kostelyke bagge geofferd. Noch heeft hy aan 't Klooster andere geschenken, volgens inhout dezer woorden, vereerd.

In den Name der Heilige en Onverdeelde Drievuldigheit.

„ Ik Floris, door Gods genade Grave van Holland, over-
„ wegende de wisselvalligheit der menschelyker zwakheit, heb
„ besloten rechtveerdige verzoeken toe te staan, om Gods

"genadige barmhertigheit in 't Gerichte ten jongsten dage te
"verkrygen. Weshalven zy allen Geloovige Christenen, zóo
"die nu zyn, als namaals zullen zyn, kennelyk, dat Wy, op
"de voorspraak van den waardigen Regent der Kerke van Eg-
"mond en Kloosser-voogd Adelaart, die ons zeer aangenaam
"is, (wiens begiftinge, door Onze Voorvaderen gedaan, Ons
"op een wettelyke wyze voorgedragen is) de Ingezeetenen van
"Heyloo van dat recht, 't welk haar voor 't begraven der ly-
"ken boven recht en reden meêr afgevordert wierd, als zy
"schuldig waren, van dezen dag af aan vryspreeken, en willen
"dat zy vervolgens ten eeuwigen dage vry zullen zyn; op die
"voorwaarde, dat zo de tienden van alle vruchten, die haare
"landen voortbrengen, gelyk over al behoorlyker wyze ge-
"schied, zonder iets achter te houden, opbrengen: boven dien
"ook voldoen, 't geen zy van de jonge Paarden, Koeyen,
"Schaapen, Verkens en Ganzen, de Kerke van rechts wegen
"schuldig zyn. Doch zoo iemant, 't welk Wy niet verhoo-
"pen, of Onzer nazaaten, of der Kloosser-voogden, ofande-
"ren, deze Onze uitterste wille zal willen verbreeken, of eeniger
"wyze veranderen, op dien moet de toorn Gods en aller zyner
"Heiligen vallen, en hy zyn voorneemen nooit konnen volbren-
"gen; maar zyn deel zy in den dag des Oordeels met Judas
"den verrader des Heeren, en met den duivel en zyne engelen,
"en met die, welker worm nooit sterft, en welker vuur nooit
"wert uitgeblust. Maar die dit Ons bevel zullen nakomen, moeten
"roem, eere, en zeegen van den Heere verkrygen, en barm-
"hertigheit genieten, en genade in hare onderneemingen vin-
"den. En op dat deeze onze Voorrecht-brief ten allen tyde
"vast en onverbreekelyk blyve, hebben Wy twee welboore
"mannen, Wolferd en Herico, dezen tegenwoordigen door 't
"gebruik van 't H. Sacrament des Altaars, in aller tegenwoor-
"digheit doen bevestigen; vervolgens deezen brief beschryven,
"en met Ons zegel, als ook dat van den Abt Adelaart, die by
"Gode en den menschen aangenaam is, gelast te bevestigen.
"Hier aan, en over, waren als getuigen de Heer Abt Adelaart,

"Thie-

Digitized by Google

" Thiewyn, de Deeken Baldik, Andries, en 't geheele Godtge-
" liefde Convent van St. Adelbert, 't zy Priesters of Geestelyken,
" Reinold, Wibode, Rembrand; als Leeken Floris, Grave
" van Holland, Gale en Ysbrant, des Abts broeders, Dodo des
" Graven Edelman, en Diderik zyn zoon, Volpart en Ludolf,
" en zeer veele anderen, en byna alle de bewoonders van die
" landstreek. Aldus in 't openbaar gedaan te Egmond, in de
" Kerk van den Apostel Petrus, in 't jaar elf hondert en acht,
" op de zevende Indictie, den 13. van Grasmaand, in de Octa-
" ve van Paaschen, in 't derde jaar der regeeringe van Keizer
" Henrik, 't negende van Burchart, Bisschop van Uitrecht,
" en 't vierde van den Heer Abt Adelaart. In den Name des
" Heeren. Amen.

Boven dien heeft hy noch aan 't Klooster van *Egmond* geschonken de tienden van *Alkmaar*, om de tienden van alle vruchten, die aldaar vallen, zoo als op alle plaatsen behoorlyk gedaan werd, zonder iets achter te houden, op te brengen, als ook om 't geen ze aan jonge Paarden, Koeyen, Schaapen, Verkens, en Gansen, van rechts wegen schuldig zyn, daar by te doen; behalven dat ze in *Eathe* den hondersten schoof getrouwelyk moesten leveren, met noch veele andere giften, die beneffens de voorgaande in 't Register van St. *Adelbert* aangeteekent staan, en, kortheids halve, hier niet vermeld werden. Aldus in 't openbaar verhandelt binnen *Alkmaar* in St. *Laurens* Kerke, voor de gantsche vergadering der Inwoonderen van die plaats, in den jare 1116. de negende Indictie, den 16. van Hooymaand, in 't elfde jaar van Keizer *Henrik*, het derde van Bisschop *Godebald* van *Uitrecht*, en 't twaalfde van den Heer Abt *Adelaart*, in den Name des Heeren gelukkiglyk, Amen. Deeze *Florens*, achtste Grave, is in 't best van zyn leven den 2. van Lentemaand uit deze waereltgescheiden, en by zyne Voorvaderen in 't Klooster van *Egmond* ter aarde bestelt. Maar zyne Weduwe *Petronella*, van haarer kinderen wege nu Regente van *Holland*, heeft uit ontferming over haaren Man, ten behoeve der zelver plaatse, Gode voor de zaligheit zyner ziele geoffert een dorsaal,

Digitized by Google

een casuiffel, en ter liefde der broederen een stuk lands, dat jaarlyks twee pond opbrengt, noch tot den opbouw der Kerke dertien ponden. Ook behoort niet verzwegen te worden, dat ze, aan een eerwaardig Man gehuuwt, in den jare 1113. zelfs een van hare dienaren, genaamt *Barent Nescaten*, met zyn huis, land en geheele huisgezin, aan deeze plaatse geoffert heeft. *Gerold*, Bisschop en Stedehouder van *Vitrecht*, heeft op den 2. van Slachtmaand een Altaar in 't gewelf aan de zuider-toorn gewyd, ter eere van St. *Jan* den Dooper, en den Kruisgszant *Andreas*. De zelve Bisschop heeft ook een Kerk ter eere van de Maagd *Maria*, die Marien-munster genaamd wierd, en de Kerke, daar St. *Adelbert* plagt te rusten, den 3. van Slachtmaand ingewyd; die namaals ten tyde van Gravinne *Petronella* afgebrooken is; als gezegt zal worden. Eindelyk is Abt *Adelaart* door ziekte verzwakt, in den jare 1120. den 1. van Grasmaand overleeden, en in de Buur-kerke van de Maagd *Maria*, die hy zelf gesticht had, onder een zark voor 't choor begraven, wiens jaarlyksche Vierdag, met drie Missen te leezen, gehouden werd. Deeze heeft zyne broederen een prove van wyn en veele andere zaaken, die in 't Register van St. *Adelbert*, op de letter A. geschreeven staan. Van hem werd dit Graf-schrift gevonden.

Hier leg ik Adelaard, nu stof zynde, onder 't stof.
Zints ik den tweesprong zag van 't aartsch en hemelsch hof,
Heb ik all's waereldts lust versmaadt om Jesus wonden:
Ja, Monnik zynde, stichtte ik hier, ten dienst gezonden
Des volks, ô Gulde bloem, dit Godtshuis, vroeg en spaê.
Bid, eel geslacht, dat my het Zonn' hof open stae,
't Geen my van straf bevry door ziels godvruchtigheeden.
Seg Amen, Leezer; stort hier yv'rig uw' gebeden.

XIX. HOOFD-

Digitized by Google

XIX. HOOFD-DEEL.

Van den Kloofter-voogd Anselyn, en des zelfs misdryf.

IN den jare 1124. als Abt *Adelaard* den weg van alle vleesch gegaan was, heeft bovengenoemde *Petronella*, Gravinne van *Holland*, dewyl ze drie noch onmondige kinderen, hier vooren gemeld, hadde, van der zelver wegen het Graafschap van *Holland* loffelyk geregeert. Maar door dien een zwakke vrouw licht te misleiden is, wierd ze van eenige harer machtige vrienden misleid, om haaren Capellaan *Anselyn*, van de *Egmonder* Kloosterlingen tot Monnik te doen aanneemen; en heeft voorts te weeg gebracht, dat ze, na hem tot Abt te hebben laten aanstellen, zelf met de Kerkelyke goederen na haar profyt en believen mogte handelen. Weshalven het ingeven der boozen volvoerd is geworden; en die eenvoudige en der Kloofter Ordre ten eenemaal onkundige mensch, alleen in naam Kloostervoogd van *Egmond* gemaakt zynde, was dienshalven geen strenge onderhouder der Kloofter-tucht. Deeze dan, of kwalyk geraden, of niet wel bedacht, heeft het meerder voor het minder verwisseld, met *Filger* een stuk lands, dat in *Kellingen* jaarlyks veertien pond opbragt, te geven voor een stuk lands dat twee en twintig oncen op de Geest opbrengt. Kunnende licht verstaan werden, hoe grooten schade hy onze Kerke gedaan hebbe; doch wy betuigen by den Heere *Jesus*, die alle daden der menschen doorziet, dat dit zonder raad en toestemminge der Kloofter-broederen, in tegendeel buiten haaren wille, en met veroordeeling van die daad, geschied is, en verhoopen derhalven dat zulks t'eeniger tyd, met Gods hulpe, vernietigt zal werden. Vervolgens geraakten de Kerkelyke goederen in vreemde handen; waar door de zoonen des Kloosters gebrek leeden, en de vreemden zich over 't verdrukken der zelven beroemden. Boven dien hebben ze meêr uit inzicht van gierigheit, als vreeze *Gods*, de Gravinne ingegeeven om de oude Kerke, als kwa-

lyk

lyk gebouwt, en al te klein, af te breeken; en 't is gebeurt, dat 'er drie waereldlyke Prelaten, meêr Kerk-wolven als herders, gestelt zyn, te weten *Folpert* de Wit, *Cilgor* en *Steven*, die, hier door gelegentheit hebbende zig heimelyk te verryken, onder schyn van goeden raad te geven, onze goederen, door het Godshuis metter tyt uit te putten, ten roof maakten, en, door de Geestelyken met haar gezag zich onderdanig te maken, veel gelds verzamelden. Der zelver zoonen en dochteren, vrienden en nabestaanden namen ten huwelyk, en wierden ten huwelyk gegeven van onze goederen; en alzoo zyn de ryke Kerkelyke goederen binnen korten tyt zeer vermindert; en, dewyl ze niet na behooren deeden, zynze alle na hare verdiensten gestraft; door dien Hy zyne Kerke voorstond, die gezegt heeft: *Die u aanraakt, raakt den appel myner ooge aan!* Want zy zyn alle binnen 't jaar, in het midden haarer dagen, door een haastige dood weggerukt, en niet in haare huizen, of op haare hofsteden gestorven; om dat die *Gods* huis verbreekt, van *God* zal uitgeroeit worden. Zy waren het verkoren zaat niet, 't geen door *Gods* hand van den beginne af geschikt was om te bouwen, te stichten, en te planten in den name des *Heeren*, om daar door niet alleen het verval der Kerke, des Kloosters, en aller des zelfs vertrekken te vernieuwen, maar ook om de beklaaglyken toestand en 't groot verval der Zeden, Godsdienst, en der broederen, door *Gods* en St. *Adelberts* bystand, op te rechten en te verbeteren. Eindelyk heeft deeze *Anselyn* in den jare 1129. na dat hy het Klooster te *Egmond* vyf jaren onwaardig geregeert had, tegen zyn wille afstant van die waardigheid gedaan, en is alzoo afgezet; gelyk in 't volgende Hoofd-deel aangetoont zal werden: doch heeft noch geleeft tot het jaar 1134. wanneer hy op den 30. van Wynmaand overleden is.

XX. HOOFD-

Digitized by Google

XX. HOOFD-DEEL.

Van den achtsten Kloofter-voogd Heer Wouter, en de hervorming des Kloosters van Egmond.

IN den jare 1129. als 't Kloofter te *Egmond*, zoo in 't geestelyke als tydelyke, byna geheel vervallen was, en de Abt *Anselyn* buiten staat geraakte om 't zelve langer te regeeren, en alreets, doch onwillig, weder afstant gedaan had, heeft de Goddelyke genade den Bisschop van *Utrecht*, en *Petronelle*, Gravinne van *Holland*, ingegeven eenen Afgezondenen na *Arnold*, Abt van *Gent*, af te vaardigen om eenen Monnik, die bekwaam zoude zyn om Zielen te weiden, het uytwendige te verschikken, en 't vervallene te herstellen. Die, zich met de zynen wel beraden hebbende, eenen *Wouter*, die over haar geestelyke Gebouwen gestelt was, en dien hy dikwils bequaam en dienstig bevonden had, gezonden heeft; denwelken Bisschop *Andries* daags voor *Maria's* Geboorte tot achtsten Abt van 't Kloofter te *Egmond* ingewyd heeft. Welke eerwaarde Abt *Wouter*, alles zeer vervallen bevindende, niet wist wat hy aanvangen, of werwaarts hy zich keeren zoude, als tot *God*, en de voorspraak van den H. *Adelbert*. Maar na eenigen tyt zyn door *Gods* goedheit, op welke hy groote hoope gevesticht had, zyne zaaken wel gelukt; en alles, zoo wel binnen, als buiten, heeft zich wél en behoorlyk beginnen te schikken. Van wiens vlyt, hoedanig die geweest zy, de Kerk zelf, en alle des zelfs vertrekken, behalven het andere, kan getuigen.

XXI. HOOFD-DEEL.

Het Stichten des Kloosters te Reynsburg; en van Diderik, den negenden Grave van Holland.

VOorders heeft *Petronelle* Gravinne van *Holland*, na hares Mans overlyden, in den jare 1133. een Vrouwen-Kloofter, ter

Digitized by Google

eere van de H. Maagd *Maria*, en des Bloedgetuigen *Laurentius*, op den grond van de vrye heerlykheit van haar Slot, dat *Reynsburg* genaamd wierd, gesticht, en daar Nonnen uit *Saxen*, uit het Kloofter *Seuserlingeburg*, ingezet: alles door toedoen van Gravinne *Petronella*; in welke Vorstin een groote deftigheit van Godsdienst, en geen kleine kennisse van Kloofter-dienst was, welker vlyt men zelfs noch heden ten dage in die geene, die door derzelver toedoen hervormd zyn, bespeurt. In 't zelve jaar, den 16. van Herfstmaand, heeft Bisschop *Andries* de Kerke te *Reynsburg* ter eere van de Maagd *Maria* ingewyd; en werd aldaar tot eerste Abdisse aangestelt *Cunina*, of *Cuniva*, die uitnemende was in geleertheit en welspreekentheit, deftig in Godsdienst, en aanzienelyk door haren adeldom, als zynde zuster van *Frederik* van *Bichle*, moeye van *Christiaan*, Aarts-Bisschop van *Mentz*, die eindelyk in den jare 1169. overleden is. Als daarna *Diderik*, zoon van Gravinne *Petronella*, tot zyne jaren gekomen was, werd hy zelf tot negende Grave van *Holland* gehuld; die ten huwelyk genomen heeft *Sophia*, dochter van den Palts-Grave van *Rinnige*, en by haar verwekt *Floris* zynen Plaats-volger, en tienden Grave, *Otto* Grave van *Benthem*, *Bondewyn* Bisschop van *Utrecht*, *Diderik* Prooft van *Utrecht*, *Pelgrom*, namaals President, *Sophia* Abdisse van *Fontanelle*, *Hadewig* Nonne, en *Petronella*, een zeer schoone Jonkvrouw, en noch een natuurlyken zoone, genaamt *Robert*. Vervolgens is Gravin *Petronella* in den jare 1144. den 23. van Bloeymaand overleden, en met een prachtigen uytvaart in 't Reynsburger Kloofter, dat zy zelf gesticht had, ter aarde bestelt.

XXII. HOOFD-DEEL.

Van zommige voorvallen in 't Kloofter van Egmond.

IN den jare 1136. heeft *Suward*, Bisschop en Stedehouder van *Utrecht*, te *Egmond* twee Altaren gewyd; een ter eere van on-

Digitized by Google

onzen Heyland *Jesus Christus*, en des zelfs Moeder *Maria*, en aller heilige Maagden, het ander ter eere van den eerften Bloedgetuigen *Stephanus*, *Jeroen*, *Laurentius*, *Vincentius*, en alle des Heylands Bloedgetuigen. Verders heeft Abt *Wouter* aan *Berwout* des Kloofters Advocaat, vyf pond en een mark voor een ftuk lands gelegen in Ryswyker broek gegeven, dat jaarlyks acht pond opbrengt. Ten dien dage kwam 'er ook een van *Poelgeest*, genaamt *Berend*, wordende Lekebroêr in 't Kloofter, en offerende aan *God* en St. *Adelbert* voor zyne, en zyner ouderen Zielen zyn huis en land, aldaar gelegen, opbrengende jaarlyks elf oncen. Een zeeker Ridder, genaamt *Willem*, van 't gevolg van Grave *Diderik* is insgelyks, de werelt verlatende, Monnik geworden, offerende *Gode* en St. *Adelbert* in vryen eigendom drie geheele vierteelen, en het vierde gedeelte van al het gras, gelegen in *Leyderdorp*, en bovendien een ftuk hooyland boven *Segedslech*, zoo groot als 26. man op een dag zouden konnen maajen, en noch de helft van 't geen een man kan maajen. Daar by heeft hy noch gegeven zyn huis, en twee hoffteden. Hier over ftonden als getuigen Grave *Diderik*, en zyn Gemalin *Sophia*, *Barthout* Spysdrager, *Aweut* van *Delft*, *Hugo* van *Monfter*, beneffens vele anderen. Noch heeft Abt *Wouter* aan eenen *Threno* verkocht een ftuk lands in *Aldendorp*, alias *Huysdaynen* genaamt, dat jaarlyks een pond opbracht, voor 56. pond, daar hy op leyde 30. pond, en kocht daar voor het land genaamt de *Bel*, 't geen rondsom in 't water ligt, van *Frank*, des Graven van *Hollands* Spysdrager, en des zelfs broeders *Aknot* en *Willem*, en haaren moeder *Iwme*. Tot dezelve Poel behoord een ftuk hooyland, 't geen Abt *Wouter* ook gekocht heeft, zoo groot als 20. man op eenen dag zouden konnen afmaajen. En heeft Abt *Wouter* noch vele andere landeryen en goederen aangekogt; als blykt in 't Regifter van St. *Adelbert*. Noch zyn, ten tyde van den zelven Hr. *Wouter*, vele andere begiftingen aan 't Kloofter van *Egmond* gedaan. Hy heeft ook inkomften geschikt voor het Ziekenhuis, tot de wafch-kaarffen, om in de Kerke te branden, tot onderhoud der armen, en voor zyn Jaargety.

Digitized by Google

XXIII. HOOFD-DEEL.

Van Berwout, eerſten en vaſtgeſtelden Advocaat des Kloo ſters van Egmond.

VErvolgens heeft Heer *Wouter*, Klooſter-voogt van *Egmond*, veele Advocaten tot verſcheide dienſten, en op verſcheide plaatzen gehad, met namen *Warnaar Schouten*, *Alnerik*, *Willem Dirksz.*, *Alfrik*, en *Gerrit Schouten*: maar te *Egmond* had hy tot Advocaat des Klooſters *Berwout Berwoutſz.* Want een Advocaat der Kerke werd genaamt een Beſchermer der Kerke, volgens de uitlegging van den Aarts-Diaken *Joannes Andreas*, in 't algemeene Hoofd-deel der Verkiezinge aan 't vyfde boek. Zoo zyn 'er dan veele Advocaten der Kerke van *Egmond* geweeſt, met name alle Leenmannen: want de Abt had voor een gewoonte, na zyn welgevallen, een zyner Leenmannen, om zyne zaaken uit te voeren, daar toe aan te ſtellen, nu deezen afzettende, dan een anderen, naar zyn goeddunken, aanſtellende; maar om dat deeze Advocaat *Berwout* in 't byzonder by alle gelegentheden den Klooſter-voogd zeer gedienſtig was in 't wederopbouwen en vernieuwen des Klooſters, zoo wel in 't invorderen van gelden, als het bezorgen van leeftocht, zoo heeft dierhalven gemelde Abt hem in den dienſt van Advocaat beveſtigt, met hem bovendien ter leen te geven eenen Hoef, beneffens zes wooningen, die, op erfpacht verhuurt, voor 't verbeteren der landen jaarlyks zekere cyns moeſten opbrengen. En aldus is deze *Berwout* om zynen getrouwen dienſt verwaardigt de eerſte Advocaat der Kerke van *Egmond* te zyn, die geen Leenman was. Op dien Hoef dan heeft die zelve Advocaat *Berwout*, zoo men zegt, begonnen zyn Slot te bouwen, 't welk op den *Hoef* genaamd werd, niet ver van *Egmond*; doch is eêr dat hy 't zelve ten halven volbouwt had, komen te ſterven. Derhalven is het tot den tyd van den Advocaat *Dodo*, zyn zoon, onvolbouwt blyven leggen, als hier na zal gezegt werden; en

om

Digitized by Google

om dat hy den naam voerde van Advocaat van *Egmond*, hebben zyne Nakomelingen den bynaam van *Egmond* aangenomen: van wien namaals de zoo genaamde Ridders van *Egmond* gesprooten zyn, die ook ten laatsten de heerlykheit van *Egmond*, als in 't vervolg dezes boeks blyken zal, bekomen hebben. Deze *Berwout* was zoon van *Berwout* den eersten, die een zoon was van *Dodo*; deeze een zoon van *Willem*, deeze een zoon van *Dodo* den eersten, deeze een zoon van *Radbout*, deeze een zoon van *Wolbrand*, die by de aankomst van den eersten Grave van *Holland* door de *Franken* verslagen is (welke *Wollebrand*, na 't voorgeven der Heeren van *Egmond*, een broeder was van *Gerbrand*, zoone van *Radbout*, eersten Heere van klein *Vriesland*) deeze een zoon van Koning *Aldgillus*, en de laatste een zoon van *Radbout*, Koning der *Vriesen*: maar of de Heeren van *Egmond* dit zeggen wel konnen bewyzen, heb ik niet konnen ontdekken; doch het is bekent, dat ze van den voorgemelden *Berwout* gesprooten zyn, als blyken zal. Vervolgens wierd dezes *Berwouts* broeder, genaamt *Berwout* de jonge, van de *Vriesen* in den jare 1114. verslagen; maar de slag, in welken hy gebleven zoude zyn, werd in geene Jaarboeken gevonden. Deze Advocaat *Berwout*, heeft onder andere zoonen ook gehad den Advocaat *Dodo*, zynen Navolger, *Alkard* van *Egmond*, Ridder, *Diderik*, *Berwout*, en *Werenbout*. Wyders gelooft men, dat deeze *Alkard*, om dat hy een dapper man was, van Grave *Florens*, tienden Grave van *Holland*, Ridder geslagen is, waar by hy den bynaam van *Egmond* voerde, om dat hy een zoon van den Advocaat van *Egmond* was. Deeze is te *Schagen* van de *Vriesen*, in den jare 1168. verslagen, en heeft nagelaten eenen zoon *Wouter* van *Egmond*, Ridder, gemeenlyk genaamt den kwaden *Wouter*, die na den Advocaat *Dodo*, is geworden Advocaat van *Egmond*. Derhalven bevind men, dat de Advocaat *Berwout*, en zyn zoon *Dodo* geen Ridders zyn geweest, als aangetoont zal werden door de Uitspraak van *Floris*, tienden Grave van *Holland*; gelyk in 't leven van den volgenden Kloostervoogd zal gezegt werden.

Digitized by Google

XXIV. HOOFD-DEEL.

De Voorrecht-brief van Vryheid, voor de Kloosteren te Egmond en Reynsburg.

IN den jare 1138. is *Diderik*, negende Grave van *Holland*, trekkende naar *Hierusalem*, in den volgenden jare door *Italië* wederkeerende, den Paus weezen begroeten; alwaar hy onder een jaarlykschen schatting-penning van vier Frisinger schellingen aan St. *Pieter* opgedragen heeft de Kloosters van *Egmond* en *Reynsburg*, die zyne Voorvaders van den grond opgebouwd, en met Koninklyke inkomsten zeer eerlyk begiftigt hadden. Deeze eerwaardige plaatsen heeft de Paus *Innocentius* de tweede van toen af, met alle derzelver tegenwoordige en toekomende goederen, tot een eigendom des Roomschen Stoels aangenomen, en dezelve door een byzondere Voorrecht-brief van Vryheit, met een afgezonderde Bulle in dezer voegen bevestigt.

" Innocentius Bisschop, Knecht der Knechten Gods, aan " Onzen veelgeliefden zoone Wouter, Abt des Kloosters van " Egmond, en alle zyne wettelyk aan te stellen Plaatsvolge- " ren in 't toekomende. De zeer edele Heer Diderik, Grave " van Holland, is op zyn reize na Hierusalem voor Ons ver- " scheenen; en, onder andere zaken, waar van Wy over de " verbeetering der zeden, en den regel zynes levens gehandelt " hebben, heeft die doorluchtige Man, zoo uit zynen, als zyns " moeders Gravinne Petronelles naam, uit inzicht van Gods- " dienstigheit, de Kloosteren van Egmond en Reynsburg den " Heiligen Petrus, als 't Hoofdt der Kruisgezanten, in vollen " eigendom aangeboden, en opgedragen. Weshalven Wy, wien " 'er ten hoogsten aangelegen legt de Rechten des zelven Hooft- " Apostels byzonderlyk voor te staan, die eerwaardige plaatsen " in eigendom en bescherming der Roomsche Kerke aangeno- " men hebben, en de zelve, met alles wat daar toe behoort, " door bekrachtiging deezes tegenwoordigen bevestigen; or- " don-

„ donneerende, dat wat soort van bezittingen, wat goederen,
„ zoo in kerken, als tienden, landeryen, wynbergen, en bos-
„ schen, weylanden, of anderen, hoe ze zouden mogen ge-
„ naamd zyn, de voorzeide Kloosters voor het tegenwoordig
„ gerechtelyk bezitten, of in het toekomende, met toelaatinge
„ der Pausen, door geschenken van Koningen of Vorsten, door
„ offerhanden der Geloovigen, of andere gerechtelyke midde-
„ len, onder Gods zeegen zullen konnen machtig werden, gy
„ lieden dezelve ten allen tyde vast en onvermindert moogt be-
„ houden. Derhalven wy belasten, dat niemant, wie hy ook
„ zy, lichtveerdig onderneeme de gemelde Kloosters te ontru-
„ sten, hare goederen te rooven, of de geroofde te behouden,
„ te verminderen, of eenige moeïelykheit aan te doen, maar
„ die alle onverhindert te laten blyven in allen deelen, tot on-
„ derhoud en levens-middelen der geenen, tot welker gebruik
„ dezelve geschikt zyn. En ten bewyze, dat dezelve Kloosters
„ het erfdeel van St. Pieter gerechtelyk toebehooren, zult gy,
„ en uwe Plaatsvolgers, Ons en Onzen Navolgeren jaarlyks vier
„ schellingen Frisinger munte tot een eyns betaalen. Doch in-
„ dien eenig Geestelyk of wereldlyk persoon dit Ons bevel met
„ voorbedachten rade bestonde te overtreeden, indien hy, ten
„ tweeden of derden male gewaarschouwt zynde, zyn misdaat
„ niet behoorlyker wyze zal verbeeterd hebben, sluiten Wy den
„ zoodanigen uit van de gemeenschap des allerheiligsten lic-
„ chaams en bloeds onzes Zaligmakers Jesus Christus, en laten
„ hem in den laatsten dag des Oordeels onder den vloek. Maar
„ allen, die de gerechtigheden deezer plaatsen zullen voorstaan,
„ zy vreede van onzen Heere Jesus Christus, op dat zy zoo in
„ dit leeven voor het goede, dat ze zullen gedaan hebben, mo-
„ gen beloond werden, en hier namaals in het gestrenge Ge-
„ richte Gods de belooninge der eeuwige vrede ontfangen. A-
„ men. Het zy alzoo. Vaart allen wel!

„ Ik Innocentius, Opziender der Algemeene Kerke, hebbe
„ dit onderteekend. Ik Coenraad, Bisschop van Sabinen, heb
„ dit onderteekent. Ik Gerard, Priester, Cardinaal des H. Kruis

„ te

" te Hierusalem, heb dit onderteekent. Ik Otto, Cardinaal-
" Deeken van St. Joris, heb dit onderteekent. Ik Michiel,
" Priester, Cardinaal van St. Laurens in Lucina, heb dit on-
" derteekent. Ik Albert, Bisschop van Alba, heb dit onderte-
" kent. Ik Lucas, Priester, Cardinaal van St. Jan en Paulus,
" heb dit onderteekent. Ik Albert, Bisschop van Hostië, heb
" dit onderteekent. Ik Joris, Diaken van St. Angelo, heb dit
" onderteekent. Gegeven in 't Lateraansche Paleys, door de
" hand van Amerikus Theodorik, Cardinaal Diaken en Can-
" cellier der H. Roomsche Kerke, op den 28. van Sprokkel-
" maand, de derde Indictie, na de Geboorte onzes Zaligmakers
" 1139. in het twaalfde jaar des Pausschaps van onzen Heere
" Innocentius den tweeden.

Herbert, Bisschop van *Utrecht*, heeft namaals in den jare 1143. op zyn aankomst te *Egmond*, deeze Voorrecht-brief, als Uitvoerder deezer gunste, in de Kerke aldaar laten afleezen, en door zyne opene Brieven na vermogen bevestigt. Boven dien heeft gemelde Bisschop de Egmonder Klooster-broeders in alles, datze koopen of verkoopen mochten ten dienste van den Klooster-bouw, of voor haar eigen gebruik, binnen de Stad *Utrecht*, en alle des zelfs onderhoorige plaatsen Tol-vry verklaart. In den jare 1140. is *Jan van den Ouden-Tyden*, die Schenker, en zoon van *Carel den Groote* geweest was, oud zynde 361. jaren, overleden. In den jare 1142. is de Kerk te *Egmond* voltooit, door Hr. *Wouter*, den achtsten Abt.

XXV. HOOFD-DEEL.

Van zommige voorvallen in 't Klooster te Egmond, en 't overlyden van den Abt, Heer Wouter.

IN den jare 1143. op den 7. van Wynmaand, heeft Bisschop *Herbert* van *Utrecht* een Kerke te *Egmond* gewyd ter eere van de Maagd *Maria*, der heilige Kruisgezanten *Petrus* en *Paulus*,

Digitized by Google

lus, *Bartholomeus*, en den Belyder St. *Adelbert*, in tegenwoordigheit van *Diderik*, negenden Grave van *Holland*, des zelfs eerwaardige Echtgenoot Gravinne *Sophia*, en een groote meenigte volks, met zoo grooten toestel van al het noodige, door den Heere Kloofter-voogd Heer *Wenter* bezorgt, dat alle, die daar tegenwoordig waren, bekenden nooit zoodanige Inwydinge bygewoond te hebben. Ten zelven dage heeft gemelde Bisschop noch twee altaaren, een hoofd-altaar, en een aan de zuidzyde der Kerke gewyd. In den jare 1147. heeft *Arnold*, Bisschop van *Keulen*, het Egmonder Kloofter tol-vry van den tol te *Andernach*, *Nuyts*, en *Keulen*, verklaart. In den jare 1148. den 25. van Sprokkelmaand, heeft Heer *Herbert*, Bisschop van *Utrecht*, noch twee altaaren, het eene in den middel-gang der Kerke, ter eere des H. Kruices, en 't ander ter eere van St. *Jan* den Euangelist, aan de noordzyde der Kerke, gewyd. Binnen dit altaar werden bewaart de Overblyfzelen der H. Bloedgetuigen *Cornelius*, *Cypriaan*, *Mauritius*, *Hermes*, *Gangolf*, en *Hippolytus*, als ook van *Servatius*, *Germanus*, en *Goedhard*, Bisschoppen, van den Abt *Benedictus*, der H. Maagden *Geertruid* en *Pauula*, van 't hoofthair van *Maria Magdalena*, en de Overblyfzelen van den Kruisgezant *Petrus*, der Bloedgetuigen *Laurens*, *Vincent*, *Paus Sixtus*, en *Pancraas*, van den Bisschop en Belyder *Severus*, *Maria Magdalena*, de Maagd *Cecilia*, van den rok des *Heylands*, van 't kruis van St. *Andries*, en van de doorne-kroon van onzen Heere *Jesus Christus*. Vervolgens heeft *Diderik*, de negende Grave, met zyn wettelyke Gemalin *Sophia*, van *Willem* van *Haarlem*, bygenaamd *Kinnebakken*, tot betaling voor achterstallen overgenomen een stuk bouw-en hooyland, gelegen in *Velserbroek*, dat jaarlyks 27. oncen opbracht, en 't zelve aan St. *Adelbert* geschonken, om erffelyk te bezitten. Dezelve Grave gaf, met zyn Gemalin, aan St. *Adelbert* tot de kaarssen, om in de Kerke te branden, de zesde hofstede, gelegen op de plaatse, genaamt *Gelde*. Noch heeft hy aan St. *Adelbert* geschonken twee hofstede en een viertel, gelegen niet verre van de beek, genaamt *Lodegrave*. Voorts

Digitized by Google

heeft gemelde Grave, met zyn Echtgenooto, aan 't altaar van St. *Jan* den Euangelist geoffert een zilveren kelk, en alle de priesterlyke als ook altaarkleeden. Op 't zelve altaar werd alle dagen, behalven op de voornaamste feestdagen, Misse gedaan voor de zielen der ouders, broeders en zusters, zoonen en dochters der zelver, en voor alle Geloovigen. Welke Grave en Gravin ook van de huisvrouw van *Gerbrand* uit de *Beverwyk* gekocht hebben een stuk lands, dat aldaar legt, en jaarlyks drie pond en vier oncen opbrengt, waar van zy een pond geschikt hebben tot de kerk-kaarssen, te weeten, om aldaar zoo wel by dage als by nacht licht te doen branden, als ook op de Jaargetyden der Graven en Gravinnen, die aldaar begraven zyn, vier was-kaarssen tot de Vigilien en de Misse. De twee overige ponden en vier oncen hebben zy besteld tot een vrolyken dag voor de Klooster-broederen, driemaal in 't jaar, zoo lang als ze leeven, te weeten op den 26. van Grasmaand, en op den 26. van Hooymaand, en na derzelver overlyden op hare eigen Jaargetyden, en wanneer men gedachtenisse houd van alle Geloovige zielen, en op de Jaargetyden van alle Graven en Gravinnen. Noch hebben zy geofferd, voor de ziele van haren zoon *Pelgrom*, zeven ponden en een half, waar voor men gekocht heeft een stuk lands, dat jaarlyks veertien oncen te *Alkmaar* opbrengt, van den Muntmeester *Reinwaard* twee oncen en een half op de Geest, vier en een half op des Prooften weyd, van *Evert Kempen* drie oncen in *Kempenhuyt* aan Zee, en, van *Evert Schenken* vier oncen op de Geest. Hier van zyn acht oncen geschikt tot een vrolyken dag voor de broederen, en ses, om de armen van kleederen te voorzien. Vervolgens gelooft men, dat des Kloosters Advocaat *Berwout* omtrent den jare 1158. of, volgens anderen, 1167. overleden is; onder meêr andere kinderen nalaatende *Dedo*, namaals Advocaat van *Egmond*, zynen zoone. Vervolgens kocht Heer *Wouter*, Klooster-voogd te *Egmond*, van *Goosewyn*, zoone van *Ludolf van Adrichem*, een stuk hooyland van een roede, gelegen in *Westbroek*, by het hooyland van onzen Heere den Graave. Eindelyk is

Heer

Heer *Wouter*, achtste Kloester-voogd van *Egmond*, wiens gedachtenisse in zegen zy, na 't vernieuwen der ordre en staat van 't Egmonder Kloester, na 't weder opbouwen en vercieren der Kerke, na 't vernieuwen des Kloosters, en alle des zelfs vertrekken, na het klein getal der Kloester-broederen grootelyks vermeerdert te doen hebben, in den jare 1161. den 28. van Slachtmaand; als hy de Kerke van *Egmond* 31. jaren, 2. maanden, en 20. dagen geregeert had, overleden: en onder een steen in 't midden der Lieve Vrouwe Kapelle, die hy zelf, behalven de overige gebouwen des Kloosters gesticht had, begraven, alwaar hy in den Heere rust. Tot wiens eere dit Grafschrift gemaakt is:

't Cieraadt der plaats', deez' stant van 't Godtshuis, en 't vermeêren
Der Kloostergoedren toondt, wien deeze steen bedekt,
Hoewel de tong 't verzwygt. Hy stichte, Godt ter eeren,
Deez' Kerk, van onderen tot boven uitgestrekt.
Helaas! hoe groot een man is, toen hy viel, gevallen!
De droeve schaar', beroofdt van Herder, 't huis van Heer,
't Volk van zyn Voorspraak, treurdt, en jammerdt, met hun allen,
Om Wouter, wiens gelyk men naauwlyks zag wel eêr.
Die dag gaf 't licchaam de aard', de ziel den hemel weder,
Die de achtentwintigste van Slachtmaandt is geweest.
Staa stil, lees wie gy zyt. Gedenk hem, die hier neder
Begraaven legt, naardien gy blyk van waarheidt leest.

TEn tyde van deezen Heer *Wouter*, heeft de Kloostervoogd en broeders van *Epternach*, aan *Diderik*, negenden Grave van *Holland*, en des zelfs Echtgenoot' *Sophia*, van veele Kerken afstand gedaan; waar van het Afschrift luyd als volgt:

Digitized by Google

In den Name der Heilige en Onverdeelde Drievuldigheit, des Vaders, des Soons, en des Heiligen Geests.

"Wy willen, dat allen tegenwoordigen en toekomenden kennelyk zy, dat ik Gerard, hoewel onwaardig Abt van Epternach, en alle des zelfs Kloofter-broeders, door de hand van onzen Voorfpraak Hendrik, al het recht, dat wy gehad hebben in de Kerken, en der zelver onderhoorige plaatfen, welke genaamt zyn Vlaardingen, Kerkwerve, Velferbrug, Heiligeloo, Putten, Hargen, Schie, Rynsburg, Warmond, Leymuiden, Rynfaterwoude, Akerfloot, Agathen-kerk, Heemskerk, Affendelft, Sparenwoude, Slooten, Egmond, Alkmaar, Schermer, Myfen, Woggenum, Alderdorp, Vroonloo, aan den eerwaardigen Heere Diderik, Grave van Holland, en des zelfs Echtgenoote, de edele Gravinne Sophia, en alle der zelver Plaatsvolgeren, zonder ten eenigen tyde daar over te klaagen, in geduurigen vryen eigendom overgegeven hebben; hiertegen hebben de Grave en Gravin, met haren zoone Floris, voor de zaligheit harer zielen, en aller harer Voorvaderen, aan de Kerke van Epternach, ten gebruike der Broederen, die God aldaar dienen, gefchonken 20. maden lands, op het eiland Schaden, met alle het recht en vrydom, als de Grave dezelve bezeeten heeft. Des zelfs landfcheiding is deze: ten ooften en ten noorden alle het naastgelege land, ten zuiden Floris van Vorrau, ten weften het water genaamd Hildereffchê, daar ook des zelfs uitloop is. Maar om dit ons verdrag in 't vervolg vaft en onverbrekelyk te doen blyven, hebben wy, met toeftemming onzer Broederen, 't zelve in ons Capittel met den Ban beveftigt, en dezen tegenwoordigen met het Zegel van St. Willebrord, als ook het onze, bekrachtigt. Doch zoo iemand onderneemen mocht den zelven te verbreeken, die lade op zich de gramfchap Gods, van St. Willebord, en aller Heiligen; en blyve, totdat hy zich bekeere, uitgeflooten van de gemeenfchap

" des.

" des licchaams en bloeds onzes Heeren, en moet' zyn voornee-
" men nooit volvoeren, 't geen hy voorgenomen had. Hier
" aan, en over, waren als getuigen, uit de broederen de Dee-
" ken Theofried, Adelbert, Walsteyn, Reinbold, Wil-
" brand, Coenraad, Wouter, Otto, Lambert: van de
" Vryheeren, Elias van Weenen, Diderik van Elle, Volk-
" man van Arendroch: van de Geestelyken, Herman van
" St. Pieters-berg, Godefried van Mominthorum, en Hum-
" bert: van de dienstbaaren, Cono van Bollantdorp, Win-
" ter van Bollantdorp, Wynrik, Warnaar, Ontfanger van Ep-
" ternach, Garsel van Elre, Markward van Osweiler, Win-
" ter van Sure. Gedaan in den jare onzes Heeren 1156. de
" vierde Indictie, in 't vyfde jaar der verkiezinge, doch twee-
" de der regeering van Keizer Frederik. Aldus gedaan te
" Epternach, in tegenwoordigheit van Heer Wouter, Kloo-
" ster-voogd van Egmond, en doenmaals, om dit te bevesti-
" gen, afgezonden van Grave Diderik van Holland, bene-
" ven des Graven Kapellaan Theobald: in den naame Gods.
" Amen.

De bovenstaande Brief was gezegeld met twee zegels van wit wasch; het eerste der zelver was rond, waar op een beeld stond, met een Bisschops Myter op 't hoofd, en een boek in zyne handen, met het byschrift, St. *Willebrordus*; het tweede was langwerpig, vertoonende des Abts beeltenis daar op, met het byschrift, *Gerard, door Gods genade Abt van Epternach.* Ook stond 'er boven de zegels, aan den ondersten hoek des voorschreven Overdrachts-brief, het handschrift der bevestiging. Deeze Heer *Wouter*, Abt te *Egmond*, overleed, als boven vermeld is, den 28. van Slachtmaand. Alles staat in groot Francyn, op de derde letterwysinge A. op de 21. bladzyde aangeteekend.

Digitized by Google

XXVI. HOOFD-DEEL.

Van Wybold, den negenden Kloester-voogd, en den twist tusschen hem en Dodo, Berwouts zoon, Advocaat van Egmond.

IN den jare 1161. als Heer *Wouter*, Abt van *Egmond*, ter aarde besteld was, is hem gevolgt Heer *Wybold*, als negende Abt des Kloosters. In den jare 1168. viel 'er een gevecht voor in *Schagen*, alwaar, beneffens andere Ridders, door de *Vriesen* verslagen werd *Allard* van *Egmond*, vader van Heer *Wouter* van *Egmond*, Ridder, in onze moeder-tale genaamd de *kwade Wouter*. In den jare 1173. is de Kapelle van St. *Michiel*, des Aarts-Engels, en des Bisschops St. *Nikolaas* altaar, te *Egmond* gewyd door Heer *Raimond*, Bisschop van *Hippo*, en Stedehouder van *Utrecht*. In het tweede jaar van deezen Abt *Wybold*, te weeten 1163. op den 5. van Oogstmaand, is de doorluchtige Grave *Diderik* van *Holland* in vrede gerust, na dat hy zyn Graafschap 36. jaren manhaftig geregeert had; en werd te *Egmond*, aan de noordzyde van de Kloester-kerk, voor welke hy voormaals de Voorrecht-brief van vryheit verkregen had, begraven. Na wiens overlyden, als tiende Grave van *Holland*, gevolgt is zyn zoon *Floris*; die, den Abt van *Egmond* Heer *Wybold*, met een behoorlyk gevolg, na *Schotland* afzendende, *Ada*, de dochter des mogenden Konings van *Schotland*, ten huwelyk genomen heeft; by welke hy zynen Staatvolger *Diderik*, elfden Grave van *Holland*, *Willem* eersten Grave van *Oostvriesland*, en namaals twaalfden Grave van *Holland*, *Floris* Domprooost van *Utrecht*, *Robert* Baillu van *Kennemerland*, *Beatrix*, *Elizabeth*, *Adelheyd*, en *Margariet*, Gravinne van *Kleef*, verwekt heeft. Onder de regeering van deezen Kloester-voogd *Wybold*, heeft in vervolg van tyd *Dodo*, zoon van den bovengemelden Advocaat *Berwout*, na het overlyden zyns vaders, zich als erffelyk Advocaat van *Egmond*, willen dragen; 't welk de Abt,

nu

Digitized by Google

nu alreets bevestigt zynde, beneffens alle zyne Kloofter-broeders, in geenerleie wyze wilden toe ſtaan, waar door zy langen tyt in groote oneenigheit met elkanderen geleeft hebben: en is dezelve *Dodo* de eerſte geweeſt, die het Kloofter begon te ontruſten, en des zelfs goederen te beſlaan. Doch, na verloop van veele jaren, hebben eindelyk beide de partyen haare zaak aan het uitwyzen van *Floris*, den dertienden Grave van *Holland* verbleven; die in den jare 1174. de volgende uitſpraak tuſſchen het *Egmonder* Kloofter ter eener, en *Dodo*, *Berwouts* zoon, ter ander zyde, over de ampts-oeffening van des Kloofter Voorſpraak, in deezer voegen gedaan heeft:

" Kennelyk zy alle Geloovige Chriſtenen, dat Florens, tiende Grave van Holland, zoone van Diderik, negenden Grave, in hoope dat God hem daar voor zal beloonen, 't verſchil, 't geen 'er ontſtaan was, tuſſchen 't Kloofter van Egmond, en Dodo, Berwouts zoone (dewyl hy voorgaf dat het ampt van Kloofters Voorſpraak, en 't recht der geheele Abdye, zyn erfelyk leen was, en de Kloofter-broeders dit wederſpraaken) geſlist en bygelegt heeft. Weshalven de Grave, op 't advys zyner Raaden en Edelen geordonneert, en voor een groote vergadering van menſchen uitſpraak gedaan heeft, dat de Grave van Holland alleen is, en blyft wettig Advocaat der Kerke van Egmond; en dewyl de Kerke in het mindere geen Voorſpraak ontbeeren kan, daarom heeft Hy opentlyk vaſtgeſtelt, dat de geen, dien de Grave des Lands en de Abt des Kloofters, met gemeen goedvinden, daar toe mochten verkiezen, des Kloofters Advocaat zy; en die bedieninge, niet uit eenig gunſtbewys, maar volgens overeenſtemming, zoo lang behouden zal, als de Abt en Grave dienſtig zullen oordeelen. Aan en over deeze zaak waren als getuigen alle de Broeders van Egmond, Boudewyn des Graven broeder, Albuin en Hugo, Capellanen, Luſo Geneesheer, Floris van Voorn, en zyn broeder Diderik, Ysbrand van Haarlem, en zyn broeder Gerard, Simon, Gale, en zyn broeder Nikolaas, Willem van Teylingen, Albert Banjaart, Coſtyn van Muyle,

" Ger-

" Gerbrand en zyn broeder Eilger, Everard, Diderik, Al-
" lard, Hugo van Akersloot, en zeer veele anderen. Aldus
" gedaan in den jare 1174. de zevende Indictie, den 3. van
" Wynmaand.

Als dan *Dodo*, volgens verkiezing ten tweedemaal tot de bedieninge der Abdye aangenomen was, heeft hy zyn Slot op zyn verblyf-plaats volbouwt; welk Slot in onze moeder tale ten deezen dage toe den name draagt van *op den Hoef*. Eindelyk is Abt *Wybold* in den jare 1176. op den 10. van Wynmaand, overleden; en, na zyn dood, is de Abdy vier jaren zonder Kloofter-voogd geweest; gelyk 'er ook, op zyn overlyden, zoo groot een onweer gevolgt is, dat niemant van grooter mogt geheugen.

XXVII. HOOFD-DEEL.

Van Lambert, den tienden Abt.

IN den jare 1180. is de eerwaardige Heer *Lambert* tot Kloofter-voogd verkooren. Hy was eerst Monnik te *Gend*; heeft maar twee jaren geregeert, en is in den jare 1182. den 6. van Bloeymaand, overleden. De graf-schriften en graven van deezen *Lambert*, en zynen Voorzaat *Wybold*, zyn onbekent. Ten tyde van deezen Abt, heeft *Floris*, Grave van *Holland*, *Zeeland*, en Heer van *Vriesland*, zynen eerste reyze gedaan na 't Heilige Land, en den berg *Sion*, beneffens *Philips*, Grave van *Vlaanderen*, der *Elsas*, *Artoys*, en *Vermandoys*, *Pieter* van *Buuren*, broeder van Grave *Philips* van *Vlaanderen*, bloedverwanten van den zelven *Floris*, met *Theobald*, den Grave van *Ardenne*, en Grave *Willem* van *Henegouwen*, ook met veele andere Vryheeren, en uitlandsche Ridderen der gemelde Vorsten, die loffelyk zegenpraalende na hare landen zyn wedergekeerd.

XXVIII.

Digitized by Google

XXVIII. HOOFD-DEEL.

Van Franco, den elfden Abt.

IN den jare 1182. werd een zeeker eerwaardig Vader, *Franko* genaamd, tot elfden Abt van *Egmond* verkooren, en bevestigt. Deeze heeft, als een goed Navolger van Heer *Wouter*, voormaals Abt van *Egmond*, veele landeryen aangekocht (gelyk in 't Register van St. *Adelbert* bekent staat) als ook de gebouwen van Heer *Wouter* met veele anderen vermeerdert. In den jare 1188. is 'er op verzoek van *Alexander*, Paus van *Romen*, een ontelbaar leger van Christenen na *Hierusalem* opgetrokken; wiens voornaamste Hoofden waren *Keyser Frederik*, *Philips* Koning van *Vrankryk*, *Richard* Koning van *Engeland*, *Frederik* Hertog van *Swaben*, *Coenraad* Hertog van *Oostenryk*, Grave *Florens* van *Holland*, met zynen zoone *Willem*, Grave *Philips* van *Vlaanderen*, *Otto* Grave van *Gelderland*, met veele andere aanzienelyke Heeren, en ontelbaare Grooten. Op dien tocht of kruisvaart, is deeze Grave *Floris* van *Holland*, na veele overwinningen, overleden, en te *Antiochie* in St. *Pieters* hoofdkerk, naby des Keyzers tombe begraven. Na wiens overlyden *Diderik*, de zevende van dien naam, zyn zoon, de elfde Grave van *Holland* is geworden; die, ten huwelyk neemende *Adelheide*, dochter van Grave *Diderik* van *Cleef*, twee zeer schoone dochteren by dezelve verwekt heeft, te weeten *Adelheide*, en *Ada*. Ten laatsten kwam ook zyn broeder *Willem* uit het Heilige Land weder t'huis, en werd Grave van *Oostvriesland*. In den jare 1199. is te *Egmond* het altaar van de Kapelle, die het Paradys genaamd werd, van den Heere Bisschop *Brunward*, Stedehouder van *Utrecht*, ter eere van St. *Michaël*, den Aarts-Engel, St. *Niklaas*, en St. *Jeroen* den Bloedgetuige, gewyd. In den jare 1200. is *Dodo*, *Berwouts* zoone, Advocaat des Kloosters van *Egmond*, overleden; en nadien men geloofde, dat hy geene kinderen naliet, is *Wouter* van *Egmond*,

Digitized by Google

de eerste die den naam van Ridder droeg, hem in het gemelde ampt als Advocaat gevolgt, als zynde een zoon van *Allard* van *Egmond*, die te *Schagen* door de *Vriesen*, als boven vermeld is, verslagen was. Deeze *Wouter* van *Egmond*, nu Ridder zynde, en bygenaamd de *kwade Wouter*, heeft by zyn Echtgenoot gewonnen *Willem* zyn Navolger, en *Gerard*, beide Ridders. In den jare 1200. is *Diderik*, elfde Grave van *Holland*, te *Dordrecht*, zonder zoonen na te laten, overleden, en te *Egmond* in St. *Stevens* Kapelle begraven. Na wiens dood Grave *Lodewyk* van *Loon*, hebbende *Ada*, dochter van den zelven Grave *Diderik* ten huwelyk, geheel *Holland* ingenomen heeft; doch Grave *Willem* van *Oostvriesland*, broeder van gemelden Grave *Diderik*, heeft met hulp van *Floris*, Domprooft van *Utrecht*, zynen broeder, Grave *Otto* van *Benthem*, zynen oom, *Jan* Burggrave van *Leyden*, *Philips* van *Wassenaar*, *Simon* van *Haarlem*, *Willem* van *Teylingen*, *Jan* van *Ryswyk*, *Wouter* van *Egmond*, en *Albert Banjaart*, alle Ridders, den zelven Grave van *Loon* uit *Holland* verdreven; en is dus twaalfde Grave van *Holland* geworden, hebbende ten huwelyk *Adelheide*, dochter van Grave *Otto* van *Gelderland*: by wie hy gewonnen heeft Grave *Floris*, zynen Staatvolger, *Otto* Bisschop van *Utrecht*, *Willem*, namaals Burggrave, *Ada* Abdisse van *Rynsburg*, en *Richarda* Vrouwe van *Delft*. Wyders heeft deze *Diderik*, achtste Heer van *Brederode*, ten huwelyk gehad *Adelheide*, des gemelden Grave van *Hollands* dochter, by wien hy gewonnen heeft *Alfert*, vader van *Willem*, krygsoverste van *Willem* Roomsch Koning, en namaals Grave van *Holland*. Deeze *Diderik*, achtste Heer van *Brederode*, was een zoon van *Willem*; die weêr een zoon van *Floris*, die een zoon van *Willem*, die een zoon van *Diderik*, die een zoon van *Willem*, die een zoon van *Diderik*, die een zoon van *Syfried*, zoone van *Arnoud*, den derde Grave van *Holland*. Vervolgens is *Franco*, Abt van *Egmond*, in den jare 1206. op den 3. van Wynmaand overleden, en voor de zuider-deur van 't choor, onder éenen zark, in 't graf van *Berthout*, die namaals Abt geworden is, begraven. Wiens Grafschrift aldus luid:

De

Digitized by Google

De poort, de tooren, 't koor, en't ziekhuis, hoog verheven,
Veel imboêl, 't klokspel, en het paradys, daar-neven
Veel rykdom, zeer vermeêrdt door Francoos yverlust,
Zyn een verdienstlyk werk voor 's leevens zaalge rust.
Het was de derde dag van Wynmaandt, die, naar 't zeggen
Der faam, 't bedorven kleedt des vleeschs hem af deed' leggen,
Eens onverderfflyk op te wekken. 't Jaargety
Was toen een-duizendt en tweehonderdt, zes daar by.

Vorders heeft deeze *Wouter* van *Egmond* op eenen zeekeren dag een Monnik des Kloosters van *Egmond* gevangen genomen, en den zelven zoolang in hechtenis gehouden, tot dat hy hem een somme gelds afgeperst had.

XXIX. HOOFD-DEEL.

Van Lubbert, twaalfden Klooster-voogd; en de beleening van Willem van Egmond, Ridder.

IN den jare 1206. heeft men, na 't overlyden van Abt *Franco*, de genade des H. Geests aangeroepen, en tot twaalfden Abt van *Egmond* verkooren *Lubbert* van *Ryswyk*, den eersten van dien naam. Aan dezen Abt *Lubbert*, en 't Klooster van *Egmond*, heeft *Willem*, twaalfde Grave van *Holland*, geschonken de landeryen en tienden van *Stierland*, tusschen *Bergen* en *Alkmaar*; en over die zaaken Brieven gezegelt in tegenwoordigheid van *Willem* van *Teilingen*, *Simon* van *Haarlem*, *Tibrand* van *Haarlem*, *Jacob*, Burggrave van *Leyden*, *Arent* van *Ryswyk*, *Willem* van *Egmond*, *Floris* van *Weert*, en *Jacob* van *Ryswyk*, alle Ridders. In den jare 1210. heeft Paus *Innocentius* de derde het Klooster van *Egmond* een Voorrecht-brief, tot ver-

Digitized by Google

zachting van het algemeen Verbod, van deezen inhoud, gegeeven:

"Innocentius, Knecht der Knechten Gods, aan Onze geliefde Zoonen, den Abt, en de Vergadering der Geestelyken des Kloosters van Egmond, Heyl en Onzen Apostolischen zegen. Bevindende Ons geneigt om uwe Godsdienstigheit, den welken Wy verstaan hebben dat in eerbaarheit van Godzaligheit teeneemt, een zonderlingen gunst te bewyzen, geven Wy u lieden door deezen tegenwoordigen verlof, dewyl 'er een algemeen Kerk-verbod geweest is, dat het u lieden vry sta zonder klokken te luyden, met besloote deuren, (uitsluitende allen nochtans, die onder den Ban leggen, en metname die in hunnen dienst geschorst zyn) stille Missen te doen, en uwe Broederen, volgens Kerken-ordre, ter aarde te bestellen. Gegeven te Florence, den 16. van Somermaand, in het achtiende jaar Onzer Paussclyke bedieninge.

Omtrent deezen tyt, dat is in den jare 1208. is *Wouter van Egmond*, Ridder, op den 13. van Herfstmaand, na 40. jaren geleefd te hebben, overleden, en te *Egmond* begraven; en werd deeze bevonden de eerste te zyn, die in de Egmonder Naamlyst opgeschreven is; ook was hy vader van *Willem* en *Gerard* van *Egmond*, beide Ridders, en wierd in zyn plaats door zyn oudsten zoon *Willem* gevolgt. Deeze *Willem* van *Egmond* had ten echtgenoot *Badeloch*, by wie hy gewonnen heeft *Gerard*, Ridder, zyn Navolger. Dezelve *Willem* van *Egmond*, Ridder, heeft in den jare 1218. van den Abt *Lubbert* bekomen de beleening van 't Advocaatschap des Kloosters te *Egmond*, en van zyne overige Leengoederen, doch zonder toestemminge der Klooster-broederen; deswegen bekwam hy een Brief van deezen inhout:

"In den Name des Heeren. Ik Lubbert, door Gods genade Abt van Egmond, wil, dat zoowel de nakomelingen, als tegenwoordigen weeten, dat ik aan Willem, mynen getrouwen Advocaat der Kerke van Egmond, de bediening van Voorspraak, met alle zyne Leengoederen, die hy van onze

"Ker-

Digitized by Google

"Kerke ter Leen houd, in deezer voegen mede beleend heb; "dat, indien dezelve Willem, zonder een wettigen zoon na te "laten, komt te overlyden, zyn oudste dochter de voorzeide "bediening van Voorspraak, benevens de gemelde Leengoede-"ren, bekome; dat ook, zoo hy geen wettige dochter komt "na te laten, zyn oudste Broeder als wettig Navolger in die "bediening van Advocaat, en des zelfs Leengoederen gestelt "werde, en dat alle zyn Erfgenamen, op welke de gemelde "goederen door sterfrecht wettelyk zullen vallen, 't zelve "Voorrecht in 't houden van die goederen, gelyk ze aan ge-"melden Willem verleend zyn, voor altyt zullen erlangen. En "om den meêrgemelden Willem, of zyne Navolgers, buiten "eenige moeielykheit, of naspraak, over deeze beleeninge in "het toekomende te houden, heb ik nuttelyk en dienstig ge-"acht, door 't bezegelen van dit tegenwoordig Schrift, den "zelven hier in te bevestigen. Hier aan, en over, waren als "getuigen Ysbrand vander Laan, Hendrik van Heyloo, Ger-"brand van Alkmaar, Albert Uittenhage, en Berwout de Vrie-"se. Aldus gedaan in den jare na Christus Geboorte 1213.

Niet tegenstaande dit alles, heeft deeze *Willem* echter groote oneenigheit met den zelven Abt over het voorgaande gehad; als in 't vervolg blyken zal.

XXX. HOOFD-DEEL.

Van de oneenigheit tusschen den Abt Lubbert, en Willem van Egmond.

VErvolgens heeft *Willem* van *Egmond*, Ridder, zich met zyn leen niet vergenoegt houdende, zich beginnen toe te eigenen alle het Rechtsgebied tusschen *Aremerswet* en *Winnemerswet*, en, zich langs hoe wreeveliger aanstellende, te zeggen, dat het aan hem stond, zoo de Monnikken in 't Klooster tegens elkanderen vochten, daar over te vonnissen, en dezulke te straffen.

Digitized by Google

De boeren, en knechten van de Abdye, zelfs des Abts knechten, koks, bakkers, en brouwers, dwong hy voor hem te recht te komen, haar verbiedende de Kloofter-broederen op eeniger wyze, als ze gewoon waren, langer te dienen. Waar om dezelve *Willem* op zeekeren dag, ten aanzien der geheele Gemeente, heeft begonnen te recht te zitten; hebbende de gemelde dienaars der Abdy, boeren en knechten, tegens wille en toeftemminge des Abts, voor zich te recht doen komen. Hier op ging de Abt, en de geheele Broederfchap na de plaats, daar *Willem* zynen ftoel geftelt had, en verbood, na 't wegnemen des Kruis, alle zyne dienaaren, op verbeurte van hare goederen, onder gemelden Heere te recht te ftaan. Die ook van ftonden aan zyn vertrokken; blyvende *Willem* alzoo met de zynen alleen. Die zich over de fmaat en fchaamte, hem aangedaan, zeer verftoorende, de fchapen, offen, en beeften van allen, die in dienft der Abdye waren, met geweld na zyn flot heeft laten dryven; en den Abt gedreigt het leven te beneemen, met lafterlyke en fmadelyke woorden tegens de Monnikken te fpreken. En van dien tyd af heeft *Willem* den Abt en den Kloofterlingen zwaare dreigementen beginnen te doen, en laagen te leggen. Over zoo zware verdrukking, en verloop van zaaken, heeft den Abt de voornaamfte Leenmannen der Kerke by een doen roepen, verzoekende van hen raad en daad, hoe de goederen, hunne dienaaren ontnomen, weder te bekomen waren, en hoe zy zoogrooten geweld zouden konnen wederftaan: waar op, door byftand der Leenmannen, de de dienaars der Kerke haar vee weder bekomen hebben. Terwyl dit voorviel, is 'er ondertufschen een zeekere vrouw, genaamt *Tette*, overleden, welker nalaatenfchap de Kerke van *Egmond* toebehoorde. Weshalven de Abt twee Monnikken, zynde Priefters, in 't huis van de Overledene gezonden heeft, om de goederen in opzicht te nemen, en die in geenen deele te laaten vervreemden; die echter door *Willem*, na het verfcheuren van haare kappen, gewapenderhand en met geweld verjaagt zyn. Over welke fchenniffe, den Geeftelyken aangedaan, Heer *Willem*, op het

ern-

Digitized by Google

ernstig verzoek des Abts en des zelfs Kloosterbroederen, gedagvaard is te verschynen voor den Geestelyken Vierschaar van *Otto*, den Elect van *Utrecht*; die ook ten bestemden dage verscheenen is. Alwaar de Abt, volgens den inhoud der Geestelyke Rechten, het geweldig verjaagen en aantasten zyner Monnikken aanstonts heeft willen bewyzen. Daar tegen heeft *Willem* een uitvlucht ingebracht, zeggende dat men zyne verontschuldinge moest aanhooren. Weshalven daar een onrechtvaardig vonnis geweezen is, dat men Heer *Willems* onschuld eerstelyk moest aannemen. Over welk onrechtvaardig gewysde, en veele andere aangedane verongelykingen en verdrukkingen, inzonderheit over 't recht van Voorspraak des Kloosters, 't welk Hr. *Willem*, tegens de vryheit der Kerke, te onrecht en met gewelt zich als zyn Leen aanmatigde, de Abt zich op den Apostolischen Stoel beroepen heeft, met zyne eigen persoon, en die zyner Monnikken, nevens de goederen en menschen des Kloosters onder de bescherminge des Apostolischen Stoels te stellen; en heeft alzoo zyn afscheid van den gezeiden Elect genomen. Doch hier op heeft Hr. *Willem*, dit appél weinig achtende, zyne Vrienden en Nabestaanden by een geroepen; en liet niet af van den Abt, en de Monnikken, als ook de menschen, die in Klooster-dienst waren, dagelyks te ontrusten, en allen overlast aan te doen. Daar tegen heeft de Abt, na het by een roepen der aanzienelykste Leenmannen der Kerke, en zelfs zyner Bloedvrienden, ter bescherming zyns eigen en zyner Kloosterlingen levens, over al, daar hy iets te doen had, met veele gewapende mannen heen trekkende, gemelden *Willem* met groote moeiten en onkosten, na zyn vermogen, wederstaan. Deze oneenigheit heeft zoo lang geduurt, tot dat des Abts Bode van *Rome* weder kwam. Gemelde Bode had van den Apostolischen Stoel tot Rechters over het geweldig aantasten der Monnikken, voor den Heer Abt bekomen den Domproost, en Deeken des titels *S. Marie ad gradus*, Meester *Hendrik Rason* te *Keulen*. Boven dien heeft de Hr. Paus, door den zelven Afgezant aan den Edelen Man, *Willem* den twaalfden, Grave van *Holland*, geschre-

schreven (dewyl hy zelf niet twyffelde, of het Kloofter van *Egmond* behoorde in 't byzonder tot het erfrecht van St. *Pieter*, en onmiddelbaar tot des zelfs Apostolischen Stoel) hem bevelende, op de vergeevinge zynen zonden, dat hy 't gemelde Kloofter in goederen of menschen niet zoude ontrusten, ja ook na zyn vermogen niet toelaten, dat zulks door iemand geschiede. De Grave zich over zoo groote toegevendheit des Paus verblydende, heeft het verschil tusschen den Abt en Heer *Willem* doen ophouden, met haar beiden dag te stellen, over zes weeken, om haar onderling belangen voor zynen Rechter-stoel in te brengen. Deezen dag heeft Heer *Willem* aangenomen. Ook is die dag door den Abt, alleen wegens 't ongelyk van 't Advocaatschap, zoo ver zulks het burgerlyke recht betrof, in alles aangenomen. Over zulks heeft Grave *Willem* van *Holland* ten bestemden dage voor beide Partyen te Recht gezeten; die van den Abt voor eerst verzocht wierd, dat Hy iemand in zyne plaats tot Rechter wilde stellen, en de oorzaak des geschils met zyn Kloofter, als Advocaat, tegens Hr. *Willem* voordragen. Terstont heeft de Grave volstrektelyk gevraagt, *of Hy zulks wel behoudens het recht van beide Partyen zoude vermogen te doen.* Daar op gevonnist is, dat dit wel bestaan mochte, en met recht behoorde te geschieden, om dat Hy alleen des Kloosters Voorspraak was. Derhalven is zeeker Ridder, met name *Diderik* van *Boekel*, te recht gaan zitten. Toen heeft Grave *Willem*, van wegen den Abt en Kerke van *Egmond* voorgestelt, dat *Willem* van *Egmond*, door een stoute onderneeming, en tegens alle recht, het Advocaatschap en Rechts-gebied tusschen *Aremerswet* en *Winnemerswet*, zich aangematigt, en de knechten en bouwlieden des Kloosters, zelfs ook des Abts dienaars, by een geroepen, en gedwongen had voor hem te recht te verschynen, en hem ten dienst te staan; ja, 't geen noch zwaarder en tot noch toe ongehoord was, ondernomen had de Monnikken onder hem te recht te doen staan. Hr. *Willem* zich hier op beraden hebbende, heeft geantwoord, dat het Advocaatschap, en alles 't geen voorens gemeld is, zyn Leen was, en dat hy niet

niet bevoegt was zyn Leen aldaar te verantwoorden. De Abt heeft van stonden aan, en wel sterk, ontkent, dat hy Advocaat was; zeggende, dat de Kerk van *Egmond* nooit eenig Advocaat gehad hadde, als den Grave van *Holland*. Aldus is 'er een heevig geschil tusschen den Grave van *Holland*, en *Willem* van *Egmond*, over het Advocaatschap ontstaan. Deswegen heeft de Grave een volstrekte uitspraak, en verklaaring verzocht, of de Abt, (dewyl zyne Voorvaders de Kerke van *Egmond* gesticht en begiftigt hadden, en de Abt en 't Convent hem nu voor Advocaat van *Egmond* erkenden, en hielden) zonder des Graven toestemming en wille, zyn Advocaatschap aan iemant vermocht op te dragen, ofte verleenen. Daar op is uitgewezen, dat noch de Abt, noch 't Convent, zonder des Graven toestemming, noch de Grave zonder toestaan des Convents en des Abts, het zelve Advocaatschap eenig mensche ter leen vermocht op te dragen. Daar tegen heeft Hr. *Willem* geantwoord, schoon dit geweezen mocht zyn, dat hy daar niet in gehouden was; dat het Advocaatschap des Kloosters hem toekwam, en zyne Voorvaderen toegekomen had, ten zy de Grave dit anders konde bewyzen. Waar op Grave *Willem* ten overvloed geantwoort heeft, dat hy op staanden voet door zich zelven, en twee der voornaamste Edelen van *Holland*, wilde bewyzen, dat gemelde Advocaatschap hem toekwam, en den zynen toegekomen had. Wiens bewys *Willem* van *Egmond* hem toegestaan heeft. Is derhalven gevonnist, na dat Hr. *Willem* des Graven bewys toegestaan had, dat dezelve Grave, met een vol en onvermindert recht, Advocaat der Kerke van *Egmond* was. Derhalven heeft de Grave, nu beweezen zynde Advocaat der Kerke te zyn, de vergoeding' geëischt aller kosten en schaden, die Hr. *Willem* de Kerke aangedaan had, beloopende vyf hondert ponden, behalven de schande en smaade. *Willem*, dit gehoort hebbende, heeft, na alle de Edelen van *Holland* byeen geroepen, en zich met haar beraaden te hebben, ernstelyk en tot verscheide malen, beneffens alle de Edelen des Lands, van den Grave verzocht, dat hy uitspraak gelieſde te doen o-

Digitized by Google

ver alle de schade, die hy den Abt en Kerke aangedaan mocht hebben, en 't vergoeden van alle schande en smaad; en tot dien einde iemand van de Edelen zig toevoegen, dien hy wilde: waar op de Grave, als Voorspraak der Kerke, geantwoort heeft, dat hy zulks niet doen konde zonder des Abts en Convents toestemming. Waarom de Abt, door veel aanstaan van den Grave en Edelen, verzocht is, om alle deeze dingen aan de uitspraak van den Grave te stellen. Terstond heeft de Abt met voorbedachten rade aldus geantwoord: "Gy Heeren, onze Kerk heeft van Wouter, vader van deezen Willem, zeer groote schade en moeiten geleden: want Wouter van Egmond, zyn Vader, heeft een onzer Monnikken gevangen genomen, en hem zoo lang in hechtenis gehouden, tot dat hy den zelven een zomme gelds afgeperst had. Deeze Willem heeft, als een Kerk-schenner, zyne handen aan onze Monnikken geslagen. Waarom wy dit alles, en noch veele andere zaaken, die voor den burgerlyken Rechter niet konnen gebracht werden, aan des Graven uitspraak niet durven stellen, zonder ons met de Rechters, die wy van den Roomschen Stoel hebben, te beraaden.

XXXI. HOOFD-DEEL.

De Wyze van 't Verdrag tusschen de voornoemde Partyen.

DE Bloedvrienden en medestanders van Hr. *Willem*, dit hoorende, hebben den Heere Grave alleen geroepen, en gezegt: "Heer Grave, uw Doorluchtigheit is wel bewust, dat de Oorlog tusschen u en Lodewyk van Loon nog niet bygelegt is: en daarom hebt gy onzen dienst nog van nooden. Wy verzoeken derhalven, ten opzicht van deezen onzen dienst, dat gy dit geheele verschil, tusschen den Abt en onzen Bloedverwant Willem, aanneemt te beslechten. Waarom de Grave daar dies te meêr op aanstond. Maar hier op heeft

heeft de Abt met voorbedachten rade geantwoord, dat, by aldien *Willem* van alle geweld en weer-wraak over 't voorgemelde, in handen van den Grave, der Edelen des Lands, en der Mannen van de Kerke, voor altyt wilde afstant doen, als van zyn gewaand recht, de Abt alles, 't geen voor den Geestelyken niet behoord gebracht te werden, aan den Grave wilde verblyven. Heer *Willem*, dit aangezegt zynde, heeft van dit alles voor altyt afgestaan; dat noch hy zelfs, noch zyne Erfgenamen dit ooit zouden weder eysschen, of zich toeëigenen, ten zy hy dat met gunst van den Grave, Abt, en der Kloosster-broederen, en met goede verdiensten konde bekomen. Weshalven beide de Partyen zich des Graven uitspraak in deezen hebben onderworpen. Waar op de Grave 't geheel verschil door eenen Brief, daar over in deezer voegen gemaakt, beslecht heeft.

In den Name des Vaders, des Zoons, en des Heiligen Geests.

"Ik Willem, Grave van Holland, laat allen, die dit tegen-
"woordig Geschrift zullen zien, weeten, dat het verschil tus-
"schen Lubbert van Ryswyk, Abt van Egmond, en tusschen
"Willem, zoone van Wouter van Egmond, over het recht
"van Voorspraak des Kloosters, en het Rechtsgebied tusschen
"Aremerswet en Winnewerswet, behalven zyn Leen, en over
"de helft van den Tol op de Inwyding der Kerke, en over een
"derde van den Tol te Alkmaar, welke den zelven Willem
"voor twee ponden Hollandsche munte jaarlyks bezit (zóo
"nochtans, dat de Abt, met toestaan des Convents, indien
"hy wil, vryheit heeft om den zelven Tol te verkoopen) met
"raade van Myn Mannen, en des zelven Kloosters, met toe-
"stemminge van beide de Partyen, is bygelegt. Derhalven is
"dit de wyze van 't Verdrag, in deezer voegen: namentlyk,
"dat Willem van zyn recht, dat hy op de gemelde goederen,
"als zyn Leen, zich zocht toe te eigenen, allezins afstand ge-
"daan heeft; doch zal hy gezeide goederen geduurende zyn le-

 "ven

" ven uit gunste behouden. Alle pleydojen zullen voor den Abt,
" of zynen Bode, binnen de poorte der Voorzaale gehouden
" werden; en de Schout zal op 't goedvinden van den Abt
" aangestelt werden. Zoo dáar eenige klachten den gemelden
" Abt aangebracht zullen werden, zal zulks Willem bekent ge-
" maakt werden, die, om zulks te beslechten, met den Abt,
" of des zelfs Bode, zal te rechte zitten; en, indien 'er eeni-
" ge klachte aan den zelven Willem aangebracht werd, moet
" zulks insgelyks den Abt bekent gemaakt werden, ten einde
" hy zelfs, of zyn Bode, als gezegt is, het pleydooy bywoo-
" ne; en by aldien hy zulks niet gedaan zal hebben, zal Wil-
" lem zelf met het recht voortgaan. Van allen misdryf zal
" Willem zelf kennis neemen; ook de boeten vorderen, en ont-
" fangen. De laagste boete zal acht stuivers, en de hoogste
" vier schellingen bedragen. Hy zal ook de dyken schouwen,
" de breuk-schuldige zal agt stuivers, of een hoen, geven: en
" Willem zal geen Kloosteredienaar dwingen onder hem te rechts
" te staan. De aanzienlykste Kerkedienaars en Leenmannen, als
" ook die geen Keur-mede betaalen, Koks, Bakkers, Brou-
" wers, en de overige Abts-dienaars, zullen van 't recht des
" gemelden Willems geheel bevryd zyn. Dog by aldien, de
" meêrgemelde Willem, den inhoud des voorgemelden Ver-
" drags bestaat te verbreeken, zal hy, indien hy, op des Gra-
" ven raad en Mannen der Kerke, of na ordre van recht, dat
" niet wil verbeeteren, van het voorrecht zyner Vryheit, het
" welk hy uit gunste geniet, voor altoos berooft blyven. Hier
" over stonden, als getuigen, Aleid Gravinne van Holland,
" Willem van Teylingen, Diderik en Philips van Wassenaar
" gebroeders, Diderik van Boekel, Othger van Voorschoten,
" Albert Banjaart, Jacob van Heyloo, Jacob Kasteleyn of Burg-
" graave van Leyden, Arent van Ryswyk, Jan Persyn, Ys-
" brand van Haarlem, Hendrik Priester van Heemskerk, Hen-
" drik Priester van Noortwyk, en Hendrik Persoon van Vlaar-
" dingen, Beampt-schryver. Aldus gedaan in den jare 1216.
" den 28. van Oogstmaand, de derde Indictie.

XXXII.

Digitized by Google

XXXII. HOOFD-DEEL.

Van 't overlyden van Grave Willem, en Abt Lubbert; en van den afkomst van Gerard, Ridder en broeder van Willem van Egmond, Ridder.

IN den jare 1218. den 11. van Sprokkelmaand, is *Adelheyde*, Gravinne van *Holland*, overleden, en eerlyk te *Reynsburg* begraven. Doch *Willem*, twaalfde Grave van *Holland*, heeft daar na een andere Echtgenoote, genaamt *Maria*, des Hertogen dochter van *Lankaster*, uit *Engeland*, ten huwelyk genomen, en weinige jaren daar na geleeft: want dezelve Grave is in den jare 1222. den 4. van Sprokkelmaand overleden, en te *Reynsburg* by zyn eerste Gemalin begraven; na wiens overlyden zyn zoon *Floris* geworden is dertiende Grave van *Holland*, neemende ten Echtgenoot *Machteld*, *Henriks* dochter van *Brabant*, by wie hy verwekt heeft *Willem*, namaals Roomsch Koning, *Floris* Burggrave, *Adelheyde* Gravinne van *Henegouwen*, *Margriet* Echtgenoot van Grave *Hermun* van *Heynenberg*, die ter eener dracht drie hondert vyf en t'zestig kinderen ter werelt gebracht heeft, en te *Loosduynen* in 't Nonner-kloester, omtrent een myl van *'s Gravenhage*, begraven ligt. In den jare 1226. den 12. van Bloeymaand, is deeze eerwaarde Abt van *Egmond*, *Lubbert* van *Ryswyk*, overleden. Ten deezen tyde, te weeten in den jare 1227. is *Gerard* van *Egmond*, Ridder, broeder van Grave *Willem* van *Egmond*, Ridder, in 't Heylige Land overleden. Deeze *Gerard* had by zyn Echtenoot gewonnen *Wouter* van *Egmond*, den tweeden, die in den jare 1223. den 20. van Bloeymaand, zonder Ridders name, was overleden. Deeze *Wouter*, heeft by zyn Echtgenoot verwekt *Lubbert* den tweeden, en eersten Regaalen Abt des Kloosters van *Egmond* (van wien in 't vervolg zal gesprooken werden) *Arnent* van *Egmond*, Ridder, *Niklaas* van *Egmond*, Ridder, *Wouter*, genaamt *Stout kint*, ook Ridder, en *Mense*, broeder van

Digitized by Google

deeze drie, Schiltknaap. *Arent* van *Egmond*, Ridder, heeft nagelaten *Gerard*, en een natuurlyken zoon, genaamt *Wouter* de *Vriese*, Baillu van *Kennemerland*. Deeze *Arent* van *Egmond* is in den jare 1275. den 7. van Hooymaand overleden. *Gerard*, zyn zoon, won by zyn Echtgenoot *Diderik Schrevels*, Abt van *Egmond*, van wien hier na; en is dezelve *Gerard*, in den jare 1332. begraven in 't *Egmonder* Kloofter, ter plaatse die het *Paradys* genaamd word. *Wouter* de *Vriese*, heeft vervolgens voortgebracht *Ysbrand*, Monnik van *Egmond*, *Wouter* van *Egmond*, *Arent*, Ridder, en *Willem*. Daar na werd *Wouter* de *Vriese*, van de *Vriesen* in eenen ſtryd, op den 14. van Bloeymaand des jaars 1276. verſlagen. Vervolgens zyn van den voorgemelden *Nikolaas* van *Egmond*, Ridder, geſprooten *Jan* en *Willem*, zoonen van *Gerard* in de *Wyk*. Van *Wouter* Stout kint, Ridder, zyn geſprooten *Floris* van *Egmond*, Kaſteleyn van *Medenblik*, en noch veele andere Nazaaten te *Alkmaar*, en in de *Nieuwpoort*, niet verre van *Alkmaar*, als *Willem* de Jonge, *Wouter*, en *Haine*, enz.

XXXIII. HOOFD-DEEL.

Van Henrik, dertienden Abt; en een nieuwe beleening voor Willem van Egmond, Ridder, ten tyde des zelven Abts.

IN den jare 1226. werd *Henrik* tot dertiende Abt van *Egmond* gekooren. Vervolgens heeft *Willem* van *Egmond*, Ridder, in den zelven jare zyn beleeninge van dien Abt, met een Brief dien aangaande, van deezen inhoud, ontfangen.

Aan alle Geloovige zoonen der Moeder der Heilige Kerke, die deezen tegenwoordigen zullen zien, of hooren lezen.

"Henrik, door Gods genade Abt van Egmond, Ysbrand;

"Pri-

" Prioor; en 't geheel Convent, wenscht zaligheit in den Gee-
" nen, die Onzer aller Zaligheit is. Om de gedachtenisse van
" 't verhandelde in der tyt bestendig te doen zyn, is 't behoor-
" lyk dat de verrichtingen der menschen, door redenen beve-
" stigt, in geschrifte gestelt werden. Derhalven zy allen tegen-
" woordigen en toekomenden bekent, dat wy aan onzen ge-
" trouwen Heer Willem, Voorspraak der Kerke van Egmond,
" het Advocaatschap, 't welk hy van onze Kerke ter Leen houd,
" en alle zyne Leengoederen, die hy van onze Kerke ontfan-
" gen heeft, in deezer voegen verleent hebben: dat by aldien
" dezelve Willem, zonder een wettelyken zoone na te laten,
" mocht komen te overlyden, zyn oudste dochter het gemel-
" de Advocaatschap, beneffens het geheele voorgemelde Leen,
" van ons ontfange; zoo hy ook geen wettelyke dochter mocht
" hebben, dat zyn oudste broeder, als wettig Navolger, hem
" in 't zelve Advocaatschap, en gemelde Leen, opvolge. Dat
" insgelyks alle Erfgenaamen van den zelven Willem, die de
" voorzeide goederen wettelyk zullen erven, ook het zelve
" recht (in opzicht derzelve goederen te behouden, met het
" welke die aan gemelden Willem verleent zyn) altyt zullen
" genieten. En op dat hier over namaals geen verschil zoude
" ontstaan, maar onze Beleening vast en onverbrekelyk blyve,
" hebben wy door het bezegelen van deezen tegenwoordigen,
" met onzen Zegel dit verhandelde bekrachtigt. Hier over wa-
" ren, als getuigen, Ysbrand van Egmond, Dodo van Hey-
" loo, Henrik van Heyloo, Gerbrand van Alkmaar. Gegeven
" in den jare 1226. in Wintermaand.

Deeze Beleeninge heeft *Willem* van *Egmond*, naneef van deezen Ridder *Willem*, namaals in, of omtrent den jare 1307. laten bekrachtigen door Paus *Clemens* den vyfden: gelyk hier na in 't een-en-vyftigste Hoofd-deel zal gezegt werden. Deeze Abt heeft aan den gemelden *Willem* noch een Beleening gegeven, doch zonder toestemming des Convents, en zonder bevestigt te zyn, van deezen inhoud:

" Om de geheugenisse van 't verhandelde in der tyd te doen
" be-

" beſtendig blyven, en der vergetenheit niet over te geven, " is 't betamelyk, om alle verſchillen voor te komen, der men- " ſchen handelingen door 't beſchryven te doen beſtendig bly- " ven. Derhalven zy allen tegenwoordigen en toekomenden " bekent, dat Ik Henrik, door Gods genade Abt van Egmond, " alle de goederen, die Hr. Willem van Egmond van 't zelve " Kloofter in rechten Leen behoort te houden, hem in rech- " ten Leen hebbe gegeven, ten einde dezelve Leenen van de " wettige Afkomelingen des zelven Heer Willems niet zullen " ontvreemden, noch afwyken: en op dat dit verhandelde door " booze tweedracht niet verbrooken, of door eenige twyffeling " verdonkert werde, maar altoos beſtendig blyve, wert daar " noch by gedaan, dat dezelve Leenen, indien de reets gemel- " de Willem, zonder zoon na te laten, kome te overlyden, " buiten eenige verhindering, op zyn oudſte dochter komen " zullen. Zoo hy zelfs noch zoon, noch dochter kome na te " laten, dat des zoons of dochters kint zyn wettigen vader, in " dezelve Leengoederen volge. Doch zoo de gemelde Willem " zoodanigen Erfgenaam ook niet en heeft, dat de naaſte van't " Geſlacht, aan wien men bevinden zal zyne overige goederen " wettelyk toe te komen, de gemelde goederen in Leen bezit- " ten zal, zoo dat ze nooit van zyn Geſlacht zullen afwyken. " Indien 'er twee van verſcheide kunne tot het zelve den an- " deren even na komen te beſtaan, zullen de bovengenoemde " Leenen, zonder eenige verhindering op 't mannelyk oir ko- " men. Om nu Heer Willem, en zyne Navolgeren, die dee- " ze gemelde Leenen, als boven gezegt is, gerechtelyk zullen " bezitten, deeze onze Beleening vaſt en onverbreekelyk te " doen behouden, heb ik deezen tegenwoordigen, zonder ee- " nig bedrog of achterhouding, met myn eigen, en het Zegel " der lieden myner Kerke, bekrachtigt. Hier over waren als " getuigen Ysbrand van Haarlem, Niklaas Perſyn, Wouter van " Haarlem, Diderik van Waſſenaar, Jacob van Heyloo, Rei- " nier van Ryswyk, Ysbrand van Egmond, Diderik van Alk- " maar, en Diderik zyn broeder, Diderik vander Laan, Hen-

" rik

Digitized by Google

" rik van Heyloo, Albert van Hargen, Volpert Gerardsz. en
" zeer veele anderen, zoo Geestelyken als Wereldlyken. Gedaan
" in den jare 1227. in Slachtmaand.

XXXIV. HOOFD-DEEL.

Van Aaltrudenland; en 't overlyden van Abt Henrik.

IN den jare 1228. heeft dezelve Abt *Henrik* aan den gemelden *Willem* van *Egmond*, Ridder, op erfpacht uitgegeven *Aaltrudenland*, gelegen by zyn Slot, zoo als hy in zyn leven 't zelve in huurwaar plagt te bezitten, op deeze voorwaarden: dat de gemelde *Willem* aan den Abt, en 't Convent, en des zelfs Plaatsvolgeren, jaarlyks drie ponden en vyftien deniers, of zestig stuivers, daar voor betale op den feestdag, of binnen den achtsten dag na St. *Marten*, kort na den feestdag van *Alle-heiligen*, op de verbeurte van 't gemelde land. Eindelyk is deeze eerwaardige Vader *Henrik*, Abt van *Egmond*, in den jare 1228. overleden, en in zyne Kerke begraven. Wyders is omtrent ten deezen tyde St. *Dominicus*, Insteller van de Ordre der Minnebroeders, overleden; die beide door veele wonderwerken uitgeblonken hebben.

XXXV. HOOFD-DEEL.

Van Arnold, veertienden Klooster-voogd.

IN den jare 1230. werd de plechtigheid der Verkiezinge weder gehouden, en een zeeker Heer *Arnold* tot veertiende Klooster-voogd van *Egmond* verkooren. Deeze eerwaarde Vader heeft voor een somme gelds verscheidenen kwyt gescholden, wegens het recht, genaamt keur-mede van de beeke in *Galenvoorde*, loopende tot aan het dorp van *Kastrichem*.

Digitized by Google

Van deezen Abt vind men niet, wanneer hy overleden is, of hoe lang hy het Kloofter geregeert heeft; echter regeerde hy noch in den jare 1235. gelyk in de Registers der Leengoederen en Voorrechten des Kloosters van *Egmond* blykt. In den jare 1234. is *Willem* van *Egmond*, naderhand Ridder, trekkende, met andere Christen-Vorsten, na het Stift van *Bremen* tegens de ongeloovige Stadingers, aldaar, benevens alle zyne Geloovigen in een zekeren stryd verslagen op den 17. van Bloeymaand, of anders Zomermaand, na 26. jaaren geregeert te hebben. En *Badeloch*, zyn Echtgenoot, is in den jare 1244. anders 48. den 27. van Grasmaand, overleden. Deeze Hr. *Willem*, had ook begonnen en volbouwt de Kapelle van zyn Kasteel, op den *Hoef* by *Egmond*. Na zyn dood volgde hem zyn zoon *Gerard* van *Egmond*, Ridder: die het graf des Heeren te *Hierusalem* tweemaal bezocht had. Ook heeft deeze de Kapelle op den *Hoef*, of *Rinnegom*, met des zelfs kerkhof, door *Herman* Bisschop van *Leenen*, Stedehouder van den Heere Bisschop van *Utrecht*, des daags voor den feestdag van St. *Dionys*, ter eere *Gods*, der Maagd *Maria*, St. *Niklaas*, en *Catharina*, Maagd en Martelaaresse, in den jare 1229. doen wyden. Hy had by zyn Echtgenoot *Mabelia* gewonnen *Willem* van *Egmond*, Ridder, zynen Navolger, en *Sophia*, namaals Gemalin van *Jacob* vander *Woude*, Ridder, die in den jare 1309. overleden is.

XXXVI. HOOFD-DEEL.

Van Diderik, vyftienden Kloofter-voogd.

NA dat *Arnold* den weg van alle vleesch gegaan was, is *Diderik* vyftiende Abt van *Egmond* geworden. Deeze is, na eenige dagen loffelyk geregeert te hebben, op den 7. van Loumaand des jaars 1237. overleden; en heeft ter liefde, tot een vrolyken maaltyd der Broederen, jaarlyks drie en twintig schellingen gegeven. Na deezen *Diderik* is 'er een Abt geweest, ge-

Digitized by Google

genaamt *Ysbrand*, die echter in de Naamrolle der Abten, misschien om zyne kwade bestiering, of indrang, of eenige andere oorzaak, niet gevonden werd. Deeze *Ysbrand* is nochtans in den jare 1239. (als uit een Voorrecht-brief van 't Egmonder Gasthuis blykt) in regeering geweest. Vorder is *Florens*, dertiende Grave van *Holland*, in den jare 1234. by *Clermont* in een steekspel verslagen; wiens Plaatsvolger en, zoon *Willem* namaals Roomsch Koning geweest is.

XXXVII. HOOFD-DEEL.

Van den Abt Lubbert, den tweeden van die naam; en den Aflaat op St. Adelberts-dag.

IN den jare 1240. is *Lubbert*, de tweede van dien naam, broeder van *Arnold* van *Egmond*, Ridder, geworden zestiende Klooster-voogd van *Egmond*. Zyn vader, als boven in 't twee en dertigste Hoofd-deel vermelt is, was *Wouter* de tweede, zoone van *Gerard* de eersten, Ridder, broeder van *Willem* van *Egmond*, die van de Stadingers verslagen is. In den jare 1242. op den 25. van Wintermaand, is *Gerard* van *Egmond*, Ridder, overleden; gelyk ook zyn Echtgenoot *Mabelia*, in den jare 1262. op den 20. van Grasmaand. Na zyn overlyden is hem gevolgt zyn zoon *Willem* van *Egmond*, de derde, Ridder. Deeze heeft ten huwelyk gehad *Ada*, by wie hy gewonnen heeft *Gerard* van *Egmond*, Ridder. In den jare 1246. heeft Paus *Innocentius*, de vierde van dien naam, zich onthoudende te *Lions*, in 't derde jaar zynes Pausschaps, den 4. van Somermaand, aan allen die met oprecht berouw over haare zonden, na zich gebiecht te hebben, met behoorlyke eerbiedigheit en godsdienstigheit, St. *Adelberts* Kerke te *Egmond*, op des zelfs feestdag zouden komen bezoeken, jaarlyks twintig dagen Aflaat verleent. Waar by Hr. *Gerard*, Aartsbisschop van *Keulen* 40. dagen; *Diderik* Bisschop van *Zuden*, onder het Kerkgebied van

Digitized by Google

Utrecht 100 dagen, boven de 40. dagen, vergunde. En *Pieter*, insgelyks Klooster-verzorger van *Zuden*, een jaar nevens 40. dagen. In 't geheel 145. dagen.

XXXVIII. HOOFD-DEEL.

Van de Voorrechten van Innocentius den vierden, over de tienden der braaklanden, en andere goederen te behouden; met bevestinge van alle de Voorrechten zyner Voorzaaten.

IN den jare 1246. heeft gemelde Paus *Innocentius* aan 't Klooster van *Egmond* gegeven het Voorrecht over de tienden der braaklanden, en andere goederen te behouden, benevens de bevestinge van alle Voorrechten zyner Voorzaaten, en daar over zyne Apostolische Bulle, van deezen inhoud, verleend:

„ Innocentius Bisschop, Knecht der Knechten Gods, aan „ Onze geliefde zoonen, den Abt des Kloosters te Egmond, „ en zyne Broederen, zoo tegenwoordige als toekomende. Die „ een Godsdienstig leven verkiezen, behooren door de Apostolische bescherminge in veiligheit gestelt te zyn, om door overval der roekeloozen in haar voorneemen niet belet, of in „ haare oeffeningen van Godsdienst niet gestoort te werden. „ Weshalven Wy, veel-geliefde Zoonen in den Heere, u lieden rechtvaardig verzoek gunstig toestaan; en het Klooster „ van St. Adelbert te Egmond, onder het Geestelyk Kerkgebied van Utrecht, waar in gy lieden aan Godes dienst verbonden zyt, onder St. Pieters en Onze bescherming nemen; „ en die gunst door Onzen tegenwoordigen Voorrecht-brief „ bevestigen. Boven alles vast stellende, dat de Klooster-ordre, die volgens God, en den regel van den H. Benedictus in „ 't zelve Klooster bespeurt werd, in 't toekomende aldaar ongeschonden onderhouden werde. Boven dien willen Wy, „ dat al wat eigendom, al wat goederen 't zelve Klooster nu

„ van

„ van rechts wegen en gerechtelyk bezit, of in het toekomen-
„ de, met toelatinge der Pausen, door de geschenken van Ko-
„ ningen of Vorsten, door offerhanden van Broederen, of door
„ andere gerechtelyke middelen, door Gods goedheit zou mo-
„ gen verkrygen, gy lieden, en uwe Navolgers, dezelve vast en
„ onvermindert moogt behouden; waar onder Wy deeze met
„ haare eigene benamingen hebben willen uitdrukken: de plaats
„ zelf, daar 't gemelde Klooster gelegen is, met alle des zelfs
„ onderhoorigheden, met des zelfs weiden, wyngaarden, lan-
„ deryen, breukweeren, en weidlanden, in bosschen, en vel-
„ den, wateren, en moolens, wegen, en dienstbaarheden, als
„ ook in alle andere vryheden en vrydommen. Dat niemant
„ onderneeme u lieden in eenigen deele tienden af te eisschen,
„ veel min af te perssen, van alle uwe van nieuws aangewonne
„ landeryen, die gy lieden, of met u lieden eigene handen,
„ of op uwe kosten doet aanbouwen, daar niemant tot noch
„ toe eenige vruchten afgetrokken heeft, of ook van 't onder-
„ hout en aanfokking van u lieder vee. Dat het u lieden ook
„ vry staa, 't zy Geestelyken, 't zy Leeken, die vry en ongebon-
„ den zynde de werelt verlaten, ter bekeeringe aan te nee-
„ men, en dezelve zonder iemants tegenzeggen te behouden.
„ Wy verbieden boven dien, dat niemant uwer Broederen, na
„ het doen zyner Klooster-beloften, zonder des Abts verlof uit
„ het zelve, anders als om zich onder een gestrenger Klooster-
„ tucht te begeeven, zal mogen vertrekken, en niemant zulk
„ eenen zonder u lieden Verlof-brief zal vermogen aan te hou-
„ den. Voorts, dewyl het een algemeen Verbod geweest is,
„ zal het u lieden geoorlooft zyn, dat gy lieden, uitgezondert
„ die onder den Ban leggen, of geschorst zyn, met gesloote deu-
„ ren, zonder klokken te luyden, stille Missen te doen; indien
„ gy lieden slechs geen oorzaak geeft tot verdere schorssinge.
„ Maar de heilige Zalf-olie, de gewyde Olie, de Inwydingen
„ der Altaaren en Kerken, Aanstellingen der Klerken, die in
„ de Ordre aangenomen staan te worden, zult gy lieden van
„ den Bisschop uwes Geestelyken Kerkgebieds erlangen, zoo

Digitized by Google

„ hy een Catholyk is, en de gunste en gemeenschap des Hei-
„ ligen Roomschen Stoels heeft; en hy dezelve u lieden zon-
„ der eenige afgunste zal willen verleenen. Wy verbieden nog
„ boven dien, dat niemand zonder toelaating van den Bisschop
„ uwes Geestelyken Gebieds, als ook van u lieden, binnen de
„ paalen van u lieden Parochie eenige Kapelle of Bedehuis van
„ nieuws op zal vermoogen te stichten; behoudens de Voor-
„ rechten der Roomsche Pausen. Daarenboven verbieden Wy
„ dat geene Aartsbisschoppen, Aartsdiakonen, of Deekens,
„ noch eenige andere Kerkelyke of Wereldlyke persoonen, u
„ lieden eenige nieuwe of onbehoorlyke schattingen zal vermo-
„ gen af te eisschen. Wy staan u lieden ook toe de Dooden
„ vry te mogen begraven; dat ook niemant de godsdienstigheit
„ en uittersten wille der geenen, die by u lieden ter aarde be-
„ steld willen werden (ten zy dezelve geëxcommuniceert, of
„ onder den Kerkelyken Ban, of openbaare woekeraars zyn)
„ daar in verhindere; behoudens de Rechten dier Kerken, van
„ welke die lyken werden overgenomen. Noch geven Wy u
„ lieden macht om uit handen van de Wereldlyken, die de-
„ zelve bezitten, te mogen lossen, en wettelyk weder te ei-
„ genen de tienden, en goederen, tot welke u lieder Kerke
„ gerechtigt is. Dat ook, na het overlyden van U, die tegen-
„ woordig Abt zyt, of na het afsterven van iemant Uwer Na-
„ volgeren, wie hy zyn mocht, niemandt door eenige loos-
„ heit van onderkruiping, of geweld, tot die Waardigheit be-
„ vordert werde, dan dien de Broeders met algemeene stem-
„ men, of ten minste 't grootste gedeelte der Broederen, met
„ rypen rade, volgens Gods bevel, en na den Regel van St. Be-
„ nedictus, daar toe zullen verkooren hebben. Daarenboven ver-
„ bieden Wy door ons Apostolisch Gezag, als genegen zynde
„ om in 't toekomende u lieder rust en vrede door een Vader-
„ lyke zucht te bezorgen, dat niemant zich ondersta binnen
„ u lieder plaatsen of schuuren iets te rooven, of te steelen,
„ vuur aan te leggen, bloed te storten, een man te vangen,
„ of te dooden, of eenig geweld te plegen. Daarenboven noch
„ be-

„ bevestigen Wy door ons Apostolisch Gezag alle Vryheden
„ en Voorrechten, die Onze Voorzaaten, de Roomsche Pau-
„ sen, u lieder Klooster in voorige tyden verleend hebben, als
„ oök het ontslag, en de ontlasting van wereldlyke schattin-
„ gen, u lieden van Koningen en Vorsten, of andere Geloo-
„ vigen redelyker wyze verleent; dezelve door deezen tegen-
„ woordigen Voorrecht-brief versterkende. Derhalven besluiten
„ ten Wy, dat geen mensch, wie hy ook zy, lichtveerdiglyk
„ onderneeme het gemelde Klooster te ontrusten, of des zelfs
„ goederen te rooven, of de geroofde onder zich te houden,
„ te verminderen, of door eenige moeielykheden te benadélen;
„ maar dat alle goederen onverhindert bewaart werden tot al-
„ derhande diensten der geenen, tot welker leeftocht en onder-
„ houd dezelve geschikt zyn; behoudens 't Gezag van den
„ Roomschen Stoel, en de gerechtigheden des Bisschops over
„ uw Kerkelyk Gebied. Weshalven zoo eenig Geestelyk of
„ Wereldlyk Persoon, deeze Onze Bevel-brief, willens of we-
„ tens, ondernane te overtreeden, zoodanige zal, ten twee-
„ den of derdenmaale daar over vermaant zynde, buiten zyn
„ Kerkelyk Ampt en aanzien gezet werden; ten zy hy alvo-
„ rens zyne misdaat behoorelykerwyze zal verbeterd hebben:
„ en weete dat hy zyne ongerechtigheit voor den Richter-stoel
„ Gods zal moeten verantwoorden, en blyve deshalven uitge-
„ slooten van 't genot des allerheiligsten Lichaams Onzes Heeren
„ en Verlossers Jesus Christus, en legge ten laatsten dage onder
„ den vloek en 't gestrenge Oordeel Gods. Integendeel zy over
„ alle, die de ware gerechtigheden dezer Plaatze voorstaan, vrede
„ van onzen Heere Jesus Christus, in zoo ver dat zy in dit leven
„ het getuigenis een goed gewissen van erlangen, en namaals in het
„ Gerichte Gods de belooninge des eeuwigen vredes genieten
„ mogen. Amen. Het zy alzoo! Aldus gedaan te Lyons, door
„ de hand van Mr. Marten, Onder-Cancellier der H. Roomsche
„ Kerke, den vyfden van Zomermaand, de vierde Indictie, in
„ den jare na de Geboorte Onses Heylands 1246 in het derde
„ jaar des Pausschaps van den Heere Paus Innocentius.

XXXIX.

Digitized by Google

XXXIX. HOOFD-DEEL.

Het Verkiezen van Koning Willem; en het te Leen geven der Wimmenummer-tienden aan Willem van Egmond, door Abt Lubbert.

IN den jare 1247. op St. *Michiels* dag, is de doorluchtige Heer Grave van *Holland Willem* verkooren tot Roomsch Koning te *Woeringen*, onder 't Kerkgebied van *Keulen*; en vervolgens op Allerheiligen-dag in de Stad *Aken* door de Keurvorsten des Ryks met uitnemende plechtigheid, na ouder gewoonte, gekroond: des zelfs Echtgenoot is geweest *Elizabeth*, dochter des Hertogs van *Brunswyk*, by wie hy verwekt heeft *Floris*, zynen Plaatsvolger, als Grave van *Holland*. Deezes voortreffelyken Konings voornaamste Raadsheeren waren *Otto*, Bisschop van *Utrecht*, zyn Oom van Vaders zyde, en Hertog *Henrik* van *Brabant*, zyn Oom van moeders zyde. Maar Heer *Lubbert*, een zeer bequaam en uitmuntend man, wierd tot des zelfs Onder-Cancelier aangestelt. Voorts heeft deeze Abt aan *Willem* van *Egmond*, Ridder, ter Leen gegeeven de tienden van *Wimmenum*, die dezelve *Willem* voor vyftig ponden te pand ontfangen had van zynen Voogd, den Ridder *Wouter*; nevens een Brief daar over, van deezen inhoud.

"Ik Lubbert, by der genade Gods Abt van Egmond, wil "dat allen kennelyk zy, die dezen tegenwoordigen zullen zien, "dat Ik, met algemeene toestemminge van myn Capittel, de "tienden van Wimmenum, die Willem van Egmond voor vyf-"tig ponden te pand had, by hem overgenomen van Hr. Wou-"ter, Voogd van den zelven Willem, nu voor dertig ponden "aan den gemelden Willem hebbe gegeven ter Leen te houden; "namelyk op dien zelven voet, als men weet dat hy zyne an-"dere goederen, die hy van onze Kerke ter Leen houd, te-"genwoordiglyk bezit. Om 't welke onverbreekelyk en be-"stendig te doen blyven, Ik deezen tegenwoordigen met myn

"en

" en mynes Convents Zegel beveſtigt heb. Gegeeven in 't jaar " onzes Heeren 1248. des daags voor het feeſt der Inwydinge " onzer Kerke.

XL. HOOFD-DEEL.

Volgt de Voorrecht-brief van Innocentius den vierden, beveſtigende dat noch de Abt, noch 't Convent van Egmond, tot de proviſie van iemant in jaargelden of Kerkelyke beneficien mogen gedwongen worden.

" INnocentius, Biſſchop, Knecht der Knechten Gods, aan " onze veel-geliefde Zoonen, den Abt en 't Convent des " Klooſters van Egmond, van de Ordre van St. Benedictus, " onder 't Kerkgebied van Utrecht behoorende, alle heyl en " Onzen Apoſtoliſchen zegen. De lang-beproefde oprechtig- " heit uwer onderwerping aan Ons, en de onbeſprookenheit " uwer godsdienſtigheit, inzonderheit de aanmerking uwer " verdienſten, waar door gy, Myn Zoon, u Onze gunſt en hul- " pe waardig maakt, beweegen Ons u lieden, 't geen Wy be- " ſpeuren dat gylieden voor u gerechtelyk begeert, gunſtiglyk " te verleenen. Hier door is 't, dat Wy, u lieder verzoek toe- " ſtaande, door Ons tegenwoordig Gezag vergunnen, dat " gy lieden door geene Brieven van den Apoſtoliſchen Stoel of " des zelfs Afgezanten, die in 't toekomende mochten verkre- " gen werden (ſchoon ook deeze woorden daar in uitgedrukt " ſtonden, *niet tegenſtaande eenige Vergunninge, welke uitdruk- " kelyk en in 't byzonder moet gemeld werden.*) tot de provi- " ſie van iemant in Jaargelden of Kerkelyke beneficien tegen " uwen willen gedwongen mooge werden, ten zy deeze Ver- " gunning in zoodanigen Brieven afzonderlyk uitgedrukt wiert. " Dat derhalven niemant zich verſtoute deezen Onzen Vrybrief " te verbreken, of lichtveerdig tegen te gaan. By aldien ech- " ter iemand beſtaan mocht dit te doen, die weete dat hy de

Digitized by Google

" gramschap Gods, en der Heiliger Kruisgezanten Petrus en " Paulus op zich laaden zal. Gegeven te Lyons, den 4. van " Loumaand, des jaars 1249. in 't zesde jaar onzes Pausschaps.

XLI. HOOFD-DEEL.

Zommige voorvallen te Egmond.

IN 1240. den 8. van Wintermaand, heeft Hr. *Diderik*, Bisschop van *Vtrecht*, Stedehouder van *Vtrecht*, van de Ordre der Minderbroederen, het Godshuis, of de Kerke der Maagt *Maria* te *Egmond*, onder één Kerkhof gebracht; en op den Zondag, als men zingt *Veni & extende*, daar ter plaatse de H. Ordres ingewyd. Op den volgenden Zondag heeft hy twee Abten, en in de Octave van den H. *Stephanus* twee altaaren gewyd; en over al veele groote Aflaaten uitgedeelt. Boven dien heeft hy aan allen, die met aandacht den Lofzang, beginnende *Salve Regina*, zouden aanhooren, na het eindigen van de eerste Misse, tien dagen Aflaat verleent. Vervolgens heeft *Lubbert*, Abt van *Egmond*, in den volgenden jaare, den 19. van Grasmaand, aan zynen broeder *Arnold* van *Egmond*, voor een schuld van hondert ponden, eenige tienden gegeven; en in den volgenden jaren noch voor hondert andere ponden aan den zelven *Arnold* en *Werenbold* uit den *Hage*, verkocht al het land tusschen *Wimmerum* en *Geestlashuyzen*, gelegen binnen en buiten den dyk, behalven 't land 't geen ter Leen gehouden werd, en uitgezondert de daarby-leggende duinen.

XLII. HOOFD-DEEL.

Over het voorrecht van Bisschoppelyke cieraaden te mogen gebruiken.

IN den jare 1251. heeft Paus *Innocentius* de vierde, den Heer *Lubbert* tot eersten Regalen Abt des Kloosters van *Egmond* aan-

aanstellende, den zelven het voorrecht vergunt van Bisschops cieraden te mogen gebruiken door een Brief, van deezen inhoud:

"Innocentius, Bisschop, Knecht der Knechten Gods, aan "Onzen zeer-geliefden Zoone den Abt des Kloosters van Egmond, van de Ordre van St. Benedictus, behoorende onmiddelbaar tot de Roomsche Kerke, onder het Kerkgebied van "Utrecht, heyl, en Onzen Apostolischen zegen. Tot de verscheidenheit der uitterlyke cieraaden der Bruid Christi, door "welker praal de inwendige en verborgene bevalligheit haarer "schoonheit vertoont werd, zyn in de Kerke verscheide trappen en eerteekenen van waardigheden ingesteld, door welke de "geene die in Kerkelyke bedieningen gesteld zyn, naar de aanzienlykheit der plantsen, en zulks vereischende verdiensten, met "recht geëert worden; op dat de beschouwing der lichamelyke en zichtbaare schoonheit ons na de onzichtbare schoonheit der deugden mocht begeerlyk maken. Dierhalven Wy, "uit achtinge voor de u aanbevoole Kerke, in zoo verre "die onmiddelyk tot den Roomschen Stoel (zoo gy ons verzeekert) behoort, als ook uit verdienste van uwe godvruchtige onderwerping, van welke Onze zeer-geliefde Zoon in "Christus Willem, doorluchtig Koning der Romeynen, u een "loffelyke getuigenisse geeft, u een zonderling voorrecht willen "doen genieten. Des Wy, dezelve Kerke met aanzienelyker "eerbewyzingen willende verheerlyken, U, en Uwe Navolgeren, uit zonderlinge toegenegentheit voor altoos 't gebruik "van Myter, Ring, en andere Bisschoppelyke cieraden gunstelyk verleenen. Het staa derhalven niemant vry deezen Onzen Gunstbrief te vernietigen, of die onbedachtelyk te overtreden. Doch indien iemand zulks bestaan mocht te doen, "die weete, dat hy de gramschap des Almachtigen Gods, en "der H. Kruysgezanten Petrus en Paulus op zich haden zal. "Gegeven te Genua, den 5. van Zomermaand, in 't achtste jaar "onzer Paussclyker bedieninge, in het jaar 1251.

XLIII. HOOFD-DEEL.

De Brief, dien Koning Willem aan den Abt van Egmond gezonden heeft; en van de dood des zelven Konings.

IN den jare 1254. als *Willem*, Roomsch Koning, by den Paus ter gehoor geweest zynde, en de voornaamste landen van *Duitschland* bezien had, heeft hy door deezen tegenwoordigen Brief zonne-klaar aangetoond, hoe groote eerbewyzingen hy aldaar van alle de Vorsten genooten had: welker inhoud deeze was:

"Willem, by der genade Gods Roomsch Koning, Altyt-
"Vermeerderaar des Ryks, enz. Aan den Abt van Egmond, zy-
"nen Onder-Cancellier, zyn genade en alles goeds. Op dat
"uw gemoed door het verstaan der verheffinge van Onzen staat
"zich met ongemeene verheuging verkwikke, en stoffe van
"blydschap moge hebben, zoo weet, dat Wy, terwyl Wy
"onlangs na Hoog-Duytschland aan den Ryn trokken, de toe-
"juichingen van een ieder tot onze aanstaande heerschappy zoo
"genegen hebben gevonden, dat ze, alle (gelyk een Moeder
"over het weder levendig worden van haaren eenigen zoone)
"zich in de aanschouwinge Onzer tegenwoordigheit scheenen
"te verlustigen, met Ons welbehagen en beveelen alom vly-
"tig en blymoedig te gehoorzamen. By deeze blydschap komt
"noch, dat Wy het Slot Driesvelt, en de tekenen der Kei-
"zerlyke Waardigheit, de Keizerlyke Kroonen, als ook de
"Doorne-kroon, en Speer, met onwaardeerlyke kostelykhe-
"den vercierd, in eigendom vreedzaamelyk bezitten. Gegeven
"te Spiers. enz.

Dit zy gezegt van des zelven Konings voorspoet: doch nu volgt een ander Lied, waar in geen blydschap maar jammerklachten, vol ach en wee! voorkomen. Want, helaas! als deeze Koning de oproerige *Vriesen*, die hem ongehoorzaam geworden waren, in het volgende jaar wilde beteugelen, is hy op

Digitized by Google

op den 28. van Loumaand door dezelven verslagen. In wiens plaats als Staatvolger in 't Graafschap van *Holland* zyn zoon *Florens*, als vyftiende Grave, gekomen is.

XLIV. HOOFD-DEEL.

Zommige bedryven van den Abt Lubbert, en des zelfs overlyden.

IN den jare 1257. heeft *Lubbert*, Abt van *Egmond*, in 't Egmonder Kloofter de rogge-en gerften brooden afgeschaft, en veele inkomften verordineert, om de Monniken voortaan van tarwen brood te bedienen Boven dien heeft hy inkomften vastgestelt, om den Kloosterlingen wyn onder haare dagelyksche proven voor te dienen. Insgelyks ordineerde hy proven voor dertig Monnikken, gelyk ook voor de Scholieren. In den jare 1262. hebben de Capittelen en Prelaten van St. *Marten*, St. *Salvator*, St. *Pieter*, St. *Jan*, St. *Maria*, en 't Convent van St. *Paulus* te *Utrecht*, van de Ordre van den zelven St. *Benedictus*, den Abt en 't Convent van *Egmond* in haar Gebroederschap aangenomen; als blykt uit zeekeren Brief, dien 't Kloofter van *Egmond* diens aangaande van haar heeft, en door my aan 't einde van dit Hoofd-deel bygebracht zal werden. Eindelyk is Hr. *Lubbert*, eerste Regaal Abt des Kloosters van *Egmond*, in den jare 1264. op den 5. van Oogstmaand overleden; en onder een steen aan de zuidzyde van *Florens* begraven, te weeten tusschen 't graf van *Andries*, *Bruno*, *Reinier*, en *Jan Olout*, Abten van *Egmond*, en het graf van den gemelden *Florens*, te weeten aan 't hoofdeinde van *Hugo* van *Assendelft*. Des zelfs Grafschrift volgt aldus:

Hier ligt Abt Lubbert, die veel godtsvrucht deede blyken:
Hy was voorzichtig, wel-ervaaren, van gelyken

Digitized by Google

Welspreekendt, werkzaam. Dees was de eerste, die, naar plicht,
Den Myter droeg, als Abt, en te Egmond 's leevens licht
Ontfing: een Herder, die het Kloofter stichtte, en éven
Daarom tot Cancellier en Ryksraadt wierdt verheeven:
Hy mindde 't Kloofter, en bestierde 't overál.
Hy stierf den vyfden dag van Oogstmaandt: 't Jaargetal
Was toen een-duizendt en twee-hondert vier-en-zestig.
Zeg Leezer, Godt ontferm' zich zyner, die 't bevestig'!

Brief der Gebroederschappen der Geestelyke Vergaderingen te Utrecht.

" Aan de eerwaardige Heeren, onze veel Geliefden in Christus, den Heere Abt, en verdere Kloosterlingen van Egmond, " van de Ordre van St. Benedictus, wenschen de Prelaten en " Capittelen van St. Marten, St. Salvator, St. Pieter, St. Jan, " Ste Maria, de Abt en 't Convent van St. Paulus te Utrecht, " dat ze de verkryging van trooft voor den tydelyken arbeid, " en voor droefheid blydschap en de eeuwige vreugde erlangen. " Hoe goed en lieffelyk het zy den Broederen geestelyker wy- " ze door den band van onderlinge vriendschap en stantvastigheit " van oprechte liefde te hulp te komen, leeren wy klaarlyk uit " de geboden zyner waarheid, die ons onze vrienden in Gode, " en onze vyanden om Godes wille gelast te beminnen; en ons " zyne Discipulen daar aan waarlyk heeft leeren kennen, zoo " ze liefde hebben onder elkanderen. Zekerlyk verheerlyken " wy God op het vertoonen van uwe Brieven, en na alvo- " rens van u lieder genegentheid jegens ons en de Kerken van " Utrecht, die ons oprechtelyk verklaart is, verzeekert te zyn: " gelyk ook onze Bisschop zich over het welvaren van u lieden " allen verheugt heeft. Nadien gy lieden niet alleen geestelyk " jegens ons door 't vuur der liefde ontstooken, maar ook lic- " chaamelyk met een onwaardeerlyke lieflykheid vervult zynde " (inzonderheit na dat gy lieden, eerwaarde Broeders in Chri-

" stus,

" ſtus, als een groot en aanzienlyk lid der Kerke van Utrecht,
" door een yver van inwendige liefde aangedaan, ons door uwe
" opene Brieven hebt laten weeten, dat gy lieden ons voor de
" vertrooſtingen en medelydingen, die wy u lieden dikwils heb-
" ben medegedeelt, veelmaals doet bedanken; en ons, en on-
" ze Navolgeren meêrmaals zeer groote en aanlokkende geſchen-
" ken hebt aangeboden, te weeten een volle en geduurige broe-
" derlyke gemeenſchap van alle Vigilien, gebeden, en benefi-
" cien, die van nu af door u lieden en u lieder Navolgeren,
" in u lieder Kerken of nu geſchieden, of in 't toekomende
" ſtaan te geſchieden; als ook de gemeenſchap van alle moei-
" ten en koſten, die tot het behouden of voorſtaan der eere en
" vryheit van ieder Kerke van Utrecht in 't byzonder zouden
" kunnen opkomen, met even-gelyke blyde betooninge van me-
" delyden aan ons, zoo dikwils als wy goedvinden mochten
" zulks van u lieden te verzoeken) ons en onze Navolgeren
" in het toekomende eendrachtelyk uwe Broederſchap aangebo-
" den; maar daar benevens verzocht hebt, dat dezelve Broe-
" derſchap insgelyks voor altyt, benevens alle vooren-verhaalde
" articulen, u lieden uit onzer aller gunſte eendachtelyk mogt
" medegedeelt werden: Zoo is 't, dat wy, veel-geliefde Broe-
" ders, u lieder wyze voorzichtigheit, en toegenegentheit tot
" den Godsdienſt, door onderzoek van inwendige Broeder-lief-
" de overwegende, en in den Heere pryzende, met gemeenen
" rade en toeſtemminge, u lieden heilig en rechtmaatig Ver-
" zoek godvruchtiglyk toeſtemmende, en tot u lieder gods-
" dienſtigheit en uitneemende verdienſten genegen zynde, voor
" u lieden den ſchoot der Kerke van Utrecht open zetten; en,
" u lieden met de armen van zuivere liefde omhelzende, u lie-
" den en u lieder Navolgeren in 't toekomende in onze volko-
" mene Broederſchap en Gezelſchap aanneemen. Des bieden wy
" u lieden aan, en verzekeren u lieden krachtelyk van de ge-
" meenſchap aller onzer Vigilien, gebeden, en weldaden, die
" van nu af voor altyt van ons en onze Navolgeren in onze Ker-
" ken van Utrecht of gedaan, of zullen gedaan werden; ge-
" lyk

„lyk wy ook van alle koften en moeiten, die tot aanzien en „voorftand van de vryheid uwer Kerke van Egmond namaals „zouden mogen opkomen, u lieden een gelyk bewys van Broe- „derfchap aanbieden, en ernftelyk belooven. Nu dan, zeer-ge- „liefde Broeders, die door de kracht van oprechte Broeder- „liefde en den band van onderlinge toegenegentheit aan ons „verknocht zyt, laat ons trachten in het voorneemen van zoo- „danige heilige gemeenzaamheit, en verbond vaft te blyven. „Derhalven behaagt het ons, om de gedachtenis van een geduu- „rige Broederfchap onder ons meêr te doen toeneemen (gelyk „uwe voorzichtigheit ons gefchreven heeft) en 't zal ons in 't „vervolg altyt behaagen over onze Mede-kanonikken en uwe „Kloofterlingen, die komen te overlyden, deeze volgende ma- „niere en ordre van Uitvaart in alles te doen onderhouden; „dat, zoo het gebeurde dat 'er een Monnik van u lieder Kloo- „fter by ons kwame te fterven, en de dag zynes overlydens „ons bekent gemaakt werde, de gedachtenis van des zelfs Uit- „vaart in alles, gelyk of hy onze Mede-broeder en Mede- „monnik geweeft ware, gehouden werde: dat ook des zelfs „naam, en den dag zyns overlydens by ons zorgvuldig aangete- „kent zynde, zyn Jaargetyde tot het einde der eeuwen gehou- „den werde: en dewyl na vereifch van den ftaat der menfche- „lyke zaaken de dood veelen onverwacht ten grave fleept, en „de évenaar van onzer aller leeven lichtelyk overflaat, behaagt „het ons, (nadien wy een teder gevoelen van uwe godsdien- „ftigheit hebben) dat zoo het mocht gebeuren, dat iemand „van u lieder Kloofterlingen by geval by ons kwame ziek te „liggen, of te fterven, wy den zieken gunftiglyk het noodi- „ge bezoek, de noodige vertroofting, en alle noodige gedien- „ftigheden zullen bewyzen, en des zelfs Uitvaart in allen deele „zoodanig zullen houden, als of hy onze Mede-monnik geweeft „ware: en zoo by geval dezelve u lieder Monnik by ons ver- „der kwame krank te werden, of te overlyden, zullen wy, „om dat hy alhier vreemd is, en in zyn ziekte, of by zyn over- „lyden, geen vermogen heeft om de onkoften der Uitvaart te

„dra-

Digitized by Google

„ dragen, die kosten door den Kameraar van die Kerke, in „ welke hy begeert begraven te werden, na vereisch van zaa- „ ken, eerlyk en deugdelyk doen verschieten, onder zoodanige „ voorwaarde, dat (volgens gewoonte, by ons gebruikelyk) al „ het geen aan de kosten ontbreekt in 't geen dezelve Kame- „ raar, ten behoeve of ter Uitvaart van dien zelven uwen Mon- „ nik, verstrekt heeft, door den Abt en Kameraar uwer Abdye, „ zonder eenig tegen-zeggen, aan onzen Kameraar vergoed zal „ werden. Ter onderhouding van alle 't welke, en ter altyd- „ duurende gedachtenis dezer zake, wy dezen tegenwoordigen „ aan u lieden en uwe Plaatsvolgeren verleenen, en door de „ Zegels aller onzer gemelde Kerken van Utrecht bevestigen en „ versterken. Aldus gedaan te Utrecht, in 't jaar na de Mensch- „ wording Onzes Heeren twaalf-hondert twee-en-zestig, den „ 24. van Bloeimaand, op den dag van den H. Urbaan, Paus „ en Martelaar.

XLV. HOOFD-DEEL.

Van Nikolaas, zeventienden Kloester-voogd, en des zelfs bedryven.

IN den jare 1263. werd tot zeventiende Kloester-voogd van *Egmond* verkooren Hr. *Nikolaas* van *Sassenhem*. Deeze Abt heeft, ten versoeke van *Willem* van *Egmond*, aan *Wouter* den *Vriese*, Baillu van *Kennemerland*, verleend het Schout-ampt van *Rinnegom*, alleen voor zyn leven, benevens een Brief daar over van deezen inhoud:

"Nikolaas, by der Genade Gods Abt van Egmond, allen "die dezen tegenwoordigen zullen zien, heyl en zaligheit in "den Heere. Gelieft alle te weeten, dat ik, ten verzoeke "van onzen getrouwen Willem van Egmond, aan Wouter "den Vriese hebbe gegeven het Schouts-ampt van Rinnegom, "alleen voor zyn leven; in zoo verre hy in de bedieninge van

Digitized by Google

„ het gemelde Schouts-ampt ons dienstig en getrouw bevonden
„ werde; en ten zy hy door een openbare misdaad, tegens ons
„ en het aanzien onzer Kerke begaan, met ons daar voor be-
„ hoorlyke voldoening te weigeren, bevonden werde van 't ge-
„ melde Schouts-ampt met recht vervallen te zyn. Tot beve-
„ stiging van welke zaak, ik deezen tegenwoordigen met myn
„ Zegel heb doen bekrachtigen. Gegeven in den jare des Hee-
„ ren 1264. den 29. van Lentemaand.

Weshalven uit het voorgemelde blykt, dat het Schouts-ampt van *Rinnegom*, in den jare 1264. den Heere van *Egmond* niet erfelyk toegekomen heeft. Ook heeft Abt *Nikolaas* de proven der Monnikken, in opzicht van 't onderhoud des levens en kleeding, rykelyk genoeg vermeerdert, benevens de prove des Prioors; als in de Registers blykt. In den jare 1268. heeft *Willem* van *Egmond* in handen van Heer *Nikolaas*, den toenmaals regeerenden Abt, weder overgegeven de landeryen, die gemeenlyk de Geersen genaamt werden, en daar over Brieven gegeven, van deezen inhoud:

„ Ik Willem van Egmond doe te weeten allen, die deezen
„ tegenwoordigen zullen zien, of hooren leezen; opentlyk en
„ oprechtelyk betuigende, dat ik de negentien stukken lands,
„ die gemeenlyk Geersen genaamt werden, gelegen by Rinne-
„ gom, die ik van de Kerke van Egmond jaarlyks voor negen-
„ tien schellingen in erf-huur had, in handen van Heer Niko-
„ laas, Abt van Egmond, weder overgegeven, en door deezen
„ tegenwoordigen daar van vrywillig afstand gedaan hebbe,
„ na getuigenisse deezes tegenwoordigen, dien ik door het
„ aanhangen van myn Zegel heb doen bekrachtigen. Gege-
„ ven op Pinxter-dag, in den jare des Heeren, 1269.

Vervolgens is gemelde Abt *Nikolaas* in den jare des Heeren 1269. den 19. van Loumaand overleden.

XLVI.

Digitized by Google

XLVI. HOOFD-DEEL.

Van Henrik, achtienden Kloester-voogd.

IN den jare des Heeren 1269. is na 't overlyden van *Nikolaas*, den eersten van dien naam, *Henrik*, de tweede deezes naams, geworden de achtiende Kloester-voogd van *Egmond*. Doch bevindende, dat hy de Abdye geen dienst meêr konde doen, heeft hy het Gezag des Kloosters ook niet langer op zich willen nemen: weshalven hy, tusschen het jaar 1271. en 1274. (als in 't groot Register der Abten blykt) afstand gedaan heeft. Eindelyk is hy in den 1275. den 2. van Slachtmaand, overleden; wiens Grafschrift aldus luid:

Dit 's Henriks lykasch, die van zielsgodtvruchtigheden
Een vriendt was. Hy was oom (gelyk men hoordt met réden)
Van Abt Theodrik; die, toen hy, in daadt of schyn,
Geen voordeel meêr kon doen, niet langer Abt wou zyn.
Dies stondt hy deezen last en eere af by zyn leeven:
En wierdt van zyne leên en 't lastig pak ontheeven.
In 't jaar een-duizendt en drie-hondert; nevens twee.
Hy stierf den tweeden dag van Slachtmaandt, nu alreê
Gezaligdt. Leezer, wie gy zyt, zeg over deezen
Oprechtelyk; ô Godt, wil hem genadig wezen!

Doch uit het laatste vers op drie na blykt klaar, dat gemelde Abt *Henrik* in den jare 1302. overleden is: weshalven hier boven de tyt van des zelfs overlyden niet naakeurig genoeg aangeweezen werd.

Digitized by Google

LXVII. HOOFD-DEEL.

Van Florens, negentienden Klooster-voogd; en de byzondere gunst, beweezen aan Willem van Egmond, aangaande de opvolging voor de zoonen van zynen zoon Gerard.

NA dat nu *Henrik* afstand gedaan had, is *Florens*, noch niet zeer bejaart zynde, op het aanraaden van den afgaanden Abt *Henrik*, aangesteld tot negentienden Abt van *Egmond*. Deez was een zoon van *Werembold* uit den *Hage*, Ridder; waar door hy eensdeels uit jonkheid, andersdeels uit adelykheit zich moediger gedroeg, als het Klooster wel dienstig was, om dat hy des Kloosters goederen by *Schagen* liet verlooren gaan; ook veele Leenmannen op nieuws beleend, en met zyn Convent, als in de Registers blykt, dikwils verschil gehad heeft. Ondertusschen had *Gerard* van *Egmond*, Ridder, *Willem* van *Egmonds* zoon, by zyn Echtgenoot *Elisabeth* van *Streenen* vier zoonen gewonnen, met namen *Willem*, die zyn 's Grootvaders Plaatsvolger wierd, *Wouter*, *Nikolaas*, en *Jan*: dog men bevind, dat *Nikolaas* alleen Ridder geweest is. *Jan* heeft nagelaaten eenen *Geye Jansse*, van wien in 't vervolg zal vermeld werden; en *Wouter*, gebynaamd van *Meerensteyn*, Ridder: deez won *Albert*, die *Otto*, die *Albert* en *Jan*, broeders, welke alle zonder onderscheid den bynaam van *Egmond* van *Meerensteyn* gevoert hebben. Weshalven bovengemelde *Willem* van *Egmond*, Ridder, een byzondere gunste voor de zoonen van zynen zoone *Gerard*, zynde ook Ridder (ingevalle de gemelde *Gerard* voor zynen vader *Willem* kwam te sterven) over de opvolginge van zyn Leen, van den Abt *Florens*, heeft bekomen; waar van dit de inhoud is:

"Florens, by Gods genade Abt van Egmond, allen, die "deezen tegenwoordigen zullen zien, zaligheit in den Heere. "Weet, dat wy, met voorbedachten rade, alle zoodanige goe"deren, die de E. Hr. Willem van Egmond van ons, of ons "Kloo-

" Kloofter, gerechtelyk ter Leen houd en bezit, aan dezelven, " als ook den oudsten zoon uit wettigen huwelyk gesprooten van " Gerard, zoon van den zelven Willem, op dezelve wyze en " met gelyk recht ter Leen te bezitten gegeven hebben, als " Willem zelf die van ons en onzen Godshuyze gerechtelyk ge- " houden is ter Leen te bezitten, zoo het mocht komen te ge- " beuren, dat voorgemelde Gerard voor zynen vader, den reets " gemelden Willem, kwam te sterven. In kennisse van waar- " heit hebben wy deezen tegenwoordigen door het aanhangen " van onzen Zegel doen bevestigen. Aldus gedaan in den jare " onzes Heeren 1288. des daags voor Allerheiligen.

XLVIII. HOOFD-DEEL.

Van den moord aan Florens, vyftienden Grave begaan; en een Handvest-brief van den zelven Grave, ten behoeve van Willem van Egmond: als ook eenige voorvallen van dien tyd.

IN den jare des Heeren 1296. is *Florens*, vyftiende Grave van *Holland*, zoone van Koning *Willem*, met vyf en twintig wonden door Heer *Gerard* van *Velsen* by *Muyden* omgebracht, zoo als hem van een zeekere vrouw voorzegt was (en by zyn Echtgenoot *Beatrix*) in 't *Reynsburger* Kloofter begraven. Des zelfs Bloedverwant *Reynout*, Grave van *Gelder*, in huwelyk hebbende *Margriet*, zuster van gemelde *Beatrix*, Gravinne van *Holland*, heeft zulks aan zynen vyand *Gerard* van *Velsen* gewrooken. Deeze *Florens* boude in *Vriesland* vyf Kasteelen, om dat gewest te beteugelen, met namen *Wydenes*, *Medenblik*, *Eenigenburg*, *Nieburg*, en *Middelburg*. Van den zelven *Florens* zegt men ook dat *Willem* van *Egmond*, Ridder, bekomen heeft een Handvest-brief, in den jare 1283. van deezen inhoud:

„ Wy Florens, Grave van Holland, doen allen, die deezen „ tegenwoordigen zullen zien of hooren leezen, te weeten, dat

Digitized by Google

„ voor Ons verscheenen is Onze getrouwe, Willem van Eg-
„ mond, Ridder, en heeft ons met Mannen der Kerke en Brie-
„ ven des Kloosters van Egmond vertoont, dat hy alle het hoo-
„ ge en lage Rechsgebied, tusschen Aremerswet en Winnemers-
„ wet, van 't gemelde Kloester in een vryen Leen houd. Voorts
„ heeft hy Ons met Mannen der Kerke en zeekere Brieven ver-
„ toont, dat hy in zyn huis by Rinnegom, en op den Hoeve,
„ daar zyn huis gelegen is, Onze ballingen vry mag houden,
„ by aldien zy Ons en Onze Landen met rooven en branden
„ niet beschadigen; maar op andere plaatsen te Egmond, en
„ van zyn heerlykheid, mag hy ze niet houden; daar nochtans
„ alle het andere Rechs-gebied hem in vryen eigendom toe-
„ komt; als vooren geschreven is. En dewyle dit Ons in der
„ waarheit vertoont is, daarom bekennen Wy voor Ons en al-
„ le Onze Nakomelingen, dat dit zelve met Onzen Zegel be-
„ vestigt is. Gegeven te Albertsberg, in den jare 1283. Des
„ Zondags na de Geboorte van St. Jan den Dooper.

Dit papier werd insgelyks in de Nederduytsche taale van gelyken inhoud, als het hier in de Latynsche ter neder gestelt is, gevonden; en de Abt van *Egmond* heeft zich dikwils bevlytigt om 't zelve te vernietigen. Na dat dan Grave *Florens* omgebracht was, zyn Heer *Florens*, Regaal Abt des Kloosters van St. *Adelbert*, *Diderik* de elfde Heer van *Brederode*, *Henrik*, Burggrave van *Leyden*, en *Willem* van *Egmond*, te samen Ridders naar *Engeland* getrokken, om *Jan*, zoone van Grave *Florens*, van daar herwaarts over te brengen; en dus wierd hy de zestiende Grave van *Holland*. By zynen tyde, te weeten in den jare 1300. den 18. van Bloeymaand, is *Gerard* van *Egmond*, Ridder, zoon van gemelden *Willem*, Ridder, vier jaren voor zynen Vader overleden: ook is zyn Echtgenoot *Elizabeth* van *Strenen* gestorven, in den jare 1297. Deeze *Gerard* heeft vier zoonen, waar van in 't zeven en veertigste Hoofddeel vermeld is, nagelaaten. Doch in den jare 1300. den 28. van Slachtmaand, is *Jan*, zestiende Grave van *Holland* te *Haarlem*, zonder kinderen en Ridders naam, overleden; in wiens

plaats

Digitized by Google

plaats gevolgt is Grave *Jan van Henegouwen*, zusters zoon van Koning *Willem*, en aldus geworden de zeventiende Grave van *Holland*.

XLIX. HOOFD-DEEL.

Van 't Gesprek tusschen Florens, Abt van Egmond, en Gheye Jansz.; en 't overlyden van den Abt.

IN den jare 1303. heeft iemant, genaamt *Gheye Jansse*, nabestaande der Ridders van *Egmond*, met zyne medestanders, ondernomen de goederen en landeryen der heerlykheit van *Egmond* te bekomen; zeggende, dat al het land van *Egmond* hem toebehoorde in erf-huur. Deeze zaak werd in 't recht getogen voor de Lieden der Kerke, en al het gemelde land werd het Klooster en de Kerke van *Egmond* toegeweezen; gelyk het daarbovergevelde en beschreve Vonnis zegt, zynde van deezen inhoud:

„ *Gerard van Raapherst*, *Ridder*, *Willem van Haarlem*, *Dirk*
„ *van Wassenaar*, *Bartholomees Uytterwyk*, *en Jan van Rollant*,
„ Mannen der Kerke van *Egmond*, allen die deezen tegenwoor-
„ digen zullen zien, ofte hooren leezen; doen te weeten, dat
„ wy gedagvaard waren, om te *Egmond* voor onzen Heer den
„ Abt, en des zelfs Convent, te verschynen, ter aanhooring van
„ 't Geding, 't welk hy hadde tegens *Gheye Jansz.* en des zelfs
„ Medestanders, en de buuren van *Egmond*; namentlyk over
„ de landeryen tusschen *Aremerswet* en *Winnemerswet*, welke
„ zy voorgaven dat den gemelden *Gheye* in Erf-huur toebehoor-
„ den: waar tegens de Heer Abt en zyn Convent zich gestelt
„ hebben, vertoonende echte Brieven van den eersten en twee-
„ den Grave van *Holland*, dat alle dat land haar in vryen ei-
„ gendom toe kwam, en zelfs door den negenden Grave van
„ *Holland* aan den Paus vrywillig opgedragen was; van wien hy
„ zelf ook alle 't voorgemelde land onder eenen jaarlykschen

„ Cyns

„ Cyns hielden. Wyders wierd dit Gesprek door ons en andere
„ Mannen der Kerke gehouden, die daar toe van Vonnisse tot
„ Vonnisse gedagvaart waren. Weshalven ten laatsten door de
„ uitspraak, die Schout *Pelgrom*, zoon van *Willem Schouten*,
„ hier over moest doen, geweezen is, dat voorgemelde Abt ge-
„ rechtelyk gehouden is te moeten weeten, op wat wyze zy dat
„ land behoorden te bezitten: als die uitspraak door de Luyden
„ der Kerke voor goed gekeurt, en door Partyen aangenomen
„ was, vroeg *Gerard* van *Raapherst*, Ridder, gerechtelyk, wie,
„ benevens den Abt, zulks behoorde te weeten? die geoordeelt
„ heeft, dat het Convent zulks, benevens den Abt, ook be-
„ hoorde te weeten. Welk oordeel van ieder voor goed ge-
„ keurt is. Dit verhandelt zynde, vroeg *Dirk Wouterszn.* Rid-
„ der, hoe zy dat behoorden te weeten; die by zyne trouwe,
„ waar door hy uit hoofde van Manschap aan St. *Adelbert*, haar
„ Patroon, verbonden was, zyn uitspraak gedaan heeft. 't Welk
„ aldus afgehandelt, en van beide de Partyen voor goed gekeurt
„ zynde, heeft de Heer Abt ook zyn uitspraak gegeven; en
„ heeft zeeker Monnik, die 't woord voor hem voerde, waar
„ toe hy zich wel in staat bevond, om dat de Abt zwak van
„ stem was, uit getrouheid, waar mede hy aan St. *Adelbert*
„ verbonden was, den Heere Paus den vollen eigendom aller
„ goederen des Kloosters van *Egmond*, zich zelven, en zyne
„ Kloosterlingen, die nu zyn, of namaals zouden zyn, de ren-
„ ten, als ook de vruchten derzelver toegeweezen, als ook de buu-
„ ren zodanige gunst gedaan, als zy ten zynen tyde gehad hadden,
„ benevens alle die vergiffenisse verzoeken: maar die hem in
„ rechten betrokken hebben, heeft hy van haare goederen be-
„ rooft. 't Welk uitgesprooken, en voor goed gekeurt zyn-
„ de, heeft dezelve Monnik het voorgemelde Slot-vonnis, van
„ wegens 't Convent, met dezelve trouwe uitgesprooken, om
„ dat 'er gerechtelyk geoordeelt was, dat zy zulks vermochten
„ te doen, indien de Klooster-broeders het toestemden; gelyk
„ zy ook gedaan hebben. 't Welk verhandelt zynde, vroeg
„ *Dirk* van *Wassenaar*, of nu dit Vonnis alle zyn behoorlyke le-

„ den

Digitized by Google

„ den had, die geoordeeld heeft, dat dit gerichte zyn volle „ beslag had; en dus wiert het Vonnis van hen allen, die daar „ tegenwoordig waren, voor goed gekeurt. Toen is *Gheye* „ *Jansse*, met zynen aanhang en de buuren, beschaamd verdwee- „ nen; en haar is door *Jan* van *Rolland*, die verzocht wierd „ vonnis te geeven, opgelegt, dat zy allen zich die uitspraak „ moesten onderwerpen. Op dat dit alles nu vast en van waar- „ de blyve, hebben wy, in getuigenisse der waarheit, deezen „ tegenwoordigen met onze Zegelen daar aan te hangen be- „ krachtigt, in den jare onzes Heeren 1303. des Donderdaags „ na Drie-Koningen.

Het eigen Geschrift van deeze zaakweldige Brief berust in de Abdye van *Egmond*, in de Nederduytsche taale, zynde van den zelven inhoud. Verders is *Florens*, negentiende Abt, in den jare 1304. den 23. van Sprokkelmaand overleden; die aan 't Convent veertien schellingen besproken heeft, jaarlyks van de Abdye te ontfangen. Hy is begraven voor de Lieve-Vrouwe Kapel, onder een zark, aan de zuydzyde van Abt *Warnaar*, te weeten, tusschen de Abten *Lubbert* en *Warnaar*; van wien dit Grafschrift is:

Hier rust Abt Florens, ons uit 's Gravenhaag gegeeven;
Die, schoon van licthaam, ook voorzichtig, welbedreeven,
En schrander was. Deez' heeft zeer prachtig 't zyn' gebouwdt,
Ook 't klokspel gansch vernieuwdt. Hy streedt, en pleitte stout
Met zyne lieden; dies bracht hy leengoedren zelve
Der Kerke door: en ging ten grave, in dit gewelve,
In 't jaar een-duizendt en drie-honderdt, nevens vier,
Naa 't Vleeschgeworden Woordt, verhuizende van hier
Den drie-en-twintigsten van Sprokkelmaandt. Wil leezen
Oprechtlyk, en zeg; Godt ontferm' zich over deezen!

Na hem wierd *Warnaar*, van *Utrecht* afkomstig, verkooren; om wiens bevestiging te verkrygen Bisschop *Guido* 't gemelde Kloester langen tyt bezwaard heeft.

Digitized by Google

L. HOOFD-DEEL.

Van Warnaar, den twintichsten Abt; en zommige voorvallen van dien tyd.

DErhalven wierd, na 't overlyden van *Florens*, zeeker eerwaardig Monnik, genaamt *Warnaar*, in des zelfs plaatse tot hoogwaardig Abt van *Egmond*, twintigste in rang, aangestelt. Deeze was van *Utrecht* gebooren, en *Uytenwaarde* bygenaamt. In den jare 1304. den 20. van Lentemaand, is *Willem* van *Egmond*, de derde, zeer hoog bejaard, zonder eigen kinderen na te laaten, overleden, om dat *Gerard* van *Egmond*, Ridder, zyn zoon, nu al vier jaaren te vooren gestorven was; maar van dezen waren vier zoons overgebleven. Ook was *Ada*, des zelfs echtgenoot, in den jare 1296. gestorven; die het Kloofter jaarlyks ettelyke schellingen besproken heeft; en is zy de eerste geweest, die, van het Geslacht der *Egmonden*, in de Kloofter-kerke te *Egmond* ter aarde bestelt is (om dat alle, die van 't Geslacht der *Egmonden* waren, in de plaatse, die het Paradys genaamt werd, begraven wierden) en haar man *Willem* van *Egmond*, Ridder, wierd aldaar by haar gelegt. Na wiens overlyden hem in zyne Leengoederen gevolgt is zyn naneef *Willem*, oudste zoon van *Gerard* van *Egmond*, insgelyks Ridder, des zelfs zoon; en dat uit hoofde der Voorrecht-brief, hier vorens in 't zeven-en-veertigste Hoofd-deel vermelt. Des zelfs echtgenoot was genaamt *Margariet* van *Blankenhem*, by wie hy geen kinderen verwekt heeft. Insgelyks zyn *Nikolaas*, zoon van *Gerard*, in den jare 1305. en Jonkheer *Jan*, des zelfs broeder, in den jare 1319. beide in de Kerk van *Egmond* ter aarde gebracht. In den jare 1305. den 12. van Herfstmaand, is *Jan*, Grave van *Henegouwen*, *Holland*, en *Zeeland*, in den Heere gerust; en te *Valencyn* met een hem-betamelyken uitvaart begraven. Deeze *Jan*, die eerst Grave van *Henegouwen* was, heeft alleen vyf jaaren Grave van *Holland* geweest; wiens Echt-

Digitized by Google

Echtgenoot *Philippa* den 6. van Grasmaand overleden, en by haar Gemaal in *Henegouwen* ter aarde bestelt is. In plaatse van dezen Grave *Jan* is gevolgt zyn zoon *Willem*, bygenaamd de Goede, als achtiende Grave van *Holland*, enz. Wyders had bovengemelde *Willem* van *Egmond* nog een vollen broeder, genaamt *Wouter*, aan wien *Warnaar*, Abt van *Egmond* in den jare 1306. de tienden van *Hillegom* van nieuws opgedragen heeft.

LI. HOOFD-DEEL.

De bevestiging van Paus Clemens, den vyfden, aangaande de beleening der Heeren van Egmond.

OMtrent deeze tyden heeft *Willem* van *Egmond*, de vierde van dien naam, de bevestiging van zyn begiftiging van het Advocaats-ampt, waar mede Abt *Henrik Willem* van *Egmond*, zynen over-grootvader beleent had, (en waar van in 't voorgaande op 't zeven-en-dertigste Hoofd-deel vermeld is) door Paus *Clemens*, den vyfden, met een Bulle van deezen inhoud verkregen.

"Clemens Bisschop, Knecht der Knechten Gods, aan Onzen "geliefden Willem van Egmond, Ridder, behoorende onder "het Geestelyk Kerkgebied van Utrecht, heyl, en Onzen Apo- "stolischen zeegen. 't Is betaamelyk, dat Wy 't rechtvaerdig "verzoek der geenen, die iets van Ons komen te verzoeken, "gunstiglyk toestaan, om allen billyken aanzoek, die op rede "steunt, met vollen genoegen te bekrachtigen. Weshalven "Wy, veel-geliefde Zoon in den Heere, uwe veelvuldige be- "den met Onze goede gunste ontmoetende, bevestigen het "Getuig-schrift, 't geen uwe Voorvaderen, wegens het Advo- "caats-of Rentmeesterschap der Kerke van St. Adelbert te Eg- "mond, en uwe overige Leengoederen, door Onze geliefde "Zoonen, den Abt en Kloosterbroederen van dezelve Kerke, "onder het zelve Kerkgebied, verleend is met deeze bewoor-

Digitized by Google

„ding: Aan alle Geloovigen van de Moeder de Kerke, die
„ het tegenwoordig Schrift zullen zien, wenscht Henrik, door
„ Gods genade Abt van Egmond, Ysbrand Prioor, en 't ge-
„ heele Convent, heyl in Hem, die onzer aller zaligheit is. Om
„ het verhandelde door den tyt niet in vergetenheit te doen ge-
„ raaken, is 't behoorlyk de verrichtingen der menschen, die
„ met reden bevestigt zyn, in geschrift te doen bestendig bly-
„ ven. Kennelyk zy derhalven allen, zoo tegenwoordigen als
„ toekomenden, dat wy aan onzen getrouwen Heere Wil-
„ lem het recht van Advocaats of Rentmeesterschap, 't welk
„ hy van onze Kerke ter Leen houd, benevens alle zyne ver-
„ dere Leengoederen, die van hem van wegen onze Kerke ter
„ Leen gehouden werden, in deezer voegen verleend hebben:
„ dat, indien dezelve Heer Willem, zonder eenen wettigen
„ zoon na te laten, mocht komen te overlyden, zyn oudste
„ dochter het voorgemelde recht van Advocaats-of Rentmee-
„ sterschap, benevens het voorzeide Leen, erlange. Doch by
„ aldien hy geen wettige dochter zal nagelaten hebben, zal zyn
„ broeder tot wettig Navolger in het zelve Advocaatsschap,
„ en 't gemelde Leen, gesteld werden; gelyk ook alle de Erf-
„ genamen van den zelven Heer Willem, die in 't vervolg de
„ boven verhaalde goederen wettelyk zullen komen te erven,
„ dit zelve recht in het te Leen houden van dezelve goede-
„ ren (zoo als ze aan Heer Willem zyn verleend geweest) voor
„ altyd zullen behouden. En, om het ontstaan van eenige na-
„ spraak zoo nu en dan voor te komen, en onze Leen-gifte van
„ kracht en waarde te doen blyven, hebben wy nut en dienstig
„ geoordeelt, 't geen boven gemeld is, door deezen tegenwoor-
„ digen met onzen Zegel te versterken. Hier over waren, als
„ getuigen, Ysbrand van Egmond, Doede van Heyloo, Hen-
„ rik van Heyloo, Gerbrand van Alkmaar. Gegeven in den jare
„ 1226. in Wintermaand. Gelyk gy derhalven dezelve Leen-
„ goederen rechtelyk, vryelyk, en gerustelyk tot noch toe be-
„ zeten hebt, en als noch bezit, zoo bevestigen Wy dezelve
„ aan u, en uwe Navolgeren, met der zelver inhout, door Ons

„ Apo-

Digitized by Google

"Apostolisch Gezag, en doen dezelve door deezen tegenwoor-
"digen in volkomen kracht stellen. Weshalven niemant zich
"onderstaa deezen Onzen Brief van bevestiging te verbreeken,
"of lichtvaardig iets te onderneemen, 't geen daar tegen zou-
"de mogen stryden. Doch zoo eenig Kerkelyk of Wereldlyk
"Persoon, met voorbedachten rade, bestaan zal den zelven licht-
"vaardiglyk te verbreeken, den zelven stuyten Wy uyt van het
"Licchaam en Bloed Onzes Heeren Jezus Christus, en hy leg-
"ge ten jongsten dage onder het schrikkelyk Oordeel Godts.
"Gegeven te Avignon, den 18. van Loumaand, des jaars 1310.
"Onzer Pausselyke bediening, het vyfde.

Deeze bevestiging geschiede in den jare 1310. wanneer gemelde goederen weder aan het Klooster vervallen waren; om dat Heer *Willem*, die deeze bevestiging verkregen had, die goederen ten dien tyde nooit met recht, of vreedzaam, had bezeten. Daarenboven heeft Paus *Bonifacius* deeze Voorrechten, ten voordeel van *Willem* van *Egmond* (zonder den inhout der Voorrechten daar by te voegen) in het zevende jaar zynes Pausschaps, dat is in den jare 1302. op nieuws bevestigt.

LII. HOOFD-DEEL.

't Verleenen der macht, door den Roomschen Stoel gegeven, om veele Kerkelyke dingen te wyen; als ook 't bevestigen van veele Voorrechten: en 't overlyden van Hr. Warnaar, den twintigsten Abt.

IN den jare 1307. verleende Paus *Clemens* de vyfde, houdende zyn verblyf te *Bourdeaux*, aan den Klooster-voogd van *Egmond* de macht om met behoorlyke plechtigheden Altaar-kleederen, Choor-gewaden, Alben, Manipels, Stoolen, Casuiffels, en andere diergelyke Cieraaden, binnen zyn Klooster te mogen wyen, zonder voorafgaanden dienst; als ook om buiten zyn Klooster, over aldaar hy den dienst kwam te doen, in de Ker-

Digitized by Google

spels, onder hem behoorende, der zelver Dorp-kinderen tot Klerken aan te stellen: doch altoos behoudens het recht van den Bisschop onder wien de Kerke staat. In het volgende jaar heeft dezelve Paus *Clemens* den geheelen Voorrecht-brief op nieuws bevestigt, dien *Innocentius* de vierde in den jare 1247. verleend had; als boven in het acht-en-dartigste Hoofd-deel blykt. Doch hy voegde daar by, dat de gewyde Zalf-olie, de Heilige Olie, de Inwydinge der Altaaren, en Kerken, de Ordeningen der Geestelyken, die tot het Priesterschap aangenomen, en bevestigt moeten worden, en het wyen der Abten, van den Bisschop des Kerken-gebieds moesten gehaald werden, of van eenig ander Catholyk Bisschop, na believen. Deeze Paus-selyke Voorrecht-brief, is als noch in de Abdy van *Egmond* berustende. Voorts is Hr. *Warnaar*, twintigste Klooster-voogd, in den jare 1308. op den feestdag van Ste. *Agatha* overleden. Die uit de goederen der Abdy aan ieder Klooster-broeder, met der zelver inkomen te vermeerderen, jaarlyks veertig schellingen besproken heeft; en is begraven onder een zark, voor de Kapelle van de H. Maagd *Maria*, aan de noordzyde van den Klooster-voogd *Florens*, aan het hoofd-einde van Hr. *Barthout*, zynen Plaatsvolger, die den een-en-twintigste Abt in rang geweest is. Volgt hier des zelfs Grafschrift:

Hier ligt Abt Warnaar, die een Herder was, en Heere,
Gebooren te Uitrecht, daar hy Uitterwaard ter eere
Wierdt bygenaamdt. De Kerk' bekleede hy zeer ryk
Met koorgestoelten: voorts stierf hy in 't jaar (ten blyk
Van waarheidt) duizendt en driehonderdt, acht daarneven;
Juist op den feestdag van Sinte Agatha dit leeven
Verwisselende. Hy leeve in zalige eeuwigheidt!
Zeg, Leezer; Godt ontferm' zich zyner, die hier leidt!

LIII. HOOFD-

Digitized by Google

LIII. HOOFD-DEEL.

Van Hr. Barthout, een-en-twintigsten Klooster-voogd; en de beleening van Wouter van Egmond, alleenlyk voor zyn leven.

IN den jare 1308. werd een edel Man, *Barthout* van *Oyen* genaamd, zoon des Heeren van *Oyen*, aangesteld tot een-en-twintigste Klooster-voogd van *Egmond*. In den jare 1312. stierf *Willem* van *Egmond*, zonder kinderen, zelfs zonder Ridders name na te laten; en wierd in 't Egmonder Klooster begraven. Doch *Margariet* van *Blankenhem*, zyn echtgenoot, is in 't jaar 1312. (na dat haar man acht jaar geregeert had) overleden; derhalven is zyn broeder *Wouter*, Heer van *Egmond* geworden. Van des zelfs andere broeders zal in 't vervolg gesprooken werden. Ten tyde nu van deezen bovengemelden Hr. *Wouter*, is *Willem* de Goede geworden de achtiende Grave van *Henegouwen*, *Holland*, *Zeeland*, en *Vriesland*; als te vooren gezegt is. Deeze Grave heeft een broeder gehad, genaamt *Guido*, Bisschop van *Utrecht*. Deeze *Guido* had, voormaals in zyn wereldlyk kleed wettelyk by zyn echtgenoot een dochter gewonnen, genaamt *Maria*, dewelke Hr. *Gyobert* van *Yselstein* ten huwelyk genomen, en daar by gehad heeft *Arent*, Heer van *Yselstein*, en *Guida*, echtgenoot van Heer *Jan* van *Egmond*; van wien in 't vervolg. Derhalven is *Wouter*, de derde van dien naam, broeder van gemelden *Willem* van *Egmond*, na zyns broeders overlyden, die zonder kinderen stierf, geworden de achtiende Heer van *Egmond*: als in 't vervolg zal gezegt werden. Deeze *Wouter* heeft ten echtgenoot gehad *Beatrix*, dochter des Heeren van *Doortegen*, by wie hy gewonnen heeft *Jan*, den eersten van dien naam, zynen Navolger. Als derhalven deeze *Wouter*, zynes broeders Opvolger, in des zelfs Leengoederen wilde komen, en zulks door des Abts tegenstand niet konde geschieden, heeft hy eindelyk door zyne, en zyner vrienden voorspraak, en den

dienst,

Digitized by Google

dienst, dien hy den Abt en 't Kloofter meêr dan eens gedaan had, van den zelven Abt verkregen, om alleen voor zyn leven daar mede beleend te werden; gelyk hy zulks aan den Abt, en de Kloofter-broederen, door deezen Brief van overeenkomst betuigt heeft:

"Ik Wouter van Egmond, laat allen, die deezen tegen-
"woordigen zullen zien, of hooren leezen, weeten, dat ik,
"op het aanraden myner vrienden, het verschil, dat er ontstaan
"was tusschen Barthout Abt van Egmond ter eener, en myn
"Persoon ter ander zyde, wegens de goederen van Egmond, over
"gegeven hebbe in handen van Hugo, Prioor van Egmond, Ge-
"rard van Heemskerk, Jan Persyn den ouden, Wouter Uytter-
"wyk, en Dirk van Roelant, om derzelver goedvinden op te
"volgen; welker uitspraak blykt uit het volgende. Voor eerst
"hebben zy goedgevonden, dat onder den boom voor het stee-
"nen huys drie Gerichten, gemeenlyk gezegt Gadingen, moeten
"gehouden worden, ingelyks indien 'er iemant in het dorp mogt
"omgebracht zyn, zoude ik Wouter voorens-gemeld komen,
"en den Kloofter-voogd doen vragen, wanneer het hem gelie-
"ven mocht daar over ter vonnisse te zitten; en zal ik den Abt
"verzoeken, dat hy in het gerichte tegenwoordig zy, en in
"gevalle de Abt afweezig ware, zal ik den Prioor verzoeken,
"om in 't gerichte tegenwoordig te zyn; en men zal het ge-
"richte over den verslagenen houden voor het naaste huys van
"het dorp, of de brugge, daar de moord geschied mocht zyn.
"Verder hebbe ik niet te oordeelen over de Lieden des Kloo-
"sters, als in geval van doodslagen, en vechten. Insgelyks zoo
"de Kloofter-dienaars in het dorp kwamen te misdoen, als dan
"zoude ik door mynen Bode zulks den Abt aandienen, dat hy
"haar aanmaande te voldoen ter behoorlyker tyd, en als be-
"taamelyk is: en ingevalle de Abt zulks niet kwam te doen,
"zoude ik haar in rechten vervolgen. Verder aangaande den
"Schout, zal ik drie Mannen noemen; en daar uit zal de Abt
"eenen, welken 't hem belieft, tot Schout verkiezen, om regt
"ende gerechtigheit te oeffenen. En ingeval iemant kwam kla-
"gen,

Digitized by Google

" gen, ende recht verzocht over de Mannen en dienaars des
" Kloosters, en de Abt antwoorde, dat hy niet wilde, of kon-
" de, als dan zoude ik zulks zelf doen: ende ook ingevalle de
" Abt, of zyne Boden, in het Dorp, of elders, daar hy te zeg-
" gen had, geen recht konde bekomen, als dan zoude ik hem
" te hulp komen; gelyk ik verplicht ben in opzicht van zyne
" gerechtigheden. In tegendeel is de Abt verplicht my te hel-
" pen in myne gerechtigheden. Dit alles zal derhalven stant
" houden, alleen geduurende myn leven, en niet langer. En op
" dat al het bovenstaande vast ende van waarde blyve, en zulks
" van my onderhouden werde, hebbe ik deezen tegenwoordi-
" gen door het aanhangen van myn Zegel bekrachtigt. Aldus
" gedaan ende verhandelt binnen Egmond, in den jare 1312.
" op den feestdag der Apostelen Simon en Judas.

De zaakweldige Brief van dit Geschrift in de Nederduitsche tale berust in de Abdy van *Egmond*, van gelyken inhout als deeze, welken ik in myn hand gehad, doorgelezen, uitgeschreven, en in het Latyn overgezet hebbe. Wyders van deezen bovengemelden Brief hebben Broeder *Harbord*, Prioor der Predikheeren, en Broeder *Arwyn*, Prioor der Vrouwen-Broeders, in den jare 1327. te zamen twee gelykluidende afschriften gemaakt. Men bevind niet, dat deeze *Wouter* van *Egmond* Ridder geweest zy: zyn echtgenoote is geweest *Beatrix* van *Doortogen*, (*Doortogen* legt by *Naaldwyk*) by wie hy verwekt heeft *Jan*, zyn Plaatsvolger; als boven gemelt is. Wyders heeft Abt *Berthout* veele goederen in *Banesse* by *Vytgeest* vervreemt, en het Klooster ten tyde zynes overlydens in een schuld van tweeduizent achthondert ponden, oude munte, gelaten. Hy overleed den 12. van Sprokkelmaand des jaars 1319. en wierd begraven in 't graf van den Abt *Franco*, voor den Noorder-ingang van 't Choor, onder eenen zark, aan het voeten-einde van den Abt *Warnaar*. Dees heeft den Klooster-broederen besproken negen ponden, goede munte, jaarlyks van de Abdye te ontfangen. Des zelfs Grafschrift luid aldus:

Hier rust by Franco (doch ik weet niet om wat rede)
Abt Barthold, die zyn stam hadt uit de heerlykhede
Van 't aadlyk Oyen. Hy was yvrig, en geheel
Godtsdienstig, maar niet zeer voorzichtig t'allen deel'.
Veel' goederen heeft hy vervreemdt; en, Abt gehuldight,
De kloosterschulden van alóm vermeenigvuldigdt.
Hy stierf den twalefden van Sprokkelmaandt; mitsdien
Men duizendt schreef, daar by drie-honderdt-negentien.
Zeg dan, dat zich de Heer ontferm', die dit zult leezen;
Zoo wil Godt in zyn Ryk hen bei' genádig wézen!

LIV. HOOFD-DEEL.

Van Dirk Schrevelt, twee-en-twintigsten Klooster-voogd; en 't verkoopen van zeeker huys, onder een beding, genaamd Landwinninge.

IN den jare 1319. wierd, na 't overlyden van den Kloostervoogd *Barthoud*, de godvruchtige, voorzichtige en edele Heer, *Dirk Schreveld*, gesprooten uit het edele geslaehte van *Egmond*, tot Herder verheven, en aangesteld tot twee-en-twintichsten Abt van *Egmond*. Deeze was een zoon van *Gerard* van *Egmond*, Ridder, zoon van *Arend* van *Egmond*, insgelyks Ridder, en broeder van *Lubbert*, den tweeden van dien naam, en eersten Regalen Abt: die in den beginne een goedaardig, godvruchtig en dienstig Bezorger des Kloosters was; doch in 't laatste zyns levens van de Egmonders vervolgt is. In den jare 1321. overleed *Wouter* van *Egmond*, zynde in de Klooster-kerke ter aarde bestelt; die tot Navolger gehad heeft zynen zoon *Jan* van *Egmond*, Ridder. Deeze Ridder *Jan* van *Egmond* had tot echtgenoot *Guida*, dochter van Heer *Gysbert* van *Yselstein*, wier Vrouw Moeder, echtgenoote van denzelven Heere van *Yselstein*, ook

ook genaamd *Guida*, was; zynde een wettige dochter van *Guido*, Bisschop van *Utrecht*, broeder van Grave *Jan* van *Henegouwen*, *Holland*, enz. als boven vermeld is. By deeze heeft *Jan* van *Egmond* gewonnen Hr. *Arend* van *Egmond*, den eersten van dien naam, nevens *Jan* en *Gerard*, Baillu van *Kennemerland*, die echte Man wierd van *Wilhelmine*, Vrouwe van *Wateringen*; vervolgens *Otto*, die heimelyk getrouwt had *Mabelia*, dochter des Heeren van *Arkel*, en zuster van *Jan*, Bisschop van *Utrecht*; ook *Willem*, die Ridder wierd en Heer van *Soetermeer*, *Albert*, Canonik van St. *Marie* te *Utrecht*, *N.* Heer van *Vianen*, *N.* Heer van *Kuilenburg*, *N.* Burggravinne van *Leyden*, *N.* echtgenoot van *Bartholomeus* van *Raapherst*, Ridder, *N.* Nonne by de *Clarissen* te 's *Hertogenbosch*, *Maria* Vrouwe van *Ryssingen*, en *Berta* echtgenoot van Heer *Walraven* van *Brederode*. Dewyl nu Heer *Arend*, broeder van *Gysbert* van *Yselstein*, geene kinderen naliet, verviel de Heerlykheit van *Yselstein*, by vergunning van *Willem* den Goede, Grave van *Holland*, en Keizerinne *Margriete*, des zelfs dochter, op de kinderen van reets gemelde *Guida*, echtgenoote van Heer *Jan* van *Egmond*. Derhalven is, na het overlyden van *Arent*, broeder van *Gysbert* van *Yselstein*, en na 't afsterven van des zelfs vader *Gysbert* van *Amstel*, Heer *Jan* van *Egmond*, uit hoofde van zyn echtgenoot, geworden Heer van *Yselstein*. In den jare 1326. heeft de Klooster-voogd Heer *Dirk Schrevelt*, aan *Gerard* van *Egmond* een huis verkocht, leggende te *Egmond*, onder zeeker beding, genaamt *Landwinninge*; en, ten bewyze van dien, heeft *Gerard* aan den Abt een Brief van Vrydom, van deezen inhout, gegeven:

„Kondt ende kennelyk zy allen, dat ik Gerard, Ridder, „van den Eerwaardigen Vader in Christus, den Abt van Eg„mond, gekocht hebbe een huys en erve, in zyn leven toebe„hoort hebbende Hr. Kostinus, Pastoor van Egmond; onder „deeze voorwaarden, dat myne Erfgenamen, na myn overly„den, 't zelve erffelyk zullen bezitten, indienze ten tyde my„nes overlydens te Egmond zullen woonen: ook zal dat ge-

Digitized by Google

„ schieden, by manier van Landwinninge, gelyk de gewoonte
„ is zoodanige goederen van de Abdye te bekomen. Maar in-
„ dien myne Erfgenamen ten tyde mynes overlydens niet te Eg-
„ mond zullen woonen, als dan zal 't geene boven gemeld is,
„ zonder tegenzeggen van iemant, weder tot den Abt van Eg-
„ mond keeren. Wydors zal ik de groene boomen, staande
„ op 't gemelde erv', niet uitrooden. In getuigenisse der waar-
„ heit, heb ik deezen Brief met myn Zegel bekrachtigt. Ge-
„ geven in den jare 1326. daags voor Ste. Willebord.

Voorts is *Dirk Schrevelt*, Abt van *Egmond*, in den jare 1326. den 30. van Wynmaand overleden. Dezelve heeft aan ieder Kloosterbroeder, Priester zynde, jaarlyks een pond besproken tot zyne kleederen, en de geheele Vergadering der Kloosterlingen, tot zyner gedachtenisse, jaarlyks vyf ponden: hy wierd begraven aan de zuydzyde van 't Heilig Kruis-Altaar, aan de zuydzyde van Hr. *Henrik*, voormaals Abt geweest. Volgt des zelfs Grafschrift aldus:

Ziet hier de lykasch van Theodorik, dien troester
En vriendt van godtvrucht: dus dekt deeze steen het lyk
Eens Abts en Vaders. Van dit koninklyke Kloester.
Was hy een geestlyk heer en Herder, groot en ryk
Van eere en ádeldom. Hy bloeide in Egmondts paaten,
Als wakker Herder van veel' Monniken alóm.
Inzonderheidt wist hy veel' schulden te betaalen:
Vernieuwde ook aan de Kerk des kloosters 't heiligdom
Ter noorder-zyde en naa het zuiden, en herbouwde
De Kerke zelf. Ook maakt' hy, dat veel' hofcieraadt.
Van zilvre vaten, als een gaav', die hy betrouwde
Aan 't huis, gevonden wierdt. Des heeft hy de overmaat
Der proven zeer vergroot. Hy stierf, om hoog ontbooden,
Hier op den dertigsten van Wynmaandt. Zegt, als eêr,
O Leezers, zegt, tot zielsverlichting van den Dooden,
Nu Amen! dat hy ruste, en leeve by den Heer'!

LV. HOOFD-

LV. HOOFD-DEEL.

Van Hugo, den drie-en-twintichsten Abt.

IN den jare 1326. werd, na het ter aarde bestellen van den Klooster-voogd Heer *Dirk*, de plechtigheid der verkiezinge met het aanroepen van den H. *Geest*, gehouden, en tot drie-en-twintigsten Abt verkooren *Hugo*, *Menso's* zoon, van *Haarlem*. Deeze heeft het Klooster, zoo in 't geestelyk als tydelyk, zeer wel geregeert, de Klooster-broederen hooglyk bemind, en des Kloosters goederen vermeerdert. In den jare 1327. verscheen 'er (zoo men zegt) een heldere Staart-sterre, en in den zelven jare is *Willem* de Goede, Grave van *Henegouwen*, *Holland*, enz. aan de jicht gestorven; die tot Plaatsvolger gehad heeft *Willem*, zynen zoon, broeder van de Roomsch-Keizerinne, als negentienden Grave van *Holland*. In den jare 1342. is de gerwkamer door *Keno*, Bisschop van *Margariten*, en Wy-bisschop van *Utrecht*, nevens 't altaar der zelve kamer, ter eere van den Bloedgetuige St. *Jeroen*, en der Maagd St. *Agatha* ingewyd; welk altaar in den jare 1516. weder afgebroken is. In den jare 1345. den 17. van Oogstmaand overleed Abt *Hugo*, die den Kloosterbroederen twaalf morgen lands, gelegen in *Ruven*, besprooken heeft; en is voor de Kapelle van St. *Benedictus* ter aarde bestelt. Volgt des zelfs Grafschrift in deezer voegen:

Op Sint Laurens, wanneer men 't jaar des Heeren melde
Van dertienhonderdt, en noch vyf-en-veertig telde,
Was al het volk bedroefdt, dat Hugo, Mensoos zoon,
Te sterven kwam; die, mildt en eerelyk, de kroon
Der goedtheidt spande, en elk ten voorbeeldt van 't aanminnig
Onthaalen strekte, voor den goeden zeer zachtzinnig,
En voor den kwaaden een streng wreeker: hy was lang-
Bemindt by de eedlen, en ervaaren in den rang

Der zaaken. Dus heeft hy geleefdt, als die zelfs binnen
De Abdy' ſtaapplaatſen ſtichte, en landen aankwam winnen
Door aankoop, en met recht geloſt heeft, 't geen verpandt,
Of van het kloſtergoedt vervreemdt was in het landt.
Nu ſchreïen de armen, die ſchaamroodt om noodthulp bidden,
Nu zy beroofdt zyn van een Man, die in het midden
Van hen gereedt was ter weldaaddigheidt alóm.
Zoo was zyn leevensloop geſchikt naar 't heiligdom,
En goedt van orde voor zyn' broedren, die hy leidde
In godtsvrucht: want hy was en Abt en Vader beide.
Dies zy de ſtrafplaats hem geſlooten; daar hy voor
Zyn dienſten zy gevoegdt by 't zalig hemelkoor!

LVI. HOOFD-DEEL.

Van Willem van Rolland, vier-en-twintigſten Abt.

IN den jare 1345. werd *Willem* van *Rolland*, na dat Abt *Hugo* den weg van allen vleeſch ingegaan was, tot vier en twintigſte Abt van *Egmond* verkooren; die het Kloofter zes jaren loffelyk en nuttelyk geregeert heeft. Ten tyde dezes Abts heeft Grave *Willem* van *Holland* de ſtad *Utrecht* met een machtig krygsheir belegert; in welke belegering hy met een pyl in zyn voet is gekweſt geworden. Doch, de vrede geſloten zynde, werd hy eindelyk op den 26. van Herfſtmaand, des jaars 1346. in *Vriesland* verſlagen. Na wiens dood Keizer *Ludewyk* de vierde 't Graafſchap van *Holland* aan zyn Echtgenoot Keizerin *Margriet*, zuſter van gemelden *Willem*, die, zonder kinderen na te laten, overleed, opgedragen heeft; en alzoo wierd zy tot Gravinne van *Holland*, de twintigſte in rang, aangeſteld. Deeze *Margriet*, hebbende twee zoonen by den Keizer gewonnen, met name *Willem*, den dollen Hertog bygenaamd, en *Albert*, Hertog van *Beyeren*, voerde oorlog tegen haren oud-

Digitized by Google

oudsten zoone *Willem*; en heeft op de *Maase* tegens hem gestreden. In den jare 1351. heeft *Willem* van *Rollant*, Abt van *Egmond*, door zyn Gemachtigden, aan 't Roomsche Hof afstand gedaan van de Abdye; verzoekende dat 't gemelde Klooster mocht voorzien werden met de persoon van Hr. *Jan Olout*, Monnik van *Egmond*, en Leeraar der Decreten, ten dien tyde Voorleezer in 't Roomsche Hof: 't welk ook alzoo geschied is.

LVII. HOOFD-DEEL.

Van Jan Olout, vyf-en-twintigsten Abt.

OP deeze wyze wierd *Jan Olout* de vyf-en-twintigste Abt van *Egmond*. Deeze, van *Haarlem* afkomstig, was Leeraar der Decreten, en zoowel den Klooster-broederen, als den gebuuren van *Egmond* aangenaam genoeg: doch heeft, in den bloey zyner jeugd uit de werelt gerukt, niets gedenkwaardigs konnen uitvoeren. Hy overleed dan den 15. van Herfstmaand, des jaars 1353. voor wiens ziel jaarlyks den Kloosterbroederen tien schellingen besproken zyn; en hy zelf is in 't graf der Abten *Andries*, *Bruno*, en *Reynier*, in 't voorgaande gemeld, aan de noordzyde, onder een kostelyken zark begraven. Wiens Grafschrift aldus volgt:

Hier rust Joannes lyf; die, Leeraar der Decréten,
En bloem der Abten, hier twee jaaren heeft gezéten
Als Klooster-voogdt, gastvry, ervaaren, ten gerief
Van ieder, by elkeen in alles waardt en lief.
Hy stichte, 't geen hy kon: maar kon geen grooter dingen
Aanvaarden; mits de doodt hem schielyk kwam verdringen,
Toen hy iets zocht te doen. Hy stierf, en gaf den geest,
't Jaar dertienhonderdt drie-en-vyftig, op het feest
Der Kruisverheffing'. Zeg nu, wie gy zyt in 't leezen
Oprechtelyk; Godt wil zyn' ziel genadig wézen!

Na wiens overlyden *Willem* van *Rolland* wederom met eenpaarige stemmen verkooren wierd, die zich van de aankomste van den dollen Hertog *Willem*, en van zyne Princen (welke ieder hun best deeden om verscheide andere Persoonen te doen verkiezen) onwetend houdende, de op hem gevalle verkiezinge aannam. Doch op den zes-en-twintigsten dag daarna, deed' hy, na het byeen roepen zyner Verkiezers, in tegenwoordigheidt van een Beamptschryver, en ten overstaan van alle de Kloosterbroederen, plechtig afstand van zyne verkiezinge; en voortaan een godvruchtig, eerlyk, en nederig leven in 't Klooster leidende, overleed hy ten laatsten op den 9. van Grasmaand des jaars 1355. Deeze heeft den Kloosterbroederen een stuk lands te *Bakkum*, dat jaarlyks een pond opbracht, besproken; en is aan de noordzyde van 't Heilig Kruis-Altaar, ten noordzyde van *Henrik* den tweeden, voormaals Abt, ter aarde gebracht. Van hem is dit Graffschrift voor handen:

Hier onder ligt Wilhelm van Rolland, Abt verheven,
Die door godtvruchtigheên, geoeffendt in dit leeven,
Verheerlykt is. Hy wierdt tot driemaal achter één
Verkooren; tweemaal stondt hy áf met algemeen
Genoegen van zich zelve, op nieuws weerôm verkooren.
Hy was vermeerderaar des rykdoms, stichte, als vooren,
Vertrekken voor de Abdy; hy was een yveraar
Voor 't kloosterrecht, een steun der armen, voor en naar:
Geheel godtsdienstig, en by de eedlen hoog in waarde,
Zachtzinnig, vroolyk, en vol deugden, die hy paarde
Met godtsvrucht. Nederig, en onderdaanig stierf
Hy op den negenden van Grasmaandt, en verwierf
De zaligheidt, in 't jaar des Heeren, als men stelde
Juist dertienhonderdt, en noch vyf-en-zestig telde.
Zeg Leezer, die dit graf beschouwdt, oprechtelyk;
Ontferm u over hem, ô Godt, in 't eeuwig Ryk!

LVIII.

Digitized by Google

LVIII. HOOFD-DEEL.

Van Hugo, den zes-en-twintigsten Abt; en de oneenigheid tusschen hem, en Ridder Jan van Egmond.

ALs derhalven (gelyk reets gezegt is) *Willem* van *Rolland* ten tweeden maale afstant gedaan had, wierd *Hugo* van *Assendelft* tot zes-en-twintigsten Abt van *Egmond* verheeven. Deeze heeft een Kapelle te *Wimmenum*, om daar door van de uitgestrektheid der landscheidinge des Kloosters van *Egmond* verzekert te zyn, gesticht. Weshalven (als ook, om dat hy te groote Yveraar was om des Kloosters goederen hier en daar van *Jan* van *Egmond* weder te bekomen, en machtig te worden) 't geschiede, dat 'er een groote oneenigheid tusschen hen beiden ontstaan is. En door dien gemelde *Jan* van *Egmond* den Abt met recht niet konde wederstaan, begon hy gewelt tegens den zelven te gebruiken. Want hy was ryk en machtig, dewyl hy van zyner Gemalinne wegen Heer van *Yselstein* was. Daarenboven stond hy diep in de gunst van Hertog *Willem* den Dollen, Grave van *Holland*; om dat hy des zelfs grootste Begunstigde was, en gemelde Hertog door de Cabeljauwsche Party tot Grave van *Holland* was aangesteld. Waarom dezelve *Jan* van *Egmond*, nu Ridder, en Heer van *Yselstein*, de Abdye van *Egmond* een oneindige schade toegebracht heeft. In den jare 1358. op St. *Joris* dag, wierd gemelde Hertog *Willem*, van zyn zinnen berooft geworden zynde, voor negen jaren lang in bewaringe gesteld. Terstond begeerden die van de Cabeljauwsche Partye, dat de Gemalin van den zelven dollen Hertog *Willem* de regeeringe zoude aanneemen; doch de Hoeksche zonden na *Beyeren* aan Hertog *Albrecht* van *Beyeren*, des zelven Hertogs broeder, met verzoek om *Holland* in zyns Broeders plaatse te regeeren. Geduurende deeze oneenigheden stond het Klooster van *Egmond* veele moeielykheden uit van wegen Rid-

der *Jan* van *Egmond*; waar door de Abt en zyne Kloosterbroeders meêr dan twee duizent guldens aan schade geleeden hebben. Weshalven dezelve *Ian* van *Egmond*, Ridder, den 11. van Bloeymaand, des jaars 1360. de tiende Indictie, door 't gezag van den Paus na *Avignon*, daar de H. Vader zich ten dien tyde onthield, gedagvaard is: gelyk ook, van des Abts wegen, de gezeide verdagvaarding (benevens de Uitvoerders en Onderzoekers der zelve) na *Holland* gezonden wierd. In het zelve jaar van 1360. in Oogstmaand, heeft *Huig Iansz.* van *Limmen*, volgens gewoonte der Getuigen, voor de Rechters en Gemachtigden van den Paus den eed gedaan van de waarheit te zullen spreeken in de zaaken tusschen 't Klooster van *Egmond*, en *Ian* van *Egmond*, *Wouters* zoon, Ridder. Hier op hebben *Gerrit Robsant*, en *Herman Valkenaar*, goede vrienden van Heer *Ian* van *Egmond* als zynde des zelfs huisgenooten, volgens zyn last, den gemelden *Huig Iansz.* van *Limmen*, binnen 't dorp van *Egmond* voor 't huis van *Wouter* de *Wilde*, op den weg, daar men van 't Klooster na St. *Alberts* Kapel gaat, om de voorgemelde oorzaak, vervolgens in Herfstmaand des zelven jaars, wreedelyk, door hem in zyn hooft een doodwonde toe toe te brengen, omgebracht. Terstond zyn *Gerrit Robsant* en *Herman Valkenaar*, na dat zy den gemelden manslag begaan hadden, gevlucht op het kerkhof der Buur-kerk van *Egmond*. Gedurende der zelver verblyf op 't kerkhof, heeft *Ian* van *Egmond*, Ridder, aan een zyner bekenden, *Nikolaus* van *Alkmaar*, gelast twee van zyne (des Ridders) paarden te neemen, en dezelve aan 't gezeide kerkhof af te haalen; 't welk ook alzoo geschied is. Want gemelde *Gerrit* en *Ian* zyn op die paarden gaan zitten, en na den *Heeve* op het slot des zelven Ridders gereeden, om aldaar in veyligheit te zyn. Deezen moord hadden zy begaan, op dat *Huig Iansz.* de waarheit niet zoude spreken, zoo als hy verklaart had te zullen doen, tegens *Ian* van *Egmond*. Daar na is, daags voor *Maria's* Geboorte, *Wouter* de *Wilde* gekomen; en heeft aan 't Klooster te *Egmond* twee Ontzeg-brieven, zoo terstont op papier geschreven, overhandigt;

waar

waar van de een verzegelt was met het Zegel van *Floris Arentsz.* en het ander met het Zegel van *Willem Fransz.*; volgens welker inhoud ieder van hen voor zyn hooft den Heere Abt van *Egmond*, met zyne Kloosterbroederen, en allen, die in dienst der Abdye waren, voor vyand verklaart hebben. Hier op hebben zy den volgenden Sondags nacht een groote schuur, waar in men des Graven van *Hollands* paarden gewoon was te stallen, als die te *Egmond* kwam, in den brand gestooken; en dewyl de wind na het Kloester toe was, zyn door het zelve vuur ook verbrand vier huizen, en twee schuuren, vol koorn en hooy, het zelve Kloester toebehoorende, met de paarden, en veele andere beesten, verscheide goederen, en houtwerk, het geen aldaar tot nieuwe gebouwen bearbeid lag: en is die brand zoo heevig geweest, dat de Abt en Kloosterbroeders daar door een schade van meêr dan zeven-duizent schilden geleden hebben. Na gemelden brand heeft men de vuurpylen en ladders gevonden, daar mede zulks uitgevoerd was. Ten zelven tyde hebben ze ook een molen, die den Abt en 't Kloester gerechtelyk toebehoorde, en die een weinig verder van 't Kloester afgelegen was, in brand gestooken.

LIX. HOOFD-DEEL.

Vervolg van de gemelde oneenigheid.

IN den jare 1361. des Zondags voor St. *Philippus* en *Jacobus*-dag, hebben ze, in den vroegen morgen-stond, noch een schuur, die 't Kloester toebehoorde, en verre van 't zelve af, naby de duinen gelegen was, verbrand. Daar na zyn *Gerrit* van *Heemskerk* en *Wouter* van *Meerenstein*, op den eersten van Bloeimaand, in de Kerk gekomen, en hebben voor de deur van 't Choor zoo grooten geraas gemaakt, dat de Priester, die aldaar de Misse deede, zich genootzaakt vond den dienst voor dien tyd te staaken, en zyne Priesterlyke gewaden af te leg-

Digitized by Google

gen. Na deezen zyn 'er drie Monnikken van des Kloosters wegen na *Schippelingen* tot Hertog *Albrecht*, die ten dien tyde aldaar gekomen was, om van de Kennemers tot Voogd zynes broeders Hertog *Willem*, die krankzinnig geworden was, gehuldigt te werden, getrokken. Aldaar gekomen zynde hebben ze van Hertog *Albrecht* verzocht, dat hy den Abt en *Ian* van *Egmond* geliefde te bevredigen, die haar ten antwoord gaf: *Volgt my tot Katwyk, daar zal ik u lieden gehoor geven, en u lieder verzoek toestaan.* Als hy dan aldaar gekomen was, om van de Ingezetenen van *Rynland* gehuldigt te werden, zyn gemelde Monnikken, ten einde als boven, tot hem gekomen. Toen heeft Hertog *Albrecht* vrede gemaakt tusschen den Abt van *Egmond* en des zelfs Vrienden, benevens 't Klooster, en alle die in des zelfs dienst waren ter eener, en *Ian* van *Egmond*, Ridder, en des zelfs Vrienden, dienstboden, en medehulpers ter andere zyde. Welke vrede de Heer van *Egmond* van zyn zyde niet lang gehouden heeft; dewyl niet lang daar na *Wouter* van *Meerensteyn*, met twee zyner mede-hulpers, weder kwam, en de poort van 't Hospitaal, met den zelven uit de krammen te rukken, aan stukken brak, op dat ze niet weder geslooten mocht werden, daar ze nochtans ten dien tyde open stond. Vervolgens hebben ze des Woensdags na St. *Odulf*, drie Ojevaars uit de oude boomgaart, die *Ian* van *Weent*, Monnik in 't zelve Klooster toekwamen, weggenomen: waar op *Gerrit* van *Heemskerk* daar na spotsgewyze tot verachting des Kloosters zeide, gedroomt te hebben, dat 'er drie Ojevaars over de muur weg gevlogen waren. Den volgenden Donderdag zynze nogmaals wedergekomen, met ladders over den muur geklommen, en namen, de poort opgebrooken hebbende, een zeer schoonen Ram weg: want de Monnikken waren niet machtig deeze Rovers te wederstaan. Daar na is *Gerrit*, dienaar van *Gerrit* van *Heemskerk*, op St. *Alberts*-dag, met een metgezel geklommen in de boomgaard van den Monnik *Arend* van *Driel*, en hebben daar zoo veele kerssen uitgehaald, als 't haar beliefde: en, als men haar zeide, dat zy zulks zoude laaten, en weg gaan, heb-

hebbende hare degens getrokken; en gemelde *Gerrit Boom* heeft twee Kloofter-dienaars gewond, zoo dat een derzelven voor dood gehouden wierd. Ten zelven dage zyn in den laaten avond *Gerrit* van *Heemskerk* en *Wouter* van *Meerenfteyn*, met hare dienaars, over de muuren geklommen, breekende de poort van de boomgaart van *Arent* van *Driel* op, en wierpen dezelve in de gracht; ook zyn zy over 't veld met boogen en ander krygsgeweer daar uitgegaan, zoo dat niemant uit het Kloofter te voorfchyn komen dorft. Daar na, daags na St. *Pieter* en *Paulus*, kwam *Gerrit* van *Heemskerk*, benevens zyne medehelpers, en floeg den fchaapherder, drivende denzelven van zyn werk, en joeg de fchapen in 't wild, zoo dat 'er een vermift, en een gekweft wierd. Op eenen anderen dag zyn *Gerrit* van *Heemskerk* en *Wouter* van *Meerenftein*, met drie andere gezellen gekomen, by lichten dage over den muur geklommen, en hebben met gewelt de kerffen uit des Abts boomgaart weggehaalt. Noch op een anderen dag kwam *Wouter* van *Meerenfteyn*, met vyf andere van zyn makkers, op 't kerkhof, daar Hr. *Laurens*, de Prioor, en de Monnik *Ian* van *Wient* by elkanderen ftonden. Toen dreigde gemelde *Wouter*, en een zyner dienaaren, met het uittrekken harer degens dezelve ter dood te brengen; en zoo ze van de omftaanders, en die tot haar hulp kwamen toefchieten, niet verhindert geweeft waren, zouden ze beide de Prieffters op haar eigen kerkhof vermoord hebben. Daarenboven waren *Gerrit* van *Heemskerk* en gemelde *Wouter*, door bedreigingen, de oorzaak, dat niemant de tienden van 't *Egmonder* Kloofter dorfte pachten; om datze voorgaven de Pachters derzelver te zullen ombrengen, of hare wooningen in brand te fteeken. Weshalven niemant der buuren 't hart hadde dezelve te pachten; daarze die nochtans, volgens hun zeggen, zeer van nooden hadden. En dewyl noch de Kloofterlingen, noch des zelfs dienaars, de verpachtinge konden doen, noch ook de tienden in 't Kloofter brengen, is het zaad zoo lang op 't veld blyven leggen, totdat *Klaas* van *Waterland* kwam, en de tienden na zyn eigen luft en welgevallen kocht; om dat niemand anders dezel-

ve dorst koopen. Toen nu *Klaas* dezelve gekocht hadde, zyn *Gerrit* van *Heemskerk* en *Wouter* van *Meerenstein* gekomen, en zeiden tegens de gebuuren van *Egmond*: *Hoewel wy u lieden tot noch toe belet hebben de tienden te pachten, staan wy u lieden in 't vervolg toe zulks te mogen doen.* En alzoo heeft *Klaas* dezelve weder aan de buuren na zynen wille ten dierften verkocht, en daar meêr dan zestig schilden aan gewonnen; welken winst gemelde *Gerrit* en *Wouter* met hem gedeelt hebben. Daarna zyn, op St. *Margarietten*-dag, na de Vesper, *Gerrit* en *Wouter* met boogen, lancien, en ander geweer op 't kerkhof gekomen, en schooten een pyl na *Barthout Hoen*, die in de deur van 't Klooster stond; en als de deur terstont geslooten wierd, is de pyl daar in blyven steeken: waar op die van buiten aanstonts tot voor de deur gekomen zyn, begeerende dat die van 't Klooster daar uit zouden komen, om tegen haar te stryden. Daar na heeft de Ridder *Jan* van *Egmond* zelf, daags voor St. *Magdalena*, tusschen drie en zes uuren, voor de deur van den Dormenter *Pieter Reynskens* gevangen doen nemen; en *Wouter* van *Meerenstein* heeft *Dirk*, den knecht van 't Hospitaal, met een bloot zwaard van 't kerkhof afgejaagt, en door de Kerk tot aan 't hoog-altaar vervolgt. Hier op zyn, Zaterdaags voor *Maria* Hemelvaart, *Gerrit* van *Heemskerk* en *Gerrit Boeuwen* gekomen, en tot haar vermaak in de boomgaard gegaan; en des anderen daags is dezelve *Gerrit* van *Heemskerk*, met zyn dienaars, en veel licht gezelschap van Hoeren, met ladders gekomen, en heeft zoo by daag, als by nacht, zoo veele appelen gestolen, datze acht koornzakken daar mede vulden; hy die opentlyk met den wagen van *Jacob Jansz.* van daar na huis deede voeren. Die storm heeft, helaas! zeer lang geduurt; en, geduurende dezelve, heeft Ridder *Jan* van *Egmond* door zyne dienaaren Heer *Arend* van *Driel*, Prioor des Kloosters van *Egmond*, binnen de muuren en het park des zelfs Klooster, op een wreede wyze doen om hals brengen. Waarom Paus *Johannes* de vierde, zich te *Avignon* ophoudende, in den jare 1366. de vierde Indictie, op den negenden van Oogstmaand, in 't vierde jaar

zynes

zynes Pausdoms, denzelven Ridder *Lan* van *Egmond*, en des zelfs Medeplichtigen, gezamentlyk in den Ban gedaan heeft, en openbaarlyk gelast hen voor zoodanigen te houden: ook heeft hy Volmachtigden in de Nabuurschap van *Holland* gestelt, hen gelastende binnen den bepaalden tyt, op straffe van den Ban, schorsinge, en kerkelyk verbodt, de gemelde Goddeloose Schelmen in 't openbaar, geduurende de plechtigheden der Missse (wanneer de Gemeente aldaar ter verrichtinge van den Godsdienst byeen kwam) zoo by de openbaare kerk-redenen, als elders, alwaar, en zoo dikwils het dienstig zoude mogen zyn, ook op alle Zondagen en Feestdagen, met het luyden der klokken, het ontsteeken van waschkaarssen, en het weder uitblussen, en ter aarde werpen derzelve, door Apostolisch Gezach, voor Geëxcommuniceerden, dat is, *In-den-ban-gedaanen*, verklaren zouden; gelastende alle geloovige Christenen dezelven zorgvuldig te vermyden, tot dat, en zoo lange als zy weder met de Moeder de H. Kerke zouden vereenigt zyn, en aangaande 't bovengemelde voldoeninge zouden gegeven hebben, om daar door de absolutie te verdienen. Het Geschrift van deezen kerkelyken Ban beruft in de Abdye van *Egmond*; maar of zy voor haar dood de absolutie bekomen hebben, heb ik niet konnen te weeten komen.

LX. HOOFD-DEEL.

Van 't overlyden van Abt Hugo.

IN den jare 1366. is *Hugo* van *Assendelft*, hoogwaardig Abt des Kloosters van *Egmond*, na dat hy door veele verdrukkingen, door vuur en water gegaan was, in een zware benauwtheyd op den eersten dag van Oogstmaand overleden, en aan de zuidzyde van de deur der Lieve-Vrouwen Kapelle onder een zark, aan de voeten van Abt *Eubbert*, begraven; voor wiens ziele jaarlyks den Kloosterlingen besproken zyn tien schellingen. Van hem heeft men dit volgende Grafschrift:

In 't jaar een-duizendt, en driehonderdt zes-en-zestig,
Op Hooimaandts laatsten dag ('t geen 't volle licht bevestig')
Stierf Hugo, die als Abt den toenaam droeg weleêr
Van Assendelft, een zeer vermaardt, ervaaren heer:
Waar door hy wierdt gekroondt, maar ook geraakte in lyden.
Want 't zyne stortte neêr, hoe nieuw ook, onder 't stryden.
Want van 't aanweezen af der zonn' kan geene macht,
Geen' wysheidt, hoe beleefdt, hoe waardig ook geacht,
Het sterffelyk geweldt wegneemen, of het téken
Van een' beschreêlyke quaadtaardigheidt verbreeken:
Geen list, partyschap, kracht, noch woorden, kruidt des noodts
Noch bédelsak; noch geldt kan 't sterk geweldt des doodts
Afkeeren. Dit blykt klaar. Nu zwygen de gebéden
En daaden des Prélaats: nu rotten zyne léden,
De beendren worden zwart die hier van was gecierdt.
Hy heeft, als met een toom, het Kloester recht bestierdt.
Nu ligt hy in dit graf, 't geen gy hier zaet voor oogen,
Door deezen steen bedekt: dies wensch' hem elk, bewoogen
Ter eere Godts, dat hy in Christus rust ook bly
Zyn rust geniete, en zegg'; Ontferm u over my!

Anders aldus:

Hier onder deezen zark ligt Hugo, die te vooren
Was Abt geheeten, en den toenaam hadt verkooren
Uit 't dorp van Assendelft, van waar hy oorsprong nam.
Terwyl het kloostergoedt door hem tot aanwas kwam,
Verging de timmring' der gebouwen, afgebrooken
Door vyanden by nacht, of ook in brandt gestooken,
Gansch onrechtvaardiglyk. Hy was gestreng, een vriendt
Van waarheidt, doch te zoer eenvoudig, ras gediendt,

En

En lichtgeloovig, welbemindt by veelen, zelden
In't Klooster: want hy stierf, zich bergende voor't schelden
Des haats, als balling; schoon hy hier begraaven bleef,
Toen men een-duizendt, en driehonderdt-zestig schreef,
En zeven jaar daar by, ontslaapen in den Heere
Den een-en-dertigsten van Hooimaandt. Zeg, ter eere
Van hem, oprechtiglyk, ô Leezer, wie gy zyt;
Ontferm' u over hem, ô Godt, naa zooveel strydt.

LXI. HOOFD-DEEL.

Van Jan van Hillegom, zeven-en-twintigsten Abt.

NA het overlyden van Abt *Hugo* van *Assendelft*, waren de stemmen der Verkiezeren verdeelt. Echter heeft het grootste deel den Monnik *Jan* van *Weent* verkooren. Aan wiens verkiezinge alle de overige, als de beste zaak voorhebbende (behalven alleen vyf Klooster-broederen) toegestemt hebben. Welke *Jan* van *Weent*, aldus verkooren zynde, zich na *Rome*, daar het Paussely k Hof zich toenmaals onthield, begeven heeft: doch heeft, dewyl Heer *Dirk Nagel*, onlangs Monnik van *Egmond*, en ten dien tyde Abt van *Vlierbeek*, hem in den weg was, niets gevordert. Dat meer is, *Ian* van *Hillegom*, Koster van *Egmond*, en van niemand der Klooster-broederen verkooren, is met de gemelde Abdye voorzien. Derhalven wierd *Ian*, gezegt van *Hillegom*, als daar gebooren zynde, de zeven-en-twintigste Abt van *Egmond*. Deeze heeft het pleitgeding, dat zyn Voorzaat tegens die van *Egmond* aangevangen had, laten berusten, door het zelve uit te stellen, doch niet te bewilligen. Werhalven hy de Abdye, en de gebouwen derzelve, die zeer vervallen waren, vernieuwt, de goederen, die zyn Voorzaat buiten *Holland* bekomen had, tegens anderen in *Holland* gelegen, met groot voordeel verwisselt, en met die van buiten altyt

Digitized by Google

vrede gehad heeft; schoon hy van zyne onderhoorige Klooster-broederen geduurig benyd geweest is. Vervolgens is de Ridder *Ian* van *Egmond*, in den jare 1379. den 28. van Wynmaand overleden, en te *Yselsteyn* begraven, na een regeeringe van negen-en-veertig jaren; in wiens plaatse gevolgt is *Arent* van *Egmond*, zyn zoon, insgelyks Heer van *Yselsteyn*, die ten echtgenoot gehad heeft *Iolente*, des Graven dochter van *Linnigen*; by wie hy verwekt heeft *Ian* den tweeden, Heere van *Egmond*, zynen Navolger, en *Willem*, die Heer van *Yselsteyn* was. In den jare 1377. is *Willem*, de dolle Hertog, in hechtenisse te *Quesnoy* in *Henegouwen*, zonder kinderen overleden, en te *Valençyn* begraven; werdende zyn broeder Hertog *Albrecht* in zyn plaatse de een-en-twintigste Grave van *Holland*, enz. *Henegouwen*, en Heer van *Vriesland*. Dezelve heeft ten gemalin gehad *Margariet*, dochter van den Hertog van *Brigen*, waar by hy verwekt heeft *Catharina*, Hertoginne van *Gelder*, *Willem*; Grave van *Oostervant*, namaals zynen Plaatsvolger, *Johanna*, Koninginne *Bohemen*, *Albrecht*, Heere van *Strasbingen*, *Jan*, Elect van *Luik*, *Margriet*, Hertoginne van *Burgundie*, en *Johanna*, Hertoginne van *Oostenryk*. In den jare 1380. is de Kerk, of Kapelle van 't Hospitaal des Kloosters van *Egmond*, met een groot Altaar, aldaar gestelt, ter eere van St. *Cornelius Germanus*, en *Theobald*, Bisschoppen, St. *Antonius*, *Catharina*, en *Apollonia*, door den eerwaarden Vader in *Christus* en Heere *Volkert*, Bisschop van *Gebellinen*, Wy-bisschop van *Utrecht* ingewyd. Ten zelven dage is ook gewyd een altaar in des Abts kamer, ter eere van de Maagd *Maria*, wier Inwyding invalt op den Sondag van *Lætare*. Vervolgens overleed in den jare 1381. des daags voor St. *Andries* den kruisgezant *Jan* van *Hillegom*, Abt van *Egmond*, en wierd in de Lieve-Vrouwe Kapelle begraven. Deeze heeft, op voorspraak zyner Moeder, aan de Kloosterbroederen besproken twaalf morgen lands, gelegen in *Schipluyden*. Van hem is dit Graffschrift te vinden:

Dit

Digitized by Google

Dit graf besluit Johan, van Hillegom geheeten.
Gelukkig was hy, en gansch zeedig, hier gezéten
Als Abt. Schoon hy niet recht verkooren was, bleef hy
Nochtans als Kloostervoogd verheeven: ook hier by
Was hy voor 't kloostér, als Rentmeester, zeer voorzichtig,
En een goedt Bouwheer, in het stichten gansch gewichtig,
En prachtig; voor zyn' Orde een milde geever, een
Getrouw liefhebber van zyn' broedren in 't gemeen.
Hoewel hy vreede hadt van binnen, door 't afstuiten
Van onlust, leedt hy twist door yverzucht van buiten.
Hy brak af, bouwde, kocht, verkocht, en loste weêr,
't Geen eertydts was vervreemdt. Dies heeft hy, 't geen wel eêr
Door zynen Voorzaat was met zekerheidt bevonden,
Voorzichtiglyk geloft, gezet op goede gronden,
En zeer vermeerderdt. Hy stierf op den avondt voor
Sint Andries, en wierdt hier begraven; toen men (door
LVXV CVCVLLVM, 't geen het jaargetal eendrachtig
Bevat) een-duizendt schreef, drie-honderdt vyf-en-tachtig.
Zeg, Leezer, die dit graf beschouwdt, wie gy ook zyt,
Ontferm u over hem, ô Godt, naa zynen strydt.

LXII. HOOFD-DEEL.

Van Johan Weent, ach-en-twintigsten Abt.

IN den jare 1381. is, na 't overlyden van den Abt Heer *Ian* van *Hillegom*, Heer *Ian* van *Weent*, ten dien tyde Prioor des Kloosters, wederom, doch met gemeene stemmen, tot acht-en-twintigsten Abt van *Egmond* verkooren; die weder door eenen Heer *Arend Willemsz.* Monnik van *Egmond*, als zynde van Paus *Urbanus* den zesden met de gemelde Abdye voorzien, ver-

Digitized by Google

hindert wierd. Na dat nu deeze twee, te weeten de Aangestelde, en de Voorgestelde, tot groote kosten des Kloosters van *Egmond*, twee jaaren aan 't Hof van *Romen* tegen elkanderen gepleit hadden, zyn ze, op bevel van Hertog *Albrecht* van *Beyeren*, toen Grave van *Holland*, door tusschenspraak van zommige Geestelyken te samen vereenigt: door dien de Voorgestelde van zynen eisch afstond, en de Aangestelde zyne Verkiezinge verder met zware kosten, moeyten, en gevaar zyner Boden, achtervolgde. Welke Boden eindelyk verkregen hebben, dat de zaak der Voorstellinge in handen van den Heere *Frederik*, Aartsbisschop van *Keulen*, om die volkomentlyk af te doen, zoude gesteld werden. Welke Aartsbisschop den gemelden Aangestelden in den jare 1385. op den 23. van Bloeymaand by *Veronen* met de gemelde Abdye heeft voorzien; en hem door Broeder *Everhard*, van de Order der Predikheeren, Bisschop van *Sebasten*, in de Gerwkamer der Hooftkerke van *Keulen* plechtelyk doen wyen. Wyders heeft deeze Abt met die van *Egmond* geduurige oneenigheit gehad; als in 't vervolg zal blyken. Naderhand is Jonkvrouw *Alida* van *Poelgeest*, de Byzit van Hertog *Albrecht*, in den jare 1392. op den nacht voor 't feest van den Bloedgetuige St. *Maurits*, in den *Hage* omgebracht, en benevens haar *Willem Kuyser*, des Hertogs Hofmeester; over welker ombrengen geduurige onlusten door geheel *Holland* in de volgende jaaren ontstaan zyn. Want vyftig Edelen van de Hoeksche partye zyn door Hertog *Albrecht*, en die van de Gabbeljausche Partye uit *Holland* verbannen. Weshalven ook *Arent* van *Egmond*, hebbende den gemelden Hertog in de voor-verhaalde zaake grooten bystand gedaan, geen geringe gunst by denzelven verkregen heeft: welke Ridder *Arend* van *Egmond* zich van dien tyd af geweldig tegens den Abt, en de Kloosterbroederen, heeft begonnen aan te stellen. Want in den jare 1394. is *Willem*, doorgaans genaamd *Truden*-zoon, zynde een Schoenmaker, te *Egmond* overleden; wiens nalatenschap *Albert* van *Schoorl*, ten dien tyde Schout van *Egmond*, voor eerst uit hoofde van onwettelykheit, van wegen des dorps Overigheit, getracht heeft

na

na zich te nemen; hoedaanig voorval voor dien tyd aldaar nooit gezien was.

LXIII. HOOFD-DEEL.

Van des Abts klachten tegens Arent van Egmond.

IN den jare 1394. heeft Hertog *Albrecht*, bevindende zich in 't Klooster, op den dag van den Bloedgetuige St. *Laurens*, alle des zelfs oude Voorrechten bevestigt. Als 'er vervolgens in den jare 1396. een zwaar verschil van oneenigheit tusschen den Abt van *Egmond*, en *Arent* van *Egmond*, Heere van *Yselsteyn*, ontstaan was, en Hertog *Albrecht* dien twist wilde ter neder leggen, heeft de Abt de volgende bezwaarnissen tegens gemelden *Arent* van *Egmond* aan denzelven Hertoge overhandigt, welke de eerste was.

„ Dat de voorsz. Abt verklaarde, dat het hooge en lage „ Rechtsgebied tusschen Aremerswet en Winnemerswet, en al„ les wat tot het hooge Rechtsgebied behoorde, hem van rechts„ wegen toekwam. Van gelyken zeide de zelve Abt, dat al „ het gebouwde en ongebouwde land tusschen de gemelde land„ scheidingen, zoo akkers, als weyland, het Klooster van Eg„ mond toebehoorde; dat alles, van dienshalven Heer Arent „ binnen de gemelde paalen zich aanmatigde zonder brieven des „ Kloosters, hy zich zulks tegens recht aanmatigde. Vorder „ bracht de Abt by, zeggende, al het land tusschen Aremers„ wet en Winnemerswet komt het Klooster van Egmond in „ eigendom toe; en, omdat de Hoeve, en het Slot van Heer „ Arent tusschen de voorgemelde paalen in gelegen is, derhal„ ven komt en de Hoeve, en het Slot zelf het Klooster van „ Egmond toe. Insgelyks heeft dezelve Heer Arent het erf „ van Veren Diedwyns, dat het Klooster in vryen eigendom „ toekwam, zich toegeëigent, en daar af een boomgaart voor „ zich gemaakt. Boven dien heeft dezelve Abt bygebracht, dat

„ de buuren van Egmond een moolen by den voorgemelde Hoe-
„ ve, omdat des Kloosters moolen afgebrand was, hadden op-
„ gerecht. Ook deede gemelde Arent het Klooster onrecht in
„ negentien Geersen, nu genaamt de Zuytmaden, en in de
„ Sliklanden, die het Klooster van Egmond toekwamen. Ook
„ heeft meêrgemelde Arent de tienden by den Hoeve niet wil-
„ len betaalen. Insgelyks matigt zich de voorsz. Arent met
„ groot onrecht de Duynen aan. Boven dien heeft dezelve Rid-
„ der den dorpelingen, die voor een jaarlyksche cyns haare
„ huysen hebben, staande op des Kloosters landen, gelast de-
„ zelve af te breeken, of dat hy zelfs om die te verbranden zou-
„ de komen, voorgevende dat alle die landeryen hem toebe-
„ hoorden; daar nochtans de Graven van Holland die aan 't Eg-
„ monder Klooster hadden geschonken, en die reets van 't zel-
„ ve Klooster over de veertig jaaren bezeeten waren geweest.
„ Noch heeft hy zelf een School-voogd aangesteld, beveelende
„ dat niemant zyne kinderen onder des Abts School-voogd zou-
„ de bestellen, op verbeurte van lyf en goederen; daar nochtans
„ de Abt altyt gewoon is geweest een School-voogd over de
„ kinderen van Egmond aan te stellen. Verder heeft bovenge-
„ melde Heer Arent de gewoonte van de buuren van Egmond
„ op te hitzen, om haare gewoone diensten aan den Abt en 't
„ Klooster, na ouder gewoonte, niet te bewyzen. Dezelve
„ heeft ook geweigerd aan het Klooster drie ponden en achtien
„ deniers goeder munte te betaalen, zynde de jaarlyksche cyns
„ van het land genaamd Veren Aeltrudenlant; daar nochtans
„ twee-en-vyftig jaaren te betaalen stonden.

LXIV.

Digitized by Google

LXIV. HOOFD-DEEL.

Hoe de Abt, en des zelfs Kloofter-broeders, het hooge Rechtsgebiet aan Hertog Albrecht weder overgegeven hebben; en Arent van Egmond het zelve van dien Hertog bekomen heeft.

ALs derhalven Hertog *Albrecht*, om al het bovengemelde te beslechten, in den zelven jare 1396. in 't Kloofter van *Egmond* gekomen was, en belooft had de gerechtigheden des zelven Kloosters te zullen voorstaan, heeft de Abt *Jan* van *Weent*, konnende, benevens zyne Kloosterbroederen, deeze oneenigheden niet langer uitstaan, op den 29. van Grasmaand het hooge Rechtsgebied aan den bovengemelden Hertog *Albrecht*, als Grave van *Holland*, weder overgegeven; doch met zoodanigen voorbeding, dat de Paus zulks zoude moeten toestaan, en die overgave bevestigen, uitgezondert het recht van een modlen op te rechten, en eenen Schout aan te stellen, behoudens ook het gebouwde en ongebouwde land tusschen Aremerswet en Winnemerswet: gelyk de Brief van den zelven Hertog *Albrecht*, aan 't bovengemelde Kloofter gegeven, luid:

"Wy Albrecht, door Gods genade Palts-Grave aan den "Rhyn, Hertog van Beyeren, en Grave van Henegouwen, "Holland, Zeeland, en Heere van Vriesland, doen een ieder "weeten, dat onze Voorvaderen, zaliger gedachtenisse, Gra"ven van Holland, ter eere Gods, en voor de zaligheit harer "zielen aan 't Kloofter van Egmond, ten behoeve van den Abt "en Kloosterbroederen van Egmond, verleend en geschonken "hebben verscheide gerechtigheden, goederen, inkomsten, "tienden, en bezittingen, en wel byzonderlyk al 't gebouwde "en ongebouwde land tusschen Aremerswet en Winnemerswet, "benevens 't hooge en laage Rechtsgebiet; in welk Rechtsge"biet Heer Arent van Egmond, en des zelfs Voorvaderen, het "Kloofter van Egmond, den Abt en 't Convent, zoo die nu "zyn,

„ zyn, en voormaals geweest hebben, veelerhande geweld, o-
„ verlast, schade, moeielykheden, en verhinderingen hebben
„ aangedaan, en noch dagelyks aandoen: in zoo verre dat zy
„ het hooge en laage Rechtsgebiet, den Moolen-wind, en het
„ Schout-ampt, tot haaren voordeele niet met vrede konnen
„ bezitten; om dat dezelve Abt en 't Convent alleen het voor-
„ gemelde Rechtsgebiet niet konnen houden, en voorstaan,
„ noch het geweld en onrecht, dat haar, en haare Voorzaaten,
„ aangedaan is, wederstaan. Hier om is het, dat de Eerwaar-
„ de Vader in Christus, Heer Jan van Weent, Abt, en de
„ Kloosterbroeders van Egmond bovengemeld, met gemeenen
„ rade voor haar zelven, en haare Nakomelingen, Ons uit haare
„ eige vrye wille weder behandigt, en overgegeven hebben het
„ geheele hooge Rechtsgebiet, 't welk zy voortyds gehad heb-
„ ben, of haar, of haar Klooster, volgens de begiftiging der
„ voorgemelde Onze Voorvaderen toebehoort heeft, uitgezon-
„ dert den Moolen-wind, en 't Schout-ampt, als ook al 't ge-
„ bouwd en ongebouwd land tusschen de reetsgemelde land-
„ scheidingen; zoo dat Wy, en Onse Plaatsvolgers, als Gra-
„ ven van Holland, het zelve Rechtsgebiet ten allen tyden on-
„ middelyk bezitten, en houden zullen: gelyk de opene Brie-
„ ven, welken gemelde Abt en Convent bezegelt, en Ons des-
„ wegen overgegeven hebben, luyden en inhouden. Waarom
„ Wy voor Ons, en Onze Nakomelingen, belooft hebben, en
„ door Onze Brief den gemelden Abt en 't Convent, en derzelver
„ Nakomelingen belooven, dat Wy het voorgemelde Rechts-
„ gebiet ten allen tyden onmiddelyk in Onze macht zullen hou-
„ den, zoo Wy maar 't voorsz. Rechtsgebiet volgens de reets
„ gezeide overgave zullen konnen behouden: en zoo zullen wy
„ de zelven niet vervreemden, verkoopen, geeven, noch in
„ eenige manieren aan iemant overdragen, maar zal dezelve ons
„ Graafschap ingelyft blyven. Ook belooven Wy haar te zul-
„ len voorstaan, en beschermen, als een getrouw Voorstander
„ des voorzeyden Kloosters in alle andere gerechtigheden, in-
„ komsten, goederen, tienden, en eigendommen, tegens den

„ ge-

Digitized by Google

„ gemelden Arent van Egmond, en des zelfs Nakomelingen, „ als ook tegens alle anderen, die haar schade of overlast zou- „ den willen aandoen. In getuigenisse der waarheit hebben Wy „ ons Zegel hier aangehangen. Gegeven in 's Gravenhage, op „ den zesden van Bloeymaand, in den jare 1396.

Deeze Brief, van gelyken inhoud in de Nederduitsche tale als deeze, berust als noch in de Abdye van *Egmond*. Echter was deeze Overgave van den Abt, en des zelfs Kloosterbroederen, zoo als die boven vermeld staat, krachteloos; door dien de Paus van *Rome* dezelve niet wilde toestaan: weshalven de Abt en zyn Convent, die Overgave herroepen hebben. Als derhalven Hertog *Albrecht* overzulks op haar verstoort was, en Heer *Arent* van *Egmond* diep in des zelfs gunst stond, wegens den dienst hem in 't wreeken over den moord van Juffr. *Alida* van *Poelgeest*, zyne Byzit, beweezen; en dezelve sterk aanstond om het bovengemelde Rechtsgebied te bekomen, heeft Hertog *Albrecht* aan Heer *Arent* van *Egmond*, zonder des Abts en Convents toestemminge, de Heerlykheit van *Egmond* verleend: en uit dien hoofde is Heer *Arent* van *Egmond* de eerste geweest, die de heerlykheit van *Egmond* bekomen, en die bezeeten heeft tot den tyd van Hertog *Willem*, zoone van deezen Hertog *Albrecht*; waar van, 't geen ten dien tyden voorgevallen is, in 't vervolg op zyn plaats verhaald zal werden. Niet tegenstaande dit alles, is echter, na verloop van weinige dagen, de vrede tusschen den gemelden Hertog, en het voorzeide Klooster, getroffen.

LXV. HOOFD-DEEL.

Van de Tolvryheid; en 't overlyden van Johan Weent, acht-en-twintigsten Abt.

ALs in den jare 1398. de goederen van *Guido*, Grave van *Bloys*, door des zelfs overlyden vervallen waren aan 't Graafschap van *Holland*, heeft Hertog *Albrecht*, Grave van *Holland*,

enz. de oude Vryheden des Kloosters van *Egmond* vernieuwt, en wederom bevestigt; te weeten, dat alle des zelfs Bewoonders van den tol, zoo wel door *Gouda*, als *Schoonhoven*, en andere plaatsen des Graafschaps van *Bloys*, ten eenemaal vry zouden zyn. In den jare 1404. heeft Heer van *Weent*, Abt van *Egmond*, na een regeering van byna negentien jaaren, op den dag van Ste. *Maria Magdalena*, Gevolmachtigden gestelt, om de Abdye uit zynen naam in 't Roomsche Hof weder over te geven, aldus afstant doende van allen last en eere: vervolgens heeft hy, des daags na den dag des Bloedgetuigen *Tiburtius*, als hy nu vyftig jaaren in de Kloofter-ordre geweest had, den Kloosterbroederen zyn Jubilée, en vrolyken maaltyd, gegeven; en is voorts noch in 't zelve jaar, op den dag der Bloedgetuigen *Prothus* en *Hyacinthus*, overleden. Deeze Abt heeft met de Egmonders in een geduurige oneenigheid geleeft, van zyne buuren veel ongelyks geleden, en van zyne Kloosterbroederen weinig liefde, of bystand genooten; doch is alleen van den Heere geholpen, en meest altyt ongelukkig geweest. Zyn Grafschrift volgt aldus:

Hier ligt Abt Jan, gansch ongelukkig in zyn leeven,
Aan wien zyn toenaam Weent 't voortéken hadt gegeeven
Van't weenen. Zeer veel leedts heeft hy beschreidt, naar dien
Hy zelden zonder zorg geweest is, schaars ontzien:
Die niemandts hulp' hadt dan zyns Heilandts. Dit vernoêge
Den Hemelkoning, die hem Michaël toevoege!

In dat zelve jaar overleed ook Hertog *Albrecht*, twee entwintigste Grave van *Holland*, die tot Plaatsvolger gehad heeft zynen zoon Hertog *Willem*, Grave van *Henegouwen*, *Holland*, *Zeeland*, en Heere van *Vriesland*.

LXVI.

Digitized by Google

LXVI. HOOFD-DEEL.

Van Gerrit van Okkenberg, negen-en-twintigsten Abt; en het wedergeeven der Heerlykheit van Egmond, als ook de bevestiging van alle de oude Voorrechten.

IN den jare 1404. wierd, na 't overlyden en begraven van den Abt Heer *Jan* van *Weent*, een zeeker eerwaardig Vader, Heer *Gerard* van *Okkenberg* genaamd, tot negen-en-twintigste Klooster-voogd van *Egmond* aangestelt. Deeze hoogwaarde Vader nu, bemerkende dat Heer *Arent* van *Egmond* en *Yselsteyn*, niet zeer begunstigt wierd by Hertog *Willem*, Grave van *Holland*, heeft kloekelyk bedacht, dat het nu zyn tyt was om het hooge Gerechts-gebied, of de Heerlykheit van *Egmond*, weder te bekomen, die Hertog *Albrecht* te vooren aan den meêrgemelden Heer van *Egmond* en *Yselsteyn* had geschonken. Als hy derhalven ten dien einde by Hertog *Willem* was gekomen, heeft die Vorst een welbehagen in zyn verzoek gehad; gelyk hy ook van denzelven den Brief, dien de Abt *Jan* van *Weent*, en het Convent, Hertog *Albrecht* ter overgave van 't hooge Rechtsgebied overhandigt hadden, weder bekomen heeft. Weshalven de Hertog aan 't zelve Klooster den bovengemelden Brief gescheurt, doorsneeden, en vernietigt, benevens de Heerlykheit van *Egmond*, met den aankleeven van dien, weder overgevende, den Abt en 't Convent boven dien een nieuwen Brief, van den volgenden inhoud, verleend heeft:

" Wy Willem, door Gods genade Palts-Grave aan den Rhyn, " Hertog van Beyeren, Grave van Henegouwen, Holland, " Zeeland, en Heer van Vriesland, doen kond allen geloovi- " vige Christenen, zoo tegenwoordigen, als toekomenden, dat " Wy overwegende, hoe Onze veel-geliefde Voorvaderen, " Graven van Holland, zaliger gedachtenisse, Ons Klooster " van Egmond gesticht, gebouwd, en begiftigt, als ook met " veele kostelyke kleinodien en goederen, ter eere Gods, en des

Digitized by Google

" zelfs gezegende Moeder, Aller heyligen, en den H. Adel-
" bert, verciert hebben; en om de goede genegentheit, die
" Wy 't zelve Kloofter toedragen, gegeven hebben, en geven
" door deezen Onzen Brief, zoo voor Ons, als voor Onze
" Nakomelingen, aan de Eerwaardige, Geeftelyke Heeren den
" Abt, en Kloofterbroederen der Abdye van Egmond, tot nut-
" fchap des voorgemelden Kloofters, die nu zyn, en in der
" tyd zullen zyn, zoodanige giften van de Heerlykheit van Eg-
" mond, als Johan van Weent, voormaals Abt, en des zelfs
" Kloofterbroeders, aan Onzen zeer lieven Heere en Vader
" Hertog Albrecht, zaliger gedachtenifse, met haaren geze-
" gelden Brieve, gefchreven in den jare 1396. voortyds overge-
" geven en afgeftaan hebben; te weten alzoo, dat Wy, en On-
" ze Plaatsvolgers, in die Heerlykheit niets anders zullen behou-
" den, als 't geen Hertog Albrecht, Onze Vader, gehad heeft,
" en zelf, eêrdat die Brieven gegeven waren, die Wy van
" Johan van Weent, voormaals Abt en zyn Convent hebben:
" welke Brieven Wy door deezen tegenwoordigen krachteloos
" maaken, dood en te niete doen. In getuigenifse deezer zaake
" hebben Wy met zinnen en welbedachten rade, en Onze voor-
" kennifse, Ons groot Zegel hier onder aan doen hangen. Bo-
" ven dien hebben Wy, tot meerder bevefiiging, den Brief, we-
" gens de Heerlykheit van Egmond, dien Wy van Johan van
" Weent, voormaals Abt en des zelfs Convent gehad hebben,
" aan den Eerwaardigen Vader in Chriftus, den Heere Gerard
" van Okkenberg, althans Kloofter-voogd, gefcheurd, en ver-
" nietigt weder overgegeven. Gegeven in den Hage, enz.

Dit is nu de Brief, dien Heer *Jan* van *Egmond* namaals den Abt *Willem* van *Matenes* met geweld afgedwongen heeft; terwyl hy hem, ten tyde zyner Verkiezinge, op 't huis te *Rofendaal* in *Gelderland* gevangen hield. Noch heeft dezelve Hertog *Willem* 't gemelde Kloofter van *Egmond*, behalven den laaftgemelden Brief, een ander Schrift gegeven, inhoudende een bevefiiging van alle de Voorrechten des gemelden Kloofters; die als noch in 't zelve Kloofter berust, van deezen inhoud:

„ Wil-

" Willem, door Gods genade Palts-Grave aan den Rhyn, " Hertog van Beyeren, Grave van Henegouwen, Holland, " Zeeland, en Heere van Vriesland; doen te weeten alle gelo- " vige Christenen, nadien Wy niets meêr wenschen of verlan- " gen, dan de H. Kerke te beschermen, en des zelfs gerechtig- " heden overal, zooveel in Ons vermoogen is, voor te staan, " en in 't byzonder wel het Kloofter van Egmond, om dat " Onze Voorouders, welker gedachtenisse in zegen zy, aldaar " ten grootsten deele ter aarde besteld zyn, en't zelve Kloofter " uit haare goederen gesticht, en begiftigt hebben: zoo is 't, " dat Wy 't gemelde Kloofter met des zelfs Bewooners onder " Onze hoede ende beschermingе neemen; den welken Wy ook " verzeekert en bevestigt hebben, verzeekeren en bevestigen " door deezen tegenwoordigen alle haare Voorrechten, en Brie- " ven, daar over gemaakt en verkregen van Onze Voorvaderen, " en van Ons zelven: in welke wy voor Ons en Onze Nako- " melingen haar en haare Navolgeren belooven dezelve vast en " onverbreekelyk te zullen doen onderhouden, tegens allen, die " haar eenige moeyelykheit of schade zouden willen aandoen, " ten allen tyden en ten eeuwigen dage. In getuigenisse der " waarheit, enz.

LXVII. HOOFD-DEEL.

Van de Uitspraak tusschen Hertog Willem, en Arent van Egmond; en derzelver verschil.

ALs de Luikenaars in den jare 1408. weder opgestaan waren tegen haaren verkooren Bisschop *Jan*, broeder van Hertog *Willem*, Grave van *Holland*, heeft dezelve Hertog voorgenomen zynen Broeder te helpen; maar om *Holland* op zyn vertrek niet in een groote oneenigheit te laten, van wegen de oneenigheden, die hy met Heer *Jan* van *Arkel*, en Heer *Arent* van *Egmond* gehad hadde, heeft hy door zyne Raaden,

Digitized by Google

om 't verschil met Heer *Arent* van *Egmond* by te leggen, een tusschenspraak doen houden. Welke Raaden, deeze tusschenspraak daar over houdende, van dezelve twee bezegelde Brieven gemaakt hebben, beide van den volgenden inhout: Derhalven heeft Heer *Arent* van *Egmond* en *Yselsteyn*, vergiffenisse van den Heere Hertog en Grave van *Holland* wegens alle zyn kwade bedryven (over welke de Grave van *Holland* de Heerlykheden van *Egmond*, *Huysduynen*, en *Warmenhuysen*, met den aankleven van dien, den gemelden Heere *Arent* ontnomen, en met het Graafschap vereenigt had) bekomen, in maniere als volgt:

" Voor eerst, hoewel het openbaar is dat de Heerlykheit van " Huysduynen gerechtelyk vervallen is aan onzen Heere den " Grave van Holland, gelyk de Brief van den zelven Heer A- " rent klaarlyk aanwyst, zoo wil nochtans onze Heer hem ge- " melde Heerlykheit, volgens den inhoud zyner Brieven, we- " derom ter Leen geven. Insgelyks is, aangaande de Heerlyk- " heit van Warmenhuysen, de wille van onzen Heere, dat 'er " door goede Mannen, die aldaar van wegen onzen Heere den " Hertog, en Heer Arent te gelyk aangestelt zullen werden, " behoorelyk onderzoek gedaan werde; om hem alzoo, op het " zeggen derzelve goede Mannen, al 't geene hem van rechts- " wegen toekomt, weder te vergunnen, benevens zyne andere " goederen en eigendommen. Insgelyks (hoewel de Heer van Eg- " mond niet kan aantoonen, dat hy eenig recht heeft op de " Heerlykheit van Egmond, en dat boven dien onze Heer Her- " tog Albrecht, gelukzaliger gedachtenisse, voormaals een Brief " gemaakt en verleend heeft, waar by de Heerlykheit van Eg- " mond ten geenen tyde afgescheiden mocht werden van de " Graaflykheit van Holland; ten tyde wanneer de Heer Jan van " Weent, voormaals Abt van Egmond, de Heerlykheit van " Egmond met den aankleven van dien, benevens al het Recht " van den zelven Abt, en des zelfs Convent, aan dien zelven " Hertog Albrecht afgestaan en wedergegeven had, onder dit " voorbeding, indien de heilige Vader de Paus zyne toestem- " minge daar toe kwam te geven, 't welk niet geschiet is) zoo

" wil

Digitized by Google

„ wil echter onze Heer, Hertog Willem, den gemelden Hee-
„ re van Egmond de Heerlykheit van Egmond tot een erffelyk
„ Leen geven, zoo als hy, dezelve tot nochtoe gehouden heeft;
„ uitgezondert dat onze Heer de Hertog aan zich behoud het
„ Recht over de Strantvonderyen, en dat de Heer van Egmond
„ geene ballingen zal aanhouden op den Hoeve, of zyn Slot by
„ Rynegom; en, boven dien, dat de Heer van Egmond den
„ Kloofter-voogd, en des zelfs Kloosterbroederen haare goede-
„ ren geruſtelyk zal laaten bezitten, en hy aan 't Kloofter,
„ 't geen hy aan 't zelve ſchuldig is, en 't geen daar noch op
„ te betaalen ſtaat (gelyk hy van rechts wegen ſchuldig is) zal
„ voldoen, en dat ten genoege van onzen Heere den Hertog.
„ Daarenboven zal dezelve Heer van Egmond voor hem, en zy-
„ ne Navolgeren, met zegel en brief verzeekering geven, dat
„ hy nooit om deeze, of andere oorzaaken, die tot deezen da-
„ ge toe voorgevallen zyn, den Kloofter-voogd, of Kloofter-
„ broederen, en derzelver goederen eenige ſchade of moeylykheit
„ zal aandoen, onder wat voorwendzel 't ook zyn mag. Ins-
„ gelyks zal de Heer van Egmond voortaan vry en ontſlagen
„ zyn van alle boeten en ſtraffen, die hy op zich gehaalt had
„ van wegen de kwade bedryven, tot deezen dage toe begaan
„ tegens onzen Heere den Hertog, en het Graafſchap van Hol-
„ land, of tegens des zelfs dienaaren, of ook tegens des zelfs
„ Droſſaarden van Kennemerland, en Weſt-Vriesland. Wyders
„ wil onze Heer de Hertog alle de Blyken, die de Heer van Eg-
„ mond heeft ſpreekende op het gemelde Baliuſchap, aannee-
„ men volgens den inhoud van des zelfs Brieven, en hem daar
„ in geheel en gunſtelyk te gemoed komen, en alles wat onze
„ Heer de Hertog den Heere van Egmond verder ſchuldig is,
„ boven 't voorgemelde vertoog, zal dezelve Hertog hem des
„ wegen binnen zeekere termynen voldoen; behoudens dat on-
„ ze Heer zyn ſchulden kan vereffenen en afkorten met de brie-
„ ven der Schouten en Gerechtsdienaaren, die onder hem ge-
„ dient hebben, ten tyde toen hy Balliu van Kennemerland
„ was, welke dezelve van hem hebben om de ſchulden binnen

„ een

" een jaar te voldoen: en alles, wat 'er dan noch verder te be-
" talen staat, daar over zal onze Heer de Hertog den zelven
" voldoen binnen een half jaar; en, ingevalle onze Heer de Her-
" tog dat niet gedaan zal hebben, als dan zal het betaalt wer-
" den uit het Balliuschap van Kennemerland en West-Vriesland.
" Welke betaling gemelde Balliu doen zal: of de Hertog zal
" den zelven Heere van Egmond weder stellen in 't voorsz. Bal-
" liuschap, strekkende tot betalinge der penningen, voor wel-
" ke onze Heer de Hertog zal verbonden blyven, indien de
" Heer van Egmond aan den ouden Balliu voor zynen afstant
" zal willen betaalen tien duizent Fransche kroonen: waar van
" onze Heer de Hertog, op zyn wederkomst uit den Luikschen
" oorlog in Holland, den zelven Heere goede en krachtige be-
" zegelde Brieven zal geven; behoudens dat de Heer van Eg-
" mond den Abt, en des zelfs Convent, ook zoodanige Brieven
" zal verleenen; als boven gemeld is: en dan zal de Heer van
" Egmond aan onzen Heere den Hertog, binnen de onderstaan-
" de termynen, betalen twintig duizent Fransche kroonen. Eer-
" stelyk op St. Jacobs-dag naastkomende, zal hy, van wegen
" onzen Hertog, betalen aan Jan van Haarlem, benevens des zelfs
" Medestanders, vyf duizent Fransche kroonen. Insgelyks ten
" zelven dage aan Henrik van Naaldwyk, Ridder, Dirk van
" Maarsen, en Jan van Dorp, drie duizent Fransche kroonen.
" Insgelyks aan onzen Heere den Hertog, of des zelfs Tresorier,
" op Vrouwe-Lichtmis, vier duizent Fransche kroonen. En de-
" wyl de Heer van Egmond aan onzen Heere den Hertog be-
" looft heeft alles, het geene bovenstaande is, na te zullen ko-
" men, en dezelve Hertog zyne toestemminge daar toe gege-
" ven heeft, zyn deeze twee Brieven deswegen gemaakt, en
" van elkanderen van eenen inhoud van woord tot woord af-
" gesneden: tot grooter zeekerheit hebben ook onze Heer de
" Hertog van zynent wegen, en Jan, zoon van Heer Arent van
" Egmond, van zyns Vaders wegen, deeze van elkanderen af-
" gesnedene Brieven met haare Zegels bekrachtigt; van welke
" de Hertog een, en Jan van Egmond, zoon van gemelden
" Heer

Digitized by Google

"Heer Arent, den anderen heeft. Aldus overeen gekomen, "en gedaan binnen Geervliet, op St. Jan des Doopers dag, in "den jare onzes Heeren 1408.

Vervolgens is deeze *Arent* van *Egmond*, en Heer van *Yselsteyn*, na zeven-en-dertig jaren geregeert te hebben, in den jare 1409. overleden. Maar *Iolende*, des zelfs echtgenoot, overleed op den achtsten van Grasmaand des jaars 1400. De Heer *Arent* heeft tot Navolger gehad zyn zoon *Jan*, die heimelyk ten echtgenoot genomen had *Maria*, dochter van Heer *Jan* van *Arkel*, wier moeder geweest was *Johanna*, zuster van *Reynold* en *Willem*, Hertogen van *Gelder* en *Gulik*, en Graven van *Zutphen*; by wie hy gewonnen heeft *Arent*, dien vermaarden Hertog van *Gelder* en Grave van *Zutphen*, die *Reinolds* Plaatsvolger was, en *Willem*, Heer van *Egmond* en *Yselsteyn*, die zyn Navolger geweest is, en ter wereld gekomen is in den jare 1412. wiens broeder *Arnold*, Hertog van *Gelder*, in den jare 1410. geboren was.

LXVIII. HOOFD-DEEL.

Over de Uitspraak van Hertog Willem, tusschen 't Klooster van Egmond, en Heer Jan van Egmond.

ALs 'er in den jare 1411. op nieuws weder verschil ontstaan was tusschen die van 't Klooster te *Egmond*, en Heer *Jan* van *Egmond*, heeft Hertog *Willem*, Grave van *Holland*, te *Schoonhoven* zyn uitspraak tusschen dezelve gedaan, uit kracht der twee van elkander-gesnedene Brieven, die in 't voorgaande Hoofd-deel vermeld zyn; in welke stond, dat de Heer van *Egmond* het Klooster van *Egmond* zoude voldoen, ten genoegen van Hertog *Willem*. Dezelve Hertog had nu zyn goeddunken in deezer voegen by geschrifte verklaart:

"Wy Willem, door Gods genade Palts-Grave aan den Rhyn, "Hertog in Beyeren, Grave van Henegouwen, Holland, en

Digitized by Google

„ Heer van Vriesland, doen een ieder weeten, dat 'er langen
„ tyd verschil geweest is tusschen die van 't Klooster van St. A-
„ delbert te Egmond ter eenre, en Jan van Egmond, en des
„ zelfs Voorvaderen ter andere zyde, uit hoofde van het hooge
„ en lage Rechtsgebied; als ook wegens verscheide goederen,
„ en diensten, zoo in goederen, als persoonen des dorps van
„ Egmond, tusschen de Landscheidingen, gemeenlyk gezegt
„ Aremerswet en Winnemerswet; welke verschillen beide de
„ Partyen aan Ons, als Scheidsman, verbleven hebben. Wes-
„ halven Wy, na rype deliberatie van rade, in den name des
„ Heeren deeze uitspraak doen, en vonnissen aldus, dat beide
„ Partyen zich in het toekomende zullen behelpen, en bevre-
„ digt zyn in de volgende poincten. Eerstelyk, niet tegenstaan-
„ de 'er in de Giftbrieven Onzer Voorvaderen, gelukzaliger
„ gedachtenisse (die de voornaamste Bescherm-heeren des ge-
„ zeiden Kloosters geweest zyn) duidelyk beschreven staat,
„ dat alle de landeryen in 't byzonder, gebouwd en ongebouwd,
„ met volkomen recht het gemelde Klooster toebehoren binnen
„ gemelde landscheidingen, te weeten Aremerswet en Winne-
„ merswet, oordeelen Wy echter, tot onderhoudinge van vre-
„ de en rust, en is Onze wille, dat gemelde Heer van Egmond
„ van 't gemelde Klooster den Hoeve, daar zyn Slot staat, tot
„ een erffelyk Leen zal houden; zoo dat, uit hoofde van opvol-
„ ging, gezeide Hoeve, die oostwaarts tot aan de eerste beek ge-
„ strekt heeft, nooit weder aan het gemelde Klooster zal ko-
„ men. Insgelyks zal de voorgemelde Heer van Egmond van
„ Ons en Onze Plaatsvolgeren, het hooge en lage Rechtsgebied
„ tusschen de voorsz. landscheidingen Aremerswet en Winne-
„ merswet gelegen, tot een erffelyk Leen houden; 't welk ten
„ geenen tyden, ten opzichte der opvolging, tot Ons of Onze
„ Plaatsvolgeren, zal wederkeeren. Insgelyks zal de Abt, die
„ in der tyd zyn zal, binnen de gezeide landscheidingen zynen
„ Meyer aanstellen, die van des Kloosters wegen in 't Dorprecht
„ over die geenen zal toezien, die van rechts wegen, en vol-
„ gens ouder gewoonte weigeren mochten, het Klooster haare

„ ge-

Digitized by Google

„ gewoone dienſten te bewyzen, het zy in 't aanvoeren der
„ zeeviſch, of in haare wagendienſten tuſſchen de Wyk, Alk-
„ maar, en Hargen, met alles en elk in 't byzonder aan te voe-
„ ren, 't geen ten dienſte des Abts, des Convents, of der Mon-
„ niken zoude mogen ſtrekken. Ook zal hy het Klooſter recht
„ doen, over haare ſchuldenaaren: ook oordeelen tuſſchen lan-
„ den en landen, tuſſchen huyzen en huyzen, wanneer het zou-
„ de mogen komen te gebeuren, dat de buuren met elkande-
„ ren daar over in verſchil kwamen. Voorts zal hy ook opzicht
„ hebben op de weyden, gemeenlyk gezegt ſchutten, en de
„ buuren houden tot alle dienſten, die zy van outs gewoon zyn
„ het Klooſter te doen. Ook zal de Schout, benevens den
„ Meyer, de heirwegen en beeken ſchouwen, en dezelve wel
„ doen onderhouden. Ook zullen alle Klooſterdienaars, die
„ dagelyks in des zelfs koſt zyn, in alles ontheft en vry zyn
„ van den Heere van Egmond: maar indien zy kwamen te mis-
„ doen in 't Dorp, dat zal de Heer van Egmond doen verbete-
„ ren, zonder de perſoonen te vangen, indien zy ſlechts borge
„ voor de voldoeninge konnen ſtellen. Insgelyks zal de Heer
„ van Egmond binnen de poorten des Klooſters, en binnen de
„ poorten van 't Hoſpitaal, geene macht hebben over den gee-
„ nen, die daar komen te misdoen, of zich aldaar ophouden;
„ ten ware de Abt, die in der tyd zal zyn, den Heere van Eg-
„ mond zal te hulp geroepen hebben: des zal de Heer van Eg-
„ mond de eigene dienaaren van St. Adelbert tot zynen dienſt
„ niet dwingen, noch dezelve ſchatten, ten waare zy misdaan
„ hadden, en volgens eiſch van Rechten daar van overtuigt
„ waren, of ten waare dat de Heer van Egmond een zyner zoo-
„ nen of dochteren kwam uit te huwelyken, of dat 'er een nieu-
„ we Heer van Egmond in de Heerlykheit aangenomen wierd;
„ en dan zullen de eigene dienaars van St. Adelbert gelykelyk,
„ benevens anderen, betalen, die vry zyn. Ook zal de Heer van
„ Egmond nooit erfgenaam zyn van de Onechtelingen, die eige
„ dienaars van St. Adelbert geweeſt zyn, maar het Klooſter zal
„ derzelver erfgenaam zyn, om dat zy eigene Lieden des ge-

Digitized by Google

„ melden Kloosters zyn. Ook zal de Heer van Egmond het ge-
„ bruik der ongebouwde landen hebben, gemeenlyk genaamd
„ Duynland, van den Hoeve af tot het begin van Bakkem, om
„ konynen aan te kweeken; doch hy zal dezelve niet verhuu-
„ ren, noch eenen Schutter in dezelve Duynlanden stellen,
„ noch zich inlaaten in eenige eigendom der gemelde Duyn-
„ landen, maar zal het enkele gebruik hebben om konynen te
„ houden: als boven vermeld is. Maar de bovengemelde Abt
„ zal die landen in eigendom bezitten, gelyk hy doet, en macht
„ hebben dezelve te verhuuren, aan wien, en wanneer hy wil;
„ en, tot vergeldinge voor 't gemelde gebruik der zelve Duyn-
„ landen, zal de Heer van Egmond jaarlyks leveren, ten dienste
„ van den Klooster-voogd, en der Kloosterbroederen, tusschen
„ het feest van Aller-heiligen en de Vasten, zoo veel konynen,
„ en zoo dikwils, doch niet ontweid, maar met de vellen daar
„ aan, hoe veele, en hoe dikwils de Bode des Kloosters die zal
„ verzocht hebben, ten getale van twee-hondert koppels ko-
„ nynen toe, ten eeuwigen dage. Insgelyks zal de Abt, die
„ in der tyd zyn zal, en niemant anders, eenen Schoolvoogd
„ over des Dorps kinderen aanstellen; want de Schoolklerken
„ dienen de Kerke, en het begeven der Kerkelyke beneficien
„ komt den Abt toe. Ook zal de Heer van Egmond van 't
„ gemelde Klooster in erfpacht houden het land, gemeenlyk
„ genaamt *Veren Aeltruden land*, des jaars voor drie ponden,
„ en vyftien deniers, *Heeren-geld*; en, dewyl gemelde betaling in
„ vyf-en-vyftig jaren herwaarts niet en is geschied (wiens som-
„ me thans loopt tot hondert acht-en-tsestig ponden, acht
„ schellingen, en negen deniers) is Onze begeerte, dat gemelde
„ Heer van Egmond die somme aan 't Klooster zal voldoen,
„ op het tweede feest van Aller-heiligen, naastkomende. Doch
„ de jaarlyksche somme van drie ponden, en vyftien deniers, zal
„ hy jaarlyks op Aller-heiligen, of binnen vyftien dagen daar
„ na, betalen. Ook zal gemelde Abt een windmoolen vermo-
„ gen te stellen, daar dezelve van ouds plagt te staan, of daar
„ dicht by, op zyn eigen grond; en aldaar zullen alle de buu-

„ ren

„ ren van Egmond maalen, tot aan het einde van Rynegom, en
„ nergens anders. En zulks zal geschieden zonder tegenspraak,
„ of mishagen van den Heere van Egmond, of des zelfs Na-
„ volgeren. Op gelyke wyze zullen ook andere inkomende,
„ vreemden en buuren, daar malen, indien het haar goeddunkt,
„ zonder iemants tegenzeggen. Insgelyks wyzen Wy 't gemel-
„ de Kloofter toe alle de landen, gelegen in de *Bergermeir*, en
„ die bespoeld werden van het water van die zelve Meir (wer-
„ dende gemeenlyk *Sliklanden* genaamt) want het voorsz. Kloo-
„ fter heeft, van wegen die Goederen, duidelyke gezegelde Brie-
„ ven van Onzen Voorzaat Willem, goeder gedachtenisse,
„ twaalfden Grave. Insgelyks wyzen Wy 't voorsz. Kloofter
„ toe de negentien graslanden, gelegen te Rynegom, gemeen-
„ lyk genaamt *Sontmaden*, die voormaals Willem van Egmond
„ van 't gezeide Kloofter, op een zoogenaamde altoosduurende
„ Erfpacht, en onder zyne opene Brieven aan 't zelve Kloofter
„ afgestaan heeft: ten zy de voorsz. Heer van Egmond met be-
„ tere Brieven, of bewyzen, zal konnen aantoonen, dat die lan-
„ deryen hem toebehooren. Insgelyks zal gemelde Heer van
„ Egmond van 't zelve Kloofter ter Leen houden alle des zelfs
„ tienden, die zyne Voorvaderen van 't zelve Kloofter gehou-
„ den hebben, indien hy slechts met wettige Brieven zal kon-
„ nen aantoonen, dat zyne Voorzaaten eenige tienden van 't
„ zelve Kloofter ter Leen gehouden hebben; en zal hy dezelve
„ dan verder, volgens den inhoud zyner Brieven, behouden.
„ Ook zullen gemelde Abt, en Heer van Egmond, den tol op
„ den feestdag van Aller-heiligen, en alle breuken of misdry-
„ ven, aldaar op dien tyd ingevordert, gelykelyk deelen. Ook
„ zal de Heer van Egmond, gelyk ook zyne Navolgers, het
„ gemelde Kloofter, in des zelfs Rechten en goederen ten gee-
„ nen tyde met raad of daad eenige schade toebrengen, noch
„ den geenen, die zulks zouden willen bestaan, hier in by-
„ staan, maar liever tegenstaan, als een Leen-heer en Vassaal
„ schuldig zyn elkanderen by te staan: en de Heer van Eg-
„ mond, of des zelfs Navolgers, zullen geene nieuwe Ordon-

Digitized by Google

„ nantien, of nieuwe beveelen, of nieuwe uitvindingen maken, „ tot verkortinge en nadeel des Abts, of des Kloosters van Eg„ mond. En indien een der bovengemelde Partyen deeze On„ ze Uitspraak, 't zy in 't geheel, of ten deele, kwame te „ overtreeden, die zoude, zulks doende, vervallen in een boe„ van duizent goude Fransche kroonen, zoo dikwils als hy dat „ kwame te doen, te verbeuren aan Ons, of Onze Plaatsvol„ geren; en niet tegenstaande zulks, zoude deeze Onze tegen„ woordige uitspraak in volle kracht blyven. Indien ook ge„ melde Partyen in eenig poinct aan de intentie of meeninge „ deezer onzer Uitspraak zoude mogen twyffelen, zulks be„ houden Wy voor Ons nader te verklaaren. In getuigenisse „ der waarheit, hebben Wy deezen Brief met Onzen Zegel „ bekrachtigt. Gegeven te Schoonhoven, op den derden van „ Wynmaand, des jaars 1411.

Als nu de Heer van *Egmond* over die uitspraak niet te vreden was, en Hertog *Willem* over gemelde uitspraak lasterde; heeft eindelyk dezelve Hertog *Willem*, op Vrouwen Lichtmisdag, des jaars 1413. in *'s Gravenhage*, in tegenwoordigheit zyner Raden, *Philips*, Burg-Grave van *Leyden*, en Stadhouder van *Holland*, den Heer van *Kuilenburg*, en Heer *Jan* van *Kronenburg*, Ridders, als ook van *Willem Eggert*, zynen Thresorier, en Heer van *Purmerende*, en *Jan Herman*, Schildknapen, Uitspraak gedaan, dat Heer *Jan* van *Egmond* binnen den gemelden dag, en den Zondag van *Lætare* daar aan volgende, zich behoorlyk by hem over die onrechtvaardige Uitspraak (zoo hy zeide) zoude hebben aan te geeven: of dat, indien hy zulks voor dien tyd niet konde doen, de voorgemelde Uitspraak in haar kracht zoude blyven. 't Welk gedaan zynde, is 'er vervolgens niemand verscheenen; en alzoo is die Uitspraak bevestigt gebleven. Hier op heeft Hertog *Willem*, den tweeden van Grasmaand, des jaars 1415. den voorgemelden Uitspraak in den *Hage* ten eenemaal bevestigt. Aldus uitgesproken in de tegenwoordigheit van *Philips*, Burg-Grave van *Leyden*, Stadhouder van *Holland*, Heer *Walraven* van *Brederode*, den Heer

Digitized by Google

Heer *Jan* van *Kuylenburg*, Burg-Grave van *Montfoort*, Heer *Henrik* van de *Lek*, Heer *Jan* van *Heemstede*, Heer *Henrik* van *Naaldwyk*, Heer *Arent* van *Leyenburg*, Heer *Gerard* van *Zyi*, Heer *Barthout* van *Assendelft*, Heer *Jan*, Bastaard van *Beloys*, en *Willem Eggart*, Heer van *Purmerende*, Thresorier van *Holland*.

LXIX. HOOFD-DEEL.

Van de klachten, die Hertog Willem heeft opgevat, en bygebracht tegen Heer Jan van Egmond.

WAnneer nu Heer *Jan* van *Egmond*, in den jare 1416. op den eersten Zondag in de Vasten, verscheide ondiensten en moeyelykheden, zoo met woorden als werken, den Hertog *Willem* aangedaan had, en noch overal aandede, heeft dezelve Hertog in den *Hage*, den gemelden Heer van *Egmond* voor zyne geliefde Bloedverwanten, Vrienden, Barons, Ridders, Edelen, en Regeerders zyner Steden, en inzonderheit voor zyne Raden, over zoodanige ontrouw en verradery beklaagt; hoedanig de Heer van *Egmond* door heimelyke raadslagen en snoode practyken tegens den zelven Hertog, zynde zynen erfelyken Heer en Lands-Vorst, gedaan en gezocht heeft: als uit de volgende deelen of poincten blykt. Eerstelyk, dat 'er voormaals groote oneenigheit tusschen den Abt van *Egmond*, en den Heer van *Egmond*, geweest was; waarom men in voorledene tyden haar, doch te vergeefs, te *Geervliet* getracht had te vereenigen, door twee van-elkander gesnedene Brieven, en gezegelt met het zegel van Hertog *Willem* van zynent wegen, en met het zegel van *Jan* van *Egmond* van zyns Vaders wegen: gelyk in 't voorgaande zeven-en-tzestigste Hoofd-deel vermelt word. Maar onder andere artikelen was 'er ten dien tyde geoordeelt, dat de Heer van *Egmond* aan den Abt en Kloosterbroederen, 't geen hy aan dezelve schuldig was, volgens Uitspraak van Hertog *Willem*, zoude voldoen; weshalven de gemelde

melde Hertog, na 't behoorlyk ontfangen van bericht van beide Partyen, daar over te *Schoonhoven* zyn Uitspraak gedaan had. Zoo heeft dan de Hr. van *Egmond* zich niet alleen aan deeze Uitspraak niet gehouden, maar neemd, als noch hardnekkig blyvende, stoutelyk voor, zich aan dezelve niet te houden; ja heeft (dat noch erger is) door geduurig tegenspreken overal gelastert, en lastert als noch den Heer Hertog, zeggende dat dezelve een onrechtmatig vonnis tegens hem geweezen heeft; en hy bygevolge niet verplicht is zich aan des zelfs Uitspraak te houden: voorgevende dat hy zich de Uitspraak des gemelden Hertogs niet onderworpen heeft. Weshalven zich de Hertog grootelyks verwonderde over zoo groote stoutheid en lasteringe op alle plaatsen, daar de Heer van *Egmond* zich by gelegentheit bevind. Als derhalven Hertog *Willem* tot zich geroepen had zynen Raad van *Holland* en *Zeeland*, heeft hy den zelven des Heeren van *Egmonds* lasteringen tegens hem voorgehouden; haar ook de van elkandere gesnedene en gezegelde Brieven van onderlinge belofte vertoond, en die in haare tegenwoordigheit doen leezen, ter plaatse daar zy vergadert waren, en by een zaten, alle die van zynen Rade waren: waar onder waren *Philips*, Burg-Graaf van *Leyden*, Stadhouder van *Holland*, de Heer van *Vianen*, de Heer van *Kuilenburg*, *Walraven*, Heer van *Brederode*, *Jan*, Burg-Graaf van *Montfoort*, *Florens* van *Borselen*, *Jan* van *Vianen*, *Jan* van *Kronenburg*, *Arent* van *Leyenburg*, Ridders, en byna alle andere Raden van geheel *Holland* en *Zeeland*. 't Welk gedaan zynde, wierd alle die Raden en voorgemelde Heeren van stonden aan, elk byzonder, afgevraagt, of Hertog *Willem*, volgens kracht diêr Brieven, wegens den gegeven last in dezelve, een Uitspraak over den Heere van *Egmond* vermocht te doen, of niet? en in gevalle hy zulks vermocht te doen, heeft hy beslooten zyn Uitspraak, zonder opspraak, verder aldus te verklaren, dat de Heer van *Egmond* met recht geen laster van hem konde zeggen, noch hem den Hertog tegengesproken, dewyl hy 't geene, waar over Partyen zouden mogen twyffelen, voor zich behouden had, nader uit

te

Digitized by Google

uit te leggen. Hier op hebbben zy alle eenpaarig tot antwoord gegeven, dat Hertog *Willem*, volgens den inhoud van die twee afgesnede Brieven, zyn Uitspraak over den Heer van *Egmond* zeer wel heeft konnen verkondigen, en verklaringe daar over doen. Welke aldus by elkander vergadert zynde, en over 't geene bovenstaande is t' zamenspreekende, werd de Heer van *Egmond* in de tegenwoordigheit van Hertog *Willem*, en alle de bovengemelde Heeren, geroepen, en in de zaal gebracht; daar hem alle de bovengemelde redenen voorgehouden zyn. Toen heeft hy in tegenwoordigheit des Hertogs, en alle der andere Heeren (na dat hem alvoorens de afgesnede Brief, met zyn zegel bekrachtigt, vertoont was) niet geschroomt te zeggen, dat de Hertog een onrechtvaardig vonnis over hem gewezen had; dat hy ook zulks nooit aan den Hertog had verbleven, 't welk echter een volkomen leugen was; gelyk hem in zyne tegenwoordigheit opentlyk bewezen wierd. Hier op is 'er, om den Heere van *Egmond* in 't geheel geen reden van klachte tegens Hertog *Willem* te doen hebben, noch een nader Onderhandeling belegt, om over de Uitspraak te handelen, die 'er vervolgens stond gedaan te werden, tusschen den Abt van *Egmond*, en den Heere van *Egmond*: op welk alles dan van wederzyden van nieuws een behoorlyk Onderzoek gedaan is: ja, daarenboven is de Thresorier van *Holland*, *Willem Eggert*, afgezonden, om een lyst te maken van die landen en inkomsten, over welke het tegenwoordig zwevend verschil tusschen hen beiden was. 't Welk geschied zynde, heeft de Hertog, na zich alvoorens rypelyk beraaden te hebben, om geen den minsten schyn te geven, van den Heer van *Egmond*, en des zelfs Begunstigers te willen verongelyken, den zelven Heer meêr toegestaan, als hy volgens rechten schuldig was te doen. In zoo verre, dat dezelve Hertog namaals bevonden heeft, dat zyn gewisse daar over zeer bezwaart en ontroert was. Boven dien hebben ook, wanneer gemelde Hertog *Willem* zich ten oorlog toerustede tegens Hertog *Reinold* van *Gelder*, des Heer van *Egmonds* echtgenoots Oom, alle de Vorsten, Baronnen, Ridders,

Digitized by Google

Schildknapen, en Edelen van geheel *Holland*, en *Zeeland*, Hertog *Willem* bystand gedaan, zoo met haar goederen, als personen, uitgezondert den Heer van *Egmond* alleen, die denzelven geenen dienst heeft willen doen, noch in goederen, noch in eigener persoon, noch ook door zyne dienaaren; ja zelfs heeft hy zich geen vyand tegen gemelden Hertog van *Gelder* willen verklaaren. Waarom ook Hertog *Willem* zich grootelyks over zoo stout een voornemen verwonderde. Als nu de vrede tusschen voorgemelde Hertogen getroffen was, is een zyner byzonderste Vrienden by Hertog *Willem* gekomen, die hem ter goeder trouwe geopenbaart heeft, dat hy noodwendig acht hadde te geven op eenige zyner heimelyke vyanden in zyne eigene Landen; en dat 'er in zyn Gebied zommigen waren, die hem geerne zouden willen beschadigen, niet alleen in zyne tydelyke Domeinen, maar ook in zyn eigen persoon: waar op de Hertog, zyne gedachten over alles latende gaan, niet konde bevroeden; wie van zoo stouten voornemen zoude mogen zyn van hem zoo grootelyks te willen beledigen. Als insgelyks Hertog *Willem*, ten tyde der gemelde vrede, buiten zyn Landen was, heeft zeeker machtig Vorst hem ontdekt, dat hy op zyn hoede moest zyn, alzoo hy geboorene Onderdanen in zyn eigen Gebied had, die hem aan zyn lyf en goederen zochten te beledigen; en ingevalle *Henrik Huigen* van *Haarlem* konde bekomen werden, die zoude hem de geheele zaak nader ontdekken, dewyl het verraad hem bekend was. Weshalven Hertog *Willem*, dit hoorende, zich dagelyks noch meer en meer verwonderde, wie zyner Onderdanen, zoo een schandelyk feyt tegens zynen wettigen Heer en Lands-Vorst zoude trachten te ondernemen. Maar dewyl hem *Henrik Huigen* van *Haarlem* genoemt was, en boven dien bedenkende, hoe de Heer van *Egmond*, om gelegentheit tot onlust tezoeken, in tegenwoordigheit zyner Raden, over het verkondigen van des Hertogs Uitspraak wegens zyn persoon, hem in zyn aangezicht had durven tegen spreken (als gemeld is) en daar by herdenkende hoe gemelde Heer van *Egmond* hem in den laatsten oorlog niet had

willen

Digitized by Google

willen dienen, noch in eigen persoon, noch door zyne onderhoorige Leenluiden, ja dat hy zich zelfs geen vyand tegens den Hertog van *Gelder* had willen verklaaren, en (dat noch meêr was) hoe hy in geen vyf jaaren voor Hertog *Willem* had willen verschynen, als op 't woord van Vrygeleide, 't welk tegen de gewoonte der andere Edelen was; heeft dezelve Hertog beginnen te vermoeden, of het niet de Heer van *Egmond* wezen mocht, die hem zoo in leven als tydelyke goederen zocht te beschadigen. Hier by kwam, dat als zeeker ander uitheemsch Vorst, onder anderen, Hertog *Willem*, insgelyks had doen waarschouwen, dat de Heer van *Egmond* de geen was, die (als boven gemeld is) voornemens was hem te verraden; ja, dat de Heer van *Egmond* zelf, op zekeren dag de stoutheid gehad hadde den Hertog lagen te leggen, om hem, ter plaatse daar hy gewoon was zich met de jacht te vermaaken, gevankelyk te neemen; wanneer hy hem, tusschen de *Beverwyk* en *Sparendam*, in een schip zoude hebben doen brengen, en zoo verder te water na de *Velsuw* of *Harderwyk*, na zyn welbehagen, in hechtenis zoude gebracht hebben. Niet tegenstaande nu al het bovenstaande (als verhaald is) in der waarheit gebeurt was, heeft echter Hertog *Willem*, om de geenen, die hem 't geheim verraad ontdekt hadden, niet bloot te stellen, en haatelyk te maken voor de Begunstigers des Heeren van *Egmond*, dit alles in zyn herte verborgen, om geenen schyn te geeven van den Heer van *Egmond* ergens in te verongelyken. Maar na dat hy Heer *Jan* van *Arkel*, die kennisse hadde van de geheimste voorneemens des Heeren van *Egmond*, gevangen bekomen hadde, en inzonderheit wanneer 't gemelde verraat, om den zelven Hertog *Willem* aan te tasten, vastgestelt was (hoewel de Heer van *Arkel* met eere vermocht Hertog *Willem* te beledigen, om dat hy des zelfs openbare vyand was) heeft nochtans dezelve Heer *Jan* van *Arkel*, tot drie verscheide reizen voor den Raad van Hertog *Willem* ontbooden zynde, met eede verklaart, en staande gehouden alles waarachtig te zyn, 't geen volgt. Voor eerst verklaarde hy, dat, eêr Hertog *Reinold* van *Gelder* de stad

Digitized by Google

Gorichem in handen van Hertog *Willem* had overgegeven, op zeekeren tyd, wanneer hy Heer van *Arkel* in persoon voor zyn herberg binnen *Aarnhem* stond, tot hem was komen ryden de Heer van *Egmond*, zyns dochters Man, in een grys kleed, als of hy een vreemdeling geweest ware, en gezegt had: Ik wil boven gaan by den Hertog van *Gelder*. 't Welk gedaan hebbende, wierd hy Heer van *Arkel* daar ook by geroepen. Vervolgens verklaarde hy, hoe daar ter plaatse door den Heer *Scheerland*, *Dirk* van *Wische*, en *Arent Piek*, gehandelt wierd over de verwisseling van eenige Goederen tusschen den Hertog van *Gelder* en Heer *Jan* van *Egmond*: en, indien die verwisseling tusschen dezelve bevestigt ware geweest, als dan zoude de Heer van *Egmond* denzelven Hertog *Willem* heimelyk hebben zoeken te vangen, en de Hertog van *Gelder* zoude hem hier in bygestaan hebben, met hem denzelven Gevangenen over te leveren. Verders verklaarde de Heer van *Arkel*, hoe, langen tyd te vooren, eêr noch die Onderhandeling over 't verwisselen der Goederen gehouden was, by *Oyen* tot hem gekomen was de bovengemelde *Henrik Huigen* van *Haarlem*, vragende hem om raad, wat hem van zoodanig verwisselen diêr Goederen dacht. Welke verwisseling hy gezegt hadde hem wel aan te staan; en dat hy, ingevalle die verwisseling den Hertog van *Gelder* en den Heer van *Egmond* behaagde, zich bereid getoont had dezelve te bevorderen. Boven dit alles is naderhand by Hertog *Willem* noch een getrouw buitenlandsch Ridder gekomen, die hem alle het bovenstaande ingelyks, van woord tot woord, verhaald heeft, noemende in persoon den Heer van *Egmond*, en heeft alles op dezelve wyze verklaard, als de laatste uitheemsche Vorst gedaan had, dien wy boven gemeld hebben; daar noch by doende, dat de Heer van *Egmond* een geheime Klerk had, die van alles genoeg bewust was. Als derhalven de Heer van *Egmond* over alle 't bovengemelde zyn onschuld begeerde te doen, en hy, op Vrygeleide voor den Hoogen Raad van *Holland* gedaagt zynde, niet verscheen, zoo hebben de Heeren van den Raad vonnis geveld, dat hy en leven

en

Digitized by Google

en tydelyke goederen, als schuldig aan hoog verraad, verbeurt had; die ook alle, na dat hy uit den Lande gebannen was, aangeslagen zyn.

LXX. HOOFD-DEEL.

Verder geweld het Kloofter van Egmond aangedaan.

IN den jare 1417. overleed deeze Hertog *Willem*, die gevolgd wierd van Hertoginne *Jacoba*, zyn Erf-dochter, in orde de vier-en-twintigste Gravinne van *Holland*; die haar Erfdeel niet in vrede bezitten mocht, om den wederstand van Hertog *Jan*, haaren Oom, die haar overal uit haare Erf-landen zocht te verdryven, en in den weg was. Dewyl dan de Partyschappen ten dien tyde op nieuws tegens elkanderen opstonden, is Heer *Jan* van *Egmond*, die met Hertog *Jan* verbonden was, machtig in den Lande geworden. Als hy nu tot eersten Raadsheer van gemelden Hertog verheven was, heeft hy zich wederom gewapend tegens den Abt, en vervolgde deszelfs Broederen, in zoo verre, dat de Abt van *Egmond*, *Gerard* van *Okkenberg*, gewaarschout wierd, dat, ingevalle hy uit het Kloofter niet kwame te vertrekken, hem door de Gunstelingen des Heeren van *Egmond* het leven zoude benomen werden. Om derhalven zoo grooten ongeval voor te komen, is gemelde Heer Abt, daags voor *Philippus* en *Jacobus*-dag, in den jare 1419. vertrokken, en te gelyk met hem, de meeste zyner Vrienden; die zich gezamentlyk, benevens den Abt, na *Utrecht*, om aldaar buiten gevaar te konnen verblyven, begeven hebben. Als dan Heer *Gerard* vertrokken, en hem het kwaad gedrag van *Jan Bartholomeesz.* Rentemeester des zelven Kloosters, en Gunsteling van den Heere van *Egmond*, verhaald was; heeft hy, hoewel afweezig, den zelven Heer *Jan Bartholomeesz.* van de voorzeide bedieninge afgezet, en Heer *Jan Alewynsz.* Prioor des gemelden Kloosters, in zyn' plaats tot Rentemeester der Abdye aangestelt.

Digitized by Google

't Wolk aldus in den jare 1420. geschied zynde, zyn 'er Vrydags na Paaschen, om daar over wraak te neemen, onder opzicht van *Ian* van *Egmond*, eene *Malle Huig* genaamd, nevens een ander, *Troostje* geheeten, met noch zes andere makkers, in 't Kloofter gekomen; welke, als zy zich een tyd lang uit schalkheit in het Kloofter opgehouden, en met de Monnikken gedronken hadden, schielyk uit de kameren der Monnikken gelopen zyn, en twee Kloosterdienaars in de graft gejaagt hebben: waar op zy verder na den Molen van het Kloofter gegaan zyn, latende denzelven met volle zeilen maalen, hopende dien door dat middel in den brand te doen raken. Voorts hebben zy des Poortiers kleederen, die 20. ponden waardig waren, gerooft, en te *Rynegom* verkocht. Hier op zynze den volgenden nacht over de muuren des Kloosters geklommen, en, na haar believen in de boomgaarden der Monnikken gegaan zynde, hebbenze daar uit de slaaplakens, en veele andere goederen, gerooft. Des volgenden Zaturdags nacht daar aan, zyn gemelde *Malle Huig*, en des zelfs Medeplichtigen, door een venster van de Zaale der Abdye, na datze alvoorens de yzere traliën met beuk-hamers aan stukken geslagen hadden, ingebrooken; en terstont, met wapentuig voorzien zynde, op een der kameren, boven de Abdye-zaal komende, hebbenze aldaar den bovengemelden Poortwachter, gewapenderhand om hals gebracht, van wienze ook eenige Aarnhemsche guldens tot buit gemaakt hebben. Boven dien hebbenze noch twee dienaars gewond, en zoo grooten rumoer by nacht gemaakt, dat alle de noch tegenwoordige Kloosterbroeders, uit haren eersten slaap gesprongen zynde, op 't gerucht toe kwamen schieten, om te zien wat 'er te doen ware. Zoo dra nu die booze slaaven des Satans hen zagen, hebbenze, geweldadig met haare pieken door de kamer-deur na de Monnikken toestootende, twee Monnikken der zelven, die Priesters waren, met naamen Hr. *Wouter*, en Hr. *Willem Simonsz.* van *Mathenes*, zwaarlyk gekwest, jaagende zommigen na den tooren, anderen na 't boeren-huis, en eenigen na 't Choor; alwaar die kinderen der duisternisse

des

des Abts kassen en kisten met geweld door hare breektuigen opgebrooken, en zeer veele goederen en dierbaare kleinodien daar uit gerooft hebben. Insgelyks hebbenze uit dezelve kamer een zeeker met kostelyke gesteenten verçierde Bisschops-Myter, nevens veele schoone Kerk-çieraaden, veele goede Boeken, als ook Geestelyke onder-en boven-koorkleederen, als ook veel stoffen van laakens genomen. Noch hebbenze uit een andere kamer van de zelve Abdye 60. paar slaaklakens, 53. taafellakens, 60. kussens, veele bedden, al het keuken-gereetschap, en alle des Prioors byzondere kleinodien gerooft. Daarna zynze met blixemende en schitterende zwaarden tot voor het Choor na de H. Overblyfzelen van St. *Adelbert* gemadert, denkende dat de Monnikken zich aldaar verschoolen hadden. Als nu *Malle Huig* over een deur wilde klimmen, is hy daar van weêr afgesprongen, en op eenen, die achter hem stond, en zeeker scherp geweer, een knyfje gemaand, op zyne schouderen had, ter neêr gestort; die, door het vallen van *Malle Huig*, te gelyk met dat geweer op het Voorhangzel des hoogen Altaars voor over gevallen is, waar door 't zelve deerlyk geschend raakte. Daar op heeft *Malle Huig*, weder opstaande, de deure geopent, en niemand aldaar vindende, is hy 't Klooster wederom uitgegaan: om welke gruwelen hy het Goddelyke Oordeel te zyner tyd te wachten heeft.

LXXI. HOOFD-DEEL.

Van de andernome Hervorminge des Kloosters van Egmond, en 't overlyden van Heer Gerard van Okkenberg, negen-en-twintigsten Klooster-vogd.

VErvolgens heeft *Ian* van *Egmond*, omtrent den jare 1421. om Heer *Gerard* van *Okkenberg* geheel uit zyne Abdye te verdryven, Hertog *Ian* van *Beyeren* opgehitst, om den Abt, en zyne Kloosterbroederen, by den Apostolischen Stoel over veele mis-

misdryven aan te klagen; met verzoek, dat de Paus, wegens dezelve, een hervorming des Kloosters van *Egmond* by der hand wilde nemen; in hoope dat de Abt, by die gelegentheit, van zyne ampts-bedieninge mocht afgezet werden. 't Welk dezelve Hertog, op het aanstooken des Heeren van *Egmond*, ook getracht heeft uit te voeren. Want gemelde Hertog heeft den zoogenaamden vervallen staat des Kloosters voor 't Roomsche Hof doen aanklagen; voorgevende dat des zelfs Leden Byzitten hielden, en anderszins een onbehoorlyk leeven leiden: dat daarenboven de Abt, en de Prioor, uit het zelve Kloofter gevlucht waren; en dat derhalven de godvruchtige yver der geloovige Christenen tot het zelve Kloofter daar ter plaatse van tyd tot tyd verflaauwde, de Godsdienst verachterde, en de onderhoudinge des zelven in verachtinge geraakte. Welke aanklagte als de Heer Paus *Martinus*, de vyfde van dien naam, vernomen had, heeft hy van zynent wegen drie Gevolmachtigden, of zoogenaamde Hervormers, voor gemelde Kloofter aangestelt, met namen den Prooft van *Soetendale*, zynde van de Ordre den Premonstratenzen, den eerwaarden Abt des Kloosters van *Luik*, van de Ordre van St. *Benedictus*, en Mr. *Henrik Schatter*, Deken van St. *Lieven* te *Zerikzee*; gelastende haar ernstelyk, datze in Persoon zich na 't Egmonder Kloofter zouden begeven, God alleen voor oogen houden, en met Apostolyk Gezag aldaar naauwkeurig toezien, en neerstig onderzoek doen wegens al het geene bovengemeld is, nevens alle omstandigheden van dien; datze ook, zoowel in 't Geestelyk als in 't tydelyk, zoo aan 't Hoofd als aan de Leden, de Kerkhervorminge zouden betrachten, en de vervreemde goederen weder zoeken te krygen: over welk alles hy den gemelden Gevolmachtigden zyne Apostolische Bulle mede gegeeven heeft. Die Bulle echter is niet verkregen door yver tot de zoogenaamde Hervorminge, maar uit enkelen nyd; en is daarom van geen uitwerking geweest. Want als gemelde Gevolmachtigden in 't Kloofter te *Egmond* aangekomen waren, hebbenze den Heer Abt van *Egmond* noch gedachvaard, noch doen ontbieden; die, schoon

schoon hy al ontbooden geweest ware, en niet verscheenen ware, geenzins voor ongehoorzaam aan den H. Stoel te houden was, wegens de voorgemelde vreeze. Voorts hebben gemelde Gevolmachtigden in 't voorsz. Convent gevonden den Prioor *Lieve* vander *Velde*, *Willem Schrevelt*, Onder-Prioor, *Frederik Nagel*, *Wouter Dirksz.*, *Foppe Jansz.*, *Elias* van *Alkemade*, *Willem Simonsz.* van *Mathenes*, *Klaas Jacobsz.*, *Klaas Helmer*, *Willem* vanden *Bosch*, *Jacob Eelman*, *Jacob* van *Boekhorst*, *Willem Hey*, *Huig Dirksz.*, *Arent* van *Hemert*, en *Willem* van *Bergen*, alle Monnikken, die hare professie gedaan hadden. Deeze by een geroepen zynde, hebben zy aan dezelve Gevolmagtigden een op-papier-geschreven Smeekschrift overhandigt: welk Papier, op de wyze van een wettig Instrument, of Getuigschrift, door eenen Beamptschryver ondertekend, ik in myne handen gehad hebbe; en als noch in de Abdye van *Egmond* berust. Wiens inhoud verzocht, en van gemelde Bezoekers, uit name van alle de voorsz. Monnikken, eischte, zy wilden de goedheid hebben haar te bevlytigen om een middel uit te vinden, dat haar Abt, met vrede weder na zyn Klooster van *Egmond* komende, aldaar gerust en zeeker zoude mogen verblyven; dat ze als dan hoopten en wilden, na haare Instellinge van St. *Benedictus* Orde, betamelyk leeven; en noch veele andere zaken, die ik kortheits halven over sla. Hier op beloofden de Gevolmachtigden het rechtmatig verzoek der Broederen te zullen voldoen: doch zulks hebben zy echter niet gedaan. Boven dien heeft de Heer Abt zich op het Roomsche Hof beroepen, alle de tegens hem ingebrachte leden der beschuldiging ordentelyk vernietigt, zich en zyne Kloosterbroederen behoorlyk verontschuldigt, en duidelyk bewezen dat de Aanklagers valschelyk gelogen hadden: en zich van alles, 't geen hem opgeleid was, zeer wel gezuivert; als ook het ongelyk, dat Hertog *Jan* van *Beyeren*, en Heer *Jan* van *Egmond* hem aangedaan hadden, van den beginne tot het laatste toe, stuk voor stuk aangetoont, en het Roomsche Hof ten vollen bekent gemaakt: waarom de geheele onderneeming der gewaande Kerk-hervorming ook ver-

Digitized by Google

dweenen is. In den jare 1423. na dat Hertog *Reynold* van *Gelder* door een haastig overval gestorven was, werd *Arent*, zoon van Heer *Jan* van *Egmond*, verkooren en aangesteld tot Hertog van *Gelder*, en Grave van *Zutphen*: maar dewyl deeze ten dien tyde noch een jongeling was, niet ouder dan 14. jaaren, heeft Hr. *Jan* van *Egmond*, zyn Vader, de regeering van geheel *Gelderland* op zich genomen. Voorts is Heer *Gerard* van *Okkenberg*, Abt van *Egmond*, in zware benauwtheit en ballingschap, op den 8. van Lentemaand, binnen *Utrecht* overleden. Vervolgens is zyn lyk in 't Klooster van *Egmond*, naby de deur van de Gerwkamer, ter aarde bestelt. Waar op zyn Grafschrift aldus volgt:

Abt Geraard Okkenberg, van 't sterfflyk vleesch ontslaagen,
Ligt onder deezen zark en rooden steen bedekt:
Die, uit zyn vaderlandt verdreeven, naa 't verjaagen
Der Kloosterbroederen, na Uitrechts wallen trekt
In zynen vaderdom; daar hy, naa 't uitlandisch zwerven,
't Jaar veertienhonderdt vier-en-twintig kwam te sterven.

LXXII. HOOFD-DEEL.

Van Willem Simonsz. van Mathenes, dertigsten Klooster-voogd.

NA dat Heer *Gerard* van *Okkenberg* van den vleesche ontbonden was, werd eenpariglyk, met aanroepinge des Heiligen Geests, verkooren, en tot dertigste Klooster-voogd aangesteld, de Eerwaarde Heer *Willem Simonsz.* van *Mathenes*. Die terstond, na zyne Verkiezinge, uit het Klooster vertrokken is; om dat hy met gemak zyn verblyf aldaar niet konde, noch dorst houden; ook is, te-gelyk met hem, de Prioor vertrokken, by zich hebbende alle de Voorrecht-brieven des Kloosters, om de

Digitized by Google

dezelve elders in veiligheid te brengen. Als deeze Heeren nu op reis waren, heeft Heer *Ian* van *Egmond* met veele loosheit haaren weg doen naspeuren; en, hebbende *Gerrit Pietersz.* en *Gysbert* van *Muyden*, nevens veele andere krygsknechten, daar op afgezonden, heeft hy die Heeren, te weeten den Verkooren Abt, en den Prioor, tegelyk met haare dienaaren, Voorrechten, en alle haare Brieven, gevangen bekomen. Deeze Gevangens zyn voor hem op 't Kasteel van *Roosendaal* gebracht; alwaar hy hen op 't gemelde Slot, in een strenge en harde gevankenisse heeft doen stellen: alzoo hy hunner beider voeten in den stok deede zetten; alwaar zy door honger en dorst, als veele andere ongemakken, den tyt van twaalf weeken zeer veel geleden hebben. In dien jammerlyken toestand heeft de Heer van *Egmond* hen met geweld de Voorrechten en Brieven, 't gemelde Klooster betreffende, afgedwongen; en heeft dezelve na zyn believen vernietigt, gescheurd, overgenomen, en hen haare Voorrechten en Brieven daar na wedergegeven, en daar zoodanig mede gehandelt, als hem ten dien tyde goed dacht. Onder anderen heeft hy haar doenmaals ook afgenomen den Brief, dien ik alvoorens op het 66ste Hoofd-deel heb aangehaald. 't Welk gedaan zynde, zyn de Heer Verkooren Abt, en de Heer Prioor, uit haare banden ontslagen; maar haare dienaaren hebben zy voor zeekere zomme geldts moeten los koopen. Kort daar na werd de Verkooren Abt bevestigt, en ingewyd tot 30ste Klooster-voogd der Abdye: echter dorst hy, nu bevestigt zynde, in 't Egmonder Klooster, om de geweldige overheersching van *Ian* van *Egmond*, zyn verblyf niet houden. Zoo dat Heer *Willem* van *Mathenes*, als Klooster-voogd, den Heer van *Egmond* eindelyk, wegens zyne gepleegde dwingelandy, op veele plaatzen beschuldigt heeft. Daar na in den jare 1426 heeft Hertog *Philips* van *Bourgogne*, ten dien tyde Grave van *Holland*, door den gedwongen afstand der Gravinne, Vrouw *Iacoba*, nu 25ste Grave geworden zynde, den Abt van *Egmond*, en des zelfs Klooster, in zyn opzicht en beschermingе genomen.

Digitized by Google

LXXIII. HOOFD-DEEL.

Wyze van vereeniging, uitgevonden tusschen den Abt, en Heere van Egmond.

DErhalven is doenmaals door minnelyke tusschen-spraak een Wyze gevonden, om den Abt van *Egmond* en den Heer van *Egmond* met den anderen te verzoenen; om aldus vervolgens in rust en vrede te konnen leven. T'en laatsten is tusschen haar een zeeker middel van vereeniging uitgevonden, 't welk nochtans zommige Monnikken niet hebben willen aanneemen: des niet tegenstaande, werd 'er om 't gezag der toestemming te erlangen, na den Paus gezonden; ten einde dezelve, alzoo voor en al eêr die Verzoening getroffen en vastgestelt wierd, door 't Gezach van den Paus bevestigt en bekrachtigt mocht worden. Weshalven zyn Heyligheid de gemelde zaak aan den Kloofter-voogd van *Middelburg*, van der Premonstreyten Ordre verblyvende, den zelven gelast heeft, alle de Rechten, vryheden, en voorrechten des Kloosters van *Egmond* te doen doorlezen, en naaukeurig te onderzoeken; ook heeft hy in opzicht van alles, 't geen niet strekte ten nadeele der Voorrechten en goederen des gemelden Kloosters, den zelven Heer volle macht gegeven om zulks vast te stellen, en te bevestigen; gevende den zelven Kloofter-voogd de geheele zaak op zyne gewisse, in maniere als volgt:

„ Eugenius Bisschop, Knecht der Knechten Gods, aan On„ zen veel-geliefden, den Kloofter-voogd van Middelburg, be„ hoorende onder het Geestelyk Kerkgebied van Utrecht, Onze „ groetenisse en Apostolischen Zegen. In voldoeninge van On„ zen Herderlyken plicht, geduuriglyk trachtende Onze ge„ dachten op het vlytigste te laaten gaan omtrent den staat der „ Kloosteren, en Gode gewyde plaatsen, als ook der zelver, „ en aller anderen Ons door den Apostolischen Stoel gegevene per„ soonen; en een middel zoekende, waar door men der zelver

„ schade

„schade zoude konnen voorkomen; en haar gerust doen le-
„ven: wenden Wy gaarne alle middelen aan, en derhalven
„voorneemende, al het geen Wy bevinden ten goede gedaan
„te zyn (dewyle Wy daar toe verzocht werden) op het krach-
„tigste te ondersteunen, bevestigen Wy het zelve door Onze
„Apostolische kracht en Gezag. En in der daad behelsde het
„Verzoek, Ons van wegen Onzen veel-geliefden Abt en Kloo-
„sterbroederen des Kloosters van Egmond, behoorende onmid-
„delbaar tot den Roomschen Stoel, van de Ordre van den H.
„Benedictus, en den Edelen Man Jan van Egmond, Ridder,
„onder het Geestelyk Kerkgebied van Utrecht, overgelevert;
„dat zylieden voormaals meenigwerf en ernstig overwegende,
„dat 'er tusschen den Abt, nevens des zelfs Kloosterbroede-
„ren, en derzelver Voorsaaten ter gemelder plaatse, ter een-
„re, en den gemelden Ridder, en des zelfs Voorvaderen, ter
„anderen zyde, over, en van wegen de Heerlykheit en het
„Rechtsgebied der gezeide Plaats, en over zommige andere
„Landeryen, goederen, vryheden, hoogheden, onderdaanig-
„heden, diensten, rechten, en zaaken, verschil ontstaan was,
„en dat 'er by gelegentheit derzelver, veele jaaren geduurende,
„zeer groote geschillen en oneenigheden geweest zyn; dat
„derhalven de Partyen, en 't gemelde Kloester ('t welk de
„Voorvaderen van Onzen geliefden Zoone den zeer Edelen
„Heere Philips, thans Hertog van Bourgogne en Grave van
„Holland, plechtelyk begiftigt hadden) zeer veele en zwaare
„schade geleden hadden; en dat ook, indien daar in door spoe-
„dige middelen niet voorzien wierde, te vreezen stond, dat
„het Kloester een onwaardeerlyke schade hadde te lyden: wes-
„halven de Abt, nevens zyne Kloosterbroederen, als ook de
„voornoemde Ridder, zoodanige oneenigheeden en verschillen,
„over al het geene bovenstaande is, zoekende te doen eindi-
„gen, verzocht hebben, zulks alles aan den gemelden Hertog
„op zeekere bemiddeling te verblyven; gevende Hem volle
„macht om, of in persoon, of door eenen ander, des wegen,
„waar het zoude mogen zyn, wegens het hooge of lage Rechts-

Digitized by Google

„ gebied, 't zy in 't geheel, 't zy ten deele, staande of zitten-
„ de, en zelfs buiten ordentelyke forme van Rechtsgeding te
„ mogen vonnissen, oordeelen, en pryzen; en toelatende, dat
„ zelve Hertog daar over zyne Uitspraak, of bevestiginge, doe:
„ en om dezelve Uitspraak vast en onverbreekelyk te houden,
„ hebben zy te gelyk van alle appél, wederroeping, en beroe-
„ ping op goede Mannen, en te gelyk ook van alle middelen
„ van Rechten tegens zoodanig vonnis, of dien Uitspraak, af-
„ stand gedaan. Doch daarna heeft hooggemelde Hertog, heb-
„ bende uit eigener beweginge dit Vonnis op zich genomen, de
„ geheele en volslaagene Uitspraak in der zelver tegenwoordig-
„ heit daar over gedaan, welke de Abt, de Kloosterbroeders,
„ en voorgemelde Ridder, enz. door het aanhangen hunner ze-
„ gelen, op het krachtigste voor goed gekeurd hebben: als
„ welke Uitspraak men klaarlyk bespeurt ten voordeele des ge-
„ melden Kloosters te strekken. Des Wy van wegen den voorsz.
„ Abt, en 't Convent, als ook wegens den Ridder, onderdaa-
„ niglyk verzocht zyn, dat Wy zoodanigen Slot-vonnis, om
„ het zelve van meerder kracht te doen zyn, door Onze Apo-
„ stolische Macht geliefden te bekrachtigen, en anderzints, na
„ Onze goedertierentheit, daar over Onze zorge te laten gaan.
„ Weshalven Wy, geen volkomene kennisse hebbende van al
„ 't geene bovenstaande is, echter, tot dit verzoek geneegen
„ zynde, Uwe bescheidentheit door Ons Apostolisch Geschrift,
„ belasten, dat Gy van alles 't geen bovenstaande is, op Ons
„ gezach, volkomentlyk kennisse neemt; en indien Gy, na
„ zulks gedaan te hebben, het alzoo bevonden zult hebben
„ ('t welk Wy U op Uw gewisse beveelen) dat Gy als dan
„ 't gemelde Vonnisse, met den gevolge van dien, door Ons
„ Apostolisch Gezag voor goed keurt, en bevestigt, met volle
„ macht, om alles, zoo daar eenige byzonderheden aan zouden
„ mogen ontbreeken, in te vullen. Draag ook daarenboven zor-
„ ge, dat gemelde Vonnis, met het zelve stant te doen hou-
„ den door allen, dien zulks zoude mogen aangaan, door Ker-
„ kelyke boete, en andere bekwame middelen van Rechten,

„ va-

Digitized by Google

„ vastelyk onderhouden werde; met den geenen, die 't zelve
„ zouden willen tegenspreeken, zonder eenig aanzien van ap-
„ pél, door de Kerkelyke censuur daar toe te noodzaken, niet
„ tegenstaande de Apostolische Instellingen, en des gemelden
„ Kloosters en Orders, niet eeden bevestigt, of Ordonnantien,
„ of gewoontens, die door Apostolisch of eenig ander Gezach
„ overlang bevestigt mochten zyn, of alle andere Rechten, de-
„ zen tegenstrydig, niet tegenstaande ook, dat den gemelden
„ Abt, Convent, of Ridder, in 't gemeen of byzonder, van
„ den Apostolischen Stoel vergunt zoude mogen zyn, om niet
„ gehindert, geestelyk geschorst, of in den Ban gedaan te kon-
„ nen werden door Apostolische Brieven, die zoodanige gunst-
„ bewyzing juist niet volkomen, en van woord tot woord ver-
„ melden. Gegeven te Ferrare, in den jare na de Geboorte des
„ Heylands, 1437. den 21. van Lentemaand, in 't achtste jaar
„ onzer Pausschelyke regeering.

Verwolgens heeft Hertog *Philips*, na weinige dagen, eerste-
lyk zyn Uitspraak over 't verschil tusschen den Heer Abt van
Egmond, en des zelfs Convent, ter eenre, en den Heer van
Egmond, en des zelfs Onderdaanen ter andere zyde, in deezer
voegen gedaan:

„ Philips, by der genade Gods Hertog van Borgonje, van
„ Lotharingen, van Braband en Limburg, Grave van Vlaan-
„ deren, Artoys, Borgonje, Palatyn van Henegouwen, Hol-
„ land, Zeeland, en Namen, Markgrave des Heiligen Ryks,
„ Heere van Vriesland, van Salyns, en van Mechelen. Doen
„ allen en een iegelyk weeten, dat 'er veele jaaren twist en vy-
„ andlykheden geweest zyn tusschen den Eerwaardigen Vader
„ in Christus, den Abt en 't Convent van Egmond ter eenre,
„ en den Heere van Egmond, en des zelfs Nabuuren van Eg-
„ mond ter andere zyde, die nu zyn, en in der tyd geweest
„ zyn; waar door veele moeylykheeden, zelfs doodslagen, en
„ veelerhande quaadaardige feiten ontstaan zyn: dat ook, om
„ dezelve eens te doen ophouden, en geheel uit den weg te
„ ruimen, de Vrienden van beide de Partyen van tyd tot tyd
„ ver-

„ verscheidene Onderhandelingen gehouden, en het eindelyk
„ en ten laatsten daar toe gebracht hebben, dat de Eerwaardi-
„ ge Vader in Christus, Willem van Mathenes, Abt van Eg-
„ mond, Jacob Eelman Prioor, en Helias van Alkemade, Kloo-
„ sterbroeders van Egmond, hebbende volle macht van 't ge-
„ heele Convent van Egmond ter eenre, en de Heer van Eg-
„ mond, benevens zyne Vrienden van zynent wegen, en zyner
„ Buuren ter andere zyde, verscheenen zyn in den Hage, ter
„ Raadkamer voor Onzen getrouwen Heere van Santes, en an-
„ dere Raadslieden van Holland; en met haaren vryen wille,
„ tot geruststelling van haar gewisse, van wederzyden, om alle
„ verdere schadelykheeden voor te komen, die noch onder haar
„ lieden in 't vervolg zouden konnen ontstaan, van alle ver-
„ schillen en vyandlykheden, die tot deezen dage toe onder
„ haar zwevende geweest zyn, zich Ons, en Onze Raadslieden,
„ geheel en al onderworpen hebben; of, in Onzen afweezen,
„ Onzen getrouwen Heere van Santes, benevens Onze boven-
„ gemelde Raadslieden, in alles, wat dezelve in die Uitsprake
„ zullen uitwyzen, van de hand afgewezen, of afgezondert
„ hebben, op een boete van 4000. zilvere kroonen, te verbeu-
„ ren by den geenen, die Onze Uitspraak zal komen te over-
„ treden: zullende de helft deezer boete gaan aan Ons, en de
„ wederhelft aan den geenen, die zich aan Onze Uitspraak ge-
„ houden heeft. Van welk verblyven in Rechten, ten weder-
„ zyden gemaakt, zyn vaste bezegelde Brieven, en echte bewy-
„ zen van waarheid, welke die Partyen onder zich hebben.
„ En op dat de Eerwaardige Vader in Christus, de Heer Abt,
„ en het Convent van Egmond, voortaan in rust en vrede zou-
„ de mogen leven, zoo hebben Onze getrouwe, de Heer van
„ Santes, en Onze andere Raadslieden, aan welker Uitspraak
„ beide de Partyen zich onderworpen hadden, alle de stukken
„ wel doorzien, en onderzocht, en de Partyen in 't lang en
„ breed gehoort over alles, 't geen zy aan weêrkanten te zeg-
„ gen en by te brengen hadden. Weshalven de Uitspraak der
„ zelver Heeren in de volgende woorden bestaat:

„ Voor

Digitized by Google

„ Voor eerst is gevonnist, dat de Heer van Egmond alle zy-
„ ne goederen, benevens de Heerlykheit van Egmond, van
„ het Kloofter van Egmond ter Leen zal ontfangen, in dier
„ voegen, als hy 't zelve van Ons Graafschap van Holland ont-
„ fangen heeft, volgens den inhoud zyner Brieven; als ook
„ het Advocaatschap des zelven Kloosters: te weeten, dat hy
„ een Beschermer en Voorspraak zal zyn, na zyn vermogen, in
„ alles daar hy toe verzocht zal werden, en verder niet. Der-
„ halven zal hy tot vermeerdering van zyn Leenrecht van 't ge-
„ melde Kloofter ter Leen houden, en hebben de Wagendien-
„ sten, na en van Rynegom, benevens alle andere diensten,
„ die de Dorplieden van Rynegom het meêrgemelde Kloofter
„ gewoon zyn te doen; benevens andere goederen, genaamt
„ *Landwinningen*, de Erffenissen, en alle Erfpachten, zoo wel
„ te Egmond, als te Rynegom, dat is, zoodanige Renten, als
„ 'er gestelt zyn op de aangegevene huizen, met de Impositien
„ voor gelt, peper, kapoenen, jonge hoenderen, eyeren,
„ schotelen, en mondgelt. Behalven dat van de huizen en er-
„ ven, die het Kloofter, of des zelfs Hospitaal toekomen, en die
„ zy zelve gewoon zyn jaarlyks voor een zeekere zomme gelds
„ te verpachten, de Heer van Egmond niets trekken zal; maar
„ die zullen vry aan 't zelve Kloofter blyven, welke nooit op
„ Erfpacht uitgegeven zyn. En dan zal de Heer van Egmond,
„ tot vergeldinge aan 't Kloofter weder afftaan de tienden van
„ Hillegom, en boven dien noch zoodanige tienden, als voor
„ deezen aan den Heer van Egmond vervallen zyn van wegen
„ de Moeye van Ysbrant van Schooten, by Lis. Hy zal de-
„ zelve aan 't Kloofter geheel wedergeven, zonder arg of list,
„ zoo groote als smalle tienden. Wyders, nadat het Kloofter
„ van Egmond langen tyd in den Dorpe van Egmond gehad
„ heeft achtien en een halven Wagendienst, zullen, om alles
„ by te leggen en in der minne te bevredigen, en in het toe-
„ komende daar geen verschil over te doen ontstaan, de voor-
„ gemelde Dorpelingen van Egmond voortaan van deezen
„ Wagendienst vry zyn; maar zullen, voor het vrykoopen van

Digitized by Google

„ deezen dienst, het Egmonder Kloofter alle jaaren een altyd-
„ duurende Rente geven, dat is voor ieder Wagendienst een
„ zomme van vier Fransche goude kroonen, waar van 2. kroo-
„ nen zullen waardig zyn een Engelsche Rooze-Nobel, we-
„ gende 4. Engelschen, en een half. En die betaalinge zal
„ geschieden binnen 4. dagen na Kersdag, dat is op Aller-kin-
„ deren dag, alle jaaren eens. En ingevalle iemant binnen de
„ gemelde dagen, of gestelden termyn niet betaalt mocht heb-
„ ben met de voorsz. munte, ofte de waarde van dien, of an-
„ dere goede gangbaare penningen, tot den laatsten penning
„ toe, als dan zullen de Landen, op welke die diensten van
„ ouds gestelt geweest waren, weder vry aan den Abt, en 't
„ Convent van Egmond, komen; van welken als dan de Abt,
„ en 't Convent, na haar believen zullen vermogen te schik-
„ ken, zoo als zy zullen goed vinden. Daarenboven alle hui-
„ zen, landen, en erven, welke 't Kloofter van Egmond, den
„ Abt, en het Hospitaal toebehooren, gelegen binnen de Heer-
„ lykheit van Egmond, die nooit op Erfpacht uitgegeven zyn
„ geweest, maar jaarlyks voor een zomme gelds na believen
„ verhuurt werden, die huizen, enz. zullen zy ten eeuwi-
„ gen daage vryelyk blyven behouden, met haare breede en
„ smalle tienden, die zy binnen de Heerlykheit van Egmond
„ hebben: en die huizen, erven, en landen, zullen zy binnen
„ het naastvolgende jaar in de daar-over-te-makene brieven en
„ bescheiden moeten opnemen, en aantoonen, hoe groot dezel-
„ ve zyn, en waar gelegen. Ook zullen alle voornoemde goe-
„ deren, benevens andere roerende goederen des Kloosters, die
„ zy nu bezitten, en in het toekomende mochten machtig wer-
„ den, den Gerichte der wereldlyke Rechteren niet onderwor-
„ pen zyn; maar vry blyven van alle onkosten, lasten, en schat-
„ tingen des Heeren van Egmond, en van alle andere onkosten;
„ op wat voorgeven uitgevonden: behalven de omslagen van
„ dyken, sluyzen, en dammen, waar in zy na de grootheit ha-
„ rer landen zullen opbrengen, volgens ouder gewoonte, en
„ gelyk men binnen de landpaalen van Egmond gewoon is.

„ Daar-

Digitized by Google

„ Daarenboven wat landeryen, wat goederen 't zelve Klooster
„ door geschenken, of offerhanden der Geloovige Christenen,
„ en de medewerkende genade des HEEREN, in het toekomende
„ gerechtelyk zal machtig konnen werden binnen de HEERLYK-
„ heit van Egmond, die landeryen en goederen zal het Gods-
„ huis van Egmond binnen het naastvolgende jaar verkoopen,
„ en de penningen daar van gekomen, tot andere gebruiken
„ verwisselen buiten de HEERLYKheit van Egmond, uitgeven,
„ of onder zich houden, na welgevallen. En ingevalle zy de
„ zelve niet wilden verkoopen, als dan zullen gemelde lande-
„ ryen en goederen de lasten en gewoontens deszelven Gebieds
„ van Egmond onderworpen zyn. Insgelyks zullen de Abt en
„ het Convent van Egmond een eerlyk Man stellen, die haare
„ schulden binnen de HEERLYKheit zal mogen (gelyk men spreekt)
„ *uitpanden, inwinnen, ende uitrechten*; waar over de HEER van
„ Egmond, voor hem en zyne Navolgeren, het Klooster zal toe-
„ staan, volgens zoodanigen Recht, door dien Scheidsman de
„ behoorelyke Gods-penningen te doen ontfangen (gelyk de
„ gewoonte is van haare Inkomsten) te weeten penningen van
„ de beste munte, waar voor hy ieder reis twee deniers zal ge-
„ nieten: en in geval iemant wederstand kwame te bieden,
„ zulks zoude zyn op de zoogenaamde hoogste boete des ge-
„ melden Landsgebieds, ten behoeve des HEEREN van Egmond,
„ indien maar die schulden bewysbaar en kennelyk zyn. En
„ niemant zal van die boetstraffe vry zyn, dan op toestemmin-
„ ge van den HEER Klooster-voogd. En indien, na het aanne-
„ men van den Godspenning, zoodanige schuldenaar zyne
„ schulden aan het Klooster noch niet kwame te voldoen, zulks
„ kan hy den HEER van Egmond, of des zelfs Baillu, of Schout,
„ of Rentmeester, die in der tyt zyn zal, aandienen; en, bin-
„ nen 15. dagen na de bekentmakinge, zal zoodanige schulde-
„ naar van wegens het Klooster voor het Geestelyk Rechtsge-
„ bied binnen het Graafschap van HOLLAND, of voor het Geeste-
„ lyk Kerkgebied van Utrecht mogen getrokken worden, en
„ aldaar zyn zaak afgedaan werden, ten ware hy zich op een

Digitized by Google

"hooger Rechtbank kwame te beroepen. Wyders zoo iemant
"der Ingezetenen des Heeren van Egmond eenige landeryen,
"of tienden van 't gemelde Kloofter, binnen de Heerlykheit des
"Heeren van Egmond gelegen, op een jaarlykschen pacht kwa-
"me te koopen, zoodanig een zoude in zoodanigen geval ge-
"lyke Gerechtsplaats onderworpen zyn. Insgelyks zullen de
"Heer van Egmond, en zyne Navolgers, voortaan aan 't gemelde
"Godshuis de uitterste wille, en besprekingen haarer Voorva-
"deren alle jaaren voldoen, en de Godsdienstelingen zullen
"voor dezelve in haare jaarlyksche Gedenkboeken haare schul-
"dige gebeden voldoen, gelyk zy gehouden zyn. Vorders zal
"een ieder binnen de binnenmuuren des Kloosters, en binnen
"het Kloofter, zelf vry zyn van den Heere van Egmond. De
"Heeren van Egmond hebben zich daar niet in te laten, en in
"geval iemant, die aldaar geen Monnik, of Geestelyk persoon
"ware, daar ter plaatse een manslag kwame te doen, als dan
"zoude de doodslager van zynen wettelyken Rechter gevonnist
"werden: en in gevalle iemant, geen Geestelyk persoon zyn-
"de, buiten de muuren, of heiningen des Kloosters kwame te
"misdoen, zoude dezelve gehouden zyn dat te verbeteren vol-
"gens de Rechten, en gewoontens des zelven Gebieds. Insge-
"lyks, zoo iemant der onderdaanen des Heeren van Egmond bin-
"nen de muuren des gezeiden Kloosters, of Hospitaals, kwame
"te misdoen, den zoodanigen zal de Abt en des zelfs Kloofter-
"broeders voor het Geestelyke Recht konnen vervolgen. Ook
"zullen des Heeren van Egmonds vyanden in het Kloofter, of
"Hospitaal, niet aangehouden, noch met voorbedachten rade
"beschermt werden, tot nadeel en schade des Heeren van Eg-
"mond, en des zelfs onderdanen. Voorts zal de Abt en 't Con-
"vent in de Buurkerk zich in geene zaaken hebben in te laa-
"ten, behalven in de zoogenaamde Collatie, of Amptsverzie-
"ninge; en de Pastoor zal zyne dooden vryelyk ter aarde laten
"brengen, en alles doen, dat in zyn Kerk volgens gewoonte
"te doen zal staan, zonder iemants tegenspreeken; behalven
"op drie tyden, te weeten op Bededagen, den H. Sacraments
"dag,

Digitized by Google

" dag, en den feestdag van St. Adelbert, wanneer de Abt en
" het Convent een plechtigen Ommegang aanstelt: dan zal de
" Pastoor met de Schoolklerken voorgaan, en de Abt zal met
" zyne Kloosterbroederen volgen, zonder eenig gedruis, of
" getier te maaken, volgens ouder kerkgewoonte; en behal-
" ven, dat dezelve Pastoor jaarlyks aan 't Klooster zal betaalen
" twee Vlaamsche grooten voor de Offerhande, die, op den dag
" der Voorbereidinge, voor het Kruysbeeld in de Buurkerk ge-
" daan werd. En bovendien zal dezelve Pastoor zyne Sacra-
" menten, te weeten, den gewyden Olie, en den H. Salfolie,
" alle jaaren uit gemelde Klooster komen haalen. Ook zullen-
" ze alle landeryen, die het Klooster, en het hospitaal, met
" haare Registers, of elders zal konnen aantonen, dat die zedert
" zestig jaren herwaarts van haar bezeeten geweest zyn, voor-
" taan in vrede, zonder iemants tegenspreken, behouden. Boven
" dien zullen de buuren van Egmond en Rynegom, volgens ou-
" der gewoonte, het Klooster ten dienste staan, wanneer het
" nodig zoude mogen zyn, met haare bedden, laakens, huys-
" raad, en kussens; en tot vergeldinge van zoodanigen dienst
" zullen ze voortaan vry zyn van de zoogenaamde Stoppeltien-
" den. Vorders, zal in alle zaaken, daar het Godshuis van
" Egmond zulks zoude mogen noodig hebben, de Heer van
" Egmond, zoo veel in zyn vermogen zyn zal, alle gewelt af-
" weeren. Insgelyks, zullen door 't uitvoeren van 't gene boven-
" staande is, alle Uitspraken, die tusschen 't bovengemelde
" Klooster ter eenre, en den Heere van Egmond, en des zelfs
" onderdanen, ter andere zyde van ouds mochten gedaan zyn,
" voor dood en als te-niet-gedaan gehouden werden. Verder
" zal ook niemand der voorengemelde Partyen maeht hebben
" om over eenige zaaken binnen de Heerlykheit van Egmond te-
" gens elkanderen gerechtsgedingen aan te stellen; als in de bo-
" venstaande Uitspraak aangeweezen is. En in gevalle zy ee-
" nige Brieven hadden, die eenigzins tegens deeze Uitspraak
" zouden mogen stryden, of van een tegenstrydigen inhoud be-
" vonden werden, die zullen van wederzyden kraehteloos zyn.

" Maar indien ze brieven hadden, die deeze Uitspraak niet te-
" genspraaken, die zullen in haare kracht blywen, en boven
" dien zullen ze onderling wederom nieuwe opgemaakte Brieven
" uitwisselen; als behoorlyk is. Wyders zal de Heer van Eg-
" mond den Abt van Egmond, en desselfs Kloosterlingen, we-
" der overleeveren haare Giftbrieven en oude Voorrechten,
" aangaande de stichtinge en begiftingen deszelven Kloosters,
" of die van eenige andere zaak gewag maaken, die 't voorsz.
" Godshuis, of Hospitaal, raaken; behalven de Brieven, die te-
" gens deezen Onzen Uitspraak stryden, om dat dezelve als ge-
" zegt is, zullen dood en te niet zyn, alles zonder eenige arg
" of list. Daarenboven, omdat het huis op de *Sandmerk*, by *Bac-*
" *chem*, het Klooster toebehoort heeft, voor ende aleêr de Die-
" naars des Heeren van Egmond de schattinge, genaamt *Heert-*
" *gelt*, van 't zelve geëischt hebben, daarom zal het zelve huis
" weder vry aan het Klooster komen, zonder eenige schattinge
" op te brengen. Insgelyks wegens zoodanig bestaan of onderneê-
" minge, als de dienaars van den Heer Abt uitgevoert hebben,
" die de schooven van den Heer van Egmond t'huis hebben ge-
" haalt, en van gelyken van Pieter Louys, daar van zal de ge-
" dachtenis van geen kracht meêr zyn, maar geheel vernietigt
" werden. En om dat Wy willen, dat deeze Onze Uitspraak,
" in alle des zelfs bovenverhaalde leeden, op verbetering der ge-
" melde boeten onderhouden werde, hebben Wy tot getuige-
" nis der zaake Ons Zegel hieraan doen hangen: waarom ook Wy
" Willem van Mathenes, door Gods genade Abt, Prioor, en
" alle Kloosterbroeders van Egmond ter eenre, en Wy Jan,
" Heer van Egmond, voor My en myne Buuren van Egmond
" ter andere zyde, willende dat de bovenstaande Uitspraak in
" alle des zelfs leeden op de gestelde boeten voor Ons, en Onze
" Navolgeren, ten eeuwigen dage onderhouden werde, tot be-
" vestiging der zaake Onze Zegelen aan den tegenwoordigen
" Brief hebben doen hangen, op den 24. van Herfstmaand, in
" den jare des Heeren 1437. Door onzen Heere en Hertog. Ten
" overstaan van Guido, Heere van Anthonie, Staats-Geheim-
" schry-

"schryver des Bisschops van Utrecht, Mr. Jan Bont, Staats-"Geheimschryver van Braband, Mr. Philips van Moruiller, "Heere van Santhes, eersten Raad van Holland, den Heer van "Trienceux, Mr. Willem Bont, Mr. Pieter van Renesse, Mr. "Henrik Uyttenhout, Mr. Bartholomees Alatruye, en veele "andere Heeren van den Rade.

De oorspronkelyke Brief, aldus met des zelfs verklaringen, die hier niet bygevoegt zyn, verzegelt, berust als noch in de Abdye van *Egmond*, in de Nederduytsche taale, van gelyken inhoud, als deeze.

LXXIV. HOOFD-DEEL.

Van de bevestiging der Uitspraak door Gezag van den Paus.

ALs vervolgens Heer *Pieter*, Klooster-voogd van *Middelburg*, van 't Roomsche Hof de bevestiging deezer Uitspraak van den Paus ontfangen had, om 't bovengemelde vonnisse, volgens Gezag van den zelven Paus, te bevestigen, en voor goed te keuren, en 'er noch veele andere voorwaardelyke bedingen door goede Mannen der beide Partyen, tusschen den Heer Klooster-voogd, en *Jan* van *Egmond*, moesten gevonden werden; heeft dezelve Klooster-voogd van *Middelburg* een afschrift van zyne Volmacht aan den Abt van *Egmond* gezonden, welke afschrift de Abt van *Egmond* ontfangen hebbende, zyne Boden aan den Abt van *Middelburg* gezonden heeft, om den zelven van wegen den Abt van *Egmond* te verzoeken, dat hy zich met zyne Volmacht niet te zeer zoude haasten, nadien hy bezig was zich in staat te stellen, om hem in korten tyd nader onderrichtingen, aangaande de Gerechtigheeden en Voortechten der Abdye van *Egmond*, te doen; 't welk dezelve Heer *Pieter*, Klooster-voogd, belooft heeft te zullen nakomen. Doch ondertusschen, voor ende aleêr dat de Abt van *Egmond* zyn,

Digitized by Google

zyn bericht behoorlyker wyze ingestelt had, om den zelven aan den Abt van *Middelburg* ter hand te stellen, is Broeder *Jan Nek*, Prioor van 't Convent van de Ordre der Predikheeren in den *Hage*, die genaamt was de *Groote Prioor*, in allen haast na den Abt van *Middelburg* getrokken, en heeft den zelven eenige hoofdstukken van vergelyking, die zommigen tusschen den Abt van *Egmond*, en den Heere van *Egmond* opgestelt hadden, aangebooden, verzoekende dat dezelve door des Paus Gezag bekrachtigt en voor goed gekeurt mochten werden. Wien de Abt van *Middelburg* tot antwoord gegeven heeft: Zulks past my niet te doen, om dat ik alle de Gerechtigheden en Voorrechten der Abdye van *Egmond* noch niet gezien, noch doorgeleezen hebben. Waar op dezelve Prioor op zyn gewisse geantwoort heeft, dat die artykelen zoodanig opgestelt en geschikt waren, als 't behoorlyk was, en van Rechts wegen moest geschieden. Weshalven dezelve Abt van *Middelburg*, Gevolmachtigde van den Heere Paus, door deeze, en diergelyke misleidingen, en valsche ingevingen bewogen zynde, dezelve Hoofd-stustken op het Gezach van den Heer Paus, in den jare 1439. voor goed gekeurt, en bekrachtigt heeft. Het afschrift deezer Kerkelyke Bevestiging staat beschreeven in 't Boek der Leenen van *Willem* van *Mathenes*, Abt van *Egmond*. Deeze Bevestiging aldus verkregen hebbende, is gemelde Prioor weder na den *Hage* gekeert, nemende de zelve met zich; alwaar daar op aanstonts de Abt van *Egmond*, benevens zyn Kloosterbroeders, en Heer *Jan* van *Egmond*, ieder met haare eigene Zegels gedagvaart zyn. Als nu zulks den Kloosterbroederen van *Egmond* ter ooren gekomen was, hebben zommigen van hen daar een welbehagen in gehad, anderen niet. Om dat echter het grootste gedeelte dit niet wilde toestaan; en dezelve des Kloosters Zegel zorgvuldig bewaarden, is de zaak eenige dagen buiten staat van afgedaan te konnen werden, gebleven: tot dat op een zeekeren dag, als daar niet vlytig genoeg opgepast wierd, des Convents Zegel met geweld uit de Schatkist genomen, en in den *Hage* gebracht is. Daar op werd door de

Digitized by Google

de Goede Mannen aan gemelde Partyen een gesloote Doos vertoont, waar in de Brieven van haar Uitspraak, en de Bevestiging van den Heer, Paus beslooten waren, met uithangende staarten, waar aan de Partyen, en Goede Mannen, haare zegelen hadden te slaan. 't Welk de Abt van *Egmond*, op 't bericht van zommigen, gedaan heeft. Dit verricht zynde, werd het Convents zegel daar by gehangen. Daar na heeft de Heer van *Egmond* zyn zegel daar ook aangeslagen. Insgelyks hebben alle de Goede Mannen haare zegelen daar doen aanslaan. 't Welk alles uitgevoert zynde, werd die Doos geopend, de aldus-bezegelde Brief daar uit gehaald, geopend, en in haarer aller tegenwoordigheit geleezen, waar in *de Heerlykheit van Egmond* van *'t Kloosser* afgescheiden werd, benevens veele andere goederen, landeryen, en Inkomsten; als beneden in 't volgende Hoofd-deel blyken zal. 't Welk aldus ter kwader trouwe geschied zynde, wierd de' Abt van *Egmond* bewoogen te schreyen, zeggende; dat hy haar nooit op zoodanigen manier voor Goede Mannen erkend of aangenomen had, maar alleen om een bekwaam middel ter onderhoudinge van onderlinge vrede uit te vinden, zonder afstand te doen van eenige goederen der Abdye. Wien tot antwoord toegevoegd wierd, dat hy voor het tegenwoordige gedult moest hebben. Waar by bovengemelde Prioor der Predikheeren noch voegden, dat het geen Geestelyken Heer paste een wereldlyke Heerlykheit te bezitten.

LXXV. HOOFD-DEEL.

Van de Goederen, die het Egmonder Kloosser toebehoord hebben, en nu den Heere van Egmond toekomen.

DEeze zyn vervolgens de Goederen, die het Egmonder Kloosser door de bovengemelde Uitspraak, ten kwader trouwe gedaan, verlooren heeft; en die de Heeren van *Egmond* ten deezen tyde bezitten.

Digitized by Google

Voor eerst, het hooge en lage Rechtsgebied.

Ten tweede, de Duynen, die jaarlyks waardig waaren, behalven de konynen, die zy voor haar eigen keuken hadden, twee hondert ponden.

Ten derde, de dienst, gezegt *den Hofvisch:* dat is, zoo dikwils als de vischschuiten aan strand komen, had het Kloosster uit ieder schuit een visch, en daar door wierden de Abt en Kloosterbroeders het geheele jaar door van zeevisch voorzien.

Ten vierde, de Windmolen van *Egmond*.

Ten vyfde, de Landeryen genaamd *Sliklanden*, die jaarlyks waardig waren twee hondert Fransche kroonen.

Ten zesde, de Wagendiensten van *Rynegom* en *den Hoef*, die de Heer van *Egmond* tot zynen dienst getrokken heeft; en waaren die jaarlyks, na waarde gerekent zynde, waardig zeventig Fransche kroonen.

Ten zevende, negentien stukken lands, genaamd de *Hofvennen*, opbrengende alle jaren twintig kroonen.

Ten achtste, de tienden van *Winnenum*, en *den Hoef*, die alle jaren vyf-en-dertig Fransche kroonen waardig waren. Ook die van 't gebouwd en ongebouwd land in akkeren en velden, tusschen de landscheidingen van *Aremerswet* en *Winnemerswet*, die de tweede Grave van *Holland* aan 't Egmonder Kloosster, zonder daar eenig recht op te behouden, vryelyk geschonken had; en welke stukken lands de voorgaande Abten van *Egmond* na dien tyt altoos aan andere menschen op zoogenaamde buurhuur verhuurd hadden, zoo voor geld, als peper, kapoenen, schotelen, en diergelyken; welke jaarlyks vyf-en-tzeventig kroonen opbrachten. Welke Renten de buuren van *Egmond*, voor de laatste reize noch in den jare 1418. betaald hadden: gelyk ook de Boeken der Ontfangst van alle de voorgaande jaren als noch in de Abdye van *Egmond* berusten; daar ik ze ook gezien heb. Insgelyks, wanneer een Eigenaar van eenig land kwam te sterven, waren des zelfs erfgenamen verplicht 't zelve land van den Abt vry te koopen voor een vierde van de waarde des zelfs; en zulks geschiede, wanneer de erfgenamen,

ten

Digitized by Google

ten tyde van des eigenaars overlyden, binnen den Ban van *Egmond* woonden. Zoo echter iemand der Erven buiten den Ban van *Egmond* woonde, als dan behield de Abt het deel des geenen, die daar buiten woonde; om dat niemant van haar konde erven, ten zy hy binnen *Egmond* wonachtig ware: en die Goederen brachten jaarlyks vyf-en-vyftig kroonen op.

LXXVI. HOOFD-DEEL.

Geheugenisse van Willem van Mathenes, Abt van Egmond, over eene Misse, die in 't toekomende alle Donderdagen op 't Vrouwen-Altaar moest gezongen werden.

" Willem, by der genade Gods en des Apostolischen Stoels, " Abt des Kloosters van St. Adelbert te Egmond, onmiddel- " baar behoorende tot de Roomsche Kerke, van de Ordre van " den H. Benedictus, onder het Geestelyk Kerkgebied van U- " trecht, allen die deezen tegenwoordigen zullen zien, of hoo- " ren leezen: doen te weeten, dat tot heerlykheit en lof des " Almachtigen Gods, en onzes Heeren Jesus Christus, en des " zelfs onbevlekte Moeder en Maagd Maria, als ook tot aan- " was en vermeerderinge van den Godsdienst, Wy begeren ('t zy " by wyze van begiftiging onder de Levenden, 't zy by wyze " van eenige andere noch vaster Rechtsgedaante) zoo als Wy " best en op het krachtigste vermogen te doen, om zulks tot " een altydduurende Geheugenisse der zaake door deezen Onzen " tegenwoordigen te beschikken; dat, na den dag Onzes afscheids " uit deezer weereld, ter zaligheit Onzer ziele, en die van On- " ze Ouderen, geduuriglyk in ieder week, te weeten alle " Donderdagen, in de Kerke van Egmond in de Kapelle van " de H. Maagd Maria gezongen zal werden eene Misse, op te " heffen ter lof en eere derzelve Maagd Maria: en zoo op die " Donderdagen eenige Feestdagen kwamen in te vallen, waar " door het voorgemelde zoude moeten uitgesteld werden, zulks

Digitized by Google

„ laten Wy aan 't goedvinden der geenen, die den H. Dienst
„ verrichten zullen; zoo nochtans, dat die Misse daags te voo-
„ ren, of daags daar na, gedaan werde. Doch alzoo het beta-
„ melyk is, dat die Geestelyken arbeid doet, daar voor ook
„ tydelyken loon trekke, en die het Altaar bedient, daar met
„ recht van behoore te leven; zoo is 't derhalven, op dat deeze
„ Onze tegenwoordige schikkinge van laasten Wil haar oog-
„ merk moge bereiken, dat Wy aangeweezen en besprooken
„ hebben, aanwyzen en bespreeken door dezen tegenwoordigen,
„ zekere vaste Inkomsten, die Onzen Ouderen aldaar toebehoort
„ hebben, leggende by Schiedam, zoowel ter belooning
„ voor den Dienst, als voor de Choralen, die de gemelde
„ Misse zullen zingen; te weeten, deeze ondersaande. Voor
„ eerst, leggen wy daar toe af, en bespreeken zeekere jaargel-
„ den van landhuur, gelegen in nieuw Mathenes, die Wy
„ daar hebben op zommige bunderen lands, gelegen dicht
„ aan den Busch, aan de Oostzyde van Schiedam, namentlyk
„ gerekent op 38. schellingen, en 2. myten, 2 grooten voor eenen
„ stuiver gerekent, die Wy hebben op 3. bunderen en een
„ half, en een stuk, houdende *anderhalf hondt, en een derdendeel*
„ *honts*. Insgelyks ten tweeden, bespreeken wy 34. schellingen,
„ die Wy hebben op een stuk lands, gelegen ter zyde van 't
„ bovengenoemde stuk, houdende in mate *twee hondt en veertig*
„ *schaften*. Noch ten derden, bespreeken Wy daar toe 19. schel-
„ lingen, en 6. goede deniers, op een klein stuk Lands, gele-
„ gen ter zyde van 't voorgaande, houdende 12. *hondt en* 18.
„ *schaften, na den hoefslag*. Noch ten vierden, bespreeken Wy
„ daar toe 19. schellingen, en 4. goede deniers, die Wy hebben
„ op een stuk Lands, gelegen ter zyde van 't bovenstaande,
„ houdende 11. *hondt en* 4. *schaften, na den hoefslag*. Ten vyfden,
„ bespreeken Wy tot voorstichtinge der bovengemelde Misse
„ 22. schellingen, en 6. goede deniers, die Wy hebben op een
„ stuk Lands, gelegen ter zyden van 't voorgaande, houdende
„ in mate *anderhalf hondt en* 2. *morgen, na den hoefslag*. Noch
„ ten zesden, bespreeken Wy daar toe 23. schellingen, *met twee*
„ *goede*

Digitized by Google

„*goede deniers*, die Wy hebben op een morgen Lands, gelegen „als boven, houdende *anderhalf hondt*, *en drie-en-veertig schaf-* „*ten*, *na den hoefslag*. Noch ten zevenden, bespreeken Wy daar „toe 28. schellingen, die wy hebben op een stuk Lands, ge- „legen naast het voorgaande, houdende *zeventiendhalf hondt*, *en* „*dertig schaften*, *na den hoefslag*. Noch bespreeken wy voor 't „laast daar toe 38. schellingen, en 2. goede engelschen, die „Wy hebben, gelegen als boven op 3. bunderen, *en vyf hondt*, „*na den hoefslag*. Van welke bovengemelde landhuuren de Car- „thuisers van St. Geertruydenberg jaarlyks 8. schellingen, 10. „goede deniers, en een heller, zullen genieten. Welke Inkom- „sten, of Landhuuren, de Prioor van Ons gemelde Klooster, „die in der tyd zyn zal, in maniere en voegen, als volgt, zal „hebben uit te deelen. Voor eerst, die de Misse verricht, zal „jaarlyks hebben 4. goede ponden, veertig goede grooten voor „een pond gereekent. Insgelyks, op ieder Feestdag van de Ge- „lukzalige Maagd zullen de gemelde Choraalen, die de Misse „zingen, aan goeden wyn hebben de waardy van een pond, „om aan den tafel met elkanderen te gebruiken. Doch de o- „verige Inkomsten, die daar zullen overschieten, zal gemelde „Prioor besteeden ten dienst der kaarssen, en andere noodwen- „digheeden, ten dienste des zelven Altaars; zoo als hy best „bevinden zal te behooren. Doch ingevalle de Prioor, of de „Kloosterbroeders Onzes Kloosters in der tyt, in het doen „der gemelde Misse, of 't uitdeelen deezer Inkomsten, in het „toekomende nalaatig kwamen bevonden te werden, waar door „de genoemde Misse, of de Goddelyken dienst, niet verricht, „of ook de gemelde Giste van uitersten wille ('t welk God „verhoede) verachtert wierd; als dan zoo als nu, en nu zoo „als dan, willen Wy, dat gemelde Inkomsten overgebracht „werden, en brengen dezelve door deezen tegenwoordigen „over tot, ende aan het Huis van St. Jan van Jerusalem, ge- „legen binnen de stad Haarlem: met groot vertrouwen den „Eerwaardigen en Godsdienstigen Man, den Heere Comman- „deur des gemelden Huizes van St. Jan de zorge van de aan-

Digitized by Google

„ geweeze Inkomsten aan den geenen, die de Misse doet en de
„ Choraalen, die in de Kerke van St. Jan de zelve zouden
„ zingen, in maniere en voegen als boven, uit te deelen aan-
„ beveelende; gevende en verlenende, door deezen tegenwoor-
„ digen, den zelven Commandeur, die in der tyt zyn zal, zon-
„ derling bevel, algemeene administratie, volle en vrye macht
„ om zich in alles, 't geen bovenstaande is, in te laten, dezelve
„ aan te houden, en vryelyk daar over te schikken, en te ge-
„ lasten volgens den bovengemelden inhoud en voorschrift; be-
„ houdende echter voor Ons, zoo lang Wy in leven zullen zyn,
„ de macht in en omtrent het bovengemelde alles te herroepen,
„ nader uit te leggen, en te verbeeteren, daar by af, of toe te
„ doen, in 't geheel of ten deele te veranderen en in beeter
„ forme te stellen, wanneer, en zoo dikwils het Ons behagen,
„ en goed mocht denken zulks te behooren. In oirkonde
„ der waarheit van al 't geene bovenstaande is, hebben Wy Ons
„ groot Zegel aan deezen tegenwoordigen Brief gehangen, en,
„ tot krachtiger bevestiging, hebben de Prioor en Onze Kloo-
„ sterbroeders, op Ons verzoek, ter bekrachtiging en goed-
„ keuringe van al 't geene bovenstaande is, des Kloosters Zegel
„ daar aan doen hangen, in den jare 1442. op den zesden van
„ Louwmaand.

LXXVII. HOOFD-DEEL.

*Inlyvinge der Karspel-kerke van Egmond, met het Kloo-
ster, gelegen binnen des zelfs bemuuringe.*

„ Eugenius Algemeen Bisschop, Knecht der Knechten Gods,
„ tot een altydduurende geheugenisse der zaake. De zorge
„ van Onze aangenome bestieringe dringt Ons, en Ons Pausse-
„ lyk Gezach beweegt Ons, om voor de tegenwoordigheit der
„ getrouwe Godsdienstelingen te zorgen, als ook om den staat
„ van hunne Kloosteren, en Heilige Plaatsen gelukkiglyk te
„ be-

„ bestieren, door de zorge van Onze Vaderlyke overweging „ vlytiglyk bedacht te zyn, om alle der zelver schaade voor te „ komen, en zorge voor der zelver Vryheden te dragen; op „ dat ze door toedoen van Onze Vaderlyke Voorzorge voor „ altoos gelukkiglyk mogen toenemen. Ten dien einde behelsde „ het Voorstel van wegen Onze veel geliefde Zoonen, den Abt „ en Kloosterbroederen des Kloosters van St. Adelbert van Eg- „ mond, onmiddelbaar behoorende tot de Roomsche Kerke, van „ de Ordre van St. Benedictus, onder het Geestelyk Kerkge- „ bied van Utrecht, onlangs aan Ons gedaan; dat 'er zwaare „ verschillen, oneenigheden, ongemakken, en ergernissen (door „ dien de Buurkerke der gemelde Plaatse, die dicht aan 't voorsz. „ Kloester op des zelfs kerkhof, ja binnen des zelfs bemuurin- „ ge, gelegen is, en met des zelfs goederen begiftigt, tot noch „ toe door Wereldsche Geestelyken bestiert is geweest) voor- „ gevallen zyn. Weshalven Wy, genegen zynde den verderen „ aanwas heylzamelyk te begunstigen, en te gemoet te komen, „ door het bevel van deeze Onze tegenwoordige Vaststelling, „ die altoos van kracht zy, als ook door Ons Apostolisch Ge- „ zach ordineeren, vaststellen, en beveelen, dat voortaan, en „ in het toekomende, gemelde Kerke in geenerlei wyze onder „ eenige gunstbewyzingen, voorwaardelykheden, of Apostoli- „ sche voorschikkingen valle, of begreepen werde; maar dat „ de Abt van 't gemelde Kloester, die in der tyd zyn zal, de „ voorsz. Kerke (wanneer dezelve door afstand, of ter oorzaak „ van verwisseling, of afsterven van den tegenwoordigen Op- „ ziender, of anderzins hoe, en uit wat oorzaak ook, zoude mo- „ gen komen ledig te staan) door iemant der Monnikken des „ gezeiden Kloosters zal doen bestieren en regeeren; ook den „ zelven Monnik, zoo dikwils hy 't zelve goed vinden zal, van „ die Kerk en des zelfs Bestieringe afstellen, en in plaatse van „ den aldus Afgezetten Monnik eenen ander, of anderen, na zyn „ welgevallen, zal vermogen aan te stellen. Aangaande ook „ alle dienstaanvaardingen in 't byzonder, mitsgaders alle ker- „ kelyke vergunningen, ampts voorzieningen, en schikkingen,

„ wel-

" welke in opzicht der voornoemde Kerke door Vergunbrieven
" van den Apostolischen Stoel, of des zelfs Afgezanten, of door
" eenige andere Brevetten, hoedaanige die ook mochten zyn,
" of voorgegeven worden, of onder wat bewoording dezelve
" mochten begreepen zyn: of indien ook zommigen, omtrent
" het verleenen van zoodanige Vergunningen, 't zy byzonder
" of algemeene, raakende andere Kerkelyke bedieningen in die
" gewesten, eenige Brieven van den bovengemelden Apostoli-
" schen Stoel, of des zelfs Afgezanten mochten verkreegen
" hebben (niet tegenstaande in dezelve tot schorssinge van dienst,
" nader-bepalingen, en besluiten, of andere diergelyke bepa-
" lingen na rechten mocht gehandelt zyn) of wat andere be-
" woording van herroeping die Brieven in zich besluiten moch-
" ten, hoewel 'er van dezelve, of derzelver tegenwoordigen ge-
" heelen inhoud van woord tot woord gewach mocht gemaakt
" worden; als ook wat Kerkelyke vonnissen van algemeene Uit-
" sluitingen van Kerkelyken Ban, of schorssinge door verbod,
" of andere bedreigingen van tucht-en boetstraffen, die tegen
" het voorverhaalde, of eenige stukken des zelfs mochten inge-
" bracht of uitgesprooken worden, en zelfs al 't geen, of in 't
" geheel of ten deele, hier tegens strydende van iemand, door
" wat Gezag 't ook zy, deezen aangaande mocht ondernomen
" worden; 't zy onweetende of voorbedachtelyk: zulks alles
" verklaaren Wy door deezen tegenwoordigen van gener kracht
" en waarde te zullen zyn, niet tegenstaande alle voorgaande
" Apostolische Vaststellingen, en Voorschikkingen, of ook ee-
" nige byzonderingen, herroepingen, schorssingen, of Kerke-
" lyke besluiten, die de Brieven aan Amptsverwagtingen, dienst-
" vergunningen, of andere Apostolische Brevetten, en Voor-
" schikkingen, daar bygevoegt mochten zyn, of ook door den
" eedt der Kloosterlingen, en der Order der bovengenoemde
" Geestelyken, of door eenige Apostolische bevestiging, of
" door wat Vastigheid, zulks ook bekrachtigt mocht zyn, 't zy
" door Kerkelyke Ordonnantien en Besluiten, 't zy door oude
" gewoontens, of andere plechtigheden, tegen deezen tegen-
" woor-

" woordigen strydig zynde. Dat het derhalven geen mensche, " wie hy ook zy, het zy in 't geheel of ten deele, geoorloft " zy dit tegenwoordig Schrift Onzer Bevestiging, Ordonnan- " tie, en Goedkeuring krachteloos te maaken, of het zelve " door eenigen vermetelen inbreuk tegen te spreeken. Zoo " nochtans iemand zich mocht verstouten zulks te ondernemen, " die weete, dat hy de rechtvaardige toorne des Almachtigen " Gods, alsook der Heilige Apostelen Petrus en Paulus hebbe " te ondergaan. Gegeven te Florence, in 't jaar na de Mensch- " wording onzes Heeren 1442. den 29. van Grasmaand, en " het 12. jaar Onzer Paussclyke bedieninge. Onderstond: dee- " ze tegenwoordige is bevonden over een te komen met het " Ontwerp; 't geen ik met eigener hand als getuige bevestige. N.

LXXVIII. HOOFD-DEEL.

Van den overlast van Albert van Raaphorst.

ALs vervolgens omtrent den jare 1444. *Gosewyn* de *Wilde* Stadhouder van *Holland* was, heeft het Kloester van *Egmond* door *Albert* van *Raaphorst*, Hopman te *Alkmaar*, en namaals Balliu van *Waterland*, noch veele moeyelykheden geleden. Want dezelve *Albert* heeft onder zyn bescherming genomen en aangehouden vier Monnikken, die hunnen Abt wederspannig waren; en is alhier op zeekeren dag, en benevens hem 13. gewapende mannen, op het kerkhof des gemelden Kloosters gekomen; om het zelve kracht en geweld aan te doen. Vervolgens trachtte hy op 't voorsz. kerkhof den Monnik *Niklaas* van *Leyden* om te brengen, die het doodsgevaar met abelheit ontkomende, met grooten haast na de deur des Kloosters, daar zyne Broeders hem verwachteden, geloopen is. Echter deeden de vyanden haar best, nadat hy daar ingegaan, en de deur geslooten was, om met hare wapentuigen de kerkdeur op te breken, met beukhamers daar op slaande; maar verneemen-

Digitized by Google

de, dat die van binnen tot tegenweer gereed waren, zyn ze weder van 't Kloosster afgeweken, en na des Heeren van *Egmonds* Slot te rug gekeert, alwaar ze bevryd wierden: ten laatsten echter hebben ze van hunne misdaden, berouw toonende, vergiffenis' van den Abt, als ook van den Geestelyken en Wereldlyken Rechter bekomen.

LXXIX. HOOFD-DEEL.

Van den overlast en 't geweld van Gysbert vander Heul.

Op eenen anderen tyd, te weeten op den 8. van Wynmaand, is *Henrik Westphalen*, des Heeren van *Egmonds* Bode aan 't Kloosster gekomen; en heeft den Heer Abt een Brief van den Raad des Hertogs van *Burgonje* gebracht. Welken als de Abt eerbiedigly aangenomen had, heeft die Bode, gelegentheit zoekende om zyn boosaardigheit te toonen, met smadelykheit tegens den Heere Abt gezegt: *Of gy Abt of Mabt, Prior of Minor zyt, gy lieden zoekt uwe Heer van Egmond te verjagen, en te verderven; maar gy lieden zult zoo veel macht niet hebben.* Den welken ten antwoord gegeven wierd, dat men van den Heere van *Egmond* niets kwaads, maar alles goeds zeide; maar dat hy, dewyl hy niet dan een Bode was, zich met meer bescheidentheit moest aanstellen, en ontzach in zyne woorden gebruiken. En om dat men te gelyk met dezen Bode *Gysbert* vander *Heul*, Schout van *Egmond*, benevens des zelfs Gezelschap, niet ingelaten had, schreeuwde dezelve *Gysbert* met de zynen voor de poort van de Abdy, dat de gemelde Bode weder tot haar zoude komen, of dat ze anders de poort met geweld zouden afbreeken. Aan wien men ten antwoord gaf, dat hy terstont door een andere, te weeten de Kloosster-poort zoude uitgelaten werden, en niet door de Abdye-poort; 't welk ook terstont geschied is. Ondertusschen veroorzaakte die Bode het Kloosster, zoo met woorden, als werken, veel moeyelykheit:

want

want hy zoude in de Kerke zelfs eenen der Monnikken met zyn mes gestoken hebben, zoo de omstanders zulks niet verhindert hadden. Niettemin schreeuwden de gewapenden van buiten met geweld: *Wy willen den Bode van onzen Heer door die poort weder hebben, en den inhoud van den Brief weten; anders zullen wy de poort aan stukken breeken.* Derhalven wierd de voorsz. Bode, om 't geraas der geenen, die buiten stonden, voor te komen, door de andere poort uitgelaten, en kwam dus weder by haar. Doch zy dwongen hem weder te keeren, op nieuws in 't Kloofter te gaan, en zoo door de poort, daar hy door ingekomen was, te weeten die van de Abdy, weder tot haar te keeren; om alzoo, terwyl hy daar uit ging, gelegentheid te hebben van in de Abdy in te dringen. Maar alzoo de Bode niet ingelaten wierd, heeft de gemelde Schout *Gysbert* terstont de klok laten trekken, als of men te Getyde zoude gaan. Waarom alle Gebuuren van het dorp in wapenen voor de Kloofter-poort verscheenen; en des Kloosters wagen nemende, en daar mede met gewelt op de deur van de Abdye aanloopende, hebbenze de zelve ter neder doen storten, en zyn alzoo dieper ingedrongen: hier op verbraken zy de deur van de groote Zaal, en dreven den Heer Abt, benevens zyne Huisgenooten, op een bovenkamer, daarze door de vensters met pylen ingeschooten hebben, om den zelven Abt doodelyk te kwetzen, schreeuwende datze het Kloofter in brand wilden steeken; hier by hebbenze alles gerooft, en verbrooken, datze konden vinden. Maar des Abts dienaars stonden op dezelve kamer, en op de zolder van de Zaal, insgelyks met pylen gewapend, om den Heere Abt voor dit doodelyk gevaar te beschermen: doch als dezelve op haare vyanden van boven met haare pylen wilden schieten, heeft de Abt haar zulks met woorden belet. Ten laatsten, als die vreemde Gasten zagen datze niet meêr vorderen konden, zynze eindelyk uit het Kloofter vertrokken. 't Welk aldus geschied zynde, heeft de Heer Abt, en deszelfs Kloosterbroeders, het voorzeide gewelt, en deezen overlast, aan den Stadhouder en de Heeren van den Raad geklaagt; welke de zaake in handen ge-

Digitized by Google

nomen hebbende, die Ongehoorzamen tot berouw en leetwezen gedwongen hebben, en genoodzaakt daar over voldoeninge te geven. Want hebbende een nieuwe Poort, in plaatse van de geene, die zy gebrooken hadden, doen maken, zynze op een Heiligen dag, met brandende waskaarssen in haare handen op het Choor van de Kerk genadert; alwaar de Heer Abt, benevens zyn Kloosterbroeders om de Misse te doen, gekomen was, op haare kniën om vergiffenis haares misdryfs biddende: en dus verder de boetstraffe, die haar opgelegt was, volbrengende, zynze weder in genade aangenomen.

LXXX. HOOFD-DEEL.

Van zommige bedryven der Egmonders; als ook het overlyden van Jan van Egmond, en den Abt Willem van Mathenesse.

EIndelyk heeft Hertog *Philips*, in den jare 1450. zyn toestemminge gegeven, dat de Klooster-voogd van St. *Maximin* te *Trier* het Klooster van *Egmond* kerkelyk zoude bezoeken, en de Klooster-tucht, na de instellinge van den H. *Benedictus*, aldaar hervormen. Vervolgens is, in den jare 1451. den 4. van Louwmaand, Heer *Jan* van *Egmond* en *Yselsteyn* overleden, en in de Kapelle van zyn Slot, *op den Hoef*, alwaar hy een t'samenwoninge van zes Canoniken opgerecht had, begraven; en zyn zoon *Willem*, is Heer van *Egmond* geworden: want zyn oudste zoon *Arnold* was, als boven vermeld is, Hertog van *Gelder* gemaakt. Deeze *Willem* van *Egmond*, Heer *Jansoon*, was in den jare 1412. des daags na *Paulus* Bekeering ter waereld gekomen, en is, na zyns Vaders overlyden, Heere van *Egmond* en *Mecheln* geworden; waar by hy ook, na zyns Ooms overlyden, de Heerlykheit van *Yselsteyn* bekomen heeft. Deeze was een zeer omzichtig, ryk, en wel gegoed Man, die een Echtgenoote nam *Walburg*, dochter van *Frederik*, Grave

van

Digitized by Google

van *Meurs*, by wie hy drie zoonen, en vier dochters gewonnen heeft, met name zyn oudsten zoon *Jan*, Heer van *Egmond*, dien hy by zyn leven de Heerlykheit van *Egmond* reets had opgedragen; welke *Jan*, op zyn 24ste jaar, in den jare 1463. te *Jerusalem* ook Ridder geworden is. Des zelfs tweede zoon was genaamd *Frederik*, dien de Heerlykheit van *Yselsteyn* te beurt viel; gelyk hy ook Ridder voor de stad *Nuys*, in 't leger van den hoogmogenden Hertog van *Borgonje* en Grave van *Holland*, geslagen is. Deeze had eerst ten huwelyk *Adelheid*, dochter van Heer *Gerard* van *Kuylenburg*, by wie hy gewonnen heeft *Florens* zyn Navolger, Heer van *Yselsteyn*. Zyn derde zoon was Jonkheer *Willem* van *Egmond*, die ten echtgenoot had *Margriet*, Vrouwe van *Heeswyk*. Zyn eerste dochter was *Anna*, die ten huwelyk genomen wierd door *Bernhard*, Grave van *Benthem*, en by wie hy *Erwyn*, Grave van *Benthem*, zyn Plaatsvolger, gewonnen heeft; welke *Erwyn* ter wereld kwam in den jare 1461. op St. *Michiels*-dag. Zyn tweede dochter was *Elizabeth*, echtgenoot van Heer *Gysbert* van *Bronkhorst*. Zyn derde dochter *Walburg*, wierd Clarisse in 't Vrouwe Kloester te *Renken*, op de *Veluwe*. Zyn vierde dochter, met name *Margariet*, was getrouwt aan *Jan*, Heere van *Petersen*. Deeze Heer *Willem* van *Egmond*, verkreeg in den jare 1451. de beleeninge of bevestiging zyner Leengoederen van den Heer *Willem* van *Mathenes*, volgens de forme en inhoud der Uitspraak van den Doorluchtigen Prince en Heere Hertog *Philips* van *Borgonje*, op St. *Paulus* bekeerings-dag. In den zelven jare heeft deeze Heer *Willem* van den Heere Paus *Martinus* den vyfden een Bulle bekomen, om het Kloester te hervormen, om alzoo Heer *Willem* van *Mathenes*, Abt van *Egmond*, benevens eenige andere Monnikken, uit het Kloester te doen gaan. Boven dien bemoeide zeeker Kardinaal, *Cusa* genaamt, die gekomen was om de Kerk-bezoekingen in *Holland* te doen, zich ten uittersten met die zaak. Als nu gemelde zaak door den zelven Heere van *Egmond* krachtdadig voortgezet wierd, en 'er een sterk gerucht liep, dat Heer *Jacob* van *Poelgeest*, Abt van St. *Paulus* te *Utrecht*,

trecht, tot Abt van *Egmond* zoude aangestelt worden, om 't gemelde Kloester te hervormen, heeft Heer *Willem*, Abt van *Egmond*, recht-tydig bystant van Hertog *Philips*, om uit zyne Abdye niet verstooten te werden, verkregen: Welke Hertog aan Heer *Willem* van *Egmond* heeft doen schryven, dat hy over die zaak geen verdere bewegingen zoude maken; en alzoo is dit stuk blyven berusten. In den jare 1451. is, des Dingsdags na Onzer Vrouwen Hemelvaart, ook het zwaar verschil, 't geen zedert langen tyt geweest was, te weeten over de Buurkerk van *Egmond*, die door den Abt aan de Abdye gehecht was, en over de Kerk van *Egmond* op Zee, en over eenige andere zaken, tusschen den zelven Heer *Willem* van *Mathenes*, en Heer *Willem* van *Egmond*, bygelegt, en geëindigt door de Uitspraak van van *Gysbert* van *Viauen*, Heer van *Noordslooz*, Ridder, *Otto* van *Meerensteyn*, *Gerard Vittenhage*, en *Gysbert* van den *Heul*; die onder anderen Uitspraak gedaan hebben, dat de plaats, genaamt de *Kryt*, liggende tusschen het Kerkhof en de Buuren van *Egmond*, zoude zyn en blyven een Leen van den Heere van *Egmond*, behoudens dat de Heer van *Egmond* die met geene huizen zoude betimmeren, noch daar slooten graven, noch boomen op planten, maar die effen en ledig zoude laten liggen. Verder hebben zy ook Uitspraak gedaan, dat de weg genaamt de *Zuydlaan*, aan de zuydzyde van 't Kloester, door den Heere Abt niet zou geslooten worden, maar open blyven voor allen, die met wagens en paarden den zelven zouden willen doorryden. Voorts is deeze Heer *Willem* van *Mathenes*, 30ste Abt van *Egmond*, in den jare 1458. den 19. van Bloeymaand overleden, en in Onzer Vrouwen Kapelle begraven. Deze Kloester-voogd heeft de Abdye met veele schulden bezwaart gevonden, en echter een nieuwe keuken daar aan gebouwt, met een slaap-vertrek daar beneven, ook een goude tafereel, dat verpand was, gelost, en den staat der Abdye, en des Kloosters in veelen verbetert. Des zelfs Grafschrift volgt aldus:

Wan-

Digitized by Google

Wanneer 't jaar duizendt en vierhondert, en, naar orden,
Noch acht-en-vyftig was verloopen naa 't Menschworden
Des Heilandts, stierf Wilhelm, van Mathenés genaamdt,
Op 't negentiende licht van Bloeimaandt, een befaamdt
En deftig Herder. Hy was dertig jaar, en langer,
Hier Kloostervoogdt: woldeedt, als een getrouw Voorganger,
Den schuldateisch van tweemaal-zes-duizent schilden, 't geldt
Van Hertog Willem. Ook heeft hy, 't geen door geweldt
Verstrooidt was, weer by een verzameldt, en herkreegen,
't Geen eêr ontnomen was; en bouwde ook allerwegen
Veel' nieuwe woningen in Abspoel, en het landt
Van Hargom: daar hy heeft zyn' lust aan allen kant'
De muuren opgerecht, de kamren der Abdye
Rondtsom verbeterdt: zelfs de ngaphe Sacristye
Bekleede hy gansch rijk met schitterende glans
Van zilver: stedde alom veel' stiffen in, althans
In achting'; als ook veel' hoogwaarde Kruiçen, nevens
Den Lofzang voor het Kruis. Dies stelt' de Godt des leevens
Hem in het hoog paleis des Hemels, dus uitgedt
Verheeven, daar hy zingt, en jaicht naa veel strydt!

Volgt een ander Graftschrift voor den Hoogwaardigen Abt *Willem Simonsz.* van *Mathenes*, dertienden Kloester-voogd, opgestelt door Mr. *Egbert*, den Grooten Redenaar:

Wanneer 't Jaar duizendt en vierhondert nevens de orden
Van acht-en-vyftig was verloopen, naa 't Menschworden
Des Heilandts, is Wilhelm, van Mathenés genaamdt,
Den negentienden dag van Bloeimaandt, hoog befaamdt,
Gestorven; die als Abt het Kloester, zeer ervaaren,
Tot Egmondt heeft bestierdt den tydt van dertig jaaren,

Als

Als ook vyf maanden, en acht dagen. Op dat pas,
Wanneer hy door Godts gunst tot Abt verkooren was,
Vondt hy aan 't kloostergoedt veel schade, en zich behinderdt
In 't zyne, en 't aantal der kleenódiën verminderdt.
En 't kerkcieraadt geroofdt door openbaar geweldt.
Bevondt ook, dat tweemaal zesduizendt schilden, 't geldt
Van Hertog Willem, noch verschuldigdt was gebleeven:
Maar al dien schuldt voldeedt zyn yver; bracht daar-neven
Verlooren schatten van de Kerk' in 't kort, vol moedt,
Weêr onder zich. Hy was getrouw om 't recht en 't goedt
Des Kloosters deftig voor te staan; gesterkt van harte.
Stantvastig, schrikkende voor geenen ramp, of smarte.
't Getal der jaarelyksche inkomsten heeft hy ryk
Verbeterdt, en al 't geen vervallen, of, ten blyk
Van schuldt, door borgtocht eêr verpandt was, het zy binnen
Of elders, trachtte hy voorzichtig te herwinnen.
Der Abten kerkgoedt heeft hy, aan zyn zorg' vertrouwdt,
Vermeêrdt. In Abspoel heeft hy wooningen gebouwdt
Als ook in Hargom. In veel' andre plaatsen mede,
Voor veel geldts aangekocht, heeft hy, schoon schaars van vrede,
De muuren opgerecht, de kamers der Abdy'
Verbeterdt voor 't verval, de kas der Sacristy'
Met zilvre kruissen ryk omzet; maaktte ook daar-neven
Den ondervoet des Kruis, gelyk een berg verheeven,
Van enkel zilver; deed' het outerstuk van 't hoog-
Altaar, rondtom gecierdt, afschittren in elks oog.
Ook heeft hy van zyn goedt, uit 's vaders erffenisse
Verkregen, ingesteldt, dat ieder week' een Misse,
De Moedermaagdt ter eere, in lykdienst wierd' gedaan;
Dat ook die Misse altoos gezongen wierd' voortaan,

Door

Digitized by Google

Door 't kerkkoraal. Dees Abt, zoo vroom, heeft ook de kamer
Der Abten met meêr tal van vaten veel bekwaamer
Vercierdt, die Mulciber van zilver hadt gesmeedt,
En rykelyk verguldt; en met roodt goudt bekleedt.
Veel' kerkklenoodiën, en beddewerk, en spreeden
Bracht hy by eên; opdat al wie (gelyk nock heden)
Hier onder 't dak geraaktte in herberg, zich daar meê,
Den Kloostervoogdt tot roem, dektte op zyn legersteê.
Doch bovenal kwam hy de Kerkplicht aanbeveelen,
En Goddelyken dienst, daar hem in allen deelen
De zuivere eerbaarheidt vercierde: des heeft hy
De kloosterbroederen bestraft, die al te vry
Van leeven waren, hen ordentlyk, als 't behoorde,
Beteuglende; opdat hy hen leerde, naar den woorde
Der kerktucht, wettelyk te wandlen, en voortaan
Den weg der Heilige Kerkvadren in te gaan.

LXXXI. HOOFD-DEEL.

Van Jacob van Poelgeest, een-en-dertigsten Abt.

NA het afsterven van den Abt *Willem* van *Mathenes*, is *Jacob* van *Poelgeest*, die Abt van St. *Paulus* te *Utrecht* was, door 't gezag van Hertog *Philips*, en zommiger Monnikken verkiezinge, geworden de een-en-dertigste Abt van *Egmond*. Dees was eerst Regulier-Canonik, en Prioor te *'s Gravesande* geweest, eêr hy in de Order van St. *Benedictus* overging. Hy heeft ook met die van *Egmond* in vrede geleeft, en in de Abdye uit vermaak een zomerhuis gebouwd. Ook was *Gerard* van *Poelgeest*, Ridder en Kastelein van *Schoonhoven*, zyn volle broeder. In den jare 1459. heeft de Roomsche Keyzerin haaren Man, den Keyzer *Frederik*, een schoonen zoon ter werelt gebracht;

Digitized by Google

bracht; die door Mr. *Antony Hameron*, Gezant van Hertog *Philips*, zich ten dien tyde aan 't Hof aldaar bevindende, met groote plechtigheit ten Doop gehouden is. Welke zoon *Maximiliaan* genaamt wierd, en namaals tot een Echtgenoot gehad heeft *Maria*, eenige Erf-dochter van Hertog *Karel*, den Stouten bygenaamt, zoone van den gemelden Hertog *Philips*. In den jare 1458. op St. *Antoni*'s dag, hebben de Cisterçiensers te *Heemstede*, by *Haarlem*, haar Klooster begonnen door de Stichtinge van Mr. *Hugo* van *Assendelft*, en Mr. *Jan Klaasz*. In den jare 1464. besloot de Heer Paus *Pius*; de tweede van dien naam, in persoon, benevens zyne Broederen, de Kardinalen, met een ontelbaar leger de woedende Turken, die de Christenen dagelyks zonder ophouden veel kwaats toebrachten, te beoorlogen. Welke Heer Opperkerk-voogd, als hy op de reize was om na de Turken te trekken, in zeekere stad, genaamt *Ancona*, is overleden: weshalven die krygstocht, nadien alle de Vorsten ieder na haar landen wederkeerden, tot niet uitgevallen is. In den zelven jare is ook deeze *Jacob* van *Poelgeest*, Abt van *Egmond*, op den 4. van Oogstmaand overleden; en in Onzer Vrouwen-Kapelle begraven. Zyn Grafschrift luid, als volgt:

Hier onder deezen zark ligt eenes Ridders zoon
Begraaven, die den naam van Jacob hadt, de kroon
En cieraadt van 't geslacht van Poelgeest, voortgesprooten
Uit ádlyk erf. Eerst heeft hy 't harnas aangeschooten
Voor Hertoginne vrouw Jacoba: naa dien tydt
Bezocht hy 't klooster, tot Kanonik ingeleydt,
Vol godtsdienst. Als hy nu 't Prioorschap van zyn klooster
Zeer wel bestierdt hadt, by elk waardt geacht, als troosser
Der Broederen, dwong hem des Paus Gezant eerlang
Een kloosterling te zyn, naar Benedictus rang;
Die hem ook, tegens will', tot Utrecht deede worden
Abt van Sint Pauwels, naar Sint Benedictus Orden:

Van

Van waar hy straks verplaatst; en, naar het hoog bevél
Des Paus, tot Egmondts Abt gestelt wierdt; daar hy wél
En deugdelyk zes jaar de kerkzorg heeft gedraagen.
Hy eindigde in 't begin van Oogstmaandt zyne dagen,
Betaalende de doodt zyn schuldt. Zoek (zoo gy 't vindt)
**'t Jaar in 't Latynsch gedicht, waar mede elk vers begint.*

** 't Latynsch Graffschrift, in twaalf regelen bevat, begint elke regel met deeze tel-letteren, M CCCCL VKIIII.*

LXXXII. HOOFD-DEEL.

Van Gerard van Poelgeest, twee-en-dertigsten Abt.

VErvolgens werd, na het afsterven van Heer *Jacob* van *Poelgeest*, tot 32ste Klooster-voogd van *Egmond* verkooren *Gerard* van *Poelgeest*. Deeze was niet gesprooten uit den rechten Stamme van *Poelgeest*; maar zyn Vader was gekomen van een jonger Zoon van *Poelgeest*. Hy heeft dan, kort na zyne Bevestiging met Brieven van bedwang zyn zaak in rechten vervolgt tegens den Heer van *Egmond*, en het Capittel op zyn Slot *op den Hoeve*. Doch eindelyk zynze aldus bevredigt, te weeten, dat de Deken en het Capittel afstand gedaan hebben van geschil en actie, welkeze voorgaven te hebben tegens de Buurkerke van *Egmond*: en alzoo heeft Heer *Jan Ottersz.* zyn recht tot dezelve Kerke verlooren, dewyl 't Capittel hem niet konde beschermen; als blykt uit de bewys-brieven en getuig-schriften daar over gemaakt, als ook uit het Leenboek van den Abt *Gerard* zelven. En aldus heeft de Heer Abt de Buurkerk met het Klooster vereenigt, en Heer *Arent* van *Dorpe*, Monnik van *Egmond*, is Pastoor van dezelve geworden; waar op Heer *Jan Ottersz.* tot de Kerke van *Egmond* op Zee is voorgestelt: gelyk uit het zelve Leenboek blykt. Boven dien heeft dezelve Abt;

Digitized by Google

Heer *Gerard* van *Poelgeest*, de Kerken van *Alkmaar*, *Heyloo*, *Noortwyk*, en *Voorhout*, met een Apostolische Bulle ingelyft; die als noch in de Abdye van *Egmond* berust, en dien hy zelf bezorgt heeft. 't Was in den jare 1465. des daags voor den feestdag van den Bloedgetuige *Juliaan*, op den 9. van Louwmaand, dat Hertog *Arnold* van *Gelder*, broeder van *Willem* van *Egmond*, van zyn eigenen Zoon *Adolph*, zelfs door hulp zyner Echtgenoot, die 't met haaren Zoon stond, opgelicht, vervoerd, en gevankelyk in hechtenisse gehouden wierd op 't Slot van *Buuren*, tot den jare 1471. den 7. van Louwmaand; wanneer hy eindelyk daar uit ontslagen is. Welke *Adolph*, daar na zich van geheel *Gelderland* meester makende, zyneri Oom *Willem* van *Egmond*, en des zelfs kinderen, zeer vervolgt heeft. Verders is *Philips*, Hertog van *Borgondie*, in den jare 1467. op den feestdag der Heilige Bloedgetuigen *Vitus* en *Modestus*, overleden; en des zelfs zoon *Carel* is hem in alle zyne Ryken, Vorstendommen, en Heerlykheeden, gevolgt. De gevankenis van Hertog *Arnold* van *Gelder*, door zyn eigen Zoon *Adolph* bewerkt, is in deeze Punt-dichten begrepen:

't Jaar veertienhondert, vyf-en-zestig daar beneven,
Nam 't kindt zyn vader zelf, naa middernacht, gedreeven
Door haat, gevangen; die een Gelderfch Hertog van 't
Gestacht van Egmondt was, uit Kleef, van 's moeders kant.

Of ook aldus:

Een Gelderfch Hertog wordt gevangen: daar de moeder
Den zoone in 't vangen helpt: nooit koude was verwoeder.
Och! hy ſtierf in de Grave. O zoon, zoo wreedt als trots,
gII ſtICht Iets qVaats Voor 't LICht Des aLLerhooChſten goDts!

In welk Tyd-dicht het Jaartal der gevankeniſſe vervat wert: als ook in dit Latyn: *peCCaVIs In ConſpeCtV aLtIssIMI:* dat is,

hII

hIf heeft stoVIeLIk gesonDICht Voor 't aangestCht Des aLLerhooChsten. Weshalven *Willem* van *Egmond*, Oom van *Adolph*, zulks aan Hertog *Karel* van *Borgondie* geklaagt heeft; welke Hertog *Karel* den zelven Hertog *Adolph* voor hem heeft laten daagen, met den zelven te geven vryheit en vrygeleide om te komen en weder te keeren, zonder erg of list: waar op *Adolph* in de stad *Hesdin*, gelegen in *Henegouwen*, gekomen is; alwaar hy van Hertog *Karel* van *Burgondie* ontfangen is: waar op zyn vader vry verklaart, en door deszelven Hertogs Gezanten, met namen *Philips* van *Wassenaar*, en den Heere van *Perwys*, in vryheit gestelt zynde, Hertog *Adolph* van zyn Hertogdom afgezet is. Ten laatste heeft *Karel*, door toedoen van *Willem* van *Egmond*, den zelven *Arnold* uit de gevankenisse zynes Zoons, op het Slot van *Buuren*, verlost is. Welke *Arnold*, eenige dagen daar na geleeft hebbende, in den jare 1473. des daags voor den feestdag van den kruisgezant *Matthias*, overleden is. Zedert welken tyd Hertog *Karel* van *Borgondie* met macht van Wapenen het Hertogdom van *Gelder*, en het Graafschap van *Zutphen*, ingenomen heeft, voerende *Karel* en *Philips*, zoonen van den gevangen *Adolph*, met zich gevankelyk. Derhalven wierd Hertog *Karel* van *Borgondie*, nu Hertog van *Gelder*, en Grave van *Zutphen*, terwyl *Adolph* in hechtenis' zat, en heeft aldaar vier d'half-jaren het bewind gevoerd. Vervolgens is in den jare 1477. des daags na drie Koningen, Hertog *Karel* van *Borgondien* door *René*, Hertog van *Lotteringen* voor *Nancy* verslagen, en in St. *Joris* Kerke aldaar begraven. Hem is in zyn Staaten gevolgt zyn eenige Erf-dochter *Maria*, van Moeders wegen afkomstig uit het geslachte der Hertogen van *Bourbon*, geboore Hertoginne van *Borgondie*, enz. In den jare 1476. is *Gerard* van *Poelgeest*, 32ste Abt van *Egmond*, in de week na onze Lieve-Vrouwe Geboorte, binnen *Leyden* gestorven; en zyn lyk werd te *Egmond* gebracht, en in zyn Kloester ter aarde besteld. Deeze Heer *Gerard* heeft voor zyn Kloester van *Egmond* een Bulle van volkomen Aflaat van den eersten Vesper des tweeden Zondags voor Paasschen, tot den tweeden Vesper na die geheele

week bezorgt; welke Bulle als noch in de Abdye berust. Ook heeft hy een heerlyke Okzaal boven 't Choor laten maken, met de beeltenissen van alle de Graven van *Holland*. Noch heeft hy de Veenlanden te *Besoyen*, voor de Abdye, in *Brabant* gekocht. Volgt aldus zyn Graffschrift:

Beschouw heer Gerard, ook uit Poelgeests erf gebooren!
Hy ligt, schoon hoog van stam, besloten in dit graf.
Door Godt wierdt hy tot Abt van Egmondts Kerk' verkooren,
En zat hier twalef jaar; doch leidde 't leeven af,
Te vroeg, voor zynen tydt. Den rykdom hy vermeerde.
Toen Sixtus zynen schat ontsloot voor Egmondts Kerk',
Schonk hy hier Aflaat, van den Vesper, dien men eerde
Voor 't Paaschfeest, tot deszelfs Octaav': dit 's Abten werk.
Gy windt vier Kerken aan, die gy getrouw bewaarde;
En sticht het hoog okzaal alleen door eigen geldt.
Gy koopt Veenlanden in Besoyen, ryk van aarde:
Uit Berkel maakt gy dat de tiende van het veldt
Ten dienst des Kloosters zy: g'aanvaardt veel pleitgedingen;
En windt die alle: maar dit baat u niets tot last,
Of vreugd. Gy bukt, helaas, voor 't lot der stervelingen!
Dies wensche ik uw gebeente een' zachte en stille rust.

LXXXIII. HOOFD-DEEL.

Van Heer Niklaas van Adrichem, drie-en-dertigsten Abt; en Jan, den Bastaard van Borgondien, die de Abdye van Egmond trachtte te bekomen.

NA het afsterven van Heer *Gerard* van *Poelgeest*, 32sten Abt, werd, na aanroepinge des H. Geests, met eenparige stemmen

men Heer *Nikolaas* van *Adrichem* verkooren, en de drie en dertigste Kloofter-vóogd van *Egmonds* Abdye. Deeze Heer *Niklaas* heeft zeven duizent florynen aan schuld nagelaten, en had boven dien noch negen duizent verteert; doch hy had een zwaar pleitgeding tegens *Jan*, den Bastaard van *Bergondie*: ook was Hertog *Maximilian* van *Oostenryk*, met zyn Gevolg, twee nachten te *Egmond* in 't Kloofter onthaald. Ten zynen tyde had *Jan*, Onechteling van Hertog *Philips* van *Bergondie*, gunste van verwachtinge, en wel in 't byzonder om Kerkelyke beneficien en Abdyen by gunstelyke voorstellingen te bekomen. Hebbende derhalven gehoort, dat de Kerke, of 't Kloofter van *Egmond* van Opperhoofd ontbloot was, begaf hy zich na *Holland*, met oogmerk om de Abdye van *Egmond* by gunstige voorstellinge te verkrygen: die hy ook op zoodanige wyze bekomen heeft door Paussélyke Bullen, die daar over gemaakt, en van hem verkregen waren, welke de meer Paus echter namaals herroepen, en vernietigt heeft: want deeze *Jan*, de Bastaard bygenaamd, had zyne Bonden met brieven, inhoudende dat hy met temparige stemmen tot Kloofter-vóogd der gemelde Abdye verkooren was, in allen haast na 't Hof van *Romen* gezonden; 't welk echter ten eenemaal onwaar was. Want hy zocht het geestelyk voordeel der Abdye niet, maar veel eer des zelfs ondergang, als hervorming, om dat hy die niet voornemens was zelf te regeeren, maar alleen des Kloosters jaarlyksche inkomsten te trekken. Ook wierd, na het afsterven van Heer *Gerard* van *Poelgeest* (als boven vermeld is) Heer *Nicolaas* van *Adrichem* tot Kloofter-vóogd van *Egmond* verkooren. Na dat nu de verkiezinge plechtelyk op hem gevallen was, heeft hy van *Utrecht* by zich ontboden *Ludolph* van *Hoorn*, Canonik van St. *Salvator*, een voormaamen Rechtsgeleerden, en den zelven het algemeen besluit van zyne Verkiezinge laten opstellen. 't Welk gedaan zynde, heeft hy 't zelve terstont door Mr. *Cornelis* van *Edam* naar 't Hof van *Romen* gezonden; ook is, terwyl dezelve op reis was, Mr. *Nikolaas* van *Eier* hem met geld, om een ieder na behooren genoegen te geven, nagezonden.

den. Weshalven *Jan*, de Onechteling van Hertog *Philips* van *Borgondie*, aanstonts ter hulp verzocht heeft *Lodewyk* van *Herebuisen*, Stadhouder van *Holland*, en Heer *Jan* van *Egmond*, door welker bystand hy te *Egmond*, en in 't Kloester gekomen is; doch konde, wat hy deede, dewyl de Monnikken hem tegenstand booden, de bezittinge der Abdye niet bekomen. Waarom hy, op zyn vertrek, de geheele zaak ter uitvoeringe aan Heer *Jan* van *Egmond* opgedragen heeft.

LXXXIV. HOOFD-DEEL.

't Beleg des Kloosters van Egmond, door den Heere van Egmond ondernomen.

DErhalven heeft dezelve Heer *Jan* van *Egmond* een talryk opbodt uit alle zyne omleggende dorpen gedaan, en is met *Jan* van *Meerensteyn* gekomen om het Kloester van *Egmond* te belegeren; in zoo verre dat niemant van binnen daar uit, of van buiten, na zyn welbehagen, daar in konde komen; willende aldus de Kloosterbroederen door uithongeren dwingen om *Jan*, den Bastaard van *Borgondie*, tot hunnen Abt aan te nemen. Echter waren de Dorpelingen genoegzaam onwillig om 't gemelde beleg voort te zetten, vreezende God, en den H. *Adelbert*, als ook de Moeder de H. Kerke hier door te zullen vertoornen; doch konden of dorsten niet achter blyven, om dat ze door meêrgemelden Heere van *Egmond* gewelddadig gedwongen wierden aldaar te verschynen, op verbeurte van leven en goederen. Vervolgens wierd *Dirk* van *Ruedwyk*, Overste van dit beleg, kort daar na ziek; waar op hy na zyn huis gebracht, en, zonder van die ziekte weder op te staan, overleden is. Weshalven Heer *Nikolaas* van *Adrichem*, Verkooren Abt van *Egmond*, met zich nemende Heer *Gysbert* van *Boetselaar*, die Monnik was, en *Floris* de *Roode*, zyner Moeys zoon, alle de kleinodien en kostelykheden der Abdye, met der zelver Voorrechten, en Gift-

Gift-Brieven der Abdye by een geschikt, en zich met dezelve naar *Oostvriesland*, op dat het bovenstaande in zyner Vyanden handen niet mocht komen te vallen, begeven heeft: Waar op dan, zoo dra derzelver vertrek overal ruchtbaar geworden was, het beleg opgebrooken wierd. Niet tegenstaande deezen, heeft *Ian*, de Bastaard, den Heere Verkooren Abt, steunende op de verschrikkelyke macht van Hertog *Karel* van *Burgondie*, Grave van *Holland*, die daarby zyn broeder was, en op den bystand der gemelde Heeren overal laagen gelegt, en alle vlyt aangewend om des Kloosters goederen en inkomsten, waar hy konde of mocht, aan te slaan. Om welke redenen de Kloosterlingen op dien tyd een groote verdrukkinge hebben uitgestaan. Want de Heer Verkooren Klooster-voogd, met de voorgemelde Persoonen en goederen, over de stad *Slooten* reizende, begaf zich na *Sneek*; alwaar hy zich een tyd lang in zeeker Vrouwen-Klooster verborgen gehouden heeft, tot zoo lang, dat zyne Bevestiging van 't Roomsche Hof aankwam. 't Welk aldus wel uitgevallen zynde, zyn des zelfs Reisgenooten weder na *Holland* gekeert: maar de Heer Verkooren Abt is met een klein vaartuig in eens koopmans gewaad over zee na *Kampen* afgevaaren, vervolgens is hy over de *Veluwe* te *Naarden* in *Gooyland*, en ten laatsten in de *Beverwyk* aangekomen; alwaar hy zich ook eenigen tyd by zynen vader *Simon* van *Adrichem*, die daar ter plaatse woonde, verborgen gehouden heeft. Ten laatsten, als hy daar niet langer in vrede dorste verblyven (om dat hy vreesde door zyne vyanden opgelicht te zullen worden) is hy by nacht in stilte van daar vertrokken, en heeft zich na *Haarlem* in 't Vrouwen-Broeders-Klooster begeven; alwaar hy van die Broederen eerlyk ontfangen is, en zich omtrent 5. weeken by haar verborgen opgehouden heeft.

Digitized by Google

LXXXV. HOOFD-DEEL.

De wederkomst des Verkooreneн Abts, tot zyn Klooster van Egmond.

ALs er vervolgens goede tydingen van 't Roomsche Hof gekomen waren, besloot de Heer Verkooren Abt eindelyk na zyn Klooster van *Egmond* te keeren; alwaar gekomen zynde, hy den Broederen des gemelden Kloosters met een plechtigen maaltyd onthaalt, en hen benevens dien, zyne altyt-duurende vriendschap aangeboden heeft. In 't zelve Klooster had zich ook verborgen gehouden *Floris* de *Roode*, heer van den Verkooren Abt, Heer *Niklaas*; om dat *Adriaan Drubbe*, Algemeen Geweldiger van geheel *Holland*, daar toe aangezet zynde door *Ian*, den Bastaard van *Borgondie*, en die der Cabelliausche Party (zoo als dezelve *Adriaan* daarna zelf verhaald heeft) den zelven *Floris* overal zocht te vangen, en het hooft af te slaan, ten zy de Verkooren Heer afstand van zyne verkiezinge kwam te doen. Ten laatsten is de Heer Verkooren Abt, benevens zynen neef *Floris*, van *Haarlem* in alle stilte uit het gemelde Klooster des daags voor Nieuwejaar vertrokken; en zyn te zamen by nacht weder by *Simon* van *Adrichem*, des Verkooren Abts Vader in de *Beverwyk* gekomen, alwaar ze zich eenige dagen opgehouden hebben: en, ziet! weinige dagen daarna liepen door geheel *Holland* gewisse tydingen, dat Hertog *Karel* van *Borgondie* verslagen was: want die Hertog, zyne vyanden by *Nancy* slag leverende, was aldaar, omtrent drie Koningendag, in den jare 1477. gebleven. Na wiens dood Heer *Niklaas* de Verkooren Abt van dag tot dag gelukkigen wierd: en zyne Afgunstigers, vermits des zelven Hertogs overlyden zich thans in vele zwarigheeden ingewikkelt vindende, hebben zich zyner niet langer gemoeyt, maar hem in vrede gelaten. Verders heeft hy zich tegens den Vastenavond na *Rhynberk*, onder het Kerkgebied van *Keulen* leggende, begeven, om Bisschop *David* van

Utrecht

Digitized by Google

Utrecht, zynen vyand, te ontwyken; en heeft aldaar uit Apostolische Verguننing de Priester-ordre door den Heere Wy-Bisschop, die zich toen ter tyde in die stad bevond om de Priesterlyke Inwydingen te doen, aangenomen. Ten laatsten is de Heer Abt in zyn Kloester van *Egmond* aangekomen, en van de Broederen en Kloosterdienaars met veel vreugde ontfangen; welke waren Heer *Dirk* van *Wesel*, Heer *Iordaan* van *Driel*, Heer *Dirk* van *Brakel*, Heer *Pieter* van *Slingeland*, en Heer *Iaz* van *Bloois*, zyn neef: want deze beminden hem, boven alle anderen, van ganscher herten. En aldus is Heer *Niklaas* van *Adrichem*, na zyne Bevestiging, niet tegenstaande zoo veele onrechtvaardige moeyelykheeden hem onder schyn van recht aangedaan, ja met zooveel bedrog en list tegen hem bedacht en ondernomen, op 't hoog bevel des Zaligmakers, wiens Goddelyke macht niemant wederstaan kan, de 33ste Regale Abt des Kloosters van *Egmond* in den jare 1477. geworden: welk Jaartal in het onderstaande Tydgedicht gevonden word:

Gy wordt, heer Nikolaas van Adrichem, door wetten
Van onrechtvaardig recht geplaagdt: maar nu, wel aan!
'k Zie u tot Konings-Abt door Koning Christus zetten.
Geen boos bedrog, hoe loos bedekt, kon u beletten,
Of hinderen: Wie zal des Heeren werk weerstaan?
geen VVaereLts LIst of MaCht kan VVéL Voor 't LiCht beſLaan.

LXXXVI. HOOFD-DEEL.

De komst van Hertog Maximiliaan van Oostenryk in Holland.

IN den Zomer des jaars 1477. is *Maximiliaan* van *Oostenryk*, zoon van *Frederik*, Roomsch Keizer, in *Vlaanderen* gekomen; en heeft aldaar *Maria*, eenige Erf-dochter van Hertog

Karel, ten huwelyk genomen. Weshalven hy tot Heer en Landvorst van alle des zelven Hertogs *Karels* Hertogdommen, Graafschappen, en Vorstendommen verklaard wierd. In het volgende jaar, te weeten 1478. is dezelve Hertog, met een aanzienelyk gevolg van Vorsten, Heeren, en dienaaren, kort na Paasschen in *Holland* gekomen; en wierd aldaar in alle steden en plaatsen van *Holland*, volgens ouder gewoonte van den Lande, plechtig gehuld. Als dezelve vervolgens ook te *Haarlem* gekomen was, is de hoogwaarde Heer *Niklaas* van *Adrichem*, Abt van *Egmond*, met alle behoorlyke eerbiedigheit hem te gemoet gekomen, en heeft hem eenen Os, die 30. guldens waardig was, geschonken; waar op de Hertog hem, na zyne hoogwaardigheit, ter maaltyt genoodigt heeft, alwaar zy, geduurende denzelven, zeer verheugd geworden zynde, groote vriendschap met elkanderen gemaakt hebben. Want dezelve Hertog heeft den Heere Abt, en des zelfs Klooster, onder zyne bescherming genomen, en belooft haar overal tegen haare vyanden met alle macht voor te staan. Waar op de Heer Abt den gemelden Hertog, ten bewyze van noch vertrouwder vriendschap, eenige zilvere vergulde drinkschalen, in welke gemelde Vorst, van wegen het vreemd maakzel der zelven, groot behaagen schepte, geschonken heeft. Welke hier door zeer verblyd zynde, is Hertog *Maximiliaan*, zeggende den Heere Abt hertelyk dank, met zyn gevolg, koetsen, en lyfwachten weder na den *Hage* gekeert; alwaar hy zich schikte om alles, naar zyn vermogen, ineen goeden staat te stellen: en is eindelyk alzoo, met alle zyn byhebbende Heeren, weder na *Braband* gekeert. In den zelven jare zyn *Frederik*, Heer van *Ysselstyn*, *Willem*, Jonkheer van *Egmond*, gebroeders, en *Niklaas*, haar beider Onechte broeder, door Heer *Willem* van *Egmond*, haaren vader, van *Arnhem* na *Nimwegen* gezonden; die terstont, op haar aankomst, door die van *Nimwegen* in hechtenis genomen, en op het Slot aldaar in bewaaring gesteld zyn; daar zy ook geduurende den tyd van drie jaren zyn gebleven.

LXXXVII.

Digitized by Google

LXXXVII. HOOFD-DEEL.

Van de Volmacht, door den Roemschen Stoel aan den Abt van Egmond over den Bisschop, en Stad van Utrecht, verleend.

HIer na is Bisschop *David* van *Utrecht*, na zyns Broeders Hertog *Karels* dood, met zyne Stad *Utrecht*, en zommige Edelen van zyn Kerk-Gebied in verschil geraakt. Want die van *Utrecht*, en de overige Edelen, hebben van Bisschop *David* eenige zaaken verzocht, die hy haar niet wilde toestaan; waar onder eene was, dat hy Mr. *Ludolph* van *Kampen*, Mr. *Dirk Vitterweert*, zyn Stedehouder, en meêr andere vreemde *Vlamingen*, die zy niet wilden toelaten binnen *Utrecht* te komen, uit zynen Raad zoude zetten. Derhalven is 'er een groote twist en oneenigheit onder hen ontstaan; om dat Bisschop *David*, niet willende binnen *Utrecht* komen, met zyne Heeren van den Raad, na *Wyk* te *Duurstede* trok, en alle gelegentheden tegen zyn Stad van *Utrecht* zocht: gelyk hy dezelve ook in den Ban gedaan heeft. Doch Zyn Heiligheit, bespeurende dat deeze zaak veel onlust en verwerring stond te veroorzaken, dat het ook ondoenelyk was uit eigen Gezag alle de gerechtigheden, door beide de Partyen bygebracht, te onderzoeken dan door nabuurige Prelaaten, heeft derhalven het onderzoek over dit geschil, wie van beiden de goede en rechtvaardige zaak voor had, om daar vervolgens uitspraak over te doen, aan drie nabuurige Prelaten, ieder in 't byzonder, gestelt; te weeten aan den Heer Bisschop van *Cæsarie*, den Heer *Henrik*, Bisschop van *Munster*, en den Heer *Nikolaas*, Abt van *Egmond*. Maar dewyl de Bisschop van *Cæsarie* zyn wooning te *Utrecht* was houdende, heeft hy overzulks den bovengemelden last, in opzicht van den Bisschop, niet willen op zich nemen, om niet te schynen dien van *Utrecht* te veel gunst toe te dragen. Ook vond zich de Bisschop van *Munster*, zynde ten dien tyde in oorlog tegens de

Digitized by Google

Gelderschen, zelf ook niet in staat om die zaak volkomen af te doen. Derhalven is Heer *Nikolaas*, Abt van *Egmond*, in den jare 1479. omtrent St. *Catharina's* dag, hebbende eenige Raadsheeren by zich genomen, na *Utrecht* gereist; alwaar hy de slukken en gerechtigheden van beide Partyen onderzocht en gehoort hebbende, 't gemelde verschil, na zyn vermogen, getracht heeft te vereenigen, en tot vrede te brengen: ook heeft hy de zaak, die aan 't Hof van *Rome* vóór en tégen bepleit was, afgedaan, om diergelyk slot-vonnis door den Heer Opper-Kerkvoogd te doen uitspreeken. Dezelve Abt heeft de Burgers van *Utrecht*, onder 't stellen van borgtocht, door Apostolisch Gezach van den Ban ontslagen. 't Welk gedaan zynde, is hy weder na zyn Klooster gereist.

LXXXVIII. HOOFD-DEEL.

Van den bystand, dien dezelve Abt den Stadhouder gedaan heeft; om de Partyschappen binnen de Stad Hoorn te dempen.

IN den jare 1480. heeft *Joost* van *Lalain*, gebooren Heere van *Montigny*, Stadhouder van *Holland*, trachtende de Partyschappen en oneenigheden door geheel *Holland* te dempen, zeer veele verbannene Heeren weder in verscheide steden van *Holland* doen komen; waarom hy zich ook toegerust heeft na de stad *Hoorn* te trekken omtrent St. *Bartholomeus*, des kruisgezants, dag des zelven jaars, om de gemelde Ballingen aldaar ook weder in de stad *Hoorn* te herstellen. Om 't welk met meêr rust te kunnen uitvoeren, heeft hy zich van den bystand en raad des gemelden Heer *Nikolaas*, Abt van *Egmond* bedient; die zich in dezen allen ten uiterste bevlytigde om den gemelden Stadhouder daar in dienst te doen. En alzoo hebben de Heer Abt en Stadhouder van *Holland*, met onderlingen bystand van raade, nadat zy dien tweespalt en dat geschil door haar beider gezach ter neder

nedergelegt hadden; de uitgedrevene Heeren aldaar weder ingebracht. 't Welk behoorlyk volvoert hebbende, keerde de Heer Abt weder na zyn Klooster.

LXXXIX. HOOFD-DEEL.

Het overlyden van Nikolaas van Adrichem, drie-en-dertigsten Klooster-voogd; en 't verkiezen van Heer Jordaan van Driel.

ALs in den jare 1481. de Heer van der *Veere* in *Zeeland* zynen prachtigen bruiloft hield, heeft hy van wegen de vriendschap, die hy met Heer *Nikolaas* van *Adrichem*, Abt van *Egmond*, onderhouden had, den zelven verzocht om den bruiloft met zyn tegenwoordigheit te vereeren, en luister by te zetten: doch, na zich aldaar eenige dagen in vrolykheit opgehouden te hebben, heeft gemelde Abt, met andere Edelen, door den wyn verhit zynde, elkanderen eenige glaazen wyn met zout vermengt, zoo men zegt, toegedronken; waar op de Heer Abt *Nikolaas*, na wel gedronken te hebben, opstaande na een heimelyk gemak gegaan is, om zich te ontlasten: doch is na weinige uuren, ter zelver plaatse zittende, dood gevonden; na dat hy niet meer dan vyf jaaren geregeert had. Waar na zyn lyk, in een loode kist gelegt, na het Klooster van *Egmond* gevoert is; alwaar hy aan de zuidzyde van de Kerke, tegen over het Altaar van St. *Benedictus*, voor de Gerw-kamer ter aarde gebracht is. 't Graffschrift op hem gemaakt, luid aldus:

Gy zyt, heer Nikolaas van Adrichem, verheeven
Tot het hoogwaardigst' ampt van Vader deezer schaar',
Voor dit ons Klooster, in het bloeiend van uw leeven.
Gy doet, al 't geen dreigt neêr te storten hier en daar,
Zoowel van buiten als van binnen; aan de raalen,
Aan voorhof, dak, en huis verbeeterten, even schoon.

Gy

Digitized by Google

Gy kond een machtig Vorst, met al zyn Hof, onthaalen,
Die, van een koningsstam, was eenes Keizers zoon.
Gy zyt liefdaadig, 't geen gy d'armen wilt betoonen;
Mildt voor uw' vrienden, streng, en onvermeidt van geest
Voor vyanden, gereedt om weldoen te beloonen.
Maar och! ter quaader uur' gaat gy ter bruiloftsfeest;
Ter-Veere zag u door 't noodtschikklyk lot van 't leeven
Beroofdt, u, die hier zelf der treurgen Voorspraak waart.
Den Allerhoogsten bidd' ik, dat hy u wil geeven
Het hemelsch Rykshof, met Zyn' Heilgen hoog vermaardt.

Derhalven is, na het afsterven en begraven van gemelden Heere van *Adrichem*, drie-en-dertigsten Klooster-voogd van *Egmond*, de Broederschap, na ouder gewoonte, na aanroepinge van den H. *Geest*, tot de verkiezinge van een nieuwen Abt getreeden; waar op de stemmen der Broederen in tweën verdeelt geweest zyn. De oude Klooster broeders hebben Heer *Jordaan* van *Driel*, en de jongere Heer *Jan* vander *Does* verkooren: en deeze hadden gelyke stemmen. Maar 't gebeurde, dat zeeker Broeder, met name *Gysbert* van *Boetzelaar*, niet tegenwoordig was, en diensvolgens de Verkiezing niet bygewoond had: derhalven hebben ze (om dat men in 't Klooster van *Egmond* de gewoonte had, van, na het afsterven en begraven van den Abt, alleen met de tegenwoordig zynde Leeden tot de Verkiezinge te treeden, zonder na de afweezende te wachten, of dezelve te ontbieden, die zy echter na haar wederkomst gewoon zyn af te vragen, en haare stemmen te verzoeken) wanneer de gemelde *Gysbert* van *Boetzelaar* weder gekomen was, des zelfs stem over de gedane Verkiezinge verzocht; nadien van zyn antwoord, of stem, de geheele waardigheit der beide Verkoorenen afhing. Hier op is eindelyk, na veele zwarigheden, en zelfs gehoudene Onderhandelingen voor den Raad van *Holland*, dit volgende middel uitgevonden, dat Heer *Jan* vander *Does*, een der Mede-Verkoorenen, afstand van zyn recht zoude doen, en Priester

der

der Kerke van *Egmond* werden, en geduurige Capellaan des Abts zoude blyven; 't welk ten dien tyde een groote en aanzienlyke Kerke-bediening was; dewyl zoodanig een Capellaan altoos gewoon was benevens den Abt te spyzen, en zyn eigen kamer in de Abdy te hebben, welke nu de kamer des tegenwoordigen Abts is. Maar de gemelde *Gysbert* heeft, op dat hy zyn stem aan hem *Jordaan* zoude geven, het ampt van Opziender der Kerk bekomen, 't welk toen ook een aanzienlyke bediening was; alzoo hy zyn eigen kamer in 't Kloester had, daarby ook byzondere inkomsten, tot zyn dienst behoorende, genoot: en aldus is gemelde *Jordaan* van *Driel*, door middel van deezen *Gysbert*, vier-en-dertigste Kloester-voogd van *Egmond* geworden. Middelerwyl heeft *Jordaan* niets gedenkwaardigs uitgevoerd; in tegendeel is de regelmatige Kloestertucht onder den zelven zeer afgenomen: ook heeft hy in groote oneenigheit met de oude Broederen van zyn Convent geleeft, tot zoo verre, dat, als hy in de Metten, of den Dienst, wilde verschynen, hy zich daar niet alleen dorste vertoonen, maar de gewoonte had van met veelen vergezelschapt in de Kerk te komen. Hy heeft echter een nieuwe kamer te *Alkspoel* gebouwt; doch of hy iets anders uitgericht heeft is my onbekend.

XC. HOOFD-DEEL.

Van de hervorminge des Kloosters te Egmond.

IN den jare 1451. heeft Heer *Willem* van *Egmond* van Paus *Martinus*, den vyfden van dien naam, een Volmacht-brief, of Paussely ke Bulle, volgens welke hy het Kloester van *Egmond* zoude doen hervormen, bekomen; 't welk hy echter geduurende zyn leven (eensdeels om 't vermogen en 't gezach der Egmonder Kloester-voogden, andersdeels om de partyschappen, die toen in *Holland* in zwang gingen) niet heeft kunnen uitvoeren. Ondertusschen bemoeide de Cardinaal *Cusa*, Afgezant

Digitized by Google

zant des Paus, wanneer hy de Kerk-bezoekingen in *Holland* kwam te doen, zich ten dien einde ook zeer met deeze zaak; en had zelfs door zyne opene Brieven zulks aan den zelven Heere *Willem* van *Egmond* aanbevoolen: 't welk deeze echter om de gemelde oorzaaken niet heeft kunnen volvoeren. Om deeze redenen was 't, dat zyn zoon *Jan*, thans eerste Grave van *Egmond*, en Stadhouder van *Holland*, *Zeeland*, en *West-Vriesland*, begerende de wille van zyn Heer Vader uit te voeren (alzoo hem daar toe bekwame gelegentheit voorkwam, nadien de Partyschappen ten grootsten deele bygelegt waren, en de Kloostervoogd *Jordaan* ten dien tyde geen *Hollander*, maar een *Geldersman* van geboorte was, en dienshalven zoo veele Voorstanders en Vrienden in *Holland* niet had, als de Abten, zyne Voorsaaten, die meestendeel uit aanzienlyke geslachten van den Hollandschen Adel gesprooten waren) door zynen edelen moed, en zyn eige gewisse aangeprikkeld zynde, in den jare 1490. en in 't achtste jaar des gemelden Kloester-voogds, Heer *Jordaan* van *Driel*, eenen zeekeren Leekebroêr, van de Predik-ordre, genaamt *Gerard Ridder*, na den Paus *Innocentius* den VIIIsten gezonden heeft; die van dien zelven *Innocentius* een Volmacht bekwam, om 't gemelde Kloester van *Egmond* in Hooft en Leeden te hervormen: doch dat den Monnikken, die de hervorminge niet zouden willen aanneemen, zeeker jaargelt tot haares levens onderhoud zoude toegelegt werden. Hier toe zyn afgelegt twee Presidenten des Provincialen Capittels van *Ceulen*, om deeze zaak uit te voeren. Welke Presidenten, of Gevolmachtigden, te weeten de Abt van St. *Ludger*, en de Bisschop van *Verden*, in den jare 1491. ontrent den dag van St. *Paulus* Bekeering, benevens den bovengemelde Heere, Grave *Jan* in eigener Persoon, met het bovenverhaalde Paussely Volmachtschrift in het Dorp van *Egmond* verscheenen zyn: doch de Monnikken van *Egmond*, derzelver aankomst hoorende en vernemende, hebben de deuren en ingangen van 't Convent en Kloester vast geslooten, zonder de gemelde Presidenten, of Gevolmachtigden, tot het uitvoeren van haar bevel te willen inlaaten,

Digitized by Google

ten. 't Welk gemelde Grave bespeurende den Kloosterlingen liet aanzeggen, datze of de deuren openen, en den ingang vry zouden laaten, of dat hy zelf anders de deuren met geweld en gewapenderhand zekerlyk zoude doen opbreeken. Waar op de Monnikken, na 't hooren deezer woorden geen hart hebbende, langer wederstand te durven bieden, de Presidenten en Gevolmachtigden lieten binnen komen. Aldus, benevens den Heere Grave van *Egmond*, binnen gegaan zynde, hebben de Heeren Apostolische Gevolmachtigden terstont het geheele Convent by een doen roepen. Welk vergadert zynde, hebben zy het zelve de oorzaak haarer aankomst en den Volmacht-brief bekent gemaakt; houdende haar ernstig voor, en raadende haar de hervorming, achtervolgende den last begreepen in de Apostolische Bulle, aan te nemen. Doch als niemant der Monnikken na goeden raad luisteren, of het stuk der Hervorming aannemen wilde, heeft de Heer Grave van *Egmond*, op het aanstaan en duidelyk bevel der twee Gevolmachtigde Abten, alle de Monnikken te zamen in een kleine Spyskamer tusschen de Reventer en de groote Provisie-kamer door zyne Vrienden, na dezelve van spys en drank verzorgt te hebben, laten sluiten. Welke, als boven gemeld is, aldus opgeslooten zittende, hebben de Heeren Gevolmachtigden, ziende dat niemand der Egmonder Monnikken de Hervorming wilde aanneemen, volgens den inhoud der Apostolische Bulle, besloten andere hervormde Monnikken, in plaatse der Afgezetten, en der geenen die de Hervorminge niet wilden ondergaan, daar in te brengen, en te bevestigen: ook hebbenze aan den Heer Abt van St. *Paulus* te *Utrecht*, en St. *Laurens* te *Oostbroek* gezonden, met verzoek om eenige hervormde Monnikken na *Egmond* te doen zenden, om de regelmatige Kerktucht aldaar in te voeren. Weshalven de Klooster-voogd van St. *Paulus* zynen Prioor, benevens twee andere Broederen, en de Abt van *Oostbroek* drie Broederen, Monnikken zynde, met twee Leeke-broeders derwaarts gezonden heeft. Met haar zyn twee andere Broeders, Monnikken van St. *Matthys* by *Trier*, afgekomen. Welke alle, met elkanderen,

Digitized by Google

daags na *Vrouw Lichtmis* van *Utrecht* vertrokken zynde, op St. *Agatha*'s dag tegen den middag te *Egmond* aangekomen zyn: terwyl de oude Monnikken noch in de bovengemelde Spyskamer opgeslooten zaaten. Maar den volgenden dag zyn de Heeren Apostolische Gevolmachtigden met de Monnikken van *Utrecht*, en twee andere Monnikken, welker een uit het Klooster van *Verden*, de ander uit dat van *Laken* was, benevens de Beamptschryvers en Getuigen, en veel andere aanzienlyke, zoo Geestelyke, als Wereldlyke Mannen, in tegenwoordigheit van den Heere Grave van *Egmond*, in het Capittelhuis gegaan: en de Heer Abt van St. *Marten* heeft allen die daar vergadert waren met luider stemme vermaant, en zyn voornemen, het Gezach, en de kracht der Paussclyke Bulle breeder verklaart. 't Welk verricht zynde, zyn de Heeren Gevolmachtigden tot het aanstellen der Amptenaaren des Kloosters getreden; en hebben voor eerst *Pieter Dirk Boschman* tot Prooft, *Jacob Oudewater*, Prioor van St. *Paulus*, tot Prioor, *Jeroen* van *Groningen* tot Keldermeester, en *Simon* van *Huysduynen* tot Koster, en alzoo de verdere Amptenaaren aangestelt. Vervolgens heeft gemelde Prooft *Dirk* voor eerst gehoorzaamheit aan de Gevolmachtigden belooft. Insgelyks hebben alle de verdere Amptenaars, benevens de bovengemelde Broederen, denzelven Prooft *Dirk*, volgens hunnen regel gehoorzaamheit belooft: en alzoo hebben de meergemelde Apostolische Gevolmachtigden alle de voorverhaalde Monnikken, die uit andere Kloosters overgezonden waren, het Egmonder Klooster ingelyft, en bevestigt; zynde daar toe door des Paus Gezag, reets gemelt, gevolmachtigt, gelastende des wegen Opene Brieven op te stellen. Dit, als verhaald is, vorvoert hebbende, begonnen gezeide Gevolmachtigden met de oude Monnikken in der minne te handelen: als dezelve noch in haare hardnekkigheit bleven volherden, en de Hervorminge ten eenemaal weigerden aan te neemen, hebbenze hen ieder, hooft voor hooft, volgens den inhoud der Paussclyke Volmachtbrief, jaarlyks een zekere zomme gelds, te weten hondert guldens, toegelegt; gevende haar Brieven van Afscheid, volgens

ge-

Digitized by Google

gewoonte, om zich in een plaatse van Godsdienst, of van algemeene Boekoeffening, na hun keur te kunnen ophouden. De inhoud der Apostolische Volmacht-brief, waar van even vermeld is, volgt, en luid aldus:

„ Innocentius Bisschop, Knecht der Knechten Gods, aan „ Zyne Geliefde Zoonen, den Voorzitters des Capittels, enz.

Zie diergelyke Brieven in 't lang en breed op veele plaatsen. Daar na hebben de Heeren Gevolmachtigden, verder gaande, den Heere *Jordaan*, tegenwoordigen Abt, vriendelyk door besloote Brieven tot zich laten ontbieden; gevende en verleenende den zelven veilige vrygeleide om te komen en te gaan, ten einde met hem in der minne en vriendschap te handelen, ofze hem op eenigerhande maniere mochten beweegen om de Hervorminge aan te nemen. Maar Heer *Jordaan* heeft, als een doove adder, na zoodanig verzoek in 't minst niet geluistert; ook geen zorg gedragen om, of in persoon, of door een Voorspraak, voor de Heeren Gevolmachtigden te verschynen, maar heeft, dan meêr is, haar noch grooter smaat aangedaan, als in het vervolg breeder zal blyken. Weshalven de Heeren Gevolmachtigden, bespeurende datze in minne en vriendelykheit niets konden vorderen, hebben tegens gemelden *Jordaan* gerechtelyk beginnen te procedeeren, met hem voor de eerste, tweede en derde maal, peremptoir en met vol gezag te dagvaarden, dat hy voor de gemelde Heeren Gevolmachtigden zoude hebben te verschynen, om het Apostolisch Bevelschrift aan te hooren: maar dezelve *Jordaan*, in zyne ongehoorzaamheit volherdende, heeft wederom geen zorg gedragen, om, 't zy in persoon, 't zy door zynen Voorspraak, te verschynen. 't Welk voorsz. Apostolische Gevolmachtigden gezien hebbende, hem door haar vonnis van alle Amptsbedieningen, zoo in 't Geestelyk als in het wereldlyk, opgeschort hebben. Boven dien hebbenze hem, wanneer deszelfs hartnekkigheit noch toenam, in den Kerkelyken Ban gedaan; en de Bedieninge van het Geestelyk en tydelyk bestier des Kloosters van *Egmond* den Proost Heer *Dirk Boschman*, dien zy hier toe aangestelt hadden, toebetrouwt. Weshalven

de meêrgemelde Kloofter-voogd *Jordaan*, hoorende dat hy gerechtelyk van zyn' Bedieninge, zoo in 't Geestelyk als tydelyk afgezet, en hy zelfs in den Ban gedaan was, heeft dat zeer kwalyk genomen; en heeft hier op terstont na 't Roomsche Hof zendende, een Wederroependen Macht-brief door loosheit, subreptief en obreptief, tegen den voorgaanden eersten Macht-brief weten te bekomen, en daar by andere Gevolmachtigden, en die zyn party toegedaan waren, verkregen; die de Monnikken, uit St. *Jacob* van *Luyk*, weder in haar Kloofter brengen, en de anderen, die daar ingebracht waren, daar weder uit zouden zetten. Boven dien heeft hy van *Philips*, Aarts-Hertog van *Oostenryk* en Hertog van *Bergendie*, verscheide Bevelschriften tegen den Proost, en de Hervormde Broederen, die daar reeds ingebracht waren, bekomen; volgens welke, van hoger hand, door de Deurwaarders van den Hove alle boeren en schuldenaars verbooden wierden aan de Hervormde eenige penningen te betalen; dat ook dezelve Hervormden, op het zien dezer Bevelbrieven, uit het Kloofter zouden gaan: daar by heeft Hertog *Philips* den Heere Grave van *Egmond* op levens-straf verboden, dat hy zich met het gemelde *Egmondsr* Kloofter niet zoude hebben in te laten. En zyn de Heer Proost, en des zelfs Hervormde Broeders, door zoodanige Dagvaardingen en Bevelbrieven wonderlyk geplaagt en gekwelt geweest: want nu wierden ze voor de Geestelyke, dan weder voor de Wereldlyke Vierschaar gedachvaard, om op verscheide plaatsen voor hen te verschynen. Maar God de Heere, die de zynen nooit ten eenemaal verlaat, heeft stantvastigheit en moed in de herten der Broederen gegeven; en hoewelze wonderlyk, als gezegt is, gekwelt en geplaagt wierden, zyn ze echter in de regelmatige Kerktucht stantvastig gebleven, alles goeds moeds verdragende: doch aldermeest wierden ze hier door aangemoedigt, dat Heer *Jan*, Grave van *Egmond*, in zyn begonnen voornemen en goeden wille bestendig bleef, zoo dat hy noch door dreigementen, noch geschenken afgeschrikt, of verlokt wiert: want schoon hem veele dreigementen en verwytingen door Aarts-her-

tog

Digitized by Google

tog *Philips*, als reeds vermelt is, en door Hertog *Albert* van *Saxen*, die ten dien tyde zeer groot gezach in 't Hof van *Philips* had, gedaan wierden, en hem daar by veele geschenken, en sommen gelds, ook goude en zilvere vaten van verscheidenen belooft wierden, om de party van Heer *Jordaan* te begunstigen, en de Hervormden te verlaten; heeft hy echter na het gemelde niet willen luysteren, maar de Hervormde Broederen, na zyn vermogen, tegen allen overlast en geweld beschermt, en geld tot der zelver onderhoud bezorgt, en beschikt: anderzins zoude het door menschelyke middelen onmogelyk geweest zyn, dat de hervormde Broeders in 't Klooster konden gebleven hebben wegens het groot aantal haarer vyanden, dieze aan 't Hof van *Romen*, en dat van den *Prince*, hadden. Want Heer *Jordaan*, de veelgemelde Klooster-voogd, heeft geene kosten ontzien; maar zich vrienden van den onrechtvaerdigen *Mammon* gemaakt, en hier en daar goude en zilvere vaten aan verscheidene personen rykelyk omgedeelt. Boven dien heeft dezelve *Jordaan* door zyne geschenken den heere *Henrik* vanden *Berg*, Bisschop van *Kamerijk*, en voornaamsten Raadsheer van Aartshertog *Philips*, omgekocht; en door des zelven toedoen bevel en last van den Aartshertog *Philips* bekomen, dat gemelde Bisschop zich na *Egmond* begeven, en de hervormde Broederen uit het Klooster zetten, en de andere Oude Kloosterbroederen daar weder in zoude brengen: 't welk alles metter daat en opstaande voet geschiet zoude zyn geweest, zoo de heer Grave van *Egmond*, en des zelfs broeder *Frederik*, heer van *Tselsteyn*, die ten dien tyde zich in den *Hage* onthielden, zulks niet belet hadden. Als dan gemelde Bisschop omtrent Pinxter, met de Brieven en Lastschriften van den Aartshertog, na den *Hage* getrokken was, om dezelve ter uitvoeringe te stellen, heeft hy zich daar eenige dagen opgehouden. Ondertusschen hebben zommige Vrienden der hervormden kennisse van de ondernemingen des gemelden Bisschops gekregen; en heer *Jordaan* is daar met alle de oude Monnikken verscheenen, als ook den Prioor van *Luik*, nevens de zynen, hoopende door den Bisschop (gelyk hy ge-

last

Digitized by Google

last was) weder in 't *Egmonder* Klooster herstelt te werden: Daarentegen zyn 'er ook aan de andere kant, van de zyde der Hervormden, verscheenen Heer *Iacob*, Abt van St. *Paulus*, en Heer *Albert* van *Oostbroek*, gestelt in plaatse der voornoemde Gevolmachtigden, te vooren gemelt, en de Heer Prooft van *Egmond*, met zeekeren Rechtsgeleerden uit de *Beverwyk*, genaamt *Marten Visscher*. Weshalven de Bisschop dezelve Vaders voor zich heeft laten ontbieden, makende haar het bevel en last van den Aartshertog *Philips* bekent: vragende dezelve Vaders tot verscheide reizen ernstelyk, en (als 't bleek) met grammen moede, zeggende, *Antwoord my opstaanden voet, opstaanden voet*, verdubbelende zyne woorden, *of gy lieden de beveelen van den Prince gehoorzamen wilt, of niet. By aldien gy lieden niet en wilt, zal ik u lieden in de gevangenisse zetten.* Waar op Mr. *Marten Visscher*, der beider Rechten Docter, van wegen de Vaderen aldus zachtelyk en zonder ontroeringe geantwoord heeft: *Heer Bisschop, die eerwaarde Vaders zyn uw' Rechtsgebied niet onderworpen, weshalven ook niet gehouden u te gehoorzamen; en gy kund haar niet gevangen stellen, of anderzints straffen.* Dus is 'er op dien dag niets beslooten. Maar den volgenden dag heeft de Bisschop alle de wagens laten huuren, die hy in den *Hage* bekomen konde, om na *Egmond* te gaan, en 't bevel van den Prince aldaar uit te voeren; te weten, om de Hervormde Monnikken daar uit te doen gaan, en de Oude daar weder in te brengen. 't Welk als de Heer van *Egmond*, en zyn Broeder de Heer van *Yselsteyn* vernomen hadden, zynze by den Bisschop gegaan: alwaar de Heer van *Egmond* tegens hem gezegt heeft, slaande zachtelyk op des Bisschops arm, zich zeer ontstellende, en met een grammen moede: *Heer Bisschop, ik zal morgen in Egmond als Heer van Egmond verschynen.* 't Welk gezegt hebbende, is hy verstoort van hem gescheiden. Waar by zyn broeder Heer *Ian* van *Yselsteyn* tot den Bisschop zeide: *'k Wil liever myn leven laten, als zulken feyt toelaten.* Hier op heeft de Heer van *Egmond* zonder vertoeven 50. mannen doen wapenen, en zich aanstonts geschikt om na *Egmond* te trekken. De Bisschop dit

Digitized by Google

dit bemerkende sprak vriendelyk en zachtelyk tegens den Heere van *Egmond*, zeggende: *Heer Graaf, ik bid u, ontstel u zoo niet; laat ons de zaak byleggen, en in der minne en vriendschap afdoen.* En alzoo hebben ze beide haare reis voor dien dag uitgestelt. Doch de volgende dagen hebben ze verscheide onderhandelingen met elkanderen gehouden; en is eindelyk beslooten: *Dat de Prooſt, met zyne Hervormde Broederen, jaarlyks twee duizent en twee hondert guldens zoude genieten, benevens den grooten Boomgaard, en alle de vertrekken van 't Convent, met een kamer buiten de Abdye*, benevens eenige andere artikelen, die in zekere onderhandelinge vervat, en door beide de Partyen bevestigt zyn. Alle de overige Inkomsten des Kloosters heeft de Heer Abt voor zich behouden. Ook zyn 'er by den Prooſt gevoegt vyf van de Oude Monnikken, om met de Hervormden om te gaan; doch met wat voornemen, is God bekent. All' de andere Oude Monnikken heeft de Heer Abt tot zich genomen, ieder der zelven jaarlyks zestig guldens toeleggende; wilde ook niet, dat ze meêr genieten zouden, behalven een, die *Gysbert* van *Beetzelaar* genaamt was, die alleen, volgens de eerste schikking der Heeren, hondert guldens behouden heeft, die ook benevens de anderen niet in den *Hage* heeft willen verschynen; terwyl, 't geen boven gemeld is, aldaar verhandelt wierd. En zyn de Hervormde Broeders, tot het overlyden des Abts, by de ingestelde Kerk-tucht stantvastig gebleven. Echter is 'er nooit een waare grond van liefde tusschen den Abt en de Hervormde Broederen geweest: in tegendeel heeft de Abt, zich van kwade Raadslieden bedienende, altoos getracht kwaad te stooken, daar 't hem mogelyk ware, zoo lang als hy leefde: ook heeft hy uit vreeze voor Heer *Jan* van *Egmond*, toen Stadhouder van *Holland*, om van hem niet opgelicht, en gevangen te worden, zich na *Brabant*, op zeker Kasteel, niet ver van *Breda* begeven; alwaar hy ook overleden is.

Digitized by Google

XCI. HOOFD-DEEL.

Van eenige byzondere Voorvallen.

IN den jare 1491. was 'er een groote dierte door het geheele Land, zoo dat een last Tarw zeventig goudguldens moest gelden. Uit welke dierte een groot onheyl in *Holland* ontstaan is. Want de Gemeente wierd, niet tegenstaande gemelden dieren tyd, daarenboven zeer bezwaart met schattingen en beden aan den Prince op te brengen: en de arme Landluyden wierden, volgens gewoonte, niet verlicht. Waar door eenige Booswichten, schuddeboeven, en landlopers te samen gerot, en byeen gerukt zynde, zich een vaandel gemaakt hebben, waar in ze, in plaats van een wapen, een kaas en een brood geschildert hebben; voorgevende en elkanderen aanmoedigende, dat ze, om alleen kaas en brood te hebben, ter dood toe wilden vechten. Vervolgens is deeze samenzweering, of opstand tegen den Prince, metter tyt zoo toegenomen, dat 'er een zeer groote meenigte, zoo van boeren, meest uit *Waterland*, als ook van burgeren, by een gekomen is; die eerstelyk op *Alkmaar* aangetrokken zyn, plunderende aldaar eenige huizen, inzonderheit dat van *Klaas Korf*, die ten dien tyde Rentmeester van den Prince over *Noord-Holland* was. Vervolgens is derzelver getal aangegroeit, waar op zy, verder byeen gerukt zynde, voor *Haarlem* gekomen zyn; welke Stad zy, door toedoen van zommige burgeren, die men *Bakenessers* noemde, ingenomen, en aldaar den Schout *Niklaas* van *Ruyven*, benevens eenige andere Schepenen, en Burgemeesteren, omgebracht hebben: vervolgens uit *Haarlem* getrokken zynde, hebben ze ook ondernomen de Stad *Leyden* in te nemen; doch Heer *Jan*, thans Grave van *Egmond*, en Stadhouder van den Vorst, was op dien tyd binnen *Leyden*. Nochtans is daar door derzelver oproer en samenzweering niet gestilt. Waarom de Stadhouder van *Holland* vreezende, dat geheel *Holland* door deeze booswichten en onge-

Digitized by Google

gehoorzame roervinken stond verwoest en geplondert te werden, zich genoodzaakt gevonden heeft den Prince te hulp te roepen; die hem *Albert*, Hertog van *Sasen*, met een troep krygsvolk ter bystand toegezonden heeft: welke tegens haar by het dorp *Heemskerk* geslagen, veelen van haar verslagen, en veele gevangen bekomen heeft: hier op wierden 'er eenigen uit den Lande verbannen, ook zeer veele ter dood gebracht; en den *Haarlemmers* en *Alkmaarders* een zware somme gelds afgeperst. En aldus is deeze opstand, of samenzweering, tot bedaren geraakt.

XCII. HOOFD-DEEL.

Het overlyden van Heer Jordaan van Driel, vier-en-dertigsten Abt; en het verkiezen van Heer Henrik van Wittenhorst, vyf-en-dertigsten Abt, en eersten der Hervormden.

IN den jare 1493. op Kersdag, 's morgens, gebeurde 't dat als de Capellaan van den Abt *Iordaan*, na het leezen der Metten, alles geschikt had om den Dienst van zoo een hoogen en plechtigen Dag te verrichten, en hy den Heer Abt *Iordaan* wilde roepen, in des zelfs kamer komende, hem op den vloer heeft vinden leggen, zynde van een beroertheit overvallen, en niets, als deeze woorden in 't Fransch spreekende: *tout est perdu*, dat is, *het is al verlooren*. En is alzoo, in die zwakheit blyvende liggen, en geen gevoelen meer hebbende, op den dag van *Ioannes* den *Evangelist*, op het gemelde Slot by *Breda* uit dit leven verhuist; wiens dood de Oude Monnikken, die by hem waren, een tyd lang verborgen gehouden hebben: maar de zaak is echter, door toedoen van eenige Vrienden, ter ooren van den Heere Prooft en der Hervormde Broederen te *Egmond* gekomen. Als dan de Oude Monnikken vernomen hadden, dat het overlyden van den Heere *Iordaan* den Hervormden be-

Digitized by Google

kent geworden was, hebben ze des zelfs lyk in een looden *kist* gelegt, en na 't *Egmonder* Kloofter doen brengen, in de Week na Drie-Koningen; alwaar hy in de Vrouwe-Capel, in het graf van *Willem* van *Mathenes*, dertigsten Abt, ter aarde gebracht is, na dertien jaren geregeert te hebben. Na het overlyden van den Heer *Iordaan* (als boven gemelt is) heeft de Heer Prooft van *Egmond*, met de zynen, zich in 't Capittel-huis begeeven; en, doende alle de Broederen plechtelyk na gewoonte vergaderen, nevens zommigen der Ouden, hebben ze een dag om tot de Verkiezing van een nieuwen Kloofter-voogd te treden beftemd, te weeten, den Dag voor St. *Antony*; welken dag zy allen den afwezenden, zelfs ook den Ouden Monnikken, door Opene Brieven hebben laten weeten; op dat ze, indien zy de Verkiezinge gezint waren by te woonen, ter genoemder dage te *Egmond* in het Capittel-huis (als recht is) zouden verfchynen. Hier op hebben de Heer Prooft, benevens zyne Broederen, zich van een goeden raad bedienende, terftont, na het hooren van des Heeren *Iordaans* overlyden, een Bode na het Roomfche Hof gezonden, en Mr. *Andries Venrode*, Eerften Beamptfchryver, tot haren Voorfpraak aangeftelt. Want gemelde Mr. *Andries Venrode* was Voorfpraak van *Iordaan*, geduurende zyn leven, geweeft. Niet te min had hy aan zommige Hervormde Monnikken belooft, dat hy, na het afterven van den Abt *Iordaan*, den Hervormden geern dienft zoude doen; 't welk hy ook volvoert heeft. Want als hem de laft van 't Voorfpraakfchap door den Prooft, en 't Convent, aangeboden was, heeft hy 't zelve volgens affpraak, tot groot voordeel der Hervormden, aangenomen; om dat het, buiten hem, byna onmogelyk zoude geweeft zyn om de Paufelyke Beveftiging te bekomen, wegens het groot gezag, 't welk hy aan 't Roomfche Hof had. Derhalven hebben de Prioor *Outger* van *Kralingen*, benevens de andere Oude Monnikken, haar verblyf houdende te *Breda*, hare Verkiezinge gehouden, zonder de Hervormde Monnikken te *Egmond* te ontbieden; en alle hare ftemmen aan *Outger* van *Kralingen* zelf,

voor-

Digitized by Google

voormaals haren Prioor, gegeven: waar op hy tot Abt der zelver verkooren is. Wanneer nu alles beschikt was, en alle Bescheiden, en andere Bericht-schriften tot dit werk noodig vervaardigt waren, hebben ze een Bode na 't Roomsche Hof, om de Bevestiging des geenen dien zy verkooren hadden, te erlangen, gezonden; stellende alleen tot haren Voorspraak den zelven Mr. *Andries Venrode*, boven gemelt, en niemand anders. De Bode dan, aan 't Roomsche Hof gekomen zynde, heeft Mr. *Andries Venrode* het Besluit der Verkiezinge, benevens de andere daar-toe-dienende Bescheid-schriften, met de Volmacht, volgens welken zy hem tot haaren Voorspraak aangestelt hadden, aangeboden. Welken ingezien hebbende, heeft hy geantwoort: *De Abt, myn Heer, wiens Voorspraak ik gedurende zyn leven was, is nu overleden; weshalven van des zelfs dienst ontslagen zynde, heb ik den last van Voorspraak voor den Prooft en het Convent aangenomen, waarom ik u lieden niet en kan dienen.* Want de Bode der Hervormden was, tot zyn ongeluk, drie dagen voor dien der Oude Monnikken te *Romen* aangekomen. 't Welk de Bode der Oude Monnikken gehoort hebbende, zeer bedeest stond, om dat ze alleenlyk den naam van Voorspraak in de Brief van Voorschryvinge gestelt hadden; 't welk zeer onbedachtzaam gedaan was (echter, zoo wy gelooven, door *Gods* bestiering) om dat, indien ze eenen anderen Voorspraak gehad hadden, het werk van de Verkiezinge der Ouden afgedaan zoude geweest zyn, eêr dat de Prooft, benevens de zynen, na *Romen* gezonden hadden, om dat ze den tyd tot de Verkiezinge te lang genomen hadden. Weshalven gemelde Bode weder na zynen Heere, den Verkooren *Outger* van *Kralingen*, om een nieuwen Voorspraak aan te stellen, getrokken is; doch ondertusschen schikte zich alles ten voordeel der Hervormden. Als nu de bepaalde dag, te weeten die voor St. *Antony*, gekomen was, hebben ze 's morgens de Misse van den H. *Geest* plechtig gezongen, en alle de Verkiezers, volgens onze instellingen, het Hoogwaardig Sacrament genuttigt; waar op, na het eindigen der Misse, alle de Monnikken, met de andere aanzienlyke Man-

Digitized by Google

men, die in grooten getale daar tegenwoordig waren, in 't Capittel-huis getreden zyn: alwaar zy, na 't voorlezen van 't besluit der Kerk-vergadering van *Basel*, en na 't afleggen van den eed door de Verkiezers om een bekwaam persoon te zullen benoemen (als de gewoonte is) in 't openbaar, en met de geheele Vergadering gehandelt hebben; welke weg van Verkiezinge men zoude inslaan. Hier op vonden alle de Verkiezers goed, dat men daar toe zoude treden door den weg van Compromis, met deeze bedingspraak, dat 'er drie Compromissarisen der geenen, die van buiten kwamen, en twee uit het lichaam der Kloosterlingen zouden aangestelt werden; en die vyf alleen de macht hebben om eenen Abt uit die geenen, die te *Egmond* de Hervorming aangenomen hadden, te verkiezen: behoudens dat zy ieder de stemmen der Broederen in 't byzonder zouden hooren, en dan eenen daar uit tot Kloester-voogd verkiezen. Derhalven zyn 'er drie van buiten aangestelt, te weeten *Albert*, Abt van *Oostbroek*, en Mr. *Antony* de *Castro*, Hoogleeraar der H. Godgeleertheit, en den Deeken van *Osnabrugge*, zynde Leeraar der Decreeten, en te gelyk Canonik der Vrouwe Kerke te *Utrecht*, en twee uit het Convent, met namen Broeder *Jacob* van *Naarden*, Koster, en Broeder *Willem*, den Zangmeester. Derhalven zyn deeze vyf, ten dien einde van alle de Verkiezers volle macht en bevel ontfangen hebbende, in een der kameren van de Proosdye gegaan; en zyn aldus, hebbende de stemmen der Broederen in 't byzonder gehoort, na eenige uuren weder in 't Capittel-huis gegaan, terwyl ondertusschen alle de Verkiezers daar weder by een gekomen waaren. Weshalven de Eerwaarde Vader Heer *Albert*, Abt van *Oostbroek*, op zyn beurt met toestemminge zyner Amptgenooten opentlyk uitgesprooken heeft, dat verkooren was Heer *Henrik* van *Wittenhorst*, ten dien tyde Kellenaar des Kloosters. Wiens verkiezinge aldus in 't openbaar bekent gemaakt zynde, heeft Broeder *Willem*, Zangmeester, den gewoonen Lofzang: *Te Deum laudamus*, *U God, looven wy, enz.* opgeheven; en is dezelve alzoo onder 't gezang door de gansche vergadering na de Kerk geleid, en na 't lezen

des

Digitized by Google

des gewoonen gebeds over hem door den Heere Abt van *Oostbroek*, is hy in den jare 1494. des daags voor den Feestdag van St. *Antony*, vyf-en-dertigste Abt des Kloosters van *Egmond* geworden. Na dat dan de Persoon des Verkoorenen bekent gemaakt was, en daar op terstont het verhaal der gedaane Verkiezinge, benevens het Decreet, en andere bescheiden daar toe behoorende tot den Voorspraak, en anderen, om dit werk uit te voeren dienstig, afgeschikt en byeen gestekt waren (inzonderheit om de Bevestiging wegens den Heiligen Stoel te bekomen) wierd Broeder *Johan Born* afgezonden, die ten tyde van den Heere Proost zich twee geheele jaaren aan 't Roomsche Hof opgehouden had om te beletten, indien de Abt *Jordaan* iets in zyn leven tegen zyne Bevestiging mocht hebben willen ondernemen; en, een weinig na hem, kwam derwaarts ook Heer *Arnout Grundyk*, Leernar der Decreeten, als ook Deeken van *Osnabrugge* (van wien wy in 't voorgaande vermelt hebben) met de overige Bescheid-brieven en nodige stukken. Middelerwyl hebben de Voorspraken van beide de Verkoorene Abten, aan 't Roomsche Hof verscheide twistgedingen, woordelyke onderhandelingen en pleitgeschillen gehouden; doch konden niet bevredigt werden, zelfs ook niet, als de Deeken van *Osnabrugge* aan 't Roomsche Hof gekomen was. Het is dan door de beschikking van Godt barmhertigheit, die de zynen in 't einde nooit geheel verlaat, hoewel dezelve hier voor eenen tyd verdriet lyden, gebeurt, dat *Karel*, Koning van *Vrankryk*, een machtig leger vergaderde, en voorgenomen had 't Koninkryk van *Napels* te bemachtigen; gelyk hy ook gedaan heeft: nadien hy gewapender hand in gemelde Stad gekomen zynde grooten buit gemaakt heeft. Als dan de voornoemde Koning naby was, en de Allerheiligste Vader, voor den zelven bevreest zynde, voornam de Stad *Rome* te verlaten, is hy des morgens, wanneer hy op dien zelven dag stond te vertrekken, in de Vergaderinge gekomen: en, terwyl de Voorspraaken van beide de Verkoornen daar buiten zaten, en geen vermoeden of gedachten op iets diergelyks hadden, heeft de Heiligste Vader in de Vergadering

den

Digitized by Google

der tegenwoordig zynde Cardinalen gezegt: *Het zyn nu gevaarlyke tyden! 't Is noodig, dat Wy iets goeds doen. Laat Ons dan dien geenen, die door de Hervormden des Kloosters van Egmond verkoren is, bevestigen in den name des Vaders, des Soons, en des H. Geests.* En terstont is 'er een Cardinaal, die van de Party der Hervormden was, uit de Vergaderinge gekomen, en heeft alles, 't geen boven gemeld is, aan de Voorspraken van Heer *Henrik* verhaalt. Aan welken de woorden, door dien Cardinaal gesproken, gelyk als van *God* gesproken, en wonderbaarlyk ingegeven scheenen te zyn, wyl ze nooit gedacht hadden dat zodanige zaken zoo kort stonden te geschieden. Als dan de Bevelschriften te *Romen* afgevaardigt, en in handen van Heer *Henrik* gekomen waren, wierden ze met groote vreugde en ongewoone blydschap in 't Kloester gebracht; en gemelde Heer *Henrik* wierd met groote plechtigheit van de Kloosterbroederen ontfangen, en, op St. *Pieter* en *Paulus*-dag, in 't Kloester van St. *Paulus* te *Utrecht*, door den Stedehouder des Kerkvoogds van *Utrecht* gewyd. Echter zat *Outger* van *Kralingen*, niet tegenstaande de Pausselyke Bevestiging, niet stil; om dat de goude en zilvere vaaten, door Heer *Jordaan* nagelaten, die hy noch in zyn bewaaring had, wonderen deden, en vrienden onder de Raden van den Hertog *Philips* maakten, waar onder de voornaamste was de Prooft van *Luyk*, die namaals Bisschop van *Byzançen* geworden is: welke Prooft gemelden Verkoorenen Heer *Henrik* noch een andere moeyelykheit aangedaan heeft. Want hy bevlytigde zich om van de goederen des Kloosters van *Egmond*, die hy zeide overtollig te zyn, een Vergadering van Canonikken te *Noordwyk* op te rechten; maar des zelfs onderneming is geheel vernietigt. Ten laatsten zyn echter na veele moeyelykheden, zelfs door de Heeren van den Rade verwekt, zyn Heer *Henrik* van *Wittenhorst*, en *Outger* van *Kralingen* vereenigt. Want Heer *Outger* is belooft al het huisraad van den overledenen Abt Heer *Jordaan*, met al het zilverwerk, voor zyn leven, benevens zes hondert guldens jaarlyks door Heer *Henrik* te betaalen. En alzoo is Heer *Henrik* in vrede Kloester-voogd ge-

wor-

worden; maar *Outger* is te *Breda* gebleven, zoo lang hy leefde, genietende zyn toegelegde jaargelden veele jaaren lang. Weshalven gemelde Heer *Henrik*, vreedzame en volkomen Abt geworden zynde, de hem-aanbevoole Gemeente met alle zachtmoedigheit en ruste gezocht heeft te regeeren; om dat hy een gerust, vreedzaam en nederig Man was, en daarom van veelen bemind wierd: en, schoon hy met veele schulden beladen was (te weten wegens de jaargelden der Oude Monnikken, en der Carthuizers van *Trier*, en wegens de Bevestiging van den Heere *Jordaan*, en der Kerke van *Alkmaar*, als ook in opzicht der onkosten van zyn eigene Bevestiging, met andere lasten en uitgaven gedaan in de Hervorming des Kloosters, welke alle jaarlyks meêr dan twee duizent pond-groot kwamen te bedragen, gelyk ook wegens het onderhoud van Heer *Outger* van *Kralingen*, nevens veele andere geschenken, hier en daar op verscheide plaatsen en aan verscheide persoonen gedaan) heeft hy echter aanstonts na zyne Bevestiging den Kloosterbroederen 's middags en 's avonts wyn over den maaltyt laten schenken, dien ze te vooren niet en hadden gehad; niet tegenstaande eenigen der Oudsten hem zulks afrieden, hem voorhoudende dat hy des Kloosters schulden liever zoude betaalen. Het tweede jaar na zyne Bevestiging, heeft hy de Kerk met een schoon gewelf doen vercieren. Daar na heeft hy een nieuw tuig-huis in 't Klooster aangebouwd; als ook een nieuwe poort na 't zuiden, benevens een Vrouwen-huis gesticht, en van des Abts keuken af tot aan de binne-graft eenige huizen met een poort gemaakt: daarby noch veele schulden, waar mede het Klooster bezwaard was, afgedaan, inzonderheit de Bevestiging van den Abt Heer *Jordaan*, waar van jaarlyks renten gegeven wierden te *Leyden*, en aan de Carthuyzers van *Trier*. Boven dien heeft hy veel geld opgeschooten voor de hervorming des Kloosters van *Rynsburg*; maar dewyl de Kerkelyke Gerechtsdienaars van *Utrecht* zulks tegenhielden, was 't hem onmogelyk zyn oogmerk hier in te bereiken. Ook heeft hy van den Apostolischen Stoel bekomen de Bevestiging van alles, 't geen in de hervorminge des Kloo-

Digitized by Google

ſters van *Egmond* was verricht, benevens de vervullinge van 't geene daar aan zoude mogen ontbreeken. De inhoud van dit Bevelſchrift volgt, en luyd aldus:

„ Alexander, Biſſchop, Dienſtknecht der Dienſtknechten „ Gods, aan Onzen geliefden Zoone Henrik, Abt des Kloo- „ ſters van St. Adelbert te Egmond, enz.

Zie het Schrift elders breeder.

XCIII. HOOFD-DEEL.

Van eenige byzondere Voorvallen.

IN den jare 1496. is *Albert*, Hertog van *Saxen*, door den Roomſchen Keizer *Maximiliaen* aangeſtelt tot Poteſtaat, of Erf-Landvoogd van geheel *Vrieſland*; en heeft binnen weinige jaaren dat geheele Landſchap bemachtigt, behalven de Stad *Groningen*, die hy met een zware krygsmacht belegerde; in welke belegering hy (zoo men zegt) zwaarlyk gekweſt zynde, aan die wonde geſtorven is. Tot Plaatsvolger hadde hy zynen zoon *Georgius*, een zeer dapper, vroom, en ſchrander Man; welke geheel *Vrieſland* eenige jaaren met ruſt en vrede bezeten heeft; en ten laatſten, *Groningen* op nieuws belegerende, de Stad *Damme* by *Embden* bemachtigde, alwaar zeer veele menſchen omgekomen zyn: doch dewyl hy *Vrieſland*, tegen zynen eedt, te zeer met ſchattingen bezwaarde, hebben eenige *Vrieſche* Edelen den Hertog van *Gelder* te hulp geroepen; die, derwaarts een hoop krygsvolk gezonden hebbende, de ſteden *Sneek* en *Slooten* verovert heeft. 't Welk Hertog *Georgius* vernemende de Stad *Groningen* met groote wanorder en ſchaamte verlaten moeſt, trekkende na *Karel*, den Aartshertog van *Ooſtenryk*, die ook Hertog van *Burgonje* zynde namaals Keizer wierd; aan welken hy voor een groote ſomme gelds *Vrieſland* opgedragen heeft. Waar op *Karel*, Aartshertog van *Ooſtenryk*, te gelyk Hertog van *Borgonje*, zich gereed makende voor de eerſte maal na *Span-*

je

Digitized by Google

je te trekken, doch begerende voor zyn vertrek zyne heerlykheden in ruste en vrede te laten, om *Holland* en andere zyne Erflanden, onder zyn gebied staande, in zyn afwezen door de *Vriesen* niet te laten ontrusten, een talryk leger, om de *Vriesche* steden weder in te nemen, door *Gelderland* gezonden heeft; in welk leger zoo veele Edelen waren, dat 'er (zoo men zeide) duizent goude spooren geteld wierden. Doch niet tegenstaande het zoo groot een leger was, als gezegt is, hebben ze echter niets gevordert: in tegendeel hebben de *Vriesen* de dyken doorgestooken, en 't geheele land, volgens hare gewoonte, laten onderloopen; waar op zy alle, zonder iets merkwaardigs uitgericht te hebben, weder t'huis gekomen zyn. Niet te min hebben ze bezetting in *Leeuwaarden*, *Franeker*, en *Bolswaard* gelaten, die de *Gelderschen*, die in de steden *Slooten*, *Sneek*, en *Dokkum* huis hielden, tot verscheide maalen bevochten en aangevallen hebben. Ook is 'er een lang verschil tusschende Hertoge van *Borgonje* en den Hertoge van *Gelder* geweest. Eindelyk na veele schermutzelingen over en weder tusschen gemelde Hertogen voorgevallen, werd de Heer van *Wassenaar* met een groote krygsmacht na *Vriesland* gezonden, die door zyne dapperheit dat geheele landschap metter tyt voor Hertog *Karel* van *Borgonje* bemachtigt heeft; gelyk het zelve voor tegenwoordig door de Borgoenschen in rust en vrede bezeeten werd. Doch de Heer van *Wassenaar*, voor *Slooten* in zyn arm gekwetst geworden zynde, kwam by gebrek van behoorlyke geneezinge aan die wonde te overlyden. In den jaare 1506. is *Philips*, Koning van *Castilie*, met een krygsmacht in *Gelderland* gevallen, en maakte zich meester van veele steden, als *Arnhem*, *Harderwyk*, *Elburg*, en *Doesburg*: echter is 'er, door bemiddeling en tusschenspraak van den Heere van *Montfoort* en den Prooft van *Utrecht*, een bestant getroffen; 't welk doch niet lang geduurt heeft: in tegendeel hebben, zoo dra Koning *Philips* in *Spanje* overleden was, de *Franssen* beneven de *Gelderschen* ten zelven dage de Stad *Thienen* overvallen, ingenomen, en geplondert; maar die plonderaars zyn van de boeren, om dien streek wonen-

Digitized by Google

de, doodgeslagen, en de buyt haar weêr ontnomen. In den jare 1508. heeft Heer *Jan* van *Egmond*, Stadhouder van *Holland*, met een zware krygsmacht het huis te *Ponderoyen* in *Gelderland* belegert; doch, nadien hy van zyne eigene Bevelhebberen verraden was, heeft hy 't zelve met groote wanordre, schande, en schade verlaten: hoewel het echter, kort daar na, door den Grave van *Anholt* ten gronde toe gesleecht is, om dat het volk, 't geen zich daar op onthield de naburige Steden en dorpen, als ook de reizigers groote moeyelykheid aandede. Terwyl nu de Grave van *Anholt* bezich was met *Ponderoyen* te belegeren, en te bestormen, heeft de Hertog van *Gelder*, hebbende een hoop krygsvolk byeen gerukt, de Stad *Weesp* door krygslist en verraad overvallen, en uitgeplondert: want hy had eenige schepen met turf laten vullen, waar onder hy de krygsknechten had verborgen, en dezelve alzoo binnen *Weesp* gebracht; daar hy echter door den Grave van *Anholt*, na het innemen en afbreeken van 't Slot van *Ponderoyen*, weder uitgedreeven is.

XCIV. HOOFD-DEEL.

't Overlyden van Abt Henrik van Wittenhorst, vyf-en-dertigsten Klooster-voogd; en 't verkiezen van Meynard Man, zes-en-dertigsten Abt.

'tGebeurde in den jare 1509. den 1. van Herfstmaand, dat 'er, nadien het hooy niet behoorlyk gedroogt in de Schuur gebracht was, een zwaare brand in dezelve ontstond, in zoo verre dat het Bouw-huis met de Koorn-schuur geheel in de asschen geraakte. Ten zelven tyde braken ook de dyken by *Petten* door, zoo dat het water rondom het Klooster liep; waar door het zelve een schade van meêr als 600. guldens geleden heeft. Door deezen brand en schrik wierd de hoogwaarde Vader en Abt, Heer *Henrik* van *Wittenhorst*, door een derden-

daag-

daagsche koortze overvallen: en, dewyl dezelve uit ontsteltenis' bleef aanhouden tot den 30sten van Wynmaand, is hy ten zelven dage ten 8. uuren overleden, na 15. jaren geregeert te hebben (wiens ziele in vrede ruste!) en is ter aarde gebracht voor het altaar der Engelen, naast Heer *Gerard* van *Poelgeest*; zynde dit zyn Grafschrift, 't welk aldus luid:

Heer Henriks Wittenhorsts gebeente is hier beslooten,
Die, edel door geslacht des Graafs van Arenberg,
Roemruchtig was. Hy, die, uit hooger bloedt gesprooten,
Een leevendt voorbeeldt gaf der deugden, zonder erg,
Nam vyftien jaar, als Abt, de koninklyke plichten
Hier waar: was de eerste, die de zéden zyner Kerk'
Tot 's leevens boete instelde, aanmerkelyk in 't stichten
Der Kerkhervorming', en godtvruchtig in zyn werk.
Hy leefde tot cieraadt des Kloosters, zeer uitsteekendt;
Daar 's Mans rechtvaardigheidt en godtsvrucht niemandt week.
Die droeve dag zy met een zwarte kool getékendt,
Toen ons de Schikgodin, te streng, (gelyk het bleek)
Dien heilgen Kloostervoogdt ontrukte uit 't aardtsch gewemel.
Het gunstig aardtryk heeft zyn lichaam, vry van pyn:
De ziel', ontslagen van het aardtstof, vloog ten hemel,
Daar ze eeuwig zich verheugdt by haaren Godt te zyn.

Terstond hebben, na het overlyden en begraven van gemelden Heere *Henrik*, de Kloosterbroeders, volgens gewoonte in 't Capittel-huis vergadert zynde, een dag vastgesteld om een nieuwen Klooster-voogd te verkiezen, te weeten den dag voor St. *Marten*, en Brieven, tot dien einde (als gebruikelyk is) afgevaardigt, om de Afwezenden daar toe te noodigen, zoo wel de Hervormden als de Ouden; om ten bescheiden dage der verkie-

Digitized by Google

kiezinge te *Egmond* te verschynen. Weshalven de vastgestelden dag ter Verkiezinge geschikt, te weeten de Vigilie van St. *Marten*, gekomen zynde, hebben de Kloosterbroeders den plechtelyken Misse van den H. *Geest* gezongen; geduurende welke allen, die de verkiezinge stonden te doen, het Hoogwaardige, volgens gebruik van onze plechtigheden, genuttigt hebben. Na 't eindigen der Misse zyn ze alle in 't Capittel-huys gegaan, benevens de eerwaarde Vaders en Abten van St. *Paulus* te *Utrecht*, en St. *Laurens* te *Oostbroek*, als ook Mr. *Marten Grundyk*, der beider Rechten Doctor, en andere Mannen van aanzien, zoo Beamptschryvers, als Getuigen; en, na het doen van een vermaning en opwekking door Mr. *Marten Grundyk* aan de Kloosterlingen om een eendrachtige en eenparige verkiezinge te doen, hebben ze met elkanderen gehandelt, welken weg van Verkiezing zy zouden ingaan; en zy hebben wederom alle goedgevonden, dat men daar toe zoude treeden door het middel van *Compromis*, met zulks aan goede Mannen by geschrifte te verblyven, onder zoodanige voorbepalinge, dat 'er vyf Compromissarissen, of goede Mannen, uit het Convent zouden gekooren werden, die, na het afneemen der stemmen van de Broederen, den geenen zouden verklaaren Abt te zyn, die de stemmen van 't grootste gedeelte des Convents zoude hebben. Want na het verkiezen der Compromissarissen, en het afleggen van den gewoonen eed, zyn alle de Verkiezers uit het Capittel gegaan, terwyl de Compromissarissen, met de Vaders, Abten, Beamptschryvers, en Getuigen daar bleeven. Weshalven na het hooren der stemmen van elk in 't byzonder, zyn 'er veele verkooren geweest; maar een alleen heeft de stemmen van 't grootste deel des Capittels gehad, die, volgens den inhoud van 't Verblyf-schrift, moest uitgeroepen werden. Na dat ze dan alle weder in 't Capittel-huis te zamen gekomen waren, heeft de Abt van *Oostbroek* het Convent vermaandt, om een eenparige en eendrachtige verkiezinge te erlangen, dat ze alle, volgens afspraak, haare stemmen dien zouden geven, die de stemmen van 't grootste deel des Capittels had. 't Welk

als

Digitized by Google

als ieder wel geviel, heeft dezelve Heer Abt uitspraak gedaan dat verkooren was Heer *Meinard Man*, Priester en Monnik, te gelyk Pastoor van de Buurkerk te *Egmond*. Deeze aldus afgekundigt en uitgeroepen zynde, heeft Broeder *Willem*, Zangmeester, den gewoonen Lofzang *Te Deum laudamus*, *U looven wy*, *ô God*, *enz.* opgeheven; en werd hy alzoo met gezang na de Kerk geleid, en, na dat het gewoone gebed door den Abt van *Oostbroek* over hem gelezen was, is hy geworden de zesen-dertigste Klooster-voogd van *Egmond* in den jare 1509. Na dat nu alle noodwendigheden voorgeschikt waren, om de Bevestiging van 't Roomsche Hof te bekomen, wierd Broeder *Jan Born*, Priester en Monnik, afgezonden, die andermaal ook afgezonden was geweest om de Bevestiging voor Heer *Henrik* van *Wittenhorst*, te bekomen: welke hy zonder moeite gekregen heeft, dewyl niemand zich daar tegen stelde. Na het bekomen der Apostolische Bevestiging, benevens andere gewoone Bevelschriften, heeft gemelde Heer *Meynard Man* de gave der inwyding bekomen te *Antwerpen*, in 't Klooster van *Peter Pots*, door den Bisschop van *Trinopolis* op den tweeden Zondag voor Paasschen; en op Palm-zondag is dezelve plechtelyk, en met Processie van de Kloosterbroederen ingehaald, en in vreedzaame bezittinge der Abdye gesteld. Deze eerwaarde Vader was gesprooten uit een groot en eerlyk, doch geen Edel geslacht te *Wormer*. Voor zyne aankomst in de Ordre was hy Onder-prioor te *Graft* by *Alkmaar* geweest, en wierd kort na zyne Professie aangesteld tot Pastoor der Buurkerke van *Egmond*; hier op kort daar na van Heer *Henrik* van *Wittenhorst* gezonden om Heer *Ouger* van *Kralingen* te *Breda* te regeeren, die ten eenemaal kinds geworden was; uit welk huis by *Breda* hy in zyn afwezen tot Klooster-voogd is verkooren. Nu Abt geworden zynde heeft hy zyne voornaamste zorge laten gaan om de gebouwen te herstellen: des heeft hy de groote schuur beter en kostelyker weder doen opbouwen, dan die te vooren geweest was, benevens den rosmolen, die verbrand was. Boven dien heeft hy een nieuwe bakkery, en kameren, voor de

vreem-

vreemde Gasten gesticht, van de binnen-poort af over de binnengrasst tot des Graven huis; en drie deelen van 't Pand, of den Ommegang des Convents, cierlyk laten verwelven, en met nieuwe glaasen en beelden der Heyligen van onze Ordre verzien. Ook heeft hy de Abdye zeer verciert, weder opbouwende of voltrekkende het oude gebouw aan de westzyde van 't Convent; welk gebouw een vierde deel van den Ommegang begreep: ook heeft hy aan de noordzyde van 't Pand nieuwe Cellen laten maken, en in de Kerk veele cieraden van goud, zyde, en andere stoffe geschikt. Daarenboven heeft hy 't hooge Altaar verhevener gemaakt, en een groote Altaar-kas laten maken, waar in alle Overblyfzelen en laaden der Heyligen vervat wierden, en de zelve met verscheidene beeltenissen doen beschilderen. Op het kruis van de Kerk heeft hy een grooten Toorn laten oprichten, waar in hy vier nieuwe klokken deed ophangen. In de Wester-Toorn heeft hy ook twee nieuwe zwaare klokken doen maken, ook twee Zy-Kapellen der Kerke doen verwelven; daar by liet hy veele Altaarstukken op koopen, of van nieuws opmaken: ook dede hy de beelden der twaalf Apostelen in den middelgang der Kerke stellen. In de Boekzaal deed' hy ook nieuwe banken, of lessenaars, maken; kocht ook veele boeken aan, om dat hy een groote genegentheit voor de Boekzaal had: gelyk hy ook veel' kostelyke en met-gesnedene-beelden-vercierde gestoeltens in 't Choor liet maken. Daarby heeft hy het Crucifix-beeld, en het Orgel uit de goederen des Kloosters verbetert, en daar een nieuw Positief aan doen maken. Daarenboven heeft hy, op het aanstaan van den Bisschop van *Kameryk*, de bestiering en 't Kerkbezoek des Kloosters van *Kortenberge* op zich genomen, met aldaar een Biechtvader en Monuik, tot des zelfs hulpe, aan te stellen. Noch heeft hy de Kloosters van *Affligem* en *Eyaten*, met haar Monnikken hervormt. Des heeft hy ook veele moeiten en groote onkosten, meêr als van drie hondert gulden, aangewend om het Kloester van St. *Winox* te hervormen; maar die Broeder-Monnik, die dat goede werk by der hand nam, heeft zich kwa-

Digitized by Google

kwalyk gedragen; waarom het tot geen gewenscht einde gekomen, maar gebleven is, als het te vooren was. Eindelyk heeft deeze Abt veele andere treffelyke dingen uitgevoert, die ik kortheids halven voorby ga.

XCV. HOOFD-DEEL.

Van eenige voorvallen.

IN den jare 1516. is 'er een groote sterfte onder de Monnikken en Lekebroeders te *Egmond* geweest; schoon 'er over veele jaaren een meening of vertrouwen in 't zelve Kloester geweest was, dat niemand daar van de pest besmet wierd: gelyk ik zelve van Oude Monnikken deezes Kloosters, als ook van veel Wereldlyken dikwils heb hooren zeggen. Zelfs geduurende die sterfte, is een zeer bejaard Man, genaamt *Simon Jansz.* by eenigen van 't Kloester gekomen, spreekende omtrent deeze woorden: *Gy zyt dwaas, ô Monnikken, die meent, of vreest, dat 'er iemand in dat Kloester van de pest kan besmet werden; ik ben nu zoo oud, en heb dat nooit gehoord; ja heb van de Oudsten des Kloosters meêr dan eens verstaan, dat binnen 't zelve nooit iemand van de pest aangetast is.* Dit niet tegenstaande is 'er zeker Monnik geweest, genaamt *Henrik* van *Leuven*, die, van *Vlierbeek* by *Leuven* liggende gekomen zynde, de Hervorming wel aangenomen, maar kwalyk volbracht had, om dat hy na 't afpersen van verlof uit het Kloester gegaan was; doch na eenige maanden, door noodzaakelykheid gedwongen, als met de pest besmet zynde (zonder dat iemand zulks bekent was) weder in 't Kloester kwam. Welken, om dat men niet wist dat hy met die kwale behebt was, niemand vermyd heeft: des zyn byna alle Monnikken, weinigen uitgezondert, die by hem verkeerden, aan dat ongemak gestorven, of besmet; waar door deeze kwaal zoo zeer toegenomen heeft, dat 'er binnen korten tyt 8. Monnikken, en drie Lekebroeders, uit dit leven gerukt wierden. Hier

Digitized by Google

door gebeurde het doorgaans, byna zonder missen, dat 'er om den vyftienden dag twee stierven: waar onder ook Heer *Jacob*, Abt van *Staveren*, die daar als balling leefde, gestorven is. Dit hebben wy kortelyk aangehaald, op dat niemant vertrouwe elders van de pest bevryd te zyn, maar altyt in des Heeren vreeze wandele; omdat Gods oordeelen een diepe afgrond zyn, en dat Hy, die den geenen die berouw heeft vergiffenis belooft heeft, eenen zondaar dikwils den dag van morgen niet laat beleeven. In den jare 1517. zond Hertog *Karel* van *Gelder* meêr als vyf duizent voetknechten na *Holland*; die alle met schepen, des daags voor St. *Jan* den *Dooper*, by *Medenblik* aangeland zyn, en, de Stad met de nabuurige Dorpen plonderende, de Kerken en Kloosteren in die Stad verbrand hebben. Daarna zyn ze des nachts, voor den dag der Bloedgetuigen *Johannes* en *Paulus*, binnen *Alkmaar* gekomen; welke Stad zy ook geplondert, en eenige huizen in de Voorstad afgebrand hebben. Daarenboven zyn ze na *Egmond* getrokken, en hebben aldaar meêr dan 80. huizen in koolen gelegt, 't Klooster en Dorp insgelyks berooft. Daar na voorttrekkende hebben ze de dorpen van *Limmen*, *Beverwyk*, en *Sparendam*, met de Groote Sluys, in assche gelegt. Vervolgens voorby *Utrecht* hooger op trekkende, hebben ze het land van *Arkel* ingenomen, het stedeken *Asperen* stormenderhand verovert, en 't zelve, na 't ombrengen van by na alle desselfs inwoonderen, uitgeplondert. Doch de Heer van *Nassouw*, toen Stadhouder van *Holland*, een hoop krygslieden by een gerukt hebbende, heeft gemelden Gelderschen hoop uit *Asperen* verdreeven, en dezelve krygsknechten tot in *Gelderland* vervolgt; daar op de Stad *Arnhem* bezet, en veele schooten daar in gedaan: waar in hy door Brieven van *Karel*, Aartshertog van *Oostenryk* en Koning van *Spanje*, belet wiert verder voort te gaan, door dien eenige *Fransche* Edellieden, die zich ten dien tyde binnen *Arnhem* bevonden, zulks besorgden. In den jare 1522. is Meester *Adriaan*, afkomstig van *Utrecht*, Deken van St. *Pieter* te *Leuven*, Onder Cancelier der Universiteit, en namaals Bisschop van *Dertbuysen*, als ook Cardinaal

van

Digitized by Google

van St. *Jan* en *Paulus*, door *Gods* bestiering tot Paus verkooren: dewelke, als hy na zyn uitterste vermogen zich bevlytigde om het Roomsche Hof te hervormen, aller haat op zich gehaald heeft; en, noch geen jaar op den Paussélyken Stoel gezeten hebbende, door vergif van kant geholpen is. In den jare 1524. na de Fransche rekening, heeft *François*, de eerste van dien name, kryg voerende in *Italie* tegen *Karel*, Koning van *Romen* en *Spanje*, en verkooren Keyzer, de Stad *Milanen* ingenomen, en met een groote krygsmacht de Stad *Pavie* belegert. Wiens leger de Hertog van *Bourbon*, algemeen Krygsoverste van wegen den Keizer in *Apulie*, en de groote Spaansche Capiteyn de *Pescara*, met andere krygstroepen van wegen den zelven Keizer, ingeslooten heeft: waar na zy op den 24sten van Sprokkelmaand des gemelden jaars met vereenigde machten des Konings van *Vrankryks* legerplaats bestormt, en den Koning van *Vrankryk* in persoon, nevens den Koning van *Navarre*, met veele andere Edelen en voorname Grooten van *Vrankryk*, ten getale van 44. gevangen bekomen hebben: gelyk zy ook de Witte Rooze, die zich uitgaf voor Koning van *Engeland*, met veele andere Edelen en Ridders, zoo men zegt, ten getale van 15000 verslagen hebben. Gezegent zy *Gods* in alles, die den onzen de overwinninge heeft gegeven. Het zy alzoo! * Amen.

* Hier eindigen de woorden van de Latynsche Kronyk.

XCVI. HOOFD-DEEL.

Van't overlyden van Meinard Man, zes-en-dertigsten Abt.

VErders was Abt *Meinard*, gelyk hy een liefhebber van fraaïe timmeringen geweest is, een Voorstander der Geleerden, die hy na zyn vermoogen overal bevorderde; als die het Klooster, zoo in gebouwen als in de Boekery, merkelyk

Digitized by Google

verbeterd heeft: waar door hy, aan de plichten van een rechtschapen Abt voldoende, de genegentheit van alle eerlyke Lieden, en vooral van de Liefhebbers der Geleerdheit tot zich trok. Groote vriendschap onderhield hy met geleerden, inzonderheit met *Erasmus* van *Rotterdam*, aan wien hy door zekeren brief van *Martinus* van *Dorp*, op dien tyd geen ongeacht Godgeleerden te *Leuven*, bekend geworden was: in welken Brief die geleerde Man aldus van hem aan *Erasmus* schryft:

„ Indien het u behagen mocht eenig stuk uwer Werken aan „ den Heere Abt van Egmond, mynen Begunstiger, op te dra„ gen, ben ik verzekert, dat zulks Zyn Hoogwaardigheit ten „ hoogsten aangenaam zal zyn; en dat Zyn E. uwe beleeftheit „ met uitmuntende weldadigheit beloonen zal. 'k Verzoek „ ernstig, dat U E. dit te zyner eere doet. Hy is een Hollander „ van geboorte, en een Voorstander van den Godsdienst; en „ bezit, hoewel hy zelf geleerdt is, geen minder Godvrucht „ dan geleerdheit: waar door hy alle Geleerden, meêr dan men „ denken zoude, bemind, als die hem in veele zaken, zoo 't „ de nood vereischt, ten voordeele kunnen zyn. Zyn naam is „ Hr. Meinard Man. enz.

Aldus eerlyk geleeft hebbende, als ook van ieder hooggeacht zynde, is hy, nadat de Abdye door hem grootelyks vercierd was, tot droefheit zyner Kloosterbroederen, in den jaare 1526. overleeden.

XCVII. HOOFD-DEEL.

Van Willem van der Goes, zeven-en-dertigsten Abt; en des zelfs overlyden.

NA het afsterven van *Meinard Man*, wierd by wettelyke Verkiezing *Willem* van der *Goes* tot zeven-en-dertigste Abt van *Egmond* verheeven; die zynen Voorzaat, na getuigenis der braafste Mannen, in alles, 't geen ten nutte en voordeel des Kloo-

Digitized by Google

Kloosters strekken konde, op 't spoor gevolgt is; zynde wegens zyn vroomheit, en oprechtigheit, ten hoogsten geroemd. Hy draagt den lof van milddaadig, daar het voegde, doch te gelyk opmerkende in het waarneemen zynes Ampts geweest te zyn. Want niet tegenstaande zyn tafel en beurs voor zyne Vrienden, voor de Geleerden, en voor den Armen altoos open stond, en hy, geduurende zyne Kerkelyke Bedieninge, veel gelds aan de vernieuwinge en timmeradiën des Kloosters te koste gelegt heeft, liet hy niet te min door goed bestier, by zyn overlyden, de Abdye eenen schat van omtrent 40000. gulden, aan klaar geld, na. Vervolgens is Hr. *Willem* vander *Goes*, na een loffelyke en vreedzaame regeering van 33. jaren, niet tegenstaande de veranderingen der tyden, in den jaare 1559. op den zelven dag, wanneer hy tot Abt verkooren was, overleden, en waarschynelyk te *Egmond* begraven.

XCVIII. HOOFD-DEEL.

Van Nicolaas van Nieulandt, acht-en-dertigsten Abt van Egmond, en eersten Bisschop van Haarlem; en des zelfs overlyden.

HEer *Willem* gestorven zynde, geschiede in opzicht van het Klooster van *Egmond* eenige verandering. Want noch in het zelve jaar van 1559. wierd de Hoofdkerk van *Haarlem* door Paus *Paulus*, den vierden van dien naam, tot een *Kathedrale* Kerk, onder een Capittel van negen *gepromoveerde Kanoniken*, aangestelt: waar in tot eersten Bisschop van *Haarlem* door *Philips* den tweeden, Koning van *Spanje*, *Nicolaas* van *Nieuland*, gemeenelyk gezegt de *Novâ Tertâ*, die te *Egmond* gebooren was, verheeven wierd in den jaare 1560. Welke benoeming door Paus *Pius* den vierden goedgekeurt zynde, wierd hem als tot een bruidschat, ter onderhouding zyner tafel, en Bisschoppelyke waardigheid, de Abdy van *Egmond* met des

Digitized by Google

zelfs inkomsten, toegelegt; en hy uit dien hoofde aldus tot acht-en-dertigsten Abt aangestelt. De Monnikken van *Egmond*, ziende dat de groote inkomsten haarer Abdye tot onderhoud en luister van den nieuwen Bisschop geschikt wierden, wilden zich in den beginne niet laten gezeggen om van hunne ryke goederen af te stappen. Waarop de Regentinne, *Margareta* van *Parma*, noch in 't zelve jaar een Bevel-schrift aan *Cornelis Suis*, President van 's Konings Raad in *Holland*, afzond; hem last geevende van zich in eigener Persoon na de gemelde Abdye van *Egmond* te begeeven, om *Nicolaas* van *Nieuland*, als eersten Bisschop van *Haarlem*, en uit dien hoofde Abt van *Egmond*, aldaar te doen afkondigen; en vorders de Geestelykheid en het Volk van *Haarlem* en *Egmond* te beveelen, deezen hunnen nieuwen Bisschop en Abt met allen eerbied en ontzag aan te neemen. Daar op heeft de nieuwe Bisschop in 't jaar 1561. op den 4. van Slachtmaandt door zynen Gemachtigden *Jacob Viteneng*, Deken van St. *Pieters Kerk* te *Utrecht* van zyn Bisdom bezit genomen: gelyk hy ook eenigen tyd daarna de Abdye van *Egmond* door zynen Gevolmachtigden, tegens het oud gebruik van alle zyne Voorzaten, in bezitting nam, terwyl hy, om redenen, in persoon te *Utrecht* bleef. Doch *Frederik Schenk* van *Tautenburg* den Aartsbisschoppelyken Stoel van *Utrecht* aanvaard hebbende, heeft *Nicolaas* van *Nieuland* zich aanstonts na zyn Bisschoppelyke Stad *Haarlem* begeeven: alwaar hy in den jaare 1562. den 2den van Sprokkelmaand, op den feestdag van den H. Martelaar *Ignatius*, met uitsteekende stacie en plechtigheid, onder een overgrooten toeloop zoo van Geestelyke als Waereldlyke Persoonen, zyne openbaare intreede (niet tegenstaande al het ydel gewoel zyner Tegenstreevers) gedaan heeft. Zyn eerste zorge was een naauwkeurige kennisse van zyn Bisdom, en des zelfs onderhoorige plaatsen, te neemen, bekwaame Vicarissen en Stedehouders te verkiezen, zich van wyze Raadslieden te voorzien, en de besluiten der *Trentische* Kerkvergadering, op uitdrukkelyk bevel van gemelden Paus *Pius*, alom stant te doen houden. Te vooren was hy Deeken van

Ste

Digitized by Google

Ste *Mariaas* Kerk te *Utrecht*, en tytelvoerend Bisschop van *Hebron*, geweest; en had, in die waardigheid aangemerkt, de plaats van Koor-of-Wybisschop by *Gregorius* van *Egmond*, toen Bisschop van *Utrecht* zynde, bekleed. Door dit middel kreeg hy, in weêrwil der Oude Monnikken van *Egmond*, den gemelden schat van 40000. gl. by *Willem* vander *Goes*, zynen Voorzaat, nagelaten (welk geld hy, in zekeren brief aan den President *Suis*, spotsgewys eenen *verborgenen doch niet bassenden hond* noemde) in handen: doch wat hy met al dien schat heeft uitgevoerd, schynd niet wel te blyken. Hy had eenige stribbeling met de *Kanonniken* van *Geervliet*, die hem uit nydigheit en na-yver groote moeielykheit aandeeden; beweerende dat hy over zommige Kerkelyke plaatsen niets te zeggen hadde, en stookende zyne onderhoorige Leeden heimelyk op om hem de Bisschoppelyke Rechten niet te betaalen, en bygevolge voor geenen Bisschop van *Haarlem*, noch wettig Abt van *Egmond*, te erkennen. Hier by kwam de verandering van Godsdienst byna door gansch *Nederland*. Waar op de Magistraat van *Haarlem* (alzoo de Nieuwe Leer van het dorp *Overveen*, daar de *Predikatien* in 't openbaar geschieden, door het toevallen zelfs tot de *Hervormden* van zommige Kloosterlieden en Priesteren, tot in de Stad doorgedrongen was) niet zonder reeden bekommerd zynde, dat de Beeldestormers, die meest op alle plaatsen de Kerken van haare cieraaden berooft hadden, ook hunnen rol te *Haarlem* mochten speelen, de *Kathedraale* Kerk van St. *Bavo*, op bevel van de Geestelyke Overheid, den 23sten van Oogstmaand des jaars 1560. toegesloten heeft: gelyk die ook drie volle maanden, om gemelde redenen, geslooten bleef, en niet dan voor den maand November des zelven jaars ontslooten wierd. Waar door het gezag van den nieuwen Bisschop en Abt, in die verdeeltheit der gemoederen ten uitersten wankelbaar staande, hy zich door deeze onlusten afgemat bevond, als ook zyne krachten door de jicht en ouderdom dagelyks vermindert zag, zoo dat hy doorgaans zyn kamer en bedde moest houden, dus naauwlyks bekwaam zynde zyn Bisschops-ampt

waar

waar te neemen. En hoewel zyn *Vicaris* op alles behoorlyk acht gaf, kwam echter *Lindanus*, uit name der Hertoginne van *Parma*, in stilte over om het aanstellen van een nieuwen Bisschop en Abt te bewerken. Hebbende derhalven het bewind over de Kerk van *Haarlem* den tyd van acht (anderen zeggen negen) jaren gevoerd, heeft hy eindelyk in den jare 1569. door zyne ziekelykheden afgemat, van zynen last en Bisschoppelyke waardigheid te *Brussel* afstand gedaan door eenen Gevolmachtigden, genaamd *Johan* van der *Goude*, Advocaat voor den Hove van *Holland*. By die gelegendheit had hy voor zich zelven een jaargeld van 1000. gulden besprooken; als ook het huis *Abspoel* buiten *Leyden*, eertyds door de Abten van *Egmond*, die het toebehoorde, fraai betimmerd, tot zyne wooning en hofhouding bedongen. Echter heeft hy, afstant gedaan hebbende, het overige van zyn leeven meest in *Zeeland* doorgebracht; alwaar hy ook, nadat hy noch negen jaren geleeft hadde, te St. *Maartensdyk*, een dorp in *Zeeland*, in Bloeimaand des jaars 1580. overleeden, en, na het overvoeren van zyn lyk, te *Utrecht* in de Abdye van St. *Servaas* begraven is.

XCIX. HOOFD-DEEL.

Van Heer Godefried van Mierloo, negen-en-dertigsten en laatsten Abt van Egmond, en tweeden Bisschop van Haarlem; met des zelfs overlyden, en de verwoesting der Abdye van Egmond.

NA dat *Nicolaas* van *Nieuland* op die wyze van het Bisdom ontslagen was, is hem kort daar na, zoo in de waardigheit van Abt als Bisschop, gevolgt *Godefried* van *Mierloo*, Leeraar der Godkunde, en Provinciaal der Nederlandsche Predikheeren, en in den jaare 1571. ingewyd. Hy was te *Mierloo*, een vermaard dorp in de *Kempen* in *Brabant*, gebooren; en had zich, zoo te *Leuven* als elders, vlytig in de Godgeleerdheit geoeffent. Hy

Digitized by Google

Hy, een eerwaardig Man zynde, had de gave van zeer wel te prediken na dien tyd: waarom hy, zich te *Utrecht* ophoudende, wegens zyne geleerde en godvruchtige welspreekendheit tot Prediker van den Bisschop *Georgius* van *Egmond* aangestelt wierd. Vervolgens wierd hem door den Paus de Proosdy en het Dekenschap van *Westvriesland* te *Hoorn* opgedragen; alwaar hy met allen eerbied staatelyk ontfangen, en ingehuldigt is. De zaaken te *Haarlem* door de Verandering van Godsdienst, na het ontstaan en stillen van zeeker oproer, een anderen keer neemende, wierd de Stad den 9. van Wintermaand des jaars 1572. door de Spaanschen berend, en, onder *Frederik de Toledo* op het heevigste bestormd, eindelyk gedwongen zich, na een beleg van zeven maanden, in het volgende jaar 1573. over te geven: waar op Bisschop van *Mierloo* de Hoofdkerk op nieuws inwyde, en aldaar een plechtige *Misse* deede. Eindelyk alles zich ter Hervorming schikkende, en de Stad de zyde des Princen van *Oranje* kiezende, is de Bisschop, die te gelyk Abt van *Egmond* was (na dat de Stad zich den 29. van Bloeimaand des jaars 1578. aan des Princen volk over gegeeven had) genoodzaakt geweest zyn Bisdom en Abdye te verlaten: waar op hy zich eerst na *Bon*, vervolgens na *Munster* in *Westfalen* begaf, latende zynen *Vicaris* te *Haarlem*, om op de verandering der zaaken acht te slaan. In die omzwerving wierd hy door den Bisschop van *Munster* tot zynen Wy-Bisschop aangestelt, welken hy eenigen tyd in die waardigheit ten dienste stond; tot dat hy, in den jaare 1587. na *Deventer* ontboden zynde, de Kerk met aldaar plechtige ceremonien na de Roomsche wyze heeft ingewyd: in welke Stad hy noch in 't zelve jaar, op den 28. July, zynen leevensloop voleindde, en (na dat zyn licchaam gebalsemd eenige dagen in 't Koor der Hoofdkerk ten toon gestaan had) met groote eere en stacie begraven wierd; zynde door een aanzienelyk grafschrift, tot zynen lof opgesteld, vereerd. Dus was hy, uit hoofde zynes Bisdoms, de 39ste en laatste Klooster-voogd der vermaarde Abdye van *Egmond*; die als de oudste en aanzienelykste van *Holland* zynde, gezegt word zeer schoon

Digitized by Google

van timmeradie, ruim van begrip, ryk van inkomsten, en van kerkelyke cieraden, als ook met een treffelyke Boekery voorzien geweest te zyn. Zy wierd in den jaare 1567. voor de eerste maal, geduurende den storm der onrusten, door de Spaansehen in brand gestooken, en byna van alle cieradië beroofd. Eindelyk is ze in den jaare 1573. alzoo 'er naby gemelde Abdye een Schans opgeworpen was, door het woeden des Oorlogs geheel vernield; en tot dien staat gebracht, waar in men dezelve in haare ruïne en overblyfzelen hedendaags in het Dorp van *Egmond Binnen* beschouwd. En aldus nam deeze adelyke en alom beruchte Abdye (die, in haaren bloei en welstant, het cieraad van *Egmond*, toen ter tyd het schoonste Dorp van *Holland*, verstrekte) hebbende onder haar 24. Parochie-kerken, en in welke veele der Graven en Gravinnen van *Holland*, die dezelve rykelyk naar de godvrucht van die tyden begiftigt hadden, begraven lagen, nadat ze byna 700. jaaren gestaan hadde, door de verwoestinge des oorlogs, een

E I N D E.

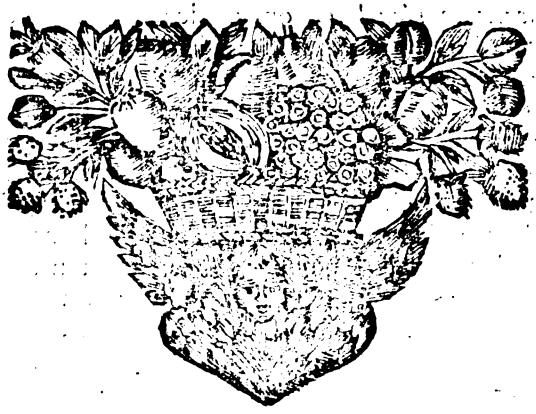

AAN-

Digitized by Google

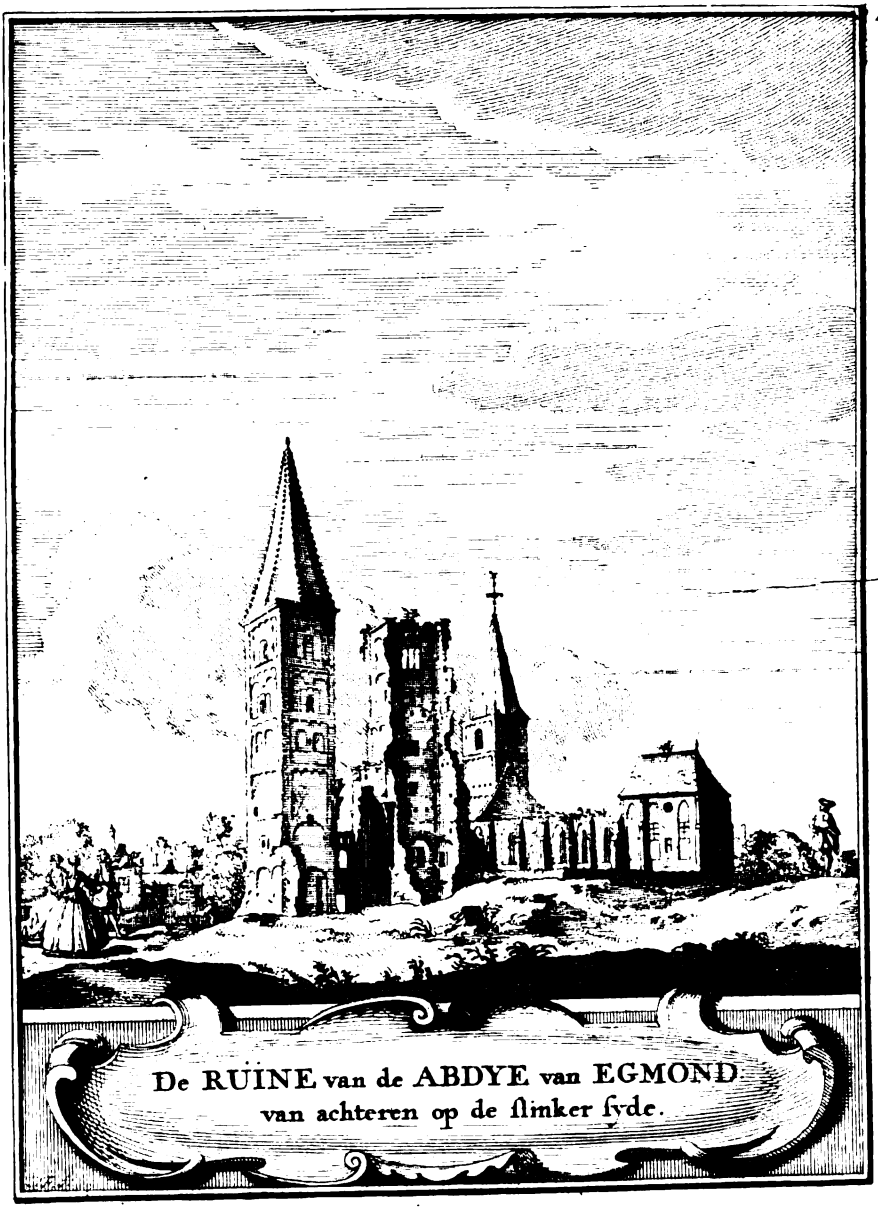

De RUINE van de ABDYE van EGMOND
van achteren op de ſlinker ſyde.

Digitized by Google

Digitized by Google

AANTEKENINGEN,

MET DE GRAFSCHRIFTEN DER

GRAVEN EN GRAVINNEN,

DIE IN DE ABDYE VAN

EGMOND

TER AARDE BESTELT ZYN;

DOOR BROEDER LEO

BESCHREEVEN.

IN het jaar des Heeren 900. den 6. van Wynmaand stierf *Diderik*, de eerste Graaf van *Holland*; die met zyn' Gemalin, *Gena* genaamd, onder deezen zark begraven ligt. Deeze *Diderik*, een uitmuntend Prins, eerste Graaf van *Holland* en Heer van een groot gedeelte van *Vriesland*, was afkomstig van de koninklyke stam der *Franken*; en heeft de grenzen zyner heerschappy tegens den geduurigen inval der *Deenen* en *Noormannen* heldhaftig beschermd, ook had hy ten Gemalin eene eerwaardige en hoog-edele vrouwe, met name *Gena*, by welke hy zynen zoon *Diderik* den tweeden, die met veele treffelyke deugden voorzien was, gewonnen heeft. Vervolgens heeft deeze Graaf, die hier begraven ligt, uit groote aandacht en godvruchtigheit een Klooster van hout te *Egmond* gesticht op een plaats, die voortyds *Hallem* geheeten wierd, in 't welke hy

Digitized by Google

eerstelyk Nonnen van de Orden van St. *Benedictus* geplaatst heeft, welke hy uit zyn inkomsten, met al 't geen tot onderhoud des leevens noodig was, rykelyk begiftigde, offerende ter zelver plaatse Gode, en St. *Adelbert*, als ter eerstelingen, eenige goederen: te weten negen mansen in *Vrolen*, elf mansen in *Almeer*, in *Kallings-Oog* de helft zyner geheele bezittinge, nevens zeer veel andere landgoederen, ter verkryging van zyn aandeel in de eeuwigduurende erfenisse. 't Gebeurde nu, dat zekere Nonne uit de gemelde Vergadering der geestelyke dochteren, met naame *Wilfit*, door Goddelyke ingeeving aangespoord, deezen Heere *Diderik* tot drie verscheide reizen aanmaande, om het graf, waar in de Gelukzalige Belyder *Adelbert* begraven lag, ten allerspoedigsten te doen openen, en des zelfs Heilige Overblyfzelen na 't gemelde Nonnen-kloester eerbiediglyk en met stacie over te voeren: en, zie daar! naauwelyks had de Geestelykheit het graf van dien zegenenden Vader geopend, of men bevond den mantel, waar mede het heilig lichaam bekleed was, noch gaaf en ongeschonden, ja geheel vry van verrottinge. Daarenboven zag men aanstonts een bron van zeer helder water van onder des zelfs graftombe ontspringen, die tot op deezen huidigen dag zeer overvloediglyk water opgeeft. Deezen heiligen Schat deed' de eerwaarde Graaf, ter opvolging der Goddelyke bevelen, na het Nonnen-kloester overbrengen: geduurende welke hoogwaardigen dienst der overvoeringe veele en zeer aanmerkenswaardige wondertekenen zyn voorgevallen. Des gebeurde 't op zekeren wintertyd, dat deeze Graaf *Diderik*, op eenen wagen zittende, over de vlakte van een diep bevrooren meir, 't geen met een yzige korst bedekt lag, heene reed: doch het ys, voor dien last bezwykende, en van een scheurende, benam hem alle hoop van levensreddinge. Waar op de Graaf, terwyl al zyn Gevolg uit schrik gevlucht was, alleen gelaaten wierd: die, zich van alle menschelyke noodhulp ontbloot ziende, zyn toevlucht nam tot de voorspraak van St. *Adelbert*, dien hy dikwils te zyner hulp gereed gevonden had; door wiens schielyke tusschenkomst hy 't geluk

had

Digitized by Google

had van verhoord te worden. Want daar het water ('t is wonder te zeggen) het allerdiepst was, konde hem het zelve, schoon hy tot zynen middel daar in lag, niet naar beneden rukken; maar bestond, niet hooger dan tot zynen gordel komende, hem alleen zachtelyk te bespoelen. Dus wierd de Graaf gered; die eindelyk, na noch eenige jaaren geleeft te hebben, door een zalig einde na de ruste zyns eeuwigen vaderlands overging.

In het jaar des Heeren 998. op den 6. van Bloeimaand, overleed *Diderik*, tweede Grave van *Holland*. Ook is des zelfs Gemalin, *Hildegardis* genaamt, den 9. van Grasmaand alhier in vrede gerust; welker licchaamen te gelyk onder deezen zark ter aarde besteld zyn. Deeze *Diderik*, na zyns Vaders overlyden door erfs-opvolging tot het zelfde Graafschap verheeven zynde, won by deeze zyne Echtgenoote Heere *Egbert*, Aartsbisschop van *Trier*, nevens *Arnout*, die hem in het Graafschap opvolgde, en *Erlinde*, eene Jonkvrouw van uitmuntende bevalligheidt. Deeze voornoemde *Egbert*, noch Onder-Diaken zynde, en zyne zuster *Erlinde*, die niet dan uit een oog zien konde, zyn beide door de Verdiensten van St. *Adelbert*, de een door bevryding van zwaare koortzen, de andere door het verkrygen van haar volkomen gezicht, verblyd geworden. Ook is deeze *Diderik* met de wederspannige *Vriesen* oneenig geweest, en heeft verscheide slagen tegens hen gewaagd; die hy eindelyk door zyn triomferend zwaard zyne heerschappy onderworpen heeft. Weshalven ook die zelve Graaf het houten Klooster van *Egmond* deed' afbreeken, en in des zelfs plaats een Klooster van steen bouwen, insgelyks ter eere van den Belyde des Christelyken Geloofs St. *Adelbert*; waar in hy, na het verplaatsen der Nonnen, een' Vergadering van Monnikken stelde van St. *Benedictus* Orden, die zonder ophouden God aldaar zouden dienen: om dat de Nonnen, die zyn Vader aldaar eerst ingezet hadde, wegens de wreedheit der hardnekkige *Vriesen* haar godvrucht in 't gemelde Klooster niet behoorlyk konden oeffenen. Derhalven heeft deeze eerwaarde Graaf, ter verkry-

Digitized by Google

ging der eeuwige zaligheit, de Kerke van *Egmond* met milddaadige begiftigingen verrykende, den H. *Adelbert* opgeoffert den text der vier Euangeliften in een gouden band, met eedle gefteentens bezet. Daar by heeft Gravin *Hildegardis* een altaarftuk, geheel van goud, en zeer fchitterende door veelerleïe edele gefteentens van onwaardeerelyken prys, gefchonken; uit wiens hoofd-top de fteen, *Oftulanus* genaamdt, die by donkeren nacht het geheele Heiligdom met glinfterende ftraalen verlichte, en ook de geenen, die hem by zich droegen, onzichtbaar maakte, diefachtig ontftolen is. Vervolgens heeft Graaf *Diderik*, uit ongemeene milddaadigheid, noch veele Kerken met derzelver tienden, nevens de tienden van eenige landeryen, tot die Kerken behorende, in eigendom gefchonken; te weeten in *Saffenheim*, *Voorhout*, *Noortwyk*, en *Heilôo*, met andere kerkelyke goederen, in dien tyd tot dezelve behoorende. Ook fchonk hy het Kloofter al het gebouwde en ongebouwde land, tuffchen *Winnemerswet* en *Aremerswet* liggende, als ook in het dorp *Velfen* de altaar-giften van die zelve Kerk, die van den eene noene tot de andere op het feeft van Ste. *Agatha* geofferd wierden, benevens al den tol binnen *Alkmaar*; daar en boven veele hoffteden en heerlykheeden; nevens menfchen ten dienft des Kloofters, viffcheryen, weilanden, graslanden, met zeer veele inkomften, en veelerleïe goederen, liggende in *Holland*, *Kennemerland*, en *Weftvriefland*, als ook omtrent *Egmond*, op verfcheide plaatfen, zoo verre af, als naby gelegen: welker Voorrechten naderhand door zyne Plaatsvolgeren bevefligd en bekrachtigt, voor tegenwoordig noch in het Kloofter van *Egmond* beruften. Vervolgens heeft ook deeze doorluchtige Vorft de Overblyfzelen van St. *Jeroen* den Martelaar door den Biffchop van *Utrecht* uit zeeker dorp, *Noordwyk* genaamd, op de openbaaring van dien zelven Heilig, na 't *Egmonder* Kloofter doen overvoeren. Deezen H. *Jeroen*, hadden eertyds de *Deenen* en *Noormannen* (toen zy, *Utrecht* en *Wyk* te *Duurftede* te vuur en te zwaarde verwoeftende, aldaar groote moorderye, zoo onder de Geeftelyken als het gemeene volk, aan-

Digitized by Google

aanrichteden) manmoedig voor het Christelyk Geloof stryden-de, op een wreede wyze vermoord. Eindelyk is de voornoemde Graaf, na dat hy (te gelyk met zyn Vader) het Graafschap van *Holland* 125. jaaren, heldhaftig geregeerd hadde, in vrede gerust.

Hier ligt begraven *Diderik*, vierde Graaf van *Holland*, die in het jaar des Heeren 1039. den 27. van Bloeimaand overleed. Deeze *Diderik*, zoon van *Arnout* den derden Grave, die by *Winkelmade* door de *Vriesen* verslagen wierd, was in zyn leven een dapper en strydbaar held; en had ten vrouwe *Othilde*, dochter des Hertogs van *Saxen*, by wie hy twee zoonen won, te weeten *Diderik*, die hem in 't Graafschap van *Holland* opvolgde, en *Florens*, die Graaf van *Oostvriesland* wierd. Deeze *Diderik* bezocht te eeniger tyd aandachtelyk de Kerk van *Egmond*; alwaar hy den H. *Adelbert*, den eerwaardigen Belyder des Geloofs, dien hy hoog achte, met waardige offer-giften van dierbaare kerk-cieraden, inkomsten van landeryen, en menigvuldige andere geschenken vereerde. In het jaar des Heeren 1017. onstond 'er tusschen *Adelbold*, den negentienden Bisschop van *Utrecht*, en deezen Graaf *Diderik* van *Holland* een zwaar verschil van oorlog, ter deezer zaak. Zeker Graaf *Dirk*, *Bavo* bygenaamd, was van Bisschop *Adelbold* met eenige landstreeken, omtrent *Bodegraven* liggende, begiftigt, om door dit middel *Diderik*, den Grave van *Holland*, met een geduurigen stryd vyandelyk te ontrusten. Hier op trad de *Hollandsche* Graaf met hem in oorlog, en bracht hem heldhaftig ten onder, hem met geweld van wapenen uit zyne bezittingen verdryvende. De Bisschop dit kwaalyk neemende, en willende zynen Leenman in zyn voorig bezit herstellen, zette zich 's jaars daar na op nieuws tegens den Graaf van *Holland* met macht van krygsvolk aan. Waar op de Graaf, nevens zynen broeder *Simon*, en andere Medestanders, den Bisschop kloekmoedig tegen trok, en hem met groote eere en dapperheid tot twee reizen toe in een en dezelven maand (te weeten op den elfden van Zomermaand, en op den negen-en-twintigsten daar aan volgende)

ver-

Digitized by Google

verwon. In deeze twee veldslagen is de voornaamste bloem van het Bisschoppelyke leger door den dapperen aanval der kloekmoedige Princen, Graaven, Ridderen, en veeler Edelen, welker naamen in de Jaarboeken te leezen staan, ten hoogsten verzwakt. *Diderik* derhalven door een drievouwdige overwinning, die hy echter niet dan met zwaar verlies der zynen verkreegen had, wonderlyk aangemoedigt, nam noch in 't zelve jaar voor de *Westvriesen*, ter wraake van zynen Vader, op nieuws te beoorlogen; tot wiens hulp Keizer *Henrik* met *Godefried*, Hertog van *Lottheringen*, een leger van ruiter-benden afzond. Maar toen men tegens elkander aan 't treffen raakte, hoorde men in 't midden van den slag een stem van boven uit de lucht, met een afgryselyk geschreeuw roepende: *Vliet, vliet, vliet!* Waar op het *Hollandsche* volk, uit vrees voor dit verschrikkelyk geluid geheel verbaasd, voor het grootste gedeelte verslagen wierd: Echter is *Godefried*, Hertog van *Lottheringen*, daar ter plaatse van de vyanden aangegreepen, gevangen bekomen, en in boeyen gezet. Aldus heeft de Graaf mogen bevroeden, dat het dezelve Godt is, die en verhoogt en vernedert. Als deeze *Diderik Holland* 46. jaaren zeer manhaftig geregeerd hadde, is hy in vreede gerust. Doch de Gravin *Othilde* is na *Saxen* wedergekeerd; die in het jaar onzes Heeren 1043. den 5. van Sprokkelmaand ook aldaar begraaven is.

Het Grafschrift deezer drie Graven van Holland, en der twee Gravinnen, die alhier in vrede rusten.

Hier zyn de licchaams van drie dappre Dideryken
Gelegen, ieder met hun grafschrift ryk gecierdt.
By deezen voegt men twee Gravinnen, in haar' lyken,
Wier deugdt niet weinig is te roemen, hoog gevierdt.
Want de eerst is Gena; dan 't gezegend lyk der wyze
Vrouw' Hildegardis, waardt te leezen by elk een.

De

De derde heet Gravin Othilde, die men pryze
Zoolang zy leefde, maar wêer trok na Saxen heen',
Die hier een goud tafreel voor 't altaar heeft gegeven,
Op veelerleie wyz' te volgen in 't geslacht.
Volg dan, nakomeling, haar deugden in dit leeven,
Die 's hemels erffenis van 't aardtryk overbracht.

IN 't jaar des Heeren 993. den 29. van Herfstmaand, overleed *Arnoud*, derde Graaf van *Holland*, zoon van Graaf *Diderik* den tweeden, door de *Westvriesen* by *Winkelmade* verslagen; die ten Gemalin had *Luitgardis*, dochter van *Theophanus*, den zeer machtigen Keizer der *Grieken* te *Konstantinopolen*, zuster van *Theophana*, Keizerin van *Grieken*, welke *Luitgardis* den 13. van Bloeimaand overleed: en wiêr licchaamen te gelyk in dit graf rusten. Deeze Graaf *Arnoud* won by deeze zyne Gemalin *Diderik*, den vierden Grave van *Holland*, en den Stedehouder *Syfrid*, die ook *Sieco* genaamd wierd. Als nu de Graaf in de vlakke velden by *Winkel*, een dorp in *Westvriesland*, geteed stond met de *Westvriesen* slag te leeveren, vonden zich de *Hollanders*, die uitgeleeze strydbaare helden waren, op een heeten zomerschen dag door een onlydelyken dorst geprangt, omdat ze niets dan een weinig, en drabbig water vonden, om hunnen dorst te verslaan. Hier op toonde de godvruchtige Graaf, na vooraf een gebed gedaan te hebben, den zynen een plaats, die hem door Goddelyke ingeeving was aangeweezen; alwaar ze, na 't delven van een put in de aarde, een grooten overvloed van versch water vonden. Terwyl nu de *Vriesen* zich met een groot krygsgeschreeuw tot den stryd begaven, is de Graaf met de zynen manmoedig en heldhaftig op hen aangevallen, en heeft hen een zwaaren slag gelevert: doch, het geluk hem tegen zynde, is de stryd, na 't verlies van veelen der zynen, tegens den Graaf te zwaar geworden, die aldaar, door Gods toelatinge, voor 't welzyn van den Lande in 't bovengemelde jaar gesneuvelt, en deerlyk aan zyn einde gekomen is; na dat hy het

Digitized by Google

Graafschap van *Holland* niet langer dan vyf jaaren geregeert hadde. 't Gebeurde op zekeren tyd, dat, wanneer op den tweeden Zondag voor *Paaschen* een zeer groote meenigte volks in de Kerke van *Egmond*, als om stryd, by een gekomen was, om na den Biegt, naar ouder gewoonte, de algemeene vergiffenis' van zonden van den Abt te erlangen, de graftombe des gemelden Graafs, door ouderdom ter nederstortende, zich opende; waar uit een opgaande straal van rook, met een geur van welriekende kruiden, als van myrrhe en wierook, ter hoogte van twee ellen na om hoog uitwaassemde.

't Grafschrift van Arnoud, en zyn' Gemalin.

Des waereldts ydle roem vlucht heen met snelle vlerken,
En sterft met hem, die sterft, als waar hy nooit geweest.
Hier ligt Graaf Arnoud, die ons vaderlandt kon sterken,
En wacht in rust den dag des Oordeels, zoo gevreesdt.
Deez' çierde 't Heiligdom, toen hy dees' plaats vereerde
Met huizen, landt, kapel, en kerken, hoog geçierdt:
Die op 't veertiende licht van Wynmaandt ('t geen elk deerde)
Door 't vyandtlyke zwaardt te fel verslagen wierdt.
Ook wierdt Luitgardis, haar Gemaal gelyk in waarde
Door 't onderling Geloof, by hem in 't graf gesteldt:
De Bloeimaandt telde vyftien dagen, toen op aarde
Men de Uitvaardt vierde der Gravinn', hier neêrgeveldt.

OMtrent het jaar des Heeren 1030. den 5. van Zomermaand stierf *Syfrid*, die ook *Sicco* genaamd wierd, Stedehouder, en broeder van *Diderik*, Graaf van *Holland*; die, met zyn Echtgenoot', *Thetburg* genaamdt, onder deezen zark begraven ligt. Deeze *Syfrid* heeft Gode, en St. *Adelbert*, voor de behoudenis' zyner ziele, zeer veele jaarlyksche renten uit zyn eigene erfgoederen, met veele Landeryen, op meêr dan eene

plaats

plaats omtrent het Kloofter van *Egmond* liggende, geofferd. Ook heeft zyn' Echtgenoot, behalven geduurige hoffelyke vereeringen, die zy dit Kloofter toeschikte, op gelyke wyze als haar Gemaal, aan den altaar van den Gelukzaligen *Adelbert* een gouden kisje, met veel godsdienstige offergaven, geschonken.

Het Grafschrift van den President Syfrid.

De stant der zeden doedt zeer dikwils, naa 't optrekken,
Een hooger eerestaat verneedren door den tydt:
Het geen de Graaf bewyst, die deeze zark kan dekken.
Want Sicco, van 't geslacht der Graven, door veel strydt
Leid' 't Graafschap treurig af, toen hy 't geluk zag spatten,
En minder wierdt, mits hy, 't geen hy beminde, zocht.
Want, schoon hy overvloedt van landeryen, schatten,
Huisdienaars, en veel geldts bezat, en ryklyk kocht,
Was hy nochtans alleen beneden zynen broeder,
Den Prince en Landtsheer; die, terwyl hy overdacht
Waar toe zich 's waereldts roem uitstreki, gelyk een hoeder,
Veel van zyn have en erf dit Huis heeft toegebracht.
Ook heeft zich Siccous stam verspreidt in deeze landen,
En bloeide in rykdom, eer, en wysheidt: 't Vyfde licht
Van Zomermaandt ontsloeg hem van deeze aardsche banden:
Dies hebb' hy waare rust, in 't eeuwig ryk gesticht.

Het overlyden van Diderik, vyfden Grave, en Florens, den zesden Grave van Holland, twee Gebroederen, die te deezer plaatse rusten.

HIer liggen begraven twee Broeders, beide Graven van *Holland*; van welke de eerste, of eerstgeboorene, was *Diderik*,

drik, de vyfde Graaf van *Holland*, zoon van *Diderik* den vierden, en van Gravin *Othilde*, dochter van den Hertoog' van *Saxen*. Als deeze *Diderik*, de vyfde Graaf, op zekeren tyd een leger zyner vyanden wilde beletten door *Dordrecht* te trekken, en hy zich door zynen lyfwacht niet voorzichtig genoeg deede verzellen, is hy door zyne vyanden aldaar, heimelyk op hem toeleggende, op een verradelyke wyze met een pyl getroffen zynde, gesneuveld, in het jaar des Heeren 1046. den 3den van Louwmaand; als hy de grens-paalen van *Holland* den tyd van negen jaren kloekmoedig beschermd hadde: wiens lyk, na *Egmond* overgevoerd, en ter gemelde plaats met treurigen Uitvaard ter aarde besteld is. Desselfs Graaffelyke Erffenis is op zynen Broeder vervallen; omdat hy noch Echtgenoot', noch kinderen, noch eenig wettig ooit gezegt word gehad te hebben. Graaf *Diderik* derhalven dus verradelyk om hals gebracht zynde, word zyn Broeder *Florens*, toen Graaf van *Oostvrijland*, in het zelfde jaar tot zesde Graaf van *Holland* ingehuldigd, neemende ten Gemalinne *Geertruid*, dochter van *Hezman*, Hertog van *Saxen*: by wie hy *Diderik*, die hem in 't Graafschap volgde, nevens *Florens*, die in zyn' jonge jaaren kwam te sterven, en voor den ingang van het Choor, aan de zuidzyde begraven licht; daarenboven ook een dochter van uitmuntende schoonheid, *Machtelt* genaamd, die door de voorbeschikking der Goddelyke genade, na haars Vaders overlyden, Koningin van *Frankryk* geworden is, gewonnen heeft. Deeze *Florens*, een strydbaar en dapper held, heeft ter eere Gods en des H. *Adelberts*, voor de zaligheid zyner ziele, de goederen deezes Kloosters (gelyk ook zyne Voorzaten gedaan hadden) zoo in renten, als andere offergaven, en werken van godvruchtige verdienstelykheid, zeer vermeerdert. Op zekeren tyd, te weeten in het jaar des Heeren 1061. heeft deeze *Florens*, als een onverzaagd Prins, om wraak te neemen over zyns Broeders dood, tegen eenige uitheemsche Graven, die hem tegen stonden, een machtig leger ter veldtocht aangevoerd; die hy allen, zeer veele der zelven verslagen hebbende, met een ze-

ge-

gepralenden lof te onderbracht. Als nu dezelve Graaf, overwinnaar zynde, van de Overlanden tot zyn eigen land weder keerde, en zich, teveel op den heldenmoed zyner dapperheid betrouwende, zich op zeekeren heeten middag vermoeid zynde by *Hemerts* onder den lommer van eenen schaduwryken willegeboom te slaapen nederleide, ziet! zoo zyn de veldvluchtige vyanden, die de gemelde Graaf een weinig te vooren in den slag overwonnen had (naardien hy zich, na de overwinninge, door zyne lyfwacht niet genoeg bewaaren liet, en zyne voornaamste krygsknechten, middelerwyl verstrooid zynde, tot hunne wooningen wedergekeerd waren) onverwacht op hem aangevallen: die den Grave, met veele zyner wapendraagers, te gelyk met hunnen Heere in een diepen slaap liggende, den 18. van Hooimaand jammerlyk doodsloegen. Dewelke eerlyk na *Egmond* overgevoerd, en op deeze tegenwoordigen plaats ter aarde besteld zynde, het slaan der laatste bazuine ten Oordeel verwachtende, hier, te gelyk met zynen Broeder, begraven ligt. Deze *Florens* heeft *Vriesland* 22. jaren geregeerd. Ook is naderhand, omtrent het jaar des Heeren 1130. ten tyde van *Diderik*, den negenden Grave van *Holland* (na het treffen der vrede tusschen de Heeren en oude Graven van *Ruven*, en *Arensberg*, die een tyd lang oneenig geweest waren) door *Herman*, toen Graaf van *Ruven*, een Klooster op een *Eiland van de Gelukzalige Maagd Maria* (*Mariengaarde*) voor de behoudenisse der zielen van deezen *Florens*, die te *Hemerts* verslagen wierd, gesticht; in het welke Monnikken uit *Linden*, van de Ordre der *Premonstratensen*, overgebracht zyn, die onder de Kloostertucht Gode aldaar godvruchtiglyk dienen, en voor de Ziele van deezen Grave *Florens* op zekere tyden heilige gebeden ter Uitvaard zouden doen.

Het Graffschrift deezer twee Graven van Holland.

Twee Broeders liggen hier, 's Landts hoop', de roem huns Vaders,

Uit koninklyken stam, den wormen voorgesteldt
Ten spyze. De eerste was Theodorik, uit de áders
Van Saxen; die, vol moedts in 't oorlog, als een heldt
Beroemdt, zyn' vyanden met recht den weg ontzeide,
Op dat zy't vaderlandt niet zetten in de vlam.
Het was 't dertiende licht van Loumaandt, toen hy scheidde:
De Keizer stookte 't vuur, 't geen hem het leven nam.
De tweede is Florens, die aan 't bloeïen, als der bloemen
Puikbloem, doorluchtig in welspreekendheidt, en geest,
En oorlogskrachten, en verstandt, was hoog te roemen.
Maar het achtiende licht van Hooimaandt is geweest
Beschreïlyk door's Mans doodt, wanneer hy door den zwaarde
Te deerlyk sneuvelde. Hy Die de doodt verwon,
En 't leven heeft hersteldt, breng' hem, uit 't dal der aarde
Gerukt, in 't rykspaleis des hemels, en der zonn'.

IN 't jaar des Heeren 1091. den 17. van Slachtmaand overleed *Diderik*, zevende Graaf van *Holland*, en wierd, na dat hy dit Graafschap 30. jaaren bestierd hadde, onder deezen zark begraven. Ook is des zelfs Gemalin, *Othildis* genaamd, dochter des Hertogs van *Saxen*, hier, nevens haaren Man, in hetzelve graf ter aarde besteld. Deeze *Diderik* bevestigde door een byzonderen Voorrecht-brief alle de Rechten, gelyk ook alle de godvruchtige Begiftigingen, door zyne Voorzaten in voorige tyden aan het *Egmonder* Klooster geschonken. Daarenboven schonk hy aan *Stephanus*, den vyfden Abt deezer Abdye in tydorde, op het verzoek der Gravinne *Othildis*, de Kerk van *Alkmaar*, met veele tienden en inkomsten van landeryen, omtrent de gemelde plaats gelegen. Desgelyks heeft hy by een openen Voorrecht-brief allen Ingezetenen, die onder het Geestelyk Rechtsgebied van *Egmond* behooren, eene vasten en zekeren vrydom om te reizen en te trekken waar't hun lust, met hun waaren en koopmanschappen, zonder ergens door het gan-

sche

sche Graafschap van *Holland* eenigen Tol van hen te vorderen, verleend. Boven dit alles heeft hy, toen noch een jong Prins, door behulp van zyn Stiefvader *Robrecht* den *Vriese*, Graaf van *Vlaanderen*, *Coenraad*, den 22sten Bisschop van *Utrecht*, by *Ysselmonde* in een zwaaren en gedenkwaardigen slag dapperlyk overwonnen: den welken in de vlucht geslagen zynde, heeft hy het Slot aldaar, door de *Stichtenaars* gebouwd, ten gronde toe nedergeworpen. Na deezen slag is hy, na 15. jaaren in vrede geregeerd te hebben, tot zyne Vaderen verzameld; wiens ziele in vrede ruste! *Het zy alzoo!*

Het Grafschrift deezes Graafs.

Hier rust Theodorik, in wapenkracht ervaaren,
Die, uit zyn vaderlandt verdreeven, weder kwam;
Nadat de Bultenaar, die in 's heldts jonger jaaren
Hem laagen leidde, hem zyns Vaders erf ontnam.
Maar 's Hertogs moordtstraf deed' den Jongeling met zegen
Fluks wederkeeren in de vaderlandtsche lucht.
Heel Uitrecht schriktte voor het schittren van zyn degen,
Daar al de merkt en straat om zooveel lyken zucht:
Toen hy den Bisschop zelf gevanklyk hadt bekomen,
Droeg hy zich vriendlyk, en niet, als hy wel vermocht
Te doen, maar volgens eer. Den vyandt deed hy schroomen,
En was den vaderlande een veilge sterkte: ook zocht
Hy 't Landt in vastigheidt te sluiten; in het spreeken
Lieftaalig, schoon van stal, en mondt, en 's lichaams beest.
Het zeventiende licht van Slachtmaandt is gebleeken
Hoe 't door de doodt des Graafs beschreilyk is geweest.

IN het jaar onzes Heeren 1123. den 2den van Lentemaand, is *Florens*, de *Vette* bygenaamd, achtste Graaf van *Holland*, over-

overleden, en onder deezen steen begraven. Dees had ten Gemalin *Petronella*, dochter des Hertogs van *Saxen*; en zuster van den Keizer *Lotharius*; by welke hy drie zoonen won, *Diderik*, *Florens*, en *Simon*, nevens een' dochter, *Hadewig* genaamd. Deeze *Petronella* was de Stichtereffe van het Clarisse-Kloester te *Rynsburg*; en ligt aldaar aan de noordzyde in het Choor begraven. De voorgemelde Graaf *Florens* was, geduurende zyn geheele leeven, een aangenaam, vreedzaam, en milddaadig Man, die veele en groote aelmoessen uitreikte, zynde ieder gaarne ten voordeele, en niemand ten schade; als die zyn Voorvaderen in macht en rykdom te boven ging. Des heeft deeze godvruchtige Graaf, te gelyk met zyn' wettige Gemalinn', uit een liefdaadige toegenegendheid de proven en inkomsten dezer Abdye zeer vermeerderd. Onder anderen schonk hy schoone en kostelyke Kerkvercierfselen, bekwaam ten dienste des Heeren; als vier cierelyke kappen, een uitmuntend schoon Opper-Diakens koorkleed, gemeenelyk *Dalmatica* genaamd, een fraaie cassuisel, een zilveren beker, die zwaar verguld was, als ook tot de kas', waar in de H. Overblyfzelen van St. *Adelbert* bewaart wierden, een mark van het zuiverste goud, nevens een cierlyk borst-juweel. Hy zelfs verhuisde uit dit leeven in den bloei zyner jaaren; nadat hy het Graafschap van *Holland* 30. jaaren in groote gerustheid geregeert had.

Het Graffschrift van deezen Florens.

Gy schoonheidts bloeissem, lees, zie wat gy haast zult worden,
Het geen de zaak des grafs, en't cierlyk opschrift leerdt.
Hier bloeide Florens met zyn nageslacht, naar de orden
Der Graafflykheidt, gelyk een palmboom, hoog vereerdt;
Hy was handtháver der gerechtigheidt, de wetten
Zeer vroom beschermende. Hy hadt ten Gemalinn'
Eens Konings zuster, wydt vermaardt, en hoog te zetten,
Beide éven zeer beroemdt, bei' wel-gepaardt door minn'.

Mildt

Digitized by Google

Mildt was zyn' handt alom in 't geeven; die de altaaren
Met ryke gaaven hoog vereerde, en tienden gaf.
Hy hadd' een tydt van vree: zyns Vaders heldenschaaren,
En overwinning brak, naar wensch, den oorlogsstaf,
Toen hy den krygsgodt Mars tradt onder zyne voeten.
Wanneer in Lentemaandt de zon haar licht ontsloot,
Als 't zevende op zyn beurt, kwam 't sterflot hem ontmoeten;
En tekende de Vorst dien dag door zyne doodt.

Het Overlyden van Diderik, den President, zoone van Diderik, den negenden Grave van Holland.

HIer ligt de President *Diderik*, bygenaamd *Pelgrom*, zoon van den doorluchtigen Prince *Diderik*, negentienden Grave van *Holland*. Hy was maar twalef jaaren oud, en overleed voor zynen Vader, in het jaar des Heeren 1151. den 24. van Loumaand: van wien men dit Grafschrift heeft:

Gy mensch, dit de ydle pracht der waereldt wilt aanmerken,
Zoek 't geen is, en steets blyft: dees praal sterft door de mot.
Zie, hoe Theodriks vleesch, van twalef jaar, diens sterken,
Gelyk een rook verdwyndt, en vuil in de aarde rot.
Hem teelde Diderik, de negende onzer Graaven,
Ten hoop' des vaderlandts: maar, och, deez' hoop viel neêr!
De vier-en-twintigste van Loumaandt trok dien braaven
Beneên uit 't traanendal: Hy leeve by den Heer'!

Het Overlyden van Diderik, den negenden Grave, alhier begraven.

IN het jaar des Heeren 1163. den vyfden van Oogstmaand, overleed *Diderik*, de negende Graaf van *Holland*, zoon van

Digitized by Google

Florens, den *Vetten* bygenaamd; nadat hy het Graafschap van *Holland* 36. jaaren lang zeer manmoedig geregeerd hadde, die onder deezen zark begraaven ligt. Deeze nam de eerwaardige en heilige Vorstin, dochter van Paltsgrave *Otto* van *Rinegge*, ten Geinalinn'; die, all' den sleep haarer adelyke bloedverwantschap om het Christengeloof verlaatende, en zich buiten 's lands begevende, in het H. Land (nadat ze ten derdemaale na *Jerusalem* getrokken was) in het jaar des Heeren 1176. den 27. van Wynmaand overleed, en aldaar in 't Hospitaal der *Duitsche Broederen* of der St. *Jans Heeren*, begraaven is. By haar won de voorgemelde Graaf *Diderik* veele zoonen, en dochteren; namentlyk *Florens*, den tienden Grave van *Holland*, *Boudewyn*, den negen-en-twintigsten Bisschop van *Utrecht*, *Diderik*, den een-en-dertigsten Bisschop van diezelve Dom-Kerk, den President *Diderik*, die, ook *Pelgrom* bygenaamd, niet boven de twaalf jaaren oud geworden is, en *Otto*, Grave van *Benthem*; de dochters waren *Sophia*, een adelyke maagd, namaals Abdisse van *Rynsburg*, *Hadewig*, Clarisse in 't zelve Kloester, en *Petronella*, een zeer schoone Jonkvrouw. In het jaar des Heeren 1138. trok Graaf *Diderik* buiten 's lands na *Jerusalem*, en begaf zich, in 't volgende jaar door *Italie* na huis te rug-keerende, ter gehoor by den Heere Paus: alwaar hy zoo het Kloester van *Egmond*, als de Abdye van *Rynsburg*, onder een jaarlyksschen schatting-penning van 4. schellingen, *Frisinger* munte, aan den H. *Petrus*, en den Roomschen Stoel heeft opgedraagen; als welke beide Godshuizen door zyne Voorvaderen van den grond af opgebouwd, en met koninklyke begiftingen en inkomsten op een edelmoedige wyze verrykt waren. Van toen af heeft de Heer Paus *Innocentius*, de tweede van dien naam, de genoemde eerwaardige plaatsen, met haare bezittingen en leengoederen, die ze of te vooren gehad hadden, of noch stonden te verkrygen, in vollen eigendom voor de Roomsche Kerke aangenomen; en der zelver Rechten met een byzonderen Voorrecht-brief van vrydommen, en kerkelyke tol-vryheden bekrachtigt. Dit Apostolisch Voorrecht heeft *Herbert*, 26. Bisschop

schop van *Utrecht*, als Uitvoerder deezer Paussélyke Begunstiging ter deezer oorzaake te *Egmond* komende, in de Kerk aldaar opentlyk doen voorleezen, en hetzelve, zooveel in zyn vermogen was, door Opene Brieven versterkt, en bekrachtigt.

Het Graffschrift van Diderik, den negenden Grave van Holland.

Neem hier uit af, ô mensch, gy leevendt asch, voor alle,
Leer, hoe ons vleesch zy vol elende, en wat het zy,
En werwaarts 't heene gaa, hoe ras het ook vervalle.
Dit toondt ons 't lykstof van Theodrik van naby,
Des hooggeerden Graafs; wat einde u staa te wachten,
O asch, en hoe ge eens zult ten grave gaan, als asch.
Dees was de negende der Graven, die, hoog te achten,
Weleêr 's Landts Voorspraak, en getrouwe Vader was.
Hy bloeide in ryp verstandt, en bleef, gansch vroom gebleeken,
Steets overwinnaar. 't Was gewis de vyfde dag
Van Oogstmaandt, als de zon doorliep het Leeuwentéken,
Toen hy afleide, 't geen hy was, en 't Leeven zag.

IN 't jaar des Heeren 1203. den 4den van Slachtmaand overleed *Diderik*, elfde Graaf van *Holland*, onder deezen zark begraven; wiens vader *Florens* te *Antiochie* ter aarde bestelt wierd, en wiens moeder, *Ada* genaamd, dochter was van *Henrik*, Koning der *Schotten*. Deeze roemruchtige Graaf *Diderik* nam ten huwelyk *Aleidis*, dochter van den doorluchtigen Grave *Diderik* van *Kleef*; by wie hy twee dochters, van eene uitmuntende schoonheid, won, de eene *Aleid*, de andere *Ada* genaamd. Van deeze wierd *Aleid* aan *Henrik*, Heere van *Gelder*, verlooft. *Ada* wierd, tegens wille en toestemming van byna all het

Digitized by Google

Hollandsche Volk, alleenlyk op het goeddunken haarer Moeder, aan *Lodewyk*, Grave van *Loon*, ten huwelyk gegeven; uit welk bestaan 't niet lichtelyk te verklaaren is, wat onluiten, hoe groote oneenigheeden, en hoe zwaare oorlogs-verschillen in die tyden door gansch *Holland*, ter oorzaake van dit huwelyk, ontstaan zyn. Want de gemelde Graaf *Diderik* bedroefde zich, op zyn uiterste liggende, met een beklaagelyk gekerm over het afweezen van zynen broeder *Willem*, Grave van *Oostvriesland*, bygenaamd Grave *Zonder-land*; omdat hy met denzelven, voor zyn overlyden, wegens de verzoening en het bestieren van *Holland*, niets beslooten had: vooral dat hy zyn eenigste dochter, de hoogadelyke Jonkvrouwe *Ada*, onder desselfs opzicht en voogdyschap niet in tyds gesteld hadde. Hoe edelmoedig en manhaftig deeze Graaf *Diderik* zyn Graafschap den tyd van 13. jaaren bestierd heeft, is by hen bekend, die begeerte hebben de roemruchtige daaden der *Hollandsche* Graven te onderzoeken.

Graffschrift van deezen Graaf Diderik.

Hier ligt heldt Didrik, dien eens Konings dochter baarde,
Vrouw Ada: Florens teelde, als Graaf, dien Graaf, vol waarde,
Die, in dit vorstlyk graf beslooten, door een ry
Van deugden schittrend', hier tot stof verdordt. Dies gy
Met recht, ô Hollandt, treurdt (daar gy uw klacht deed' hooren)
Dat gy zoo grooten Man, vol krygsdeugdt, hebt verlooren!
Door wien gy ondersteundt, als door uw wettig Hoofdt,
De rampen, laagen, en 't stout oproer hebt verdoofdt:
Hem, dien de godtvrucht, 't waar Geloof, op 't kerkbestieren
Der vroomheidt, met een rei van deugden kwam vercieren,
En veiligen, schoon ongewapendt. Nu vermaaldt
De tydt zyn lyk tot stof (daar hy den tol betaaldt

Aan

Aan 't vleesch) en keerdt, van wie hy oorsprong hadt gekreegen,
Tot zyne moeder, de aard! Dies heerscht hy, ryk van zégen,
Uit 's waereldts balling schap op Slachtmaandts vierde licht
Verhuisdt, by 't Heilig zaadt, in 't sterlicht hof gesticht.

Deeze verzen staan op den graffteen uitgedrukt:

Hier rust gy, Didrik, Graaf, en vleesch van 's Konings bloede!
Het volk, door uwe doodt bedrukt, treurdt droef te moede.
Mildt waart gy, eerlyk, en bescheiden, in beleidt
Een dapper oorlogsheldt; een, die, vol zédigheidt,
Den overwonnenen niet hardt vielt. Zegt nu t'zaamen,
Voor zulk een krygsheldt uw gebeên, en klachten! Amen.

E I N D E.

Digitized by Google

DAGREGISTER

DER GEENEN, DIE IN DE ABDY VAN

EGMOND

BEGRAAVEN ZYN;

OF DIE DEZELVE EENIGE GOEDEREN BESPROOKEN HEBBEN.

JANUARIUS, OF LOUMAAND,

HEEFT XXXI. DAGEN, EN XXX. MAANESCHYNEN.

1. STIERF *Florens van Adrichem*, Leekebroêr, in het jaar 1327, die een pond VI. besprooken heeft.
——— *Willem van Teylingen*, in 't jaar.... die een pond besprooken heeft.
——— *Wouter*, in 't.... die een pond besprak.

2. ——— *Elizabet*, dochter van *Menno van Nortich*, Leekezuster, in het jaar 1338, die aan het Kloostер besprooken heeft tien schellingen.
——— *Folpert Poppe*, die een landgoed in *Arem* besprooken heeft, jaarlyks 18 deniers opbrengende.
——— *Wouter*..... Leekebroêr; en besprak een pond.

3. ——— *Sybrug Albout*, Leekezuster, in het jaar 1353, die aan het Kloostер besprooken heeft jaarlyks tien schellingen, en in het Pand begraaven is.
Overleed *Steppo*, of *Stephanus*, vyfde Abt deezes Kloosters, in het jaar 1105.

Stierf

Digitized by Google

Stierf *Richardis*, Leekezuster, dochter van Graaf *Willem* den twalefden, in 't jaar 1262, die een pond jaarlyks besprooken heeft: deeze was Vrouwe van *Delff*, anders genaamd *Egmonddelff*.

4. —— *Ada*, Vrouwe van *Heemskerk*, Leekezuster, in 't jaar 1308, die aan het Klooster jaarlyks besprooken heeft tien schellingen. Merk hier, dat *Arnout*, de eerste Ridder van *Heemskerk*, vader was van *Geraard*, insgelyks Ridder, in het jaar 1290. Deeze *Arnout* was vader van *Geraard* van *Heemskerk* den ouden, en *Henrik* zynen jonger broeder, insgelyks Ridder, en der Vrouwe van *Bloemen*: welke Heer *Geraard* de jonge vader was van *Wouter* van *Heemskerk*, ook Ridder; welke *Wouter* zonder kinderen kwam te sterven: en desselfs goederen zyn aan den Grave van *Holland* vervallen.

—— *Hellewig*, Echtgenoot van den Casteleyn van *Leyden*, Leekezuster, die aan het Klooster besprooken heeft tien schellingen.

—— *Aleydis*, Leekezuster, Echtgenoot van *Daniel*, gezegt *Alich*, in 't jaar 1338, die Ons jaarlyks tien schellingen besprooken heeft.

—— *Ocker*, *Simons* zoon, die vyf ponden besprooken heeft, in 't jaar 1382, en op Ons gemeen kerkhof begraaven is.

5. —— *Sophie*, dochter van *Alard Vents*, in 't jaar 1309, die aan het Klooster besprooken heeft jaarlyks dertig schellingen, en begraaven is naast het graf van haaren vader *Alard Vents*.

—— *Joban*, zoon van *Gerburg*, Leekebroer, in 't jaar 1354, die aan het Klooster vyf ponden besprooken heeft, en niet ver van den ouden Ringmuur begraaven is.

—— *Diedwaar*, Echtgenoot van *Pieter Vogel*, in 't jaar 1375, die vyf ponden besprooken heeft, en op Ons gemeen kerkhof begraaven is.

6. —— *Arnout*, genaamd *Wydenéz*; die aan het Klooster jaarlyks tien schellingen besprooken heeft, en begraaven is niet ver van den Noordd. ingang der Kerk, in het Pand.

Stierf

Stierf *Willem van Outshoorn*, Ridder, Leekebroêr, in't jaar 1352, voor wiens Ziele aan het Kloofter jaarlyks vyf ponden besprooken zyn: Hy zelf is te *Haerlem* begraaven by de Predikheeren.

—— *Simon Kok*, in 't jaar 1369, die vyf ponden besprooken heeft; en in *Engeland* begraaven is, daar hy kwam te sterven.

7. —— *Theodorik*, vyftiende Abt, in 't jaar 1238, die Ons tot een vroolyken maaltyd drie-en-twintig schellingen besprooken had.

—— *Meinard*, een Geestelyk Persoon, zoon van *Jacob*, in 't jaar 1377, die vyf ponden besprooken heeft, en hier begraaven is.

8. —— *Geraard van Raaphurst*, Ridder, in 't jaar 1325, die aan het Kloofter jaarlyks twintig schellingen besprooken heeft.

—— *Nikolaas Tegularius*, in 't jaar 1325, die aan het Kloofter besprooken heeft zyn Woon-huis in den *Haag*, en op het Kerkhof van Onze Broederen begraaven is.

—— *Alewyn*; die twee ponden besprak.

—— *Colyn*, zoon van *Florens*, Leekebroêr, in 't jaar 1350, die aan het Kloofter jaarlyks twee schellingen besprooken heeft.

—— *Söyer*, Leekebroêr, die Ons vyf ponden besprooken heeft, in 't jaar 1368, en begraaven is aan de Noordzy van het Paradys, onder eenen zark.

10. —— *Godfried*, Priester te *Castrichem*, in 't jaar 1346, die aan het Kloofter jaarlyks tien schellingen besprooken heeft; en op den dag van zyn overlyden tien schellingen gaf.

—— *Agnes*, vrouw van *Tsbrand*, moeder van *Johan Bertshoud*, Monnik, in 't jaar 1365, die het Kloofter tien schellingen besprak.

11. —— *Bartholomeus*, zoon van *Aleydis*, in 't jaar 1372, die vyf ponden besprooken heeft, en op Ons gemeen kerkhof begraaven is.

12. —— *Henrik*, Casteleyn van *Leyden*, in 't jaar 1372, die tien ponden jaarlyks aan ons Kloofter besprooken heeft.

Stierf

Digitized by Google

Stierf *Agatha*, huisvrouw van *Willem Rondeel*, Leekezuster, in het jaar 1359, die het Klooster jaarlyks tien schellingen besprak.

—— *Nikolaas*, broeder van *Geraard van Rymghem*, in 't jaar 1287, die jaarlyks tot een vroolyken maaltyd tien schellingen besprooken heeft.

13. —— *Christina*, Vrouwe van *Dorp*, in 't jaar 1329, die aan 't Klooster jaarlyks tien schellingen besprak.

14. —— Mr. *Pieter van den Velde*, Prooft van St. *Jans* Kerk te *Utrecht*, in 't jaar 1383, die dertig oude Schilden of besprooken, of vervreemd zynde wederom aan het Klooster gebracht heeft.

15. —— *Margareta*, gezegt *Van den Dune*, in 't jaar 1366, die aan het Klooster vyf ponden besprooken heeft, en op Ons kerkhof begraaven is.

16. —— *Geertruid*, Bagyn van *Arem*, in 't jaar 1336, die aan het Klooster jaarlyks veertig schellingen besprak, en by den kloosterweg begraaven.

17. —— *Jacob Nikolaas* zoon, in 't jaar 1382, die vyf ponden besprak.

—— *Volmaar* . . . . die Ons een mark zilvers besprooken heeft.

18. —— *Aelbert Banjart*, in 't jaar 1223, die aan Ons Klooster jaarlyks vier ponden, nevens een vergulden beeker, besprooken heeft, en hier begraaven is.

19. —— *Wena*, Echtgenoot' van *Wouter Wilde*, in 't jaar 1365, die vyf ponden besprooken heeft

—— *Diderik Quint*, in 't jaar 1300, die jaarlyks drie schellingen besprooken heeft.

20. —— *Ada*, Echtgenoot' van *Willem van Egmond*, Ridder, in 't jaar 1297, die aan het Klooster jaarlyks een pond besprooken heeft, en onder een zark aan de Noordzyde van gemelden *Willem* begraaven ligt; teweeten tusschen *Willem* haaren Man, en *Margareta van Blankenhem*, Echtgenoote van *Willem van Egmond*, den jongen, zoon van *Geraard*, Ridder.

Digitized by Google

der. Deeze *Ada* is de eerste geweest, die van het Geslacht der *Van-Egmonden*, binnen de Kerk begraven is, welke te vooren in het Paradys ter aarde besteld wierden.

—— *Geertrudis*, Leekezuster, die ook *Theyline* genaamd wierd, in 't jaar 1283, die twintig ponden gegeeven heeft.

21. —— *Geraard*, voor wiens ziele gegeeven zyn tien schellingen, in het jaar 1247.

22. —— *Geertrudis*, huisvrouw van *Willem Soyers*, in 't jaar 1377, die vyf ponden besprooken heeft, en binnen 't Paradys begraven is.

23. —— *Florens van Rolland*, broeder van *Willem*, voormaals Abt deezes Kloosters, in 't jaar 1363, die ons Klooster vyf ponden besprooken heeft.

—— *Sybrand Bolo*, in 't jaar 1394, die aan het Klooster besprak vyf ponden.

24. —— *Pieter van Haerlem*, in 't jaar 1365, die, voor zich zelven en zynen Vader en Moeder, Ons by uiterstten wille gemaakt heeft derdehalf morgen lands, liggende in den *Haage*.

27. —— Heer *Diderik*, Priester van *Akersloot*, in 't jaar 1290, die aan Ons Klooster dertig schellingen besprooken heeft, en op Ons kerkhof begraaven is.

29. —— *Ada Banjart*, Bagyn; die Ons een stuk lands gemaakt heeft, 't geen jaarlyks tien schellingen opbracht, en hier begraaven is.

30. —— *Jan van Voorburgh*, in 't jaar 1326, die aan het Klooster jaarlyks tien schellingen besprooken heeft.

31. —— *Elisabet*, Echtgenoot van *Florens Boyches*, in 't jaar 1335, die aan het Klooster tien schellingen jaarlyks besprooken heeft, en, met haar zuster *Leydekind*, in de Kerk voor het Paradys begraaven is.

FE-

Digitized by Google

FEBRUARIUS, OF SPROKKELMAAND,

HEEFT XXVIII. DAGEN, EN

XXIX. MAANESCHYNEN.

1. STierf *Willem Coster*, in 't jaar 1302, die aan het Kloofter besprooken heeft een pond jaarlyks, en met *Florentius Fennuul* begraven is binnen 't Paradys, aan de Zuydzyde van *Eustachius*. Merk hier aan, dat gemelde *Willem*, gezegt *Coster*, en *Florentius Fennuul*, en *Wouter* de *Vries*, nevens *Jacob* zoon van *Willem Coster*, alle te zaamen in een graf begraaven liggen.

2. —— *Simon de Mari*, Pastoor in *Noortich*, in 't jaar 1340, die het Kloofter jaarlyks een pond besprooken heeft.

—— *Bereka van Loe*, in 't jaar 1384, die vyf ponden besprooken heeft.

4. —— *Siwa*, Leekezuster, die den tafelwyn voor den Broederen met vier *ancen* . . . . vermeerdert heeft.

—— *Vulmaar* . . . . . die tien schellingen gegeeven heeft.

5. —— *Hugo Adelbolt*, in den jaare 1287, die aan Ons Kloofter drie ponden jaarlyks besprooken heeft, met een mark zilvers.

6. —— *Matthias*, *Rengers* zoon, in 't jaar 1337, die aan Ons Kloofter tien ponden besprooken heeft.

7. —— *Nikolaas*, Priester te *Graft*, in 't jaar 1341, die aan Ons Kloofter jaarlyks tien schellingen besprooken heeft.

8. —— *Willem*, zoon van *Henrik Thade* van *Haerlem*, Leekebroêr, vader van *Willem van Spaarne*, Monnik, in 't jaar 1337, die aan het Kloofter jaarlyks tien schellingen besprooken heeft.

9. —— *Risvidis*, die tien schellingen gegeeven heeft.

10. —— *Johan van Egmond*, in 't jaar 1319, die jaarlyks een pond gegeeven heeft, en in Onze Kerk begraaven is, aan de

Digitized by Google

Zuydzyde van *Wouter*, zyn broeder, teweeten tusschen *Nikolaas van Egmond*, Ridder, en den genoemden *Wouter*, zyne Broeders.

—— *Aleidis Sané*, in 't jaar 1328, die aan het Klooster zes ponden gegeeven heeft, en voor het Paradys begraaven is.

—— *Diderik van Mathenesse*, Ridder, in 't jaar 1345, die het Klooster vyf ponden besprooken heeft, en te *Haerlem* in de St. *Jans* Kerk begraaven is.

12. —— *Willem Bruno*, in 't jaar 1318, die Ons negen ponden gegeeven heeft.

13. —— *Pellegrom*, Oom van *Nikolaas van Adrichem*, in het jaar 1306, die jaarlyks een pond aan het Klooster besprooken heeft.

—— *Machtild*, huisvrouw van *Vastrad*, in 't jaar 1363, die vyf ponden besprooken heeft.

Stierven *Gerard* en *Henrik*, Leekebroêrs in *Bakkem*, die een stuk lands, jaarlyks tien deniers opbrengende, gegeeven hebben.

Stierf *Geertruyd*, Echtgenoot' van *Jacob*, zuster van *Johan van Hillegom*, voormaals Abt, in 't jaar 1362, die tien ponden aan het Klooster besprooken heeft.

—— *Henrik*, bygenaamd *Mens*, in 't jaar 1375, die vyf ponden aan 't Klooster besprooken heeft.

15. —— *Nella*, moeder van *Berwout*, in 't jaar 1330, die aan het Klooster tien schellingen jaarlyks besprooken heeft.

16. —— *Margareta*, Vrouwe van *Simonskerke*, Echtgenoote van den Heer van *Moermont*, in 't jaar 1356, die aan het Klooster tien ponden besprooken heeft.

—— *Witte*, *Jans* zoon, Priester en Monnik, in 't jaar 1362, voor wiens ziele aan 't Klooster gemaakt zyn jaarlyks tien schellingen, van landhuur gelegen in *Bakkem*; en is begraaven in het graf zyner Broederen.

—— *Nikolaas*, zoon van *Margareta van der Duyn*, in 't jaar 1370, die het Klooster vyf ponden besprooken heeft.

17. —— *Margareta*, enz. . . .

18. Stierf

18. Stierf *Adriaan*, gezegt *Westfalen*, Monnik, te *Dordrecht*, in 't jaar. . . . . Hy was, gelyk men voorgeeft, een goed Dichter.

19. —— *Alard Vent*, in 't jaar 1280, die aan het Kloofter jaarlyks tien schellingen gegeeven heeft, en is begraaven op Ons gemeen kerkhof.

21. —— *Daniel*, bygenaamd *Alich*, in 't jaar 1352, die aan het Kloofter jaarlyks tien schellingen besprooken heeft.

22. —— *Sophia*, *Mensoos* dochter, voormaals Echtgenoot van *Jan van Voorburgh*, in 't jaar 1303, die aan het Kloofter jaarlyks tien schellingen besprooken heeft, en binnen 't Paradys begraaven is.

—— *Tetta*. . . . die twalef schellingen, en twee deniers gegeeven heeft.

23. —— *Henrik van Heemskerk*, in 't jaar 1308, voor wien aan het Kloofter gegeeven zyn vier-en-twintig ponden; en is hy begraaven in 't Capittel-huys aan de Noordooft-zyde, te gen over *Jacob van der Poel*, Monnik.

24. —— *Elisabet*, huisvrouw van *Jos. Baek*, in 't jaar 1336, die jaarlyks tien schellingen aan het Kloofter besprooken heeft.

—— *Gerard van Egmond*, Ridder, in 't jaar 1217, die jaarlyks tien schellingen gegeeven heeft.

25. —— *Willem Vent*, in 't jaar 1328, die aan't Kloofter jaarlyks vyftien schellingen besprooken heeft, en op 't gemeen kerkhof begraaven is.

—— *Gerik*, die drie schellingen gegeeven heeft.

26. —— *Anna*, Echtgenoot van *Willeman van Alkmaar*, in 't jaar 1328, die aan het Kloofter een pond jaarlyks besprooken heeft, en op het kerkhof der Broederen begraaven is.

Digitized by Google

MARTIUS, OF LENTEMAAND,

HEEFT XXXI. DAGEN, EN

XXX. MAANESCHYNEN.

1. STierf *Syburgh*, *Meynes* dochter, in 't jaar 1327, die aan het Klooster jaarlyks tien schellingen besprooken heeft, en voor het Paradys begraven is.
2. —— *Aleydis*, huisvrouw van *Nikolaas*, *Nikolaas* zoon, in 't jaar 1380, die vyf ponden gegeeven heeft.
3. —— *Sophia*, Echtgenoot' van Heer *Jacob van der Wonde*, zuster van *Willem van Egmond*.
4. —— *Stefanus van Cleef*, in 't jaar 1382, die vyf ponden besprooken heeft.

—— Mr. *Nannekin*, *Jacobs* zoon, in 't jaar 1364, die het Klooster vyf ponden besprooken heeft.

—— *Simon*, *Arnonis* zoon; die het Klooster all' zyn goederen besprooken heeft.

7. —— *Brecht*, huisvrouw van *Aelbert*. . . . . in 't jaar 1369, die het Klooster vyf ponden besprak.
8. —— *Simon van Waterlant*, Monnik, in 't jaar 1361, van wien Wy een stuk lands hebben in *Sassenheem*, dat jaarlyks zeventien schellingen opbrengt, en is hy begraaven op het kerkhof der Broederen.

—— *Franco* . . . . voor wien tien schell. gegeeven zyn.

—— *Diderik*, die vier schellingen in *Berekvort* besprak.

9. —— *Johan Liede*, in 't jaar 1335, die het Klooster tien schellingen jaarlyks besprooken heeft.

—— *Berwout Loper*, in 't jaar 1380, voor wien vyf ponden gegeeven zyn; en is begraaven op het kerkhof van het Nieuwe Hospitaal.

10. —— *Johan*, genaamd *Keizer*, in 't jaar 1328, die het Klooster jaarlyks een pond besprooken heeft.

Stierf

Digitized by Google

Stierf *Wouter* van *Heemskerk*, Ridder, in 't jaar 1380, die vyf ponden gegeeven heeft.

11. —— *Jan van Henegouwen*, in 't jaar 1356, die het Klooster acht-en-veertig ponden gemaakt heeft. Dees was een zoon van *Jan*, den zeventienden Graaf van *Holland*, en Hr. van *Bemónt*.

—— *Bava*, huisvrouw van *Gerard*. . . . . in 't jaar 1365, die het Klooster vyf ponden gegeeven heeft.

—— *Eustachius*, die tien schellingen gaf.

—— Mr. *Iohan*, *Boudewyns* zoon, Burgemeester, en vader van Broeder *Boudewyn* uit den *Haage*, in 't jaar 1504, die zynen zoon driehondert florynen maakte, doch niet meêr dan tweehondert en twintig bezat.

12. —— *Diedwyn*, Broeder van *Iohan*, die Convers, of Leekebroeder in 't Klooster was, in 't jaar 1328, die het Convent jaarlyks tien schellingen besprooken heeft, en aan de noordzyde van de Noorder-Tooren begraaven ligt.

—— *Geertruyd*, dochter van *Alard van Scorel*, die jaarlyks tien schellingen, en tot den opbouw der Kerke een pond, gegeeven heeft.

13. —— Mr. *Hugo Bie*, in 't jaar 1384, die vyf ponden besprooken heeft.

—— *Alard Boickes*; die twee schellingen jaarlyks gegeeven heeft.

—— *Rudolph*, Priester in *Velsen*, in 't 1268, die dertig schellingen jaarlyks gegeeven heeft.

—— *Verthemar*, die een stuk lands in *Wimmerswont*, dat twintig deniers jaarlyks opbrengt, gegeeven heeft.

14. —— *Heinderik*, gezegt *Westfalen*, Leekebroêr, in 't jaar 1353, die Ons drie morgen lands gelegen in *Wimnem* gemaakt heeft, en naby de Noorder-Tooren in Onze Kerk begraaven is, omdat hy Raads-heer van Onzen Heere was.

15. —— *Mabelia*, Echtgenoot van *Arnold Wilde*, in 't jaar 1340; die jaarlyks tien schellingen besprooken heeft, en onder een zark begraven is binnen 't Paradys, voor den ingang

der

Digitized by Google

der Kerke, in het graf van haaren Man *Arnold*.

16. Stierf *Hildeberm*, die een pond gegeeven heeft.

——— *Gerard*, die een pond gegeeven heeft, in 't jaar 1360.

17. ——— *Gerard Avic*, die vyf schellingen gaf, in 't jaar 1306.

18. ——— *Ludekin*, zoon van *Philippus*, dienaar van *Witte*, die Monnik was; die vyf ponden besprooken heeft, en op 't gemeen kerkhof begraaven is.

——— *Dodo*, die dertig schellingen gegeeven heeft.

19. ——— *Aleyde*, dochter van *Niesen*, in 't jaar 1335, die tien schellingen jaarlyks besprooken heeft, en voor het Noorder-Portaal der Kerke begraaven is.

20. ——— *Florens van Bakkem*, Leekebroer, 1335, die jaarlyks tien schellingen besprak, en voor den Noorder-ingang begraven ligt.

21. ——— *Yibrand*, Leekebroeder in 't Kloosster; die acht ponden gegeeven heeft.

22. ——— *Gerard*, Leekebroêr, broeder van *Bartholomees van Sande*, Priester, in 't jaar 1359, voor wien aan 't Kloosster vyf ponden gegeeven zyn; en hy is het kerkhof der Broederen begraaven is.

——— *Reynleph*, die een stuk lands, 't geen jaarlyks tien deniers opbrengt, besprooken heeft.

25. ——— *Johan Persyn*, de Oude, Leekebroêr, in 't jaar 1334, die jaarlyks tien schellingen besprooken heeft. Op deezen dag viel de slag voor in *Duvelandt*; in welke veele Edelen verslagen zyn, onder welke geweest zyn *Nikolaas Persyn*, en *Diderik Persyn*, in den jaare 1304.

26. ——— *Arnout Wilde*, in 't jaar 1322, die tien schellingen jaarlyks besprooken heeft, en binnen 't Paradys voor 't Portaal van de Kerk begraaven is.

27. ——— *Geerik*, die een stuk lands in *Velsen*, 't geen twee schellingen jaarlyks opbrengt, gegeeven heeft.

28. ——— *Jacob van Brugge* (anders *van der Poel* gezegt) Priester en Monnik, in 't jaar 1311, die aan het Kloosster vystig schellingen jaarlyks gemaakt heeft in *Hekendin*, en in 't Capittel-huis aan den hoek begraaven is.

Stierf

Digitized by Google

Stierf *Willem*, Priester, *Gerards* zoon, in 't jaar 1317, die het Klooster jaarlyks tien schellingen besprooken heeft.

—— *Nikolaas Cogman*, in 't jaar 1313, die het Klooster jaarlyks tien schellingen gemaakt heeft, en in 't graf van zyn Moeder voor het Paradys begraaven is.

—— *Folkolk*; die een stuk lands gegeeven heeft, twee oncen opbrengende.

—— *Geerik van Vroon*; die vier ponden, en drie oncen gegeeven heeft.

29. —— *Willem van Egmond*, Ridder, in 't jaar 1304, die een pond jaarlyks gegeeven heeft, en in de Noord-zyd-kapel der Kerke begraaven is in 't graf van zyn' Echtgenoot *Ada*.

—— *Hildegond*, zuster van Abt *Hugo van Assendelff*, in 't jaar 1343, die jaarlyk tien schellingen aan het Klooster besprooken heeft, en begraaven is op het kerkhof der Broederen, aan de zyde van *Nikolaas Henriks* zoon, haaren Broeder.

—— *Diederik van Assendelf*, zoon van *Berthold*, in 't jaar 1340, die aan het Klooster jaarlyks tien schellingen besprooken heeft.

30. —— *Reinbold van Oye*, en *Haseckin* zyn' vrouw, in 't jaar 1376, en zyn op het gemeen kerkhof begraaven.

—— *Aldik*, voor wiens ziel een stuk lands is in *Wimnem*, 't geen twintig deniers opbrengt.

—— *Wouter Quint*, die tien schellingen tot den opbouw der Kerke gaf.

31. —— *Gerard*, zoon van *Arnout van Egmond*, Ridder, vader van den Abt *Diderik Schrevel*, in den jaare 1332, die jaarlyks aan 't Klooster tien schellingen besprooken heeft, en binnen het Paradys voor den Ingang der Kerk begraaven is.

APRILIS, OF GRASMAAND,
HEEFT XXXI. DAGEN, EN XXIX. MAANESCHYNEN.

1. STierf *Rykla Banjart*; en heeft jaarlyks tien schellingen besprooken.

Digitized by Google

2. Stierf *Maria*, Vrouwe van *Brederode*, Echtgenoot' van den vroomen Heere *Diderik*, dochter van den *Heere vander Lek*, in 't jaar 1307, die tien ponden aan het Kloofter besprooken heeft.

3. —— *Arnout*, genaamd *Wilde*, zoon van *Eustachius*, in den jaare 1376, die vyf ponden besprooken heeft.

4. —— *Geertruyd*, Leekezuster van 't Hospitaal, in 't jaar 1323, die jaarlyks tien schellingen aan het Kloofter besprooken heeft, en op het kerkhof der Broederen begraaven is.

—— *Giselbert*, Priester te *Wognem*, en Deeken van *West-vriesland*, in 't jaar 1342, voor wien jaarlyks tien schellingen aan 't Kloofter gegeeven zyn: en is hy op het kerkhof der Broederen begraaven.

5. —— *Willem van Meghen*, Priester en Monnik, in 't jaar 1342, die vyf ponden aan het Kloofter besprooken heeft, en op het kerkhof der Broederen begraaven is.

6. —— *Hildegond*, Echtgenoot' van den Heere van *Brederode*, zoon van den Heer Drossaard *Diderik*, en dochter van den Heere van *Voorne*, in 't jaar 1302, die tien ponden aan het Kloofter gemaakt heeft.

—— *Aleard van Zielant*, die jaarlyks twintig schellingen gegeeven heeft.

7. —— *Meelis van Berkel*, in 't jaar 1341, die aan het Kloofter besprooken heeft. . . . .

8. —— *Elisabet*, zuster van Broeder *Willem*, Monnik, in 't jaar 1315, die tien schellingen gegeeven heeft.

10. —— *Machtelt*, Gemalin van *Willem*, Hertog van *Beyeren*, en Grave van *Holland*.

11. —— Gravin *Hildegard*, Gemalin van *Diderik* den tweeden, Grave van *Holland*.

12. —— *Willem*, *Falkoos* zoon, in 't jaar 1316, die het Kloofter jaarlyks tien schellingen besprooken heeft, en op het kerkhof der Broederen begraaven is.

—— *Philips* . . . . die vyf schellingen jaarlyks gegeeven heeft, in 't jaar 1215.

13. Stierf

Digitized by Google

13. Stierf *Floris van Sashem*, in 't jaar 1310, die 't Kloofter tien schellingen jaarlyks gemaakt heeft.

—— *Klarissia*, Leekezuster; voor wie een mark zilvers gegeeven is.

16. —— *Diddekin*, Leekebroêr, in 't jaar 1325, die aan het Kloofter jaarlyks tien schellingen gemaakt heeft, en buiten het Paradys begraaven is.

—— *Tieman*, zoon van *Gerard*, Ridder, in 't jaar 1337, die het Kloofter jaarlyks tien schellingen besprooken heeft.

17. —— *Meynso*, zoon van *Wouter de Vriese*, in 't jaar 1298, die jaarlyks een pond aan 't Kloofter besprak, en binnen 't Paradys begraaven ligt.

—— *Galo de Groot*, en *Maurits*, beide vermoordt; voor welken aan Ons Hospitaal geschonken is een stuk lands in *Bergen*, 't geen vier onceen opbrengt, als ook in *Wimmem* een stuk lands, 't geen twalef deniers opbrengt.

—— *Geertruyd*, Echtgenoot van *Johan* . . . . . moeder van den Heere Abt *Johan van Hillegom*, die voor haar, haaren Man, en haare kinderen, in 't jaar 1375, ... bunderen lands, liggende in de *Schie-polder*, geschonken heeft.

—— *Hadewich van Heemskerk*, die jaarlyks een pond besprooken heeft.

18. —— *Willem*, *Jacobs*-zoon, Priester en Monnik, in 't jaar 1335, die het Kloofter tien schellingen gemaakt heeft, en op het kerkhof der Broederen begraaven is.

—— *Catharina*, Echtgenoot van *Wolbrand van Wyk*, Leekezuster, die negen schellingen jaarlyks besprooken heeft.

—— *Margariet van Aechtdorp*, die zes schellingen gegeeven heeft.

19. —— *Ava*, zuster van den Abt *Lubbert*; die twee ponden gegeeven heeft, in 't jaar 1256.

20. —— *Margareta van Rolland*, Leekezuster, in 't jaar 1323, die, met haar Echten Man *Diderik van Rolland*, aan het Kloofter vier morgen lands, in *Naaldwyk*, aan het Kloofter geschonken heeft; en byna in het midden van het Paradys, aan

Digitized by Google

de zyde van haaren Man *Diderik* begraaven is.

Stierf *Nitard*, Leekebroêr; die een ſtuk lands gegeeven heeft, 't geen acht deniers opbrengt.

—— *Johan Bruno*, Leekebroêr, in 't jaar 1330, die jaarlyks tien ſchellingen gegeeven heeft.

—— *Mabelia van Egmond*, Leekezuſter, die in 't jaar 1262, aan Ons Klooſter dertig ſchellingen beſprooken heeft.

21. —— *Bergardis*, Leekezuſter, die een mark (zilvers) gegeeven heeft.

22. —— *Iutte*, of *Judith*, Echtgenoot van *Gerard van Raaphurſt*, Ridder, in 't jaar 1311, die jaarlyks tien ſchellingen gegeeven heeft.

—— *Godefried*, die tien ſchellingen gegeeven heeft.

23. —— *Margareta Minneke*, Leekezuſter, die tien ſchellingen beſprooken heeft, en op het kerkhof der Broederen begraaven is.

24. —— *Ysbrand*, zoon van *Euſtachius*, zoon van *Loef*, die jaarlyks tien ſchellingen beſprooken heeft, en in 't graf zyns Vaders binnen 't Paradys begraaven is.

27. —— *Badeloch van Egmond*, in 't jaar 1244, die jaarlyks tien ſchellingen gegeeven heeft.

28. —— *Sophia van Keulen*, zuſter van den Prioor *Ian* . . . Leekezuſter, in 't jaar 1367, die jaarlyks tien ſchellingen beſprooken heeft, en aan de weſtzyde van den Noorder-Tooren begraaven ligt.

29. —— *Omer Sayn*; wiens boeken by Ons beſprooken zyn.

30. —— *Agnes van Duyvenvoorde*, Echtgenoot van *Gerard van Raaphurſt*, moeder van Broeder *Simon*, Monnik, in 't jaar 1335, die jaarlyks tien ſchellingen gegeeven heeft.

—— *Agatha van Foreeſt*, die vyftien ponden beſprooken heeft, in 't jaar 1381.

MA-

Digitized by Google

MAJUS, OF BLOEIMAAND,

HEEFT XXXI. DAGEN, EN

XXX. MAANESCHYNEN.

3. STierf *Diderik van Hoghendorp*, Leekebroêr, in 't jaar 1324, die het Kloofter een pond besprooken heeft; en aan ieder Monnik, die Priester was, vyf schellingen, op den dag zyns overlydens.

——— *Tsbrand*, Koopman, vader van den Monnik *Berthold*, in 't jaar 1348, voor wien aan't Kloofter vyf ponden gegeeven zyn.

——— *Ferthewy*, Leekezuster, die een stuk lands gegeeven heeft in *Velsen*, jaarlyks zes deniers opbrengende.

——— *Diderik*, Priester, die twee mark zilvers geschonken heeft.

4. ——— *Bartholomees Ryk*, een persoon van *Delft*, die jaarlyks een pond gegeeven heeft, in den jaare 1342.

——— *Philips van Polanen*, Ridder, zoon van Heer *Johan van Polanen*; die vyf ponden jaarlyks besprooken heeft, in 't jaar 1375.

5. ——— *Ruiger*, die twee schellingen gegeeven heeft.

6. ——— *Ludolf*; voor wiens ziel gegeeven is een fierteel, liggende in *Uytgeest*.

7. ——— *Arnout van Velsen*, Priester en Monnik, in 't jaar 1310, die het Kloofter een stuk lands in de *Wyk*, meêr dan dertig schellingen jaarlyks opbrengende, geschonken heeft, en ter verzorging een stuk lands beneden *Bakkum* in *Langeweeren* liggende; en in 't Capittel-huys begraaven is.

——— *Nikolaas* . . . . in 't jaar 1345, voor wiens ziel jaarlyks een pond en vyf schellingen gegeeven zyn.

8. ——— *Hugo*, *Tiemans*-zoon, Leekebroêr, in 't jaar 1341, die het Kloofter tien schellingen jaarlyks gemaakt heeft, en in

Digitized by Google

een graf der Broederen begraaven is.

9. Stierf *Zyble Wiltschut*, in 't jaar 1326, die 't Kloofter een pond jaarlyks besprooken heeft.

10. —— *Willem Boykis*, Leekebroêr, in 't jaar 1360, die vyf ponden besprooken heeft.

—— *Isseth*, die zes-en-twintig deniers gegeeven heeft.

13. —— *Ermgard*, huysvrouw van *Jan van Voorburgh*, in 't jaar 1319, die Ons tien schellingen jaarlyks gemaakt heeft, en in 't graf van haaren Zoon begraaven is.

14. —— *Arnout van Egmond*, Ridder, in 't jaar 1277, die tien schellingen jaarlyks gegeeven heeft.

16. —— *Bartholomüs*, Priester en Monnik van Ons Convent, in den jaare 1269, die acht schellingen gegeeven heeft.

17. —— *Falco*, *Siwaards* zoon, in 't jaar 1367, die vyf ponden besprooken heeft, en buiten 't Paradys begraaven is.

—— *Willem van Rinnegom*, Broeder van den Monnik *Gerald*, in den jaare 1280.

—— Heer *Willem van Egmond*, Ridder, in 't jaar 1234, overleeden by *Stadingen*, en besprak jaarlyks tien schellingen; dees word gezegt de Kapel in *Rinnegom* gesticht te hebben.

18. —— *Gerard van Egmond*, Ridder, Leekebroêr, 1300, die tien schellingen jaarlyks gegeeven heeft; en in de Noorderzyd-kapel der Kerke begraaven is, aan 't hoofdeinde van Hr. *Willem*, zynen Vader.

—— *Nikolaas van Waterland*, Broeder van den Monnik *Simon*, die vyf schellingen gemaakt heeft, in den jaare 1375.

19. —— *Johan van Egmond*, Leekebroêr, in 't jaar 1263, die tien schellingen gegeeven heeft.

—— *Ybrand van Scoten*, Broeder van den Monnik *Iohan van Scoten*, die vyf ponden besprooken heeft.

20. —— *Iohan*, gezegt *Rottier*, Leekebroêr, in 't jaar 1290, die jaarlyks elf schellingen gegeeven heeft.

21. —— *Nikolaas van Egmond*, Ridder, zoon van *Gerard van Egmond*, in den jaare 1305, die dertig schellingen jaarlyks be-

besprooken heeft; en aan de zuydzyde van zyn Broeder *Ian*, aan 't hoofdeind' van zyn Vader begraaven is.

Stierf *Agnes*, *Vrowins* dochter, Leekezuster, in 't jaar 1341, die tien ponden besprooken heeft, en binnen 't Paradys begraven is.

—— *Henrik van Oudendorp*, Bastaard van *Willem van Egmond*; die vyf ponden besprooken heeft, in 't jaar 1380.

22. —— *Adalbert*, Leekebroêr; die vyf-en-twintig deniers jaarlyks gegeeven heeft.

—— *Tibrand*, bygenaamd *Koning*, in 't jaar 1325, die tien schellingen jaarlyks besprooken heeft, en op het gemeen kerkhof begraaven is.

—— *Geerik*, Priester, die een stuk lands gegeeven heeft zes oncen opbrengende.

—— *Nikolaas*, genaamd *Casjn*, onechte Broeder van den Abt *Diderik Schrevel*, in het jaar 1332, die jaarlyks tien schellingen besprooken heeft.

—— *Tetta*, die een stuk lands gegeeven heeft, 't geen tweo . . . . . opbracht.

—— Broeder *Johannes Tepesar*, Leekebroeder van Ons Convent, in den jaare 1338, die vyf schellingen jaarlyks besprak, en op het kerkhof der Broederen begraaven is.

23. —— *Justa*, of *Judik*, in 't jaar 1269, die tweo ponden gegeeven heeft.

24. —— *Herman van Misie*, Priester en Monnik van Ons Convent, in 't jaar 1340, die aan het Klooster een stuk lands, benevens de Buurkerk van *Egmond* liggende, genaamt *den Dyk*; en op het kerkhof der Broederen begraaven is.

—— *Willem*, genaamd *One*, Priester in *Oudorp*, in 't jaar 1338, die het Klooster jaarlyks tien schellingen besprooken heeft.

25. —— *Bertbond*, Spysdraager, en *Ivo*; die een stuk lands gegeeven hebben, 't geen vier . . . . opbracht.

—— *Nikolaas*, gezegt *Visker*, Broeder van *Diderik Nagel*, Abt van *Vlierbeeke*, voormaals Monnik van *Egmond*; die het Kloo-

Digitized by Google

Klooster jaarlyks vyf ponden besprooken heeft; in 't jaar 1378.
Stierf *Ivo* van *Nubixwond*, in den jaare 1236, die jaarlyks vier oncen gegeeven heeft.

26. —— *Pieter Danielsz.* van *Schie*, Oom van *Gerard van Matheness*, in 't jaar 1351, die jaarlyks tien schellingen besprooken heeft.

29. —— Heer *Guido*, Bisschop van *Utrecht*, Broeder van *Jan*, Grave van *Holland*; voor wiens ziel Broeder *Johannes Tepesar* jaarlyks een pond gegeeven heeft.

—— *Wouter van Egmond*, in 't jaar 1223, die jaarlyks tien schellingen gegeeven heeft.

30. —— *Gerard*, zoon van *Geertruyd van Castrikum*, in 't jaar 1364, die vyf ponden gegeeven heeft.

JUNIUS, OF WIEDEMAAND,

HEEFT XXX. DAGEN, EN

XXIX. MAANESCHYNEN.

1. STierf *Riswidis*; voor wie een stuk lands gegeeven is, een . . . . betaalende.

2. —— *Boudewyn van Avennes*, Ridder, in 't jaar 1368, die vyf ponden besprooken heeft.

3. —— *Gerard*, gezegt *Hilbout*, Leekebroër van *Wimnem*, in 't jaar 1368, die vyf ponden besprak.

4. —— *Maria*, Vrouwe van *Rising*, dochter van *Johan van Egmond*, Baanderheer 1354; voor wien jaarlyks tien schellingen gegeeven zyn, die begraaven is in 't graf van haar Oom *Johan van Egmond*.
Stierven *Petrus*, en *Ægidius* . . . . . Priesters en Monniken, die beide in zee verdronken; voor welke een halve mark gouds door den Aartsbisschop van *Schotland* gegeeven is.

5. Stierf *Margariet*, vrouw van *Bavo*, in 't jaar 1351, die tien schellingen jaarlyks besprooken heeft.

Stierf

Stierf *Nikolaas Gruter*, de Jonge, in 't jaar 1332, die jaarlyks tien schellingen besprooken heeft.

6. —— *Jutta*, Vrouwe van *Waterland*, Echtgenoot van Hr. *Johan van Persyn*, Baanderheer, in 't jaar 1346, die een . . . . . besprooken had: maar Wy hebben daar niets van.

7. —— *Hugo* . . . . . in 't jaar 1256, die zes schellingen jaarlyks gaf.

9. —— Heer *Jan*, Graaf van *Blois*; die vyf goude Nobels, Engelsche munt, besprak.

10. —— *Willem van Beeke*, Priester, die tien schellingen besprooken heeft.

11. —— *Jan*, *Gerards*-zoon, Broeder van den Abt *Theodorik*, in 't jaar 1327, die jaarlyks tien schellingen besprak, en binnen 't Paradys begraaven is.

13. —— *Margariet*, huisvrouw van *Alard* . . . . in 't jaar 1301, voor wie jaarlyks tien schellingen gegeeven zyn; en is zy op het gemeen kerkhof van de Buurkerk van *Egmond* begraaven.

—— *Vivenus van Assendelft*, Broeder van den Abt *Hugo*, in den jaare 1369, die jaarlyks tien schellingen besprooken heeft.

—— *Egelfret* . . . voor wien zes schellingen gegeeven zyn.

—— *Petrus*, genaamd *Ommeloop*, Priester, die vyf ponden besprooken heeft, in 't jaar 1383.

15. —— *Geerik*, die een pond gegeeven heeft.

—— *Beatrix*, huisvrouw van *Nikolaas Viskers*, die vyf ponden besprooken heeft, in 't jaar 1383.

16. —— *Simon van Dolre*, Priester, die een pond besprak.

17. —— *Mabilia van Wonde*, huisvrouw van *Gerard van Wonde*, in 't jaar 1334, die jaarlyks tien schellingen besprooken heeft.

—— *Nikolaas*, *Henriks*-zoon *van Assendelft*, Broeder van *Hugo van Assendelft*, in 't jaar 1335, die vyf schellingen jaarlyks besprak, en op 't kerkhof der Broederschap, tusschen Juffrouwe *Aleyda*, zyn moeder, en *Hildegond*, zyn zuster, begraaven ligt.

Digitized by Google

18. Stierf *Aleard Tatings*, in 't jaar 1341, die een pond jaarlyks gegeeven heeft.

19. —— *Hildegond*, huisvrouw van *Gerard Kaeymaey*, in 't jaar 1348, die tien schellingen jaarlyks besprak.

—— *Adalbert*, zoon van *Gondrad*, die vyf ponden besprooken heeft, in 't jaar 1369.

20. —— *Swenno van Wydenés*, in 't jaar 1296, die voor de behoudenis zyner ziele aan Ons Klooster twee ponden jaarlyks besprooken heeft.

21. —— *Geertruyd*, huisvrouw van *Yibraud Yben*, in 't jaar 1348, die tien schellingen jaarlyks besprak, en voor de zuydzyde van het Paradys begraaven is.

—— *Yibraud Yben*, en gaf Ons een stuk lands, jaarlyks vyf schellingen opbrengende.

22. —— *Yvo van Hem*; en besprak zes schellingen.

23. —— *Gerwaleeh*, een Leekebroeder van Ons Convent; die een stuk lands gaf, zes oncen jaarlyks opbrengende.

26. —— *Simon*, zoon van *Henrik Walgher*, in 't jaar 1332, die jaarlyks tien schellingen besprooken heeft, en op het kerkhof der Broederschap begraaven is.

27. —— *Iohan*, zoon van *Wouter de Vriese*, in 't jaar 1202, (mogelyk 1302) die jaarlyks tien schellingen besprooken heeft, en binnen 't Paradys begraaven is.

—— *Margareta*, dochter van den Heere van *Blankenhem*, Echtgenoot van *Willem van Egmond*, in den jaare 1312, die vyftig schellingen jaarlyks besprooken heeft, en aan de noordzyde van *Ada van Egmond* begraaven is.

28. —— *Werner van Kastrikem*, Priester, en Kanonnik te *Utrecht*, in den jaare 1330, voor wien aan Ons Klooster jaarlyks tien schellingen gemaakt zyn van landhuur, liggende in *Kastrikem*.

—— *Ermetrudis*, Leekezuster; die jaarlyks dertig deniers gegeeven heeft.

30. —— *Agatha*, huisvrouw van *Didekin*, Leekezuster, in 't jaar 1336, die Ons Klooster jaarlyks tien schellingen besprook-

ken heeft, en aan de noordzyde van het Paradys begraaven is.

Stierf *Adalwar*, die Onze Broederschap een stuk lands in *Assendelft*, jaarlyks twee oncen opbrengende, gegeeven heeft.

JULIUS, OF HOOYMAAND,

HEEFT XXXI. DAGEN, EN XXX. MAANESCHYNEN.

2. STierf *Bartholomeus*, Priester, en Deken van *Utrecht*, zoon van *Willem van Sandt*, in 't jaar 1366, die 't Kloosster vyf ponden besprooken heeft.

——— *Willem van Egmond*, zoon van *Gerard van Egmond*, Ridder, in 't jaar 1312, die het Kloosster jaarlyks een pond besprooken heeft; en begraaven is tusschen zyn Vader *Gerard*, en zyn moeder *Elisabet van Streenen*.

——— *Erkenraad*, huisvrouw van *Floris Muyl*, moeder van Broeder *Maurits*, Monnik, in 't jaar 1312, die, nevens haar Man, aan het Kloosster jaarlyks twee morgen lands, liggende in *Kondekerk*, besprooken heeft, en op het kerkhof der Broederschap begraaven is.

4. ——— *Agatha*, huisvrouw van *Willem van Scoten*, zoon van *Engheltrudis*, in 't jaar 1364, die het Kloosster vyf ponden besprak.

5. ——— . . . . *Bone*, die een stuk lands gaf, jaarlyks zes deniers opbrengende.

7. ——— *Arnold van Egmond*, in 't jaar 1275, die jaarlyks twee ponden gaf.

8. ——— *Ysbrand*, Convers, of Leekebroeder van Ons Convent, die een stuk lands gaf, twintig deniers opbrengende.

——— *Arnoldekin Kok*, Leekebroer, die, voor zich en zyn vrouwe, negentien ponden besprooken heeft, in den jaare 1373.

Digitized by Google

9. Stierf *Syburg Kruyf*, uit *Westvriesland*, Leekezuster, in 't jaar 1350, die jaarlyks tien schellingen besprak.

—— *Diderik*, zoon van *Aleyd* in *Egmond*, die tien schellingen jaarlyks besprooken heeft.

10. —— *Elisabet*, Vrouwe van *Brederode*, Echtgenoot van *Henrik*, Heere van *Brederode*, die, onder andere offergiften, aan het Klooster kostelyke Kerkvercierselen geschonken heeft.

11. —— *Roemer*, zoon van *Diderik*, Leekebroêr, in 't jaar 1370, die vyf ponden besprak, en op het gemeen kerkhof begraaven is.

12. —— *Wonter*, *Lubberts*-zoon, Leekebroêr, in 't jaar 1341, die jaarlyks tien schellingen besprooken heeft, en omtrent den noorder-ingang van de Kerk begraaven is.

—— *Adelbert*, toegenaamd *Abbo*; die een stuk lands gaf in *Usdam*, 't geen twintig deniers opbrengt.

—— *Hale*, Leekebroêr van . . . . . die een pond besprak.

13. —— *Geertruyd*, Echtgenoot van *Nikolaas van Aderhem*, moeder van *Floris van Aderhem*, Ridder, in 't jaar 1342, die jaarlyks tien schellingen gegeeven heeft.

14. —— *Meinso Wilde*, Leekebroêr, zoon van *Arnout Wilde*, en *Mabilia*, in 't jaar 1365, die vyf ponden besprooken heeft.

—— *Floris van Herregen*, zoon van *Gerard* Ridder, Leekebroêr, in 't jaar 1365, die jaarlyks vyf ponden besprak.

—— *Olout*, Leekebroêr in *Wimnem*; voor wiens ziele vyf ponden gegeeven zyn.

15. —— *Hasekin*, zuster van *Eustachius*, huisvrouw van *Goswyn van Roden*, in 't jaar 1350, die jaarlyks tien schellingen besprak.

16. —— *Diderik van Rollant*, vader van *Willem*, die in 't jaar 1310, een pond besprak.

17. —— *Arnout van Winkel*, Ridder, in 't jaar 1345, die Ons Klooster tien morgen lands in *Winkelmade* besprooken heeft.

19. —— *Wolcki*, Echtgenoot van *Willem van Scoten*, broeder van *Willem*, gezegt *Rollant* van *Haerlem*, voormaals Abt, in 't jaar 1360, die vier ponden besprak.

20. Stierf

20. Stierf *Stadekin*, of *Eustachius*, zoon van *Ysbrand Loef*, in 't jaar 1352, die vyf ponden besprooken heeft.

23. —— *Gerard van Rossem*, Leekebroêr, broeder van *Jan van Rossem*, Monnik, in 't jaar 1361; voor wien aan het Klooster gegeeven zyn vyf ponden.

24. —— *Feu*, huysvrouw van *Boikes van Schagen*, in 't jaar 1211, en heeft voor haar ziel jaarlyks zes schellingen besprooken.

25. —— *Aleydis*, Vrouwe van *Wyk*, Leekezuster, in 't jaar 1332, die jaarlyks tien schellingen besprak.

26. —— *Ysbrand Lamoor*, Ridder, die jaarlyks tien schellingen gegeeven heeft.

27. —— *Geertruyd*, huysvrouw van . . . *Vivenus*, Leekezuster, in 't jaar 1332, die jaarlyks tien schellingen besprak.

—— *Gerard van Scoten*, vader van den Monnik Broeder *Jan*, Leekebroêr, in 't jaar 1360, die een Grasland, liggende in *Midbroek*, beneven de Buurkerk van *de Wyk*, besprooken heeft.

—— *Gerard*, genaamd *Brum*, die een pond besprak, in 't jaar 1376.

28. —— *Eva*, doochter van *Bruno van Boeckel*, Leekezuster, in den jaare 1362, die vyf ponden jaarlyks besprooken heeft.

30. —— *Thya*, huysvrouw van *Reynbout*, Leekezuster, in 't jaar 1337, die vyf ponden besprak, en op 't Kerhof der Broederschap begraaven is.

—— *Diderik van Alsmaer*, Onder-Diaken, en Monnik van Ons Convent, die een pond gegeeven heeft.

31. —— *Aleydis*, huysvrouw van *Gooswyn van Roden*, Leekezuster, in 't jaar 1316, die jaarlyks ten schellingen gegeeven heeft.

Digitized by Google

AUGUSTUS, OF OOGSTMAAND,

HEEFT XXXI. DAGEN, EN

.... MAANESCHYNEN.

5. STierf *Margariet*, Echtgenoot van *Reynholt van Arem*, in 't jaar 1292, voor wie jaarlyks veertig schellingen gegeeven zyn; en is zy op 't gemeen kerkhof begraaven.

6. —— *Floquent van Westvriesland*, Ridder, die den wyn over tafel voor den Klooster-broeders met zeven oneen vermeerdert heeft.

9. —— *Albert Nieslink*, Leekebroêr, in den jaare 1354, die vyf ponden besprooken heeft, en op 't gemeen kerkhof begraaven is.

10. —— *Wonter de Vries*, Leekebroêr, in 't jaar 1327, die jaarlyks tien schellingen besprooken heeft, en binnen 't Paradys begraaven is, in het graf van zyn vader *Jacob Coster*, gezegt *Costers-zoon*.

—— *Willem*, Koster in *Stroede*, in 't jaar 1352, die vyf ponden besprak.

11. —— *Arnold van Driel*, Prioor van Ons Convent, vermoord in den jaare 1363, voor wiens ziele gegeeven zyn jaarlyks tien schellingen.

—— *Philippus van Mathenesse*, die tien schellingen besprooken heeft, in 't jaar 1345.

12. —— Juffrouw *Aleyd van Assendelft*, moeder van den Abt *Hugo*, in den jaare 1343, die jaarlyks tien schellingen besprak, en op 't kerkhof der Broederschap aan de zuydzyde van *Niklaas Henriks*, haar zoon, begraaven ligt.

—— *Dirk Voethoeck*, in 't jaar 1353, die vyf ponden besprooken heeft, en buiten den noorder-muur van de Kerk begraaven is.

—— *Harper van Frieft*, Priester, en Monnik van Ons Convent,

Digitized by Google

vent, omgebracht, in 't jaar 1293.

15. Stierf *Petronilla*, dochter van Graaf *Diderik*.

17. —— *Willem van Woir*, Leekebroêr, in 't jaar 1336, die jaarlyks een pond besprooken heeft van landhuur, van vyf morgen lands, en een half, liggende in *den Nordinghe*.

—— *Simon*, *Coppards* (of *Tappards*) zoon, Pastoor in *Wognem*, in 't jaar 1336. die tien schellingen besprak, en begraaven is ter zyde van *Willem*, zoon van *Coppard*, *Simons*-zoon.

20. —— *Werenbold*, vader van Broeder *Florens*, Monnik. (omtrent dien tyd zyn *Jacob van Wassenaar*, *Diderik van Raaphurst*, en veele andere Edelen door de *Westvriesen* omgebracht, in den jaare 1272.) Welke *Werenbold* twee graslanden, jaarlyks acht schellingen opbrengende, geschonken heeft.

21. —— . . . *Hentius*, Pastoor in *Gommekarspel*, in den jaare 1204. die het Klooster tien ponden besprooken heeft.

22. Stierven *Jacob* en *Henrik van Boekel*, Ridders, die vyf ponden gegeeven hebben, in het jaar 1245.

23. Stierf *Goetzyn van Roden*, Leekebroêr, in 't jaar 1350, die tien schellingen jaarlyks besprooken heeft, en binnen 't Paradys in zyn eigen graf begraaven is.

24. —— Jonkvrouw *Margareta*, dochter van *Gerard Coes*, die jaarlyks tien schellingen besprak, in 't jaar 1382.

25. —— *Agatha*, *Danoos*-dochter, Leekezuster, in 't jaar 1334, die vyf ponden besprak.

26. —— *Jacob*, gezegt *van Paeschen*, Leekebroêr, omgebracht in 't jaar 1360, voor wiens ziele vyf ponden gegeeven zyn; zynde hy op het kerkhof der Broederschap begraaven.

—— *Eve*, Convers (of Leekebroeder) en Monnik van Ons Convent, die een stuk lands zes oneen jaarlyks opbrengende, geschonken heeft.

27. —— *Nikolaas van der Molen*, Leekebroêr, die vyf ponden besprak, in 't jaar 1368, en op 't gemeen kerkhof begraaven is.

28. —— *Diderik van Tetrode*, Leekebroêr, in 't jaar 1332, die jaarlyks tien ponden besprooken heeft.

29. Stierf

Digitized by Google

29. Stierf Heer *Dirk*, Priester in *Outdorp*, in 't jaar 1323, die jaarlyks een pond besprak, en op het kerkhof der Broederschap begraaven is.

—— *Jacob van Bakenesse*, Leekebroêr, in 't jaar 1355, die tien ponden besprooken heeft.

30. —— *Diderik*, zoon van *Agatha*, Leekebroêr, in 't jaar 1362, die jaarlyks een pond gegeeven heeft.

SEPTEMBER, OF HERFSTMAAND,

HEEFT XXX. DAGEN, EN

XXIX. MAANESCHYNEN.

1. STierf *Reynsje*, Leekezuster, die jaarlyks drie schellingen gegeeven heeft.

—— *Willem van Loosduynen*, die vyf ponden jaarlyks besprooken heeft, in 't jaar 1368, en op 't kerkhof der Broederschap begraaven is.

2. —— *Gerrit Kaeymaey* in *Alkmaar*; die vyf ponden besprak, in 't jaar 1368.

3. —— *Wouter van Egmond*, zoon van Heer *Gerard*, vader van *Jan van Egmond*, eersten Baanderheer, in den jaare 1321, die jaarlyks drie ponden besprooken heeft, en in de noorderzyd-kapél begraaven is. N. B. *Deeze Kapellen waren byzondere begraaf-plaatsen voor de Grooten.*

4. —— *Ysbrand*, gezegt *Brant van Billewyk*, in het jaar 1320, die jaarlyks tien schellingen besprak, en by Ons begraaven is.

—— *Floris*, zoon van *Didekin*, in 't jaar 1345, die tien schellingen jaarlyks besprak, en by Ons begraaven is.

5. —— *Roelkin*, Leekebroêr, in 't jaar 1361, die tien schellingen besprooken heeft, en op 't kerkhof begraaven is.

—— *Sophia*, huysvrouw van *Nikolaas van der Molen*; die vyf ponden besprooken heeft, en by haar Man op het gemeen kerkhof begraaven is.

6. Stierf

6. Stierf *Rens Magyns*, van *Schagen*, en besprak drie ponden.

7. —— *Gerard*, *Ockers*-zoon, Leekebroêr in de *Wyk*, in 't jaar.... die zeventien schellingen jaarlyks besprooken heeft: en daar boven zestien ponden besprak.

11. —— *Beatrix van Doortoge*, Echtgenoot van *Wouter van Egmond*, in 't jaar 1323, die een pond besprooken heeft, en tusschen de noorder-muur van de Kerk, en haar Man, begraaven ligt.

13. —— *Agatha*, dochter van ..... *Roden*, bygenaamd *Mey Oeyke*, Leekezuster, in 't jaar 1351, die jaarlyks tien schellingen besprak, en binnen 't Paradys begraaven wierd.

—— *Johan*, Pastoor in *Noerticherhout*, die twee ponden gegeeven heeft, in 't jaar des Heeren 1300.

14. —— *Outger*, Leekebroêr, in 't jaar 1332, die tien schellingen jaarlyks gegeeven heeft, en op 't gemeen kerkhof begraaven is.

15. —— *Meynard Pelgrom*, van *Westvriesland*, in *Drechterland*, in 't jaar 1201, die het Klooster zestien ponden besprooken heeft.

16. —— *Wolbrand*, Leekebroêr, van de *Wyk*, in 't jaar 1327, die tien schellingen jaarlyks besprooken heeft.

17. —— *Albert*, Priester, en Monnik van Ons Convent, omhals gebracht, in 't jaar 1288.

—— Mr. *Bartholoméus*, broeder van *Willem*, gezegt *Ghise*; die vier ponden besprooken heeft, en op het kerkhof der Broederschap begraaven is, in 't jaar 1375.

18. —— *Leydekin*, Leekezuster, in 't jaar 1344, die jaarlyks tien schellingen besprak, en voor het Paradys begraaven is.

19. —— *Hildegonde*, huysvrouw van *Wouter de Vriese*, in 't jaar 1324, die tien schellingen jaarlyks besprooken heeft, en binnen 't Paradys, onder een zark, voor den Ingang der Kerk begraaven is.

—— *Willem*, zoon van *Machtild*, Leekebroêr, in 't jaar 1361, die vyf ponden besprak, en op 't gemeen kerkhof begraaven ligt.

Digitized by Google

20. Stierf *Diderik van Alkemade*, Leekebroêr, in 't jaar 1328, die jaarlyks tien schellingen besprooken heeft.

—— *Johan Persyn*, in 't jaar 1224, die twee ponden jaarlyks gegeeven heeft, en binnen 't Paradys begraaven is.

—— *Johan Persyn*, Ridder, die jaarlyks twee ponden gaf, en binnen 't Paradys begraaven ligt.

—— *Jan*, *Monoos*-zoon, Priester, in 't jaar 1327, die een pond jaarlyks besprak.

—— *Clare Dirks*, in 't jaar 1361, voor wie tien schellingen jaarlyks gegeeven zyn.

—— *Alverade van Hoghendorp*, Echtgenoot van *Arnold Wilden*; die vyf ponden besprooken heeft, in 't jaar 1373.

—— *Beatrix*, huysvrouw van *Johan* . . . . die vyf ponden besprak, in 't jaar 1381, en op 't gemeen kerkhof begraaven is.

21. —— *Nikolaas Gruter*, de Oude, in 't jaar 1348, die vyf ponden besprak.

22. —— *Aleydis*, dochter van *Bertout van Oyen*, die vyf ponden besprooken heeft, in 't jaar 1381.

23. —— *Vastrad Campanarius* (Klokkeluyder) Leekebroêr, in 't jaar 1354, die vyf ponden besprooken had, en voor 't Paradys begraaven wierd.

—— *Diderik*, zoon van *Hugo van Laene*; die een pond besprak, in 't jaar 1317.

24. —— *Margarete*, Leekezuster, die vyf ponden besprooken heeft.

25. —— *Wouter* . . . . . Ridder; voor wien een stuk landts in *Vytgeest* gegeeven is, 't geen jaarlyks vier oncen opbracht.

26. —— *Everbacker*, die jaarlyks twalef penningen gegeven heeft.

—— *Katharina*, Vrouwe van *Voorne* en *Teylinge*, in 't jaar 1342, die jaarlyks tien schellingen besprooken had.

—— *Jan van Polanen* (de Oude) Ridder, en Leekebroêr, in 't jaar 1342, die jaarlyks tien schellingen besprak.

—— *Gerard Klencker*; die vyf ponden besprooken heeft, in 't jaar 1371.

28. Stierf

28. Stierf *Albert* . . . . Leekebroêr, die tien ponden gegeeven heeft, in 't jaar 1289.

30. —— *Erkenrade*, huysvrouw van *Ludekin Niese*; die vyf ponden besprooken heeft, in 't jaar 1381.

OCTOBER, OF WYNMAAND,

HEEFT XXXI. DAGEN, EN

XXX. MAANESCHYNEN.

2. STierf *Henrik van Assendelft*, Oom van den Abt *Hugo*, in den jaare 1323, die jaarlyks tien schellingen besprak.

—— *Gerard*, Convers (of Geestelyke Leekebroeder) van Ons Convent; die jaarlyks tien schellingen gegeeven heeft, in het jaar des Heeren 1244.

—— *Costinus*, Pastoor te *Egmond*; deeze gaf jaarlyks tien schellingen, en is in de Buurkerk, in de Kapel der H. Maagt *Maria*, begraaven, in den jaare 1377.

3. —— *Gondradis*, dochter van *Adalbert* van *Schiedam*; die jaarlyks tien schellingen besprooken heeft, in het jaar 1382.

5. —— *Lambert Kok*, van *Zutphen*, in 't jaar 1361, die jaarlyks tien schellingen besprooken heeft.

6. —— *Simon*, gezegt *Visscher*, die vyf ponden besprak, in 't jaar 1376.

7. —— *Agatha*, dochter van *Alard Vents*, in den jaare 1311, die twintig schellingen besprooken heeft, en, nevens haaren Vader, by Ons begraaven ligt.

10. —— *Gerard*, zoon van Hr. *Wouter van Wyk*, in 't jaar 1398, die jaarlyks tien schellingen besprak.

11. —— *Brecht van Rolland*, moeder van den Heer Abt *Willem*, in den jaare 1335, die jaarlyks tien schellingen besprooken heeft.

—— *Aagt*, dochter van *Lecker Greete*; die vyf ponden besprak, in 't jaar 1381, en op Ons kerkhof begraaven is.

Digitized by Google

12. Stierf *Erckenrade* (die ook *Ecke* genaamd wierd) Leekezuster, in 't jaar 1334. die tien schellingen besprooken heeft, en binnen 't Paradys begraaven is.

—— *Ybrand*, ook genaamd *Ybo*, Leekebroêr, in 't jaar 1361, die tien schellingen besprak, en op Ons gemeen kerkhof begraaven is.

—— *Elso*; die jaarlyks zes deniers gaf.

13. —— *Diderik Rollant*, Leekebroêr, in 't jaar 1316, die vier morgen lands, liggende in *Naeltwyk*, gegeeven heeft, en binnen 't Paradys begraaven is.

—— *Geertruyd van Boekel*; die een stuk lands, liggende in *Backem*, 't geen jaarlyks twintig deniers opbracht, gegeeven heeft.

—— *Ludekin Groote*; die vyf ponden besprak, en op het gemeen kerkhof begraaven is, in 't jaar 1381.

14. —— *Elisabet*, Echtgenoot van *Simon van Assendelff*, in den jaare 1350, die vyf ponden besprooken heeft, en voor den ingang van 't Paradys begraaven is.

—— *Hildebrand*, Koster te *Schagen*, die Ons alle zyn goederen opgedraagen heeft, in den jaare 1329.

15. —— *Gerard* (*Dideriks* zoon) *VVestfalen*, Pastoor in *Egmond*, en Deken . . . . in den jaare 1437, die jaarlyks tien schellingen besprooken heeft, en aan de zuydzyde van de Buurkerk in *Egmond*, onder een grooten zark begraaven is.

—— *Aleyd*, van *VVognem*, Leekezuster, in het jaar 1340, die jaarlyks tien schellingen besprooken heeft, en op het kerkhof van Onze Broederschap begraaven is.

16. —— *Johan*, gezegt *Metterwelle*, in 't jaar 1328, die jaarlyks tien schellingen besprak, en op het kerkhof Onzer Broederschap begraaven is.

18. —— *Floris Muil*, in 't jaar 1312, die, voor zich zelven en zyn Vrouw, twee morgen lands, liggende in *Koudekerk*, besprooken heeft, en binnen het Paradys begraaven is.

—— *Geertruyd Rose*; die vyf ponden gegeeven heeft, en op Ons gemeen kerkhof begraaven is.

Stierf

Digitized by Google

Stierf *Alard*, Leekebroêr, die twalef schellingen jaarlyks gegeeven heeft.

20. —— *Reynholt van Arem*, Leekebroêr, in 't jaar 1302, voor wiens ziele zyn dochter *Geertruyd*, die Bagyne was, veertig schellingen jaarlyks besprooken heeft: zynde hy op Ons gemeen kerkhof begraaven.

21. —— *Suuw*, van *Alkmaar*, Leekezuster, in 't jaar 1321, die jaarlyks een pond besprooken heeft.

—— *Jacob*, *Willems*-zoon, gezegt *Costers*, in den jaare 1359, die alle zyn goederen aan de Abdye gemaakt heeft, van welke hy jaarlyks tien schellingen aan de Kloosterbroederen besprooken heeft; en is binnen het Paradys begraaven.

22. Stierven *Geerik*, en *Paulus*, van *Schagen*; en gaven aan de Broederschap een weyland voor drie koeyen aldaar liggende. Stierf *Alard Lamoor*, Priester in *Alkmaar*; die acht ponden besprooken heeft, in den jaare 1380.

26. —— Mr. *Gerard van Tetrode*, Kanonnik van Ste. *Maria* te *Utrecht*, in den jaare 1305, die vyf ponden besprak.

27. —— *Nikolaas*, Heer van *Putte* en *Streenen*, Ridder, in 't jaar 1311, die vyf ponden besprooken heeft.

—— *Nikolaas van Rollant*, die veertig schellingen besprooken heeft, in 't jaar 1341.

29. —— *Geertruyd*, dochter van *Folker*, die vyf ponden besprak, in 't jaar 1368, en op Ons gemeen kerkhof begraaven is.

—— *Seger*, *Willems*-zoon, die vyf schellingen gegeeven heeft.

30. —— *Gerard van Heemskerk*, Ridder, zoon van . . . voor wiens ziele gegeeven zyn vyf ponden.

31. —— *Willem*, zoon van Heer *Henrik van Heemskerk*, Leekebroêr, in den jaare 1336, die aan het Klooster twee stukken lands, genaamd *Madmade*, geschonken heeft.

—— *Johan van Sassenhem*, Leekebroêr, in 't jaar 1364, die tien schellingen jaarlyks besprooken heeft.

Digitized by Google

NOVEMBER, OF SLACHTMAAND,

HEEFT XXX. DAGEN, EN

XXIX. MAANESCHYNEN.

1. STierf *Mabilia van Scorel*, Leekezuster, die jaarlyks tien schellingen gegeeven heeft.
——— *Jurmodis*, Leekezuster, in 't jaar 1339, die Ons vyftien schellingen jaarlyks gemaakt heeft, en op 't gemeen kerkhof begraaven is.
4. ——— Jonkheer *Jan van Egmond*, zoon van *Johan*, Heere van *Egmond*, Baanderheere, in 't jaar 1360, voor wien vyf ponden gegeeven zyn; en is hy by zyn Vrouw-Grootmoeder-begraaven.
——— *Everbold*, die jaarlyks vyf schellingen gaf.
5. ——— *Machtild van Suden*, Leekezuster in *de Wyk*, in 't jaar 1338, die een pond jaarlyks besprak.
8. ——— *Catharina Banjaart*, Echtgenoot' van *Adriaan van Rietwyk*, Ridder, in 't jaar 1389, die aan het Kloester vyf morgen lands in *Wimnem* besprooken heeft, en binnen 't Paradys begraaven is.
9. ——— *Simon*, Leekebroêr, die een stuk lands in *Wimnem*, 't geen vyf deniers opbrengt, geschonken heeft.
——— *Verthemar*, Leekebroêr, die een stuk lands by *Alkmaar*, 't geen een pond opbrengt, geschonken heeft.
10. ——— *Simon Vaerdám*, die vyf ponden, en acht schellingen in 't jaar 1370, besprooken heeft.
11. ——— *Etelwerde*, voor wie een Ryder, of veulen-stuk, gegeeven is.
——— *Wisse*, zoon van *Gerard*, Ridder, die in 't jaar 1371, vyf pond besprak, en binnen 't Paradys begraven is.
12. ——— *Willem*, zoon van Heer *Willem van Aemstel*, die jaarlyks twalef schellingen besprooken heeft, in den jaare 1309.

13. Stierf

13. Stierf *Pieter van Leyden*, Priester, in 't jaar 1337, die jaarlyks tien schellingen besprak.

——— *Willem van Crabbedam*, die tien ponden besprooken heeft, en voor den ingang van het Paradys begraaven is, in het jaar 1377.

——— *Florens*, Pastoor in *Limmen*, in 't jaar 1335, die jaarlyks negen schellingen besprooken heeft.

——— *Agatha*, huisvrouw van *Jan Boen*, die vyf ponden besprak, in 't jaar 1381, en binnen 't Paradys begraaven is.

14. ——— *Christina*, Echtgenoot van *Floris van Sassenhem*, Leekezuster, in 't jaar 1311, die jaarlyks tien schellingen besprooken heeft.

——— *Geertruyd*, huysvrouw van . . . . die . . . . ponden gegeeven heeft.

——— *Diderik* . . . . deeze gaf . . . . schellingen jaarlyks.

17. ——— *Elisabet*, vrouw van *Hugo*, uit *den Haage*, die vyf ponden besprooken heeft, en aan de noordoost-zyde van den Noorder-Tooren begraaven is, in 't jaar 1370.

——— *Nikolaas van Scagen*, Convers, of Leekebroeder van Ons Convent, die tien schellingen jaarlyks gegeeven heeft.

18. ——— *Sophia*, huysvrouw van *Jacob* zoon van *Willem Coster*, in 't jaar 1355, die Ons alle haare goederen gemaakt heeft, en op het kerkhof der Broederschap begraaven is.

——— *Diderik van Teylingen*, die twintig ponden gegeeven heeft, in 't jaar 1281.

——— *Machtild*, huysvrouw van *Jacob* van *Winkel*, die vyf ponden besprak, en op Ons kerkhof begraaven is, in 't jaar 1372.

——— *Suw*, van *Harinxhuysen*, Leekezuster, die drie ponden besprooken heeft, in 't jaar 1123.

——— *Heutius Tatings*, Ridder, die Ons Kloester jaarlyks een pond besprak, in den jaare 1375.

——— *Mabilia*, die een pond besprak, in 't jaar 1309.

——— *Costinus*, die vyf ponden gegeeven heeft.

——— *Gerard*, zoon van *Wouter van Assendelf*; die, voor zich

Digitized by Google

zich zelven en zyne Zoonen, jaarlyks veertig schellingen besprooken heeft, in het jaar 1335.

Stierf *Daniel van Mathenesse*, Ridder, die vyf ponden besprak, in 't jaar 1376.

—— *Geertruyd* van *Velsen*, die twee ponden gaf in 't jaar 1307.

—— *Cunegunde*, die vyf schellingen besprak, in 't jaar 1367.

—— *Hildegarde*, Weduwe van *Raephorst*, die twee . . . . jaarlyks aan Ons Klooster gegeeven heeft.

—— *Mabilia van Hargen*, welke drie ponden gaf, in 't jaar 1317.

—— *Johan van Scure*, vader van Broeder *Jacob*, Monnik, in 't jaar 1337, die jaarlyks tien schellingen besprooken heeft; als ook een pond, te geeven op den dag zyns overlydens.

DECEMBER, OF WINTERMAAND,

HEEFT XXXI. DAGEN, EN

XXX. MAANESCHYNEN.

1. STierf *Willem van Zeeland*, Priester, en Monnik van Ons Convent, in den jaare 1334, die jaarlyks tien schellingen gegeeven heeft, en op het kerkhof der Broederschap begraaven is.

—— *Yva*, voor wie een stuk lands in *Backem* gegeeven is, 't geen jaarlyks vier deniers opbrengt.

2. —— *Geertruyd*, huysvrouw van *Willem Coster*, die vyftien schellingen jaarlyks gegeeven heeft, en binnen 't Paradys begraaven is.

6. —— *Willem*, bygenaamd *Moelner*, die vyf ponden besprooken heeft, in 't jaar 1368.

—— *Wendelmode*, huysvrouw van *Gysebert* . . . in 't jaar 1343, die jaarlyks tien schellingen besprak.

15. —— *Ada Westphalen*, Bagyn, die een vergulden beeker, nevens

Digitized by Google

nevens alle Priesterlyke cieraaden, daar-en-boven noch tien schellingen jaarlyks, geschonken heeft, in 't jaar . . . .

16. Stierf *Elisabet van Strenen*, Echtgenoot van *Gerard van Egmond*, Ridder, in den jaare 1297, die jaarlyks dertig schellingen besprooken heeft, en aan de noordoost-zyde van *Willem*, haar zoon, begraaven ligt.

——— *Diderik van Brederode*, die zeer godvruchtig was, in den jaare 1318, die een pond jaarlyks besprak.

17. ——— *Willem van Scoten*, broeder van Abt *Willem*, in 't jaar 1359, die tien schellingen besprak.

Stierven *Ethelwert*, en *Ethelwyf*, die een stuk lands vereerdt hebben, in *Wimnem*, jaarlyks vyf schellingen opbrengende.

——— *Mabilia*, huysvrouw van *Albert* . . . . . in 't jaar 1359, die vyf ponden besprak, en binnen 't Paradys begraaven is.

18. ——— *Ghise*, van *Gent*, in 't jaar 1351, die voor zich zelven en zyn Wyf, tien ponden besprooken heeft.

——— *Havic*, die een pond besprak.

19. ——— *Henrik van Sanen*, die een stuk lands gegeeven heeft, in *Velsen* liggende, 't geen jaarlyks zeven deniers opbracht.

20. ——— *Johan Persyn*, Ridder, en Heer van *Waterland*, in den jaare 1353, die een pond jaarlyks besprak: maar Wy hebben 'er niets van.

——— *Jan*, bygenaamd *Bort*, Leekebroeder, omgebracht in 't jaar 1357, die vyf ponden besprooken heeft.

——— *Erwengarde*, huysvrouw van *Henrik Mes*, die vyf ponden besprak, in 't jaar 1376.

21. ——— *Willem*, *Soyers*-zoon, Leekebroêr, die vyf ponden besprak, in den jaare 1371.

22. ——— *Nicolaas van Kunis*, die zes ponden besprooken heeft, en benevens den Noorder-Tooren van Onze Kerk begraaven is, in den jaare 1378.

23. ——— *Adalbert van Scye*, Ridder, in 't jaar 1249, die vyf schellingen jaarlyks gegeeven heeft.

24. ——— *Gerard van Egmond*, Ridder, in den jaare 1242, die

Digitized by Google

twee ponden jaarlyks geschonken heeft.

26. Stierf *Jan Persijn*, Ridder, in 't jaar 1283.

27. —— *Reynburg Wijsphaken*, dochter van *Henrik*, en Weduwe van *Jacob van Boeckel*; voor wie een stuk lands in *Aremerstuw*, ... jaarlyks opbrengende, benevens zes ponden, gegeeven is, in 't jaar . . . . .

28. —— *Syburg*, voor wie een stuk lands, in *Backem* liggende, 't geen zeven oncen opbracht, geschonken is.

—— *Wouter*, zoon van *Willem Soyen*, die vyf ponden besprak, en binnen 't Paradys, benevens zyn vader begraaven wierd, in 't jaar 1271.

Stierven *Dirk Fio*, en zyn vrouw *Hafekin*; voor welker gedachtenisse haar beider zoon . . . . Monnik zynde, gegeeven heeft, enz.

Stierf *Johan van Egmond*, Baanderheer, zoon van *Wouter van Egmond*, en *Beatrix*, in den jaare 1369; en is te *Ijsselstein* begraaven.

—— *Henrik*, gezegt *Wilger*, Leekebroer, in 't jaar 1319, die tien schellingen jaarlyks besprooken heeft, en op het kerkhof der Broederschap begraaven is.

—— *Jan van den Sande*, Priester; die vyf ponden besprak, en op het kerkhof der Broederschap begraaven wierd, in den jaare 1378.

30. —— *Ongar*, zoon van *Machild*, Leekebroer, in 't jaar 1313, die jaarlyks tien schellingen besprooken heeft.

—— *N* . . . . . van Ons Convent, die tien ponden besprak, in 't jaar . . . . .

N. B. Hier eindigt het DAGREGISTER, geschreeven door Broeder *Dundeuyn van 's Gravenhage*, Monnik des Kloosters van *Egmond*, in den jaare 1530. en nageschreeven door den Ed. Heere *Diederik van Wiedenesse*, gezegd *Baans*.

N. B. Zie van de *Merken*, *Ponden*, *Deniers*, *Oncen*, en andere oude munten, het Thresoor der Munten, Gewichten, Gelden,

den, en Wissel, enz. gedrukt te Amsterdam, by *H. J. Muller*, in den jaare 1590. als ook het Manuael, ofte Handtboek, inhoudende de waerde van den *Mark*, *Once*, *Engelsche*, enz. insgelyks gedrukt te Amsterdam, by *Corn. Claesse*, omtrent den jaare 1586. met de afbeeldingen van ieder Geldtspecie: nevens andere Muntboeken der Ouden.

E I N D E.

BERICHT
AAN DEN
BOEKBINDER

Om de Prenten te plaatsen.

De Opdracht-Prent voor de Voorreeden.
De Abdy in haar welstand. Pag. 1
De Ruïne van de Abdy. 226

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google